Francisc Munteanu

Încotro?

FRANCISC MUNTEANU

Încotro?

Coperta de
Bencsik János

FRANCISC MUNTEANU

Încotro?

Editura Eminescu 1970

Capitolul I

1

Nu plouase de cîteva săptămîni şi trotuarele bulevardului Magheru se încinseseră ca nişte plite; aerul rarefiat era cald, îmbîcsit de gazele eşapamentelor, şi tot oraşul mirosea a transpiraţie şi a motorină arsă.

Era o vară tipic bucureşteană, cu cer îndepărtat şi incolor, cu un soare mare, alb, nebănuit de insistent şi ancorat parcă definitiv deasupra oraşului.

Leoarcă de sudoare, Petre Popescu se opri în faţa hotelului Ambasador şi, ca să fie pe deplin împăcat că-şi făcuse datoria, mai aruncă o privire de-a lungul bulevardului: nu se zărea nici o persoană care să-i fi putut atrage atenţia. Prevăzuse asta încă de dimineaţă: „lumea bună" care nu plecase la munte sau la mare trebuia să fie la Lido, în bazinul cu valuri transparente şi reci, la lacuri în Tei ori la Floreasca, iar cei care aveau maşini, la Snagov. Era convins că şefii l-au programat greşit; la ora şi pe căldura asta, între Piaţa Romană şi Universitate nu era nici o fiinţă demnă de urmărit. Cine, fără obligaţii concrete, ar fi avut îndrăzneala să se aventureze pe stradă, cînd orice

cofetărie, bodegă de răcoritoare ofereau un ventilator salvator ?

Intră în holul hotelului ; aerul condiționat, umed și rece, venit din găurile invizibile ale tavanului, îl învălui protector. Răsuflă ușurat, deși schimbarea de temperatură, în loc să-l învioreze, îl moleși mai mult. Își șterse fața de transpirație și hotărî să rămînă în hol pînă ce s-o mări umbra pe partea stîngă a bulevardului, să-și poată continua munca în condiții mai omenești. Căută un colț mai retras, în apropierea unei vitrine care dădea în stradă, și se așeză. Pe măsuța alăturată, așa cum își imaginase, descoperi niște ziare vechi și cîteva reviste soioase : n-avea nici un rost să le răsfoiască !

În hol, lume puțină : în afară de personalul hotelului de la recepție, în uniforme cafenii cu fireturi, epoleți și brandenburguri portocalii, ca niște generali de operetă, și funcționarii agenției băncii de schimb, mai erau cîțiva pasageri străini, adunați în jurul unor geamantane înșirate de-a lungul unui perete. „Turiștii care pleacă", constată Popescu.

Străinii erau blazați, obosiți, nu se îngrămădeau, ca de obicei la sosire în jurul vitrinelor cu artizanat, admirînd carpetele olținești sau obiectele de ceramică. Mai toți erau îmbrăcați „fistichiu" : femeile purtau rochii demodate, de stambă colorată țipător, lungi, cu decolteuri și gulere mari, cum fusese moda în urmă cu cîțiva ani, pantofi butucănoși, cu tocuri masive, cu două sau trei rînduri de barete din piele de altă culoare și ciorapi trei sferturi, albi sau roz, din mătase naturală. La gît, indiferent de vîrstă, aveau mărgele de sticlă și pe cap pălării înalte, împletite din rafie. Bărbații aveau pantaloni largi, de catifea reiată, cămăși tricotate, cu cotiere de piele, de șerpi cu cozoroc de carton, pline cu insigne. Păreau americani.

Popescu aruncă o privire spre geamantane și descoperi pe ele niște etichete cenușii, cu inscripții tipărite cu litere mari : OHIO, U.S.A. Probabil, niște ardeleni veniți să-și revadă locurile natale.

Ori de cîte ori se deschidea ușa, năvălea în hol aerul cald al străzii, fluturînd colțul unui afiș O.N.T., care îndemna turiștii să viziteze Delta Dunării.

Petre Popescu opri un picolo și comandă oranjadă. Băiatul era peste măsură de mic și avea ochi mongoloizi, depărtați și somnoroși.

— Sper s-o aduci rece !

— Cu gheață, domnule !

Popescu îl urmări cum se duce spre bar legănîndu-și umerii firavi și-l compătimi fără pricină. Băiatul se opri o clipă la o masă unde stăteau două fete, întinse uneia dintre ele un bilețel, probabil nota de plată, apoi se postă în fața barmanului și comandă cu o voce ridicată, să fie auzit pînă în hol :

— O oranjadă cu gheață...

Tolănit în fotoliu, ca un om fără griji, Popescu aducea mai degrabă cu un băiat de bani gata decît cu ceea ce era în realitate, ofițer de miliție. Aruncă o privire în stradă : era aproape pustie, un troleibuz gol zdrăngăni a fierărie veche și, bucuros că se află la umbră, își aprinse o țigară. Îi plăcea să fumeze liniștit, preocupat doar de fumul albăstrui al țigării, să privească scrumul crescut, lung, să stea, mai bine zis să zacă în neștire. Reușea ca nimeni altul să alunge orice gînd, să privească în gol, fără să recepționeze pe retină ceea ce vedea.

Cînd sfîrși țigara se răcori de-a binelea. Se lăsă pe spătarul fotoliului și-și întinse picioarele lungi pînă sub măsuța cu ziare. În general, Petre Popescu era un om comod, calm. Cei doi ani de cînd lucra la Miliție, viața cazonă nu l-au schimbat prea mult.

Era măsurat în gesturi, uneori prea măsurat, ceea ce crea celor din jur impresia că au de-a face cu un om leneș sau, în cel mai bun caz, cu un om îmbătrînit, obosit prematur. Încă din copilărie era socotit molîu și toată lumea îi prevestise o carieră liniștită, de funcționar cu viață ordonată, fără evenimente ieșite din comun. Sorții au hotărît totuși altfel : cineva l-a dus la un meci de rugby. Jocul bărbătesc, grămezile cu înfruntări virile, blocajele și urmăririle în viteză pe aripi ale liniilor de trei sferturi l-au fascinat. Mai mult în joacă a îmbrăcat tricoul sportiv, apoi mingea ovală i-a schimbat tot restul vieții. A fost remarcat, adus la clubul Dinamo la București, și și-a început cea de a doua carieră a sa, de sportiv de performanță. În scurt timp a devenit talonerul naționalei de rugby, pînă cînd un accident stupid, într-un joc cu echipa Franței, l-a silit să abandoneze sportul. Au urmat spitalul, o operație nereușită, apoi a doua intervenție și alte șase luni de sanatoriu. N-ar fi crezut niciodată că omul poate trăi atît de mult timp singur. Albul așternuturilor, al pereților, halatele surorilor și ale doctorilor, zăpada de afară i-au slăbit vederea. Mult timp după ce ieșise din sanatoriu, o cămașă albă, o pagină de carte îi sugerau miros de iod. Refăcut, a fost sfătuit să urmeze Școala de ofițeri de miliție, pe care a absolvit-o cu succes. Ar fi vrut să lucreze la Urmăriri, dar superiorii, vrînd să-l menajeze, l-au repartizat la Arhivă. Un an întreg a șters praful de pe dosare, înregistrîndu-le, clasîndu-le, pînă cînd cererile lui au găsit ecou la conducere. L-au scos de la Arhivă și l-au mutat la o secție ușoară, la Moravuri. Munca aceasta nu-l pasiona prea mult, își făcea doar datoria, și nimic mai mult. Activitatea îl obligă să cunoască o altă lume, pe lîngă care pînă atunci trecuse fără s-o remarce. Își dăduse seama

cît era de provincial, cît de mult îi închistase orizontul anturajul exclusiv al sportivilor, terenul.

Turiştii străini stăteau tot lîngă geamantanele aliniate lîngă perete, la fel de tăcuţi ca şi pînă atunci. Ori călătoreau de prea mult timp împreună şi nu mai aveau ce să-şi spună, ori erau moleşiţi de căldură. Oare ce au văzut ăştia din România ? Valea Prahovei, Braşovul, Sibiul, Sighişoara, şi şi-or fi spus, dacă erau într-adevăr ardeleni plecaţi din ţară, că aici nu s-a schimbat nimic. De altfel, era convins că turiştii americani nu fac turism de acea curiozitate care te îndeamnă să vezi locuri istorice sau frumuseţi unice ale naturii. La ei turismul e ca şi sportul de performanţă : am vizitat atîtea şi atîtea ţări, am zburat fără escală atîţia kilometri, am învăţat să spun la revedere în paisprezece limbi ! „O dată, în drum spre Constanţa, am zburat cu nişte «turişti de rasă» ! La anunţul stewardesei că se află deasupra Deltei, aceştia nu s-au aplecat curioşi spre ferestrele rotunde ale navei, ci au căutat Delta pe hărţile lor de buzunar. Şi găsind-o, erau bucuroşi ca nişte copii."

Popescu îşi aprinse o nouă ţigară, şi în clipa aceea trecu pe lîngă el, legănîndu-se, o femeie înaltă, împlinită, cu picioare lungi şi cu păr ţipător de blond. Toate privirile se aţintiră asupra ei. „De unde ştiu, se întrebă Petre Popescu, acest mers legănat, provocator ?"

Se înălţă în fotoliu, s-o vadă mai bine. Femeia ajunse tocmai în dreptul turiştilor, apoi dispăru după un stîlp. Pentru o clipă, Petre Popescu îi zări faţa şi o recunoscu imediat : „Desigur, Lia Pereanu ! Normal ar fi fost s-o recunosc şi după mers ! Ce-o fi căutînd Lia la Bucureşti ?" O ştia undeva pe litoral, era doar mijlocul lui iulie ; cineva chiar îi povestise că o văzuse la Mangalia, la blocurile din golf, închiriate pentru întregul sezon de turişti suedezi.

Aşteptă ca Lia să reapară de după stîlp, dar chiar în acel moment băiatul cu ochi mongoloizi îi tăie cîmpul vizual şi-i întinse oranjada. „La naiba!", îşi aduse aminte, o văzuse pe Lia şi alături, la bar, la masa unde chiar puştiul ăsta lăsase nota. Întoarse privirile într-acolo : într-adevăr, la măsuţa din bar nu mai era decît o singură persoană, brunetă, arsă de soare.

— Patru lei, domnule...

Plăti băiatului, apoi, fără să se atingă de oranjadă, se ridică şi porni după Lia. Spre mirarea lui, n-o găsi nicăieri. Se învîrti un timp printre turiştii străini ; unul mic şi bondoc vorbea într-adevăr românește : înjura punctualitatea agenţiei de voiaj. Popescu se opri o clipă chiar sub instalaţia de aer condiţionat şi-şi spuse că, fără îndoială, cel mai plăcut lucru din lume era răcoarea. Cînd îşi dădu seama că cei de la recepţie îl luaseră la ochi, porni spre bar.

Fata rămasă singură la masa Liei răsfoia o revistă ilustrată şi nu observă că e privită. Mai tîrziu, cînd sorbi din cafea şi-şi ridică faţa, Popescu îşi dădu seama că n-o mai văzuse niciodată. „Cine o fi noua prietenă a Liei Pereanu ?" Se întoarse spre hol, în speranţa s-o revadă pe Lia, dar ea nu mai era acolo sau nu se mai vedea din cauza personalului care începu să transporte geamantanele străinilor, în bulevard, la autobuz.

Petre Popescu îşi stinse ţigara şi se întrebă care ar fi procedeul cel mai bun de a intra în vorbă cu prietena Liei. Cel mai comod ar fi fost să ceară permisiunea să se aşeze la masa ei şi, numai în caz de refuz, să forţeze nota, să spună că e prietenul Liei Pereanu, că a văzut-o mai înainte aici, că ar vrea s-o aştepte. Dacă tot a intrat în hotel, la răcoare, cel puţin să nu stea degeaba. Poate va putea culege informaţii despre scopul revenirii Liei în capitală.

Fata continua să răsfoiască revista, cerceta pozele, rar de tot cînd bănuia că n-o vede nimeni arunca cîte o privire în oglinda cristalului de pe masă și-și aranja părul — o buclă rebelă îi cădea tot timpul pe frunte. Nu părea grăbită.

Popescu se apropie de masa ei, așteptă o clipă și-și ridică privirile, dar ea, deși îl văzu nejustificat de aproape, nu-i dădu nici o atenție. Popescu întrebă politicos :

— Îmi permiteți ?

Ea mormăi ceva nedeslușit. Popescu socoti răspunsul afirmativ și se așeză. Fata nu se uită spre el. Cu un gest lent, plictisit, întoarse o pagină ; după ușoara mișcare a buzelor, Popescu își dădu seama că citește. Se întoarse spre barman, îi făcu semn și comandă o oranjadă.

Necunoscuta părea foarte tînără : optsprezece-nouăsprezece ani. Popescu o cercetă îndeaproape : avea ochii mari, conturați ușor cu dermatograf, nasul în vînt și buze cărnoase, date cu ruj de culoare mov.

— Îmi permiteți să fumez ?

Fata își ridică privirile : părea că abia acum își dă seama că se așezase cineva la masa ei. Spuse cu o vădită indiferență :

— Poftim...

Calmă, ca un om plictisit, obișnuit cu lectura în local, continuă să răsfoiască revista. Popescu își aprinse țigara, apoi, ca și cum ar fi comis cine știe ce impolitețe, întinse pachetul spre ea :

— Vă rog să mă scuzați, fumați ?

Fata își ridică din nou privirile, de astă dată cu mai puțină indiferență, vrînd parcă să se convingă dacă fraza i-a fost adresată într-adevăr ei. Cînd se convinse că da, cercetă pachetul oferit, refuză cu o ușoară clătinare a capului și scoase din poșetă un pachet de Kent.

— Numai cu filtru.

Popescu se repezi să-i aprindă țigara — întinse bricheta spre ea : flacăra albăstruie apăru și în pupilele ei, multiplicată cu sclipiri mici, ciudate.

După cum ținea țigara între degete, stîngace, se vedea că nu fuma de mult. Popescu prinse curaj :

— Vă prinde bine țigara, domnișoară...

Fata tresări : probabil după politețea exagerată a omului din fața ei, acest compliment ieftin o surprinse. Răspunse cu întîrziere, după ce mai întoarse o pagină și nu găsi nimic interesant care ar fi meritat să-i rețină atenția.

— Zău ?

Popescu zîmbi satisfăcut. Acest „zău" îl liniști. Se temuse că fata o să-i întoarcă spatele sau, pur și simplu, o să refuze să-i răspundă. Se aplecă spre ea :

— Dacă doriți, îmi pot da și cuvîntul de onoare.

Ea reacționă contrar așteptărilor lui Popescu. Își țuguie buzele cărnoase a dispreț :

— Mi-ar face multă plăcere dacă v-ați muta la o altă masă.

Popescu, jenat, își strînse umerii :

— Îmi pare rău că v-am supărat. „Oare într-atît să mă fi înșelat, după doi ani de meserie ? Nu, fără îndoială, pe mine nu mă prinde limbajul ăsta de bulevard !" Adăugă : Vă rog să mă scuzați.

Își dădu seama că a făcut o prostie părăsind masa de lîngă fereastră ; de acolo ar fi putut cerceta holul și să supravegheze și masa asta din bar. Iar s-a repezit ; dacă ar sta să judece înainte de a face ceva, ar avea mult mai multe rezultate. La urma urmei, de ce crede că o fată care stă la aceeași masă cu Lia Pereanu trebuie neapărat să fie prietena ei ? Faptul că erau împreună putea fi și o simplă coincidență.

Cel mai bun lucru ar fi fost să se ridice și să plece fără să salute. Plecarea însă, fără îndoială, i-ar fi întărit fetei convingerea că a avut de-a face cu

unul care a vrut să se lege de ea. Petre Popescu era, însă, prea orgolios ca să accepte o asemenea ipoteză ; se înşurubă şi mai adînc în scaun şi privi cu o încăpăţînare animalică fuiorul albăstrui al fumului de ţigară. Ori de cîte ori trecea prin cîte un moment penibil, îşi aducea aminte de prima întîlnire cu acest sentiment. Era în clasa întîi primară şi furase două peniţe de la un coleg de bancă. Acesta îl reclamă învăţătorului, care îl scoase la tablă şi-l interogă în faţa clasei :

— Tu i-ai luat peniţele ?

— Nu, domnule învăţător.

— Grigoraş spune că te-a văzut cînd ai pus peniţele în buzunarul de sus al hainei.

Involuntar îşi duse mîna la buzunarul amintit, unde erau peniţele. Învăţătorul îi urmări mîna tremurîndă, dar se prefăcu că nu bagă de seamă. „Oare de ce nu vine învăţătorul să mă caute în buzunar ? Sau vrea să prelungească momentul demascării ?“ Se revoltă :

— Grigoraş minte !

— N-ai dreptul să învinuieşti pe nimeni pe nedrept !

— Nu i-am furat peniţele !

— Ai auzit, Grigoraş, nu el ţi-a furat peniţele...

După oră, însă, l-a reţinut în clasă.

— Ascultă, Petre, acum nu sîntem decît noi doi în clasă. Tu i-ai luat peniţele ?

— Da, domnule învăţător.

— Şi atunci de ce n-ai vrut să recunoşti ?

— Pentru că m-a învinuit că i le-am furat !

— Şi n-ai făcut asta ?

— Nu, domnule învăţător. *I le-am luat* numai... M-am gîndit să i le dau înapoi după oră.

— Foarte bine. Atunci mîine, în faţa clasei, i le vei da înapoi.

— Nu mai pot să i le dau înapoi. Le-am aruncat.

— Spui și asta.

— Asta nu pot să spun, domnule învățător. Și dacă dumneavoastră mă obligați mîine să mărturisesc că i-am furat penițele, am să spun că nu-i adevărat. Că și dumneavoastră v-am spus că nu i le-am luat eu...

— Bine, Petre. Dar atunci spune-mi, de ce mi-ai mărturisit mie adevărul ?

— Pentru că dumneavoastră, încă în timpul orei, știați că eu i le-am luat.

— De unde știai ?

— Știam...

Cineva introduse o fisă în tonomat, și începerea se umplu de vocea caldă a lui Nat King Cole. Negrul cînta o veche melodie spaniolă, lentă, liniștitoare. Abia perceptibil, fata din fața lui își legăna umerii în ritmul melodiei.

Petre Popescu privi spre hol, în speranța s-o revadă pe Lia, dar ea nu mai era acolo, holul era pustiu, plecaseră și turiștii. Poate că e chiar mai bine că Lia nu mai era în hotel, dacă s-ar reîntoarce aici și fata asta i-ar fi totuși prietenă, ea ar face prezentările „tip Lia", ironică : „Domnul locotenent Petre Popescu de la Miliție ! M-a arestat de două ori !" În clipa asta, lui Petre Popescu îi păru rău că nu era un simplu funcționar undeva la o instituție, un om oarecare. Se simtea stînjenit, oranjada i se păru amară și melodia spaniolă insuportabilă. Ce-ar fi dacă ar mai încerca o discuție cu fata din fața lui ? O ultimă încercare s-o ia „tare", să vadă cel puțin cum reacționează. Luă un ton ușor oficial :

— Vreau să vă întreb, domnișoară, dumneavoastră ce faceți aici ?

Fata, surprinsă, rămase o clipă nemișcată, apoi îl privi pe Popescu drept în ochi. Răspunse neașteptat de calmă :

— Nu vedeți, prind fluturi !

Răspunsul stil „zeflemea" îi conveni cel mai mult. Dacă ea s-ar fi sculat de la masă, ori nu i-ar fi răspuns la întrebare, l-ar fi încurcat foarte mult. Și-ar fi cerut din nou scuze și ar fi plecat. Răspunse repede, să prindă cheag discuția :

— Sau fluturași !...

Rîse cu subînțeles, să sublinieze și mai mult cuvîntul „fluturași". Știa că dacă s-ar fi văzut în oglindă rîzînd stupid, i s-ar fi făcut greață.

— Vă rog să mă lăsați în pace !

Fără îndoială, era supărată ; avea priviri reci, dispreţuitoare, dar așa, încruntată, cu sprîncenele adunate la rădăcina nasului, părea mai frumoasă.

Popescu insistă. De astă dată, pe un ton și mai oficial :

— Spune, cu ce te ocupi ?

Fata tresări. Felul de a vorbi al bărbatului o descumpăni. Părea mai mult mirată decît speriată. Răspunse abia perceptibil :

— Nu înțeleg, ce vreți de la mine ?!

Popescu nu-i lăsă timp să se adune. Atacă pe același ton :

— Exact așa cum se aude : care e profesia dumitale ?

Fata se sperie puțin ; se uită spre hol, pe urmă la celelalte mese din bar, căutînd parcă un aliat. Negăsindu-l, se întoarse spre Popescu și întrebă cu voce provocatoare :

— Și de ce vă interesează asta pe dumneavoastră ?

Foarte sigur pe el, Popescu zîmbi larg :

— Doar așa... Sînt un om foarte curios. Mă întreb : oare fata asta frumoasă, cu ochi mari, cu ce se ocupă ?! Ce anume învîrte ?!...

Nu putu continua, deoarece un individ de la o masă alăturată veni să-i ceară foc. Popescu îl servi,

apoi, după ce acesta se îndepărtă, reluă ultima frază :

— Spune, ce învîrți aici ?...

Imediat, însă, își dădu seama că n-ar fi trebuit să sublinieze acest „ce învîrți". Fata putea să-l creadă bulevardier. Așa se și întîmplă. Schimbă și ea tonul :

— Ați putea fi mai politicos ! Mi-ați cerut voie să stați la masă, v-am lăsat. Despre discuții n-a fost vorba. V-aș ruga să plecați imediat !

Era supărată. Se roși la față, i se rotunjiră și mai mult ochii.

— Și dacă nu plec ?

Imediat, însă, îi păru rău că îi pusese asemenea întrebare. „Dacă mi-ar da o palmă sau mi-ar turna cafeaua în față, n-aș avea cum să ripostez. M-am legat de ea ca un ultim golan și ar fi și mai neplăcut dacă ar striga după ajutor sau ar chema Miliția !"

Ea, însă, nu se dovedi agresivă.

— Dacă nu plecați imediat, chem chelnerul sau ader la limbajul dumneavoastră și vă spun „ușchi" ! Dar eu sînt o fată binecrescută și nu discut cu oamenii pe care nu-i cunosc.

Popescu, temîndu-se totuși ca discuția să nu ia o întorsătură neplăcută, interveni repede :

— Ai dreptate. Ar fi trebuit să mă prezint. Mă numesc Petre Popescu și sînt de la Miliție.

Discret, întoarse reverul hainei și-i arătă insigna. Ea holbă ochii, părea năucită. Popescu continuă :

— Te-aș ruga să-mi răspunzi zîmbind, ca și cum am discuta despre lucruri intime. Se uită barmanul la noi. Spune-mi, ce faci aici ?

Zăpăcită, fata răspunse fără să se gîndească :

— Beau cafea.

Popescu era să pufnească în rîs. Răspunsul îl surprinse.

— Asta e tot ?

Fata sorbi din cafea. Cafeaua, ori răgazul cîştigat, o linişti puţin.

— Nu. Discut cu dumneavoastră.

Fără îndoială, fata era dezgheţată şi trecuse uşor peste şocul prezentării.

De obicei, pe baza experienţei de pînă acum, prezentarea insignei de miliţie avea un efect decisiv : persoanele în cauză se resemnau, răspundeau prompt la întrebări, vrînd să pară cît mai docile.

Discul din tonomat se sfîrşi, se auziră comenzile mecanice de clasare a plăcii, în bar se lăsă o linişte supărătoare.

De la o masă alăturată răzbăteau fragmente dintr-o discuţie despre fotbal. Unul cu voce piţigăiată susţinea tehnicitatea celor de la Rapid, iar un altul, cu accent moldovenesc, îl combătea. Popescu gustă din oranjadă. Era încă rece. Fata aşteptă să pună sonda pe masă.

— Vreţi mai mult zîmbet ?

Întrebarea asta îl supără puţin. Ştia că în confruntări domină acela care conduce discuţia, cel care pune întrebările. Acum rolurile s-au inversat, avea senzaţia că pierduse din autoritate şi-i păru rău că prelungise prea mult liniştea de efect.

— Nu. E un zîmbet prea profesional. Involuntar, reveni la persoana a doua. Aveţi serviciu ?

— Nu !

Şi acest răspuns scurt, categoric îl dezechilibră. Neavînd încotro, se acomodă şi întrebă ca şi cum răspunsul pe care urma să-l dea ea l-ar fi interesat doar personal :

— Probabil, sînteţi la facultate ?

— Nu ! Între liceu şi facultate ! Prima oară n-am reuşit la examenul de admitere. O să încerc din nou, la toamnă. Ridică vocea : Vreţi să-mi spuneţi

de ce acest interogatoriu ? Ori în socialism nu e voie să stai la bar și să iei o cafea ?

De la mesele alăturate, cîteva persoane întoarseră privirile spre masa lor. Popescu începu să se simtă din ce în ce mai stînjenit.

— Mai încet...

— De ce ?

Rostise „de ce" cu impertinență, știa că nu mai avea de ce să se teamă.

— E mai bine dacă vorbiți mai încet. Cine a fost femeia cu care ați stat la masă ?

— N-o cunosc.

— Dar ați vorbit !...

— Vorbesc și cu dumneavoastră, și nu vă cunosc ! Pot să sper că, după ce consumați seria întrebărilor, mă lăsați în pace ?!...

— Bineînțeles, domnișoară. Și la plecare permiteți-mi să vă dau un sfat : ar fi bine să nu ne mai întîlnim ! Asta, bineînțeles, în interesul dumneavoastră...

— Atunci, vă rog să-mi spuneți pe unde circulați, să știu să vă ocolesc !... Sau trebuie să înțeleg că n-am voie să vin în bar ?!

— Nu, domnișoară ! Dar, după cum mi-ați răspuns, sper să fi înțeles și sensul în care v-am spus că n-ar fi bine să ne mai întîlnim !

Se ridică și, în semn de salut, se aplecă reverențios.

— Plecați ? Credeam că o să mergeți la fiecare masă... N-am înțeles, de ce ați poposit tocmai la mine ?! E singura întrebare pe care v-o pun. Sper că-mi răspundeți !...

— Desigur. Dacă nu v-aș fi văzut la masă cu domnișoara Lia Pereanu, n-aș fi îndrăznit să vă deranjez...

2

Era greu să treci pe lîngă Sanda Dobrescu fără să te întorci după ea : avea un mers uşor legănat, leneş, ca şi cum fiecare pas pe care îl făcea i-ar fi cerut cine ştie ce efort. De altfel, mersul îi crease totdeauna complexe. Despre maică-sa se spunea că avea un mers distins. Sandei i se părea, dimpotrivă, că mersul ei era ostentativ, provocator. Totuşi, auzind numai laude despre acest mers, încercă să-l imite. Nesigură pe paşi, în timpul mersului se controla, în oraş se privea în oglinda vitrinelor, iar acasă umbla cu cărţi pe cap, călcînd numai în vîrful picioarelor.

Cu doi ani în urmă, cînd trecuse la pantofi cu tocuri înalte, a trebuit să înveţe să umble din nou. La început avusese tot timpul senzaţia că va cădea în nas, iar mai tîrziu că umblă cocoşată. Călca atent, în aşa fel ca tocurile să nu atingă parchetul, îşi ţinea genunchii întinşi şi fruntea în sus, să nu pară că priveşte în faţă, unde calcă, şi, fără să fi vrut, se pomeni unduindu-se ca un şarpe. Mersul în faţa oglinzii, în loc s-o ajute, o încurcă mai mult. De aceea, mai tîrziu, renunţă să se studieze şi-şi făcu un mers propriu, destul de graţios, dar nu lipsit de ostentaţie.

Fără îndoială, şi cei doi ani de gimnastică în echipa liceului îi influenţaseră mersul. Dacă cineva şi-ar fi dat osteneala să-i studieze paşii, ar fi descoperit în ei multe mişcări de dans.

Foarte puţini oameni spuseseră despre Sanda că e frumoasă. În schimb, avea un farmec al ei aparte şi multă feminitate. În ochi îi puteai citi o oarecare şiretenie şi, pentru că nu-şi ascundea niciodată privirile, părea provocatoare. Se obişnuise ca pe stradă bărbaţii să se întoarcă după ea, învăţase să pară

indiferentă, să mascheze că aceste căutături cercetătoare îi făceau plăcere. Dacă trecea neobservată, se întrista, căuta justificările de rigoare : nu e îmbrăcată ca lumea, ochelarii de soare erau prea demodați sau n-ar fi trebuit să iasă în stradă cu părul nearanjat !

Atît de mult se obișnuise să se gătească, încît din pricina asta avusese de suferit, și la școală era criticată ba pentru că își conturase ochii, ba că-și scurtase prea mult uniforma !

— Așa se poartă, tovarășă profesoară !...

— Pe bulevard, Sanda...

— Peste tot, tovarășă profesoară !

— În afară de școală...

— Pînă acum am învățat că școala face parte integrantă din instituțiile noastre de tip socialist. Și dacă este așa, atunci de ce să facă școala excepție ?!

— Pentru că școala este o instituție de educație și de cultură.

— Ca și teatrul sau cinematograful. Desigur, altfel, dar în esență, aceeași !

Învățase să folosească cuvinte mari : socialism, progres, educație, astfel că era greu s-o combați sau s-o etichetezi că nu e *pe linie*.

— În socialism...

— Sanda !...

— Da, tovarășă profesoară.

— La ora mea nu mai vii în uniformă *mini* !...

— Am învățat la ora de educație politică despre dialectică. De acolo știu că noul, chiar dacă i se opun forțe ale vechiului, va triumfa pînă la urmă...

— Ești obraznică, Sanda !

— Sînteți conservatoare, tovarășă profesoară.

Cel mai mult a avut de furcă cu profesorul de fizică. Acesta era foarte tînăr, venise profesor plin direct de pe băncile facultății.

— Nu crezi că tocurile sînt prea înalte ?
— Nu, tovarăşe profesor.
— Treci la tablă !
Profesorul controlă formulele înşirate pe tablă, apoi strîmbă din nas :
— A, ne-am făcut din nou unghiile.
— Credeţi că nu se pot scrie formulele cu unghiile făcute ?
— Ba da. Dar nu e necesar.
— Îmi pare rău că aţi observat că mi-am făcut unghiile ! Mi-ar fi plăcut mai mult dacă aţi fi observat cum am simplificat această formulă ! E per x 2 echivalent cu, deschisă paranteza. E prim...
Nu i se putea spune „mai bine ai învăţa decît să-ţi faci unghiile“ pentru că învăţa bine, avea note mari la toate materiile.
— Treci la loc.
Victorioasă, Sanda trecu la loc şi în restul orei căuta privirile profesorului. Acesta se fîstîcea, uita să închidă parantezele şi dădea elevilor note mai mici decît meritau.
Cînd Sanda sosi, pe la ora 10, în faţa hotelului Ambasador, Lia o aştepta deja. Îi făcu observaţie că întîrziase cîteva minute.
— Credeam că n-o să mai vii, că te-ai răzgîndit...
— N-a lipsit mult să mă răzgîndesc ! Şi dacă ai şti cît mi-e de teamă, m-ai goni acasă !...
— Eşti proastă !
Intrară în holul hotelului. Sanda călca stîngace, căsca gura spre geamantanele turiştilor, de parcă atunci ar fi văzut pentru prima oară străini.
În clădire era răcoare, şi ăsta era singurul lucru care îi făcea plăcere.
— De ce ne-am oprit aici ?
Lia o dojeni cu privirile.
— Stai puţin, să ne vadă portarul.
Portarul, însă, era ocupat cu completarea unor

formulare. Lia trecu de cîteva ori prin faţa lui, îl salută, pînă ce acesta o observă şi-i făcu semn să aştepte. Lia, mulţumită de semnul discret al portarului, se apropie de Sanda şi-i spuse pe un ton foarte sigur :

— Totu-i în regulă !

O tîrî după ea în bar şi se aşeză la o masă în apropierea peretelui de sticlă, de unde se putea cuprinde tot holul.

— Ce-i cu tine ? Eşti palidă !

— Nimic, îngăimă Sanda. Poate ar fi bine să mă duc acasă...

— Nu eşti serioasă !... Ai să vezi, totu-i un fleac !... Ce vrei, oranjadă sau cafea ?

— Cafea.

Lia comandă două cafele „scurte", cu zahăr separat.

Sanda era pentru prima dată în barul de zi al hotelului Ambasador. Îi părea bine că era lumină puţină, că zgomotul paşilor era absorbit de mochetă. Ar fi fost îngrozitor să poţi distinge trăsăturile tuturor clienţilor de la mesele alăturate, să tresari la fiecare pas pe care-l auzi în spatele tău ! Localul i se păru intim, aşa cum şi-l închipuise, şi, ce era cel mai important, nu văzuse nici un cunoscut prin apropiere !

— Un fleac, repetă Lia şi se aplecă spre Sanda. Îţi iei inima în dinţi şi, dacă ştii să te porţi, te umpli de bani !

Sanda cunoştea toate argumentele Liei. Îi dădea dreptate, şi totuşi se temea.

— Uşor de spus. Dar în viaţa mea, încă...

— Încă ce ? Ştii cum e asta ? Ca atunci cînd intri în apă rece. N-ai voie să calci cu încetinitorul. Închizi ochii şi sări ! Îşi aprinse o ţigară. Ai început să mă enervezi...

Un timp stătură tăcute, se auzea zumzetul ventilatorului de pe tejgheaua barului și uneori, înfundat, huruitul presorului de cafea.

— Frankfurt, la cabina 2 !

Un băiat de la lift căuta disperat pe un oarecare Strasmann, care comandase Frankfurtul, la telefon. Cel căutat nu era, însă, nicăieri. Băiatul însărcinat cu descoperirea lui trecu de cîteva ori pe lîngă masa Sandei, repetînd :

— *Herr* Strasmann, Frankfurt la telefon ! apoi se făcu iar liniște.

— Dacă stai cocoșată ca o bucată de nenorocire, mai bine du-te acasă.

Sanda își îndreptă umerii, încercă să stea ca Lia. În fața Liei avea aceleași complexe ca față de maică-sa — și ea o certa mereu că nu știe să stea, că e stîngace, că ține urît mîinile, că se poartă ca o rudă săracă. Cînd era, însă, singură, redevenea ea, știa să stea ca o regină, să-și țină grațios mîinile, să umble ! Alături de Lia își dădea seama că e neîndemînatică ; nici măcar linguriță cu care amesteca filtrul din fața ei nu-i asculta comenzile. Acum în special se simțea foarte prost, la fel ca anul trecut, înainte de examenul de bacalaureat cînd toată clasa a trebuit să efectueze un control medical la policlinica școlii. Au intrat în fața comisiei trei cîte trei, dezbrăcate pînă la brîu și, deși toți medicii erau oameni foarte în vîrstă, Sanda s-a simțit foarte umilită. Le spusese că e sănătoasă tun, dar vizita era obligatorie, n-avea încotro.

— Lasă mîinile jos, domnișoară. Așa. Tușește, te rog. Încă o dată... Mersi... Treci în spatele aparatului. Foarte bine, ridică mîinile. Întinde-le, te rog... Mersi, alta...

Vocea Liei o trezi la realitate.

— Îmi faci mutre de parcă de două săptămîni n-ai fi mîncat decît castraveți murați ! Hai, zîmbește !

Sanda încercă să-și lungească buzele și, cînd se văzu în oglinda cristalului de pe masă, se sperie și ea.

— Dacă nu știi să zîmbești, du-te acasă...

La fel se încheiase și discuția de ieri seara. Dar ieri, Lia avusese parcă mai multă putere de convingere decît acum, sau poate i s-a părut numai, pentru că ieri nu era pusă în fața faptului împlinit, nu trebuia să-și definească atitudinea cu un „da" sau un „nu" categoric. Ieri seara totul a avut un iz de ireal ; la un moment dat a avut chiar senzația că propunerile Liei aduceau cu acel joc din copilărie „În ce loc vrei să te muți ?" unde participanții trebuiau să aleagă cu ochii închiși un punct de pe hartă. Cîștigători erau aceia care nimereau orașe sau regiuni populate. Sanda de obicei pierdea la acest joc ; nimerea largul oceanelor, deșerturile Saharei sau Gobi, crestele stîncoase ale Cordilierilor.

Ieri seara spusese „da" Liei și plecase acasă cu o senzație ciudată de goliciune. Se simțea obosită și o deranjau trecătorii, aerul înăbușit și cald, murmurul surd al orașului. Vitrinele luminate păreau niște ochi iscoditori, iar propria ei umbră, cînd prelungită pe trotuar, cînd adunată ghem sub picioare, un urmăritor insistent și perfid.

Ajunsă acasă, s-a simțit îngrozitor de singură : mobilele vechi, greoaie, zestrea mamei, pline cu ornamentații sculptate, frunze de acant și viță-de-vie, o priveau dușmănoase. Și pe tatăl ei, mobilele acestea îl deranjau : nu erau croite pe dimensiunea locuinței, erau prea multe și prea mari pentru cele două camere, își pierduseră luciul, dar nu și pretenționozitatea ostentativă.

Să nu se mai gîndească la discuţia avută cu Lia, Sanda îşi căută îndeletniciri domestice : spălă vasele şi deretică prin bucătărie. Ştia că preocuparea de moment e doar un paleativ, că în clipa cînd se va culca şi va asculta tic-tacul ceasului de pe noptieră se va vedea în bar, la Ambasador, aşteptînd, exact ca acum, un bileţel cu un număr de cameră pe el. Ştia că dincolo de acest bileţel era un om, un bărbat pe care se străduia să şi-l imagineze : putea fi tînăr, bătrîn, german sau suedez, un contabil din provincie sau poate chiar un om de culoare. Un bărbat pe care îl va întîlni o singură dată. Ce nu-şi putea de loc imagina era conversaţia care urma să se lege într-un fel, dacă într-adevăr trebuie să se lege, care va fi primul cuvînt, dacă totuşi se vor rosti cuvinte, care va fi primul gest al lui, al ei, dacă va reuşi să reziste fără să se împotrivească.

N-a putut sta multă vreme în pat. Se sculă şi înveli deşteptătorul într-un batic, să nu audă fărîmiţarea veşniciei, apoi se aşeză în fotoliu. Încercă să se închipuie într-o cameră de hotel, aşezată într-un fotoliu şi aşteptînd întîlnirea cu „El". Ce anume ar putea spune un bărbat unei femei pe care n-a văzut-o niciodată ? S-o mîngîie pe păr, pe umăr ? Dar asta ar fi îngrozitor. Fără îndoială, i-ar da peste mînă ! Singura variantă acceptabilă ar fi ca el să fie bădăran, să nu dorească perioada de tranziţie, să-i spună franc : „Dezbracă-te !" „Oare aş avea forţa să mă dezbrac în faţa unui bărbat ?" Se ridică şi, ca şi cum ar fi efectuat o repetiţie generală, îşi scoase cămaşa de noapte. Rămasă goală în mijlocul camerei, se simţi neputincioasă şi-i veni să plîngă.

Îmbrăcă repede cămaşa şi se vîrî în pat. În întuneric, mobilele păreau şi mai neprietenoase, şi mai ostile decît erau în realitate.

Totuși nu avea de ales. Știa precis că dimineața, pe lumină, cînd nu va mai avea timp să se gîndească atît de mult și atît de concret la acel „moment", totul i se va părea mult mai simplu, mult mai lipsit de importanță ca acum. La fel ca la un spectacol de teatru. De cîte ori nu i-au curs lacrimile urmărind căutările lipsite de sens ale Ofeliei, apoi în antract, la lumina orbitoare a becurilor din foaier, se simțea caraghioasă. „Probabil că și mîine, gîndindu-mă la frămîntările mele de acum, voi zîmbi îngăduitoare." Ceea ce îi era foarte clar era faptul că nu mai avea de ales. Cine știe cînd i se va mai ivi o angajare atît de avantajoasă ca aceea oferită de fabrica de confecții !? A fi manechin însemna a nu face nimic, etalarea toaletelor fiind mai mult distracție decît muncă ; a fi manechin însemna să primești bani doar pentru faptul că ai corp frumos. A renunța la acest post ar fi cea mai mare prostie.

Fără lenjerie de bună calitate, însă, nu se putea prezenta în fața juriului care făcea angajarea. Cum să se arate într-un furou obosit, în chiloți tetra sau într-un costum de baie uzat, demodat ? Ar fi fost păcat ca din cauza unei sume de 500 sau 1000 de lei să-și pericliteze cariera. De la maică-sa n-ar fi cerut nici în ruptul capului, de altfel ea era plecată pe litoral, iar taică-su, chiar dacă ar fi avut, nu i-ar fi dat. Taică-su voia să scape de ea, asta Sanda știa foarte bine, acesta era și motivul pentru care o voia cît mai repede măritată. Singura persoană care ar fi putut-o ajuta era Lia, dar de la ea nu putea să ceară nimic, măcar un ac ! Și așa se simțea în inferioritate față de ea, darmite dacă i-ar mai fi cerut ceva... Și nu mai avea putere să se umilească.

— Parcă ai fi o momîie ! Nu sta cocoșată !

Sanda își îndreptă din nou spatele și încercă să fie prezentă. La o masă alăturată cineva explica

ceva în spaniolă, folosea atît de multe „s"-uri încît părea sîsîit. Se întoarse într-acolo : spaniolul era un om scund, cu părul lins, lucios, dat cu briantină. Îşi aduse aminte de un vers din Asturias : *„Tăiaţi unghiile lungi ale nopţii"* şi vru să-l spună şi Liei, dar ea era preocupată cu studierea unei reviste găsite pe masă. Era convinsă că Liei nici nu i-ar fi plăcut versul ; ar fi întrebat „de cînd are noaptea unghii ?" sau pur şi simplu ar fi certat-o că se gîndeşte la prostii, în loc să stea cu picioarele pe pămînt, să înveţe să zîmbească frumos sau să ţină ca lumea ţigara între degete.

Privi spre hol : turiştii se pregăteau de plecare, îşi numărau geamantanele, îşi verificau biletele de călătorie, paşapoartele. Dacă ar fi venit ieri aici, poate ar fi urcat la unul dintre ei. Èra atît de preocupată de agitaţia care îi cuprinse pe turişti, încît nu observă apariţia picolo-ului, îl văzu doar cînd acesta lăsă un bileţel pe masă. Lia întinse mîna după bileţel şi-l arătă Sandei.

— Vezi, asta e tot. Camera 307. Iei liftul, baţi la uşa camerei 307 şi, dacă eşti deşteaptă, ai scăpat de griji ! Te duci tu ?

— Nu, nu, refuză Sanda. Mă adun întîi... Te-aştept şi-mi povesteşti cum a fost...

— Pot să-ţi povestesc fără să mă duc. Dacă ăsta e singurul tău argument, atunci nu te mai codi, du-te !

— Nu, nu, după aceea...

Lia îşi aranjă buclele căzute pe frunte, apoi se ridică.

— Păcat că-i atît de cald. Sînt transpirată toată... Dar mă descurc eu. Duşurile din hotel sînt formidabile.

Ciudată e viaţa ! Cîţi oameni din Bucureşti care o cunosc pe Lia nu jinduiesc să stea alături de ea, să-i sărute mîna, şi ea, la cerere, urcă în camera

primului care o vrea. E drept, pentru asta s-a aranjat : are garsonieră, rochii, bani, merită să fie invidiată.

O urmări cum se îndepărtează, cum trece pe lîngă străini cu fruntea ridicată, cum dispare în apropierea liftului. Se întrebă dacă ar putea să meargă cu aceeași dezinvoltură ca și ea. Răspunsul i se păru dat de la bun început : nu ! Neavînd ce face, începu să răsfoiască revista lăsată de Lia. Era atît de buimăcită, că nu putea distinge nici măcar literele mari ale titlurilor articolelor. Pînă și fotografiile mari cît o pagină i se păreau spălăcite.

Spaniolul de la masa alăturată începu să vorbească din nou, repede, ca și cum cineva l-ar fi gonit din urmă. Ce-o fi avînd de comunicat spaniolul ăsta atît de repede ? La fel de repede vorbea și maică-sa cînd mințea. Atunci nu permitea să fie întreruptă, debita fraze lungi, lipsite de logică și continuitate. O fi minţind și spaniolul ?

În clipa aceea se așeză la masa ei tînărul pe care îl văzuse fumînd în hol. O fi unul care vine direct. Se liniști, însă, cînd îl auzi vorbind românește. Pe urmă, gîndindu-se că ar putea primi bileţelul în prezența oaspetelui nedorit, îi păru rău că-l lăsase să se așeze. Hotărî ca de îndată ce individul va încerca să intre în vorbă cu ea să fie scîrboasă, să-l gonească. După ce bărbatul se legitimă, se sperie. Înseamnă că nu e totul chiar atît de simplu, precum spunea Lia. Milițienii stau la pîndă, te urmăresc și, în clipa cînd le convine lor, te înhață. Mai tîrziu însă, cînd își dădu seama că împotriva ei milițianul nu putea avea nimic, se liniști. Își spusese chiar că apariția acestui milițian destul de simpatic putea fi o simplă coincidență neplăcută. Trebuia, însă, să termine cu el. Ar fi fost groaznic ca în acele momente să sosească picolo-ul cu un bileţel ! Ar fi murit de rușine. Special îi răspunse din ce în ce

mai agresiv, să scape de el. Și cînd îl văzu depărtîndu-se, răsuflă ușurată. Acum nu-i mai rămînea decît să dispară și ea cît mai curînd. Știa că seara, cînd se va întîlni din nou cu Lia, ea o s-o certe, dar n-avea altă alegere. Cine știe, milițianul e încă prin apropiere și o pîndește.

Scoase o hîrtie de cinci lei din poșetă, puse bancnota pe masă și se ridică. Hotărî să nu se ducă de-a dreptul acasă, ca, în caz că e urmărită, să nu i se afle adresa. Traversă bulevardul, se opri o clipă în fața bufetului Expres și privi ferestrele hotelului. Mai toate aveau rulourile trase.

Porni spre Piața Romană. Pe drum se opri de cîteva ori și cercetă în oglinda vitrinelor trecătorii. În cele din urmă se convinse că milițianul nu e pe urmele ei. Asta o liniști și nici nu se mai gîndi cu ciudă la el. Nici nu era atît de antipatic, constată mai tîrziu, iar ochii îi avea chiar frumoși : verzi !

Să fie, totuși, sigură că milițianul n-o urmărește de la distanță, intră la Eva. Urcă la etaj, la confecții. Să treacă timpul, încercă o rochie de vară. Rochia îi stătea bine, vînzătoarea nu pricepu de ce renunță la ea, era un model nou. Sanda născoci un motiv pueril, că ar dori o rochiță cu guleraș ; vînzătoarea n-avea rochițe cu guleraș, îi părea sincer rău și-i propusese să treacă peste cîteva zile — s-ar putea s-o servească.

La parter era aranjată estrada pentru parada modei. Cine știe, dacă n-ar fi apărut milițianul, ar fi avut și ea șansa să pășească pe covorul de pe estradă ! Hotărît, era ghinionistă ! Și anul trecut, în ultima clipă s-a certat cu actorul care o pregătise pentru examenul de admitere la Institutul de teatru. Unde ar fi fost acum, dacă n-ar fi fost tîmpită, dacă ar fi avut tăria să reziste... Era convinsă

că şi-a ratat cariera din cauză că n-a fost decisă în clipa hotărîtoare, că n-a ştiut s-o fructifice.

Trecuse de ora prînzului cînd a ajuns acasă. Locuia la parter înalt, într-o casă bătrînească, încălzită cu lemne. Cele două camere, sufrageria şi dormitorul, dădeau spre parc, astfel că în toiul verii locuinţa rămînea răcoroasă.

Sanda mai tot timpul stătea singură. Maică-sa se mutase de acasă în urmă cu doi ani, cînd se pronunţase divorţul. La început se vedeau des, apoi din ce în ce mai rar : o dată pe lună, la agenţia O.N.T., unde era ghid, iar mai tîrziu la începutul şi sfîrşitul celor două sezoane mari de turism : vara şi iarna.

Vara lucra pe litoral ; pleca la început de tot, pe la sfîrşitul lui mai, şi se întorcea prin septembrie. În noiembrie pleca din nou, de astă dată la Poiana-Braşov sau Predeal şi se întorcea la sfîrşitul lui martie. Cu maică-sa, Magda, Sanda nu s-a înţeles niciodată foarte bine. Magda era foarte voluntară, independentă, cu vederi largi, libertine şi o considera pe Sanda puţin ţoapă, lipsită de rafinament. Nu o putea suporta în uniformă şcolară, spunea că aduce a servitoare, că nu-i lipseşte decît boneta, ca un om să-i ceară un pahar cu apă numai cînd o vede. Mai demult, cînd era mică, Sanda o invidiase pe maică-sa. Pentru ea, Magda reprezenta idealul de femeie, ar fi vrut să fie ca ea, să se comporte ca ea, să se îmbrace ca ea. È drept, ei i-a fost foarte uşor. Lucra la Oficiul de turism. Străinii, drept mulţumire pentru munca de ghid, îi făceau cadouri, rufărie, pulovere, încă de pe vremea cînd nu funcţiona magazinul Ministerului Comerţului Exterior şi nici Romarta nu avea cine ştie ce lucruri de calitate.

Magda fusese prea ocupată ca să fi avut timp pentru educaţia Sandei. Adevărul era că nu avea timp nici pentru soţul ei. Era mai tot timpul plecată,

era totdeauna grăbită, gătită şi venea acasă ca şi cum ar fi venit în vizită. Şi pentru că Sanda n-a iubit-o niciodată cu adevărat, n-a fost prea tristă cînd a plecat de acasă. Se bucurase chiar, îşi imaginase că gospodăria pe care o va duce de-acum încolo cu taică-su va aduce o schimbare în viaţa ei. Nu se întîmplase, însă, nimic în afară de faptul că începuse să fie socotită eminentă la învăţătură; îşi pregătea lecţiile cu încăpăţînare, să-i dovedească tatălui că nu trebuie să-şi facă griji în legătură cu şcoala. Tatăl ei, Mircea Dobrescu, trecuse de cincizeci de ani, era un inginer constructor apreciat, lucra pe şantierul de la Poarta Albă. Pleca dimineaţa devreme şi se întorcea seara tîrziu. Uneori chiar foarte tîrziu, de cele mai multe ori frînt de oboseală. Cerea Sandei un ceai, pîine prăjită şi se culca. Rar de tot răsfoia cîte un cotidian, dar de obicei adormea cu ziarul pe piept. Sanda îl pîndea şi, cînd îl auzea sforăind, se ducea în dormitor să-i scoată ochelarii.

Cu vreo şase luni în urmă, Mircea Dobrescu fusese mutat ca şef de şantier la Olteniţa; pleca luni de dimineaţă şi se întorcea sîmbătă seara. Naveta şi grijile îl îmbătrîniseră şi mai mult; stătea toată duminica în pijama, revedea planurile construcţiilor, înşira zeci de cifre pe toate caietele Sandei, uneori o punea şi pe Sanda să-i ajute.

Rămasă singură în casă, Sanda reduse menajul: gătea din cînd în cînd, de obicei sîmbăta şi duminica, iar restul zilelor mînca pe la bufete. Întîlnindu-se o dată întîmplător cu maică-sa, aceasta o invită la mare pentru două săptămîni, dar Sanda o refuză, nu putea să-l lase singur pe taică-su. Rămase în toiul verii la Bucureşti. Îşi scurtase rochiile, să fie la zi cu moda, şi constată că are picioare frumoase. Nu trecu mult, şi observă că se

întorc după ea și oameni în toată firea, nu numai băieți de școală, ca pînă atunci.

Într-o sîmbătă, taică-su se întoarse acasă beat. Îl simțise încă din ușă că mirosea a vin acru. Nu-i spusese, însă, nimic. Apoi săptămîna următoare taică-su se întoarse din nou beat, de astă dată beat bine, clătinîndu-se. În timpul cinei rîsese de unul singur și adormise îmbrăcat, cu capul pe masă. Sanda abia reuși să-l dezbrace și să-l culce în pat.

A doua zi taică-su o trimise să cumpere vin.

— Tată, tu bei ?

— Ce să fac ?! Nu te teme, nu beau mult...

Sandei i se făcuse milă de el, ar fi vrut să-l îmbărbăteze, dar nu știa ce anume ar fi trebuit să-i spună. Nu știa că taică-su nu aștepta nimic de la ea, doar atît, să fie lăsat în pace.

O dată, pe neașteptate, se întoarse acasă în timpul săptămînii. Era vesel, ras proaspăt și vorbăreț ca niciodată pînă atunci.

— Vreau să stau de vorbă cu tine, Sanda. Tu nu mai ești copil... Peste vreo două săptămîni o să mă îmbăt de o să se ducă pomina !

— De ce, tată ?

— Cum de ce ? De bucurie ! Doar nu se mărită fiica mea în fiecare zi !

I se păru că spusese ceva teribil de amuzant și chicoti de unul singur.

— Mă mărit ? Cu cine ?!

Sanda era convinsă că taică-su e doar bine dispus, că vrea să glumească cu ea.

— Ți-am găsit un bărbat... O să fii încîntată. E adjunctul meu pe șantier. Un om cum nu se găsesc mulți. I-am povestit de tine, i-am arătat și o poză de-a ta și te place foarte-foarte mult.

— Și dacă mie nu-mi place ?

— Trebuie să-ți placă ! E un om cumsecade, sănătos, are diplomă și tot viitorul în față ! Viața pe

care o duci singură, închisă toată ziua în casă, nu e viaţă... Trebuie să-ţi faci un rost.

— Eu vreau să termin o facultate.

— Ştiu. Nu te teme, el o să fie de acord cu asta. Dar e păcat să discutăm aşa, pe neştiute. O să-l cunoşti şi o să-mi mulţumeşti că ţi l-am găsit. Uite-l.

Scoase din buzunar o fotografie, destul de uzată, purtată probabil în portmoneu. Din poza făcută în sepia, retuşată, o privea un bărbat negricios, cu păr buclat şi cu mustaţă subţire de actor de cinema.

— Are treizeci de ani, salariu mare, prime. E din Tuşnad, are acolo o casă închiriată. Numai casa îi aduce într-un sezon vreo două mii de lei.

Tipul din fotografie era antipatic, Sanda nu voia nici măcar să-l cunoască. Întrebă totuşi :

— Şi de ce vrea să se însoare după poză ? De ce nu-şi caută singur o nevastă ?

— N-are timp. La fel ca şi mine. E tot timpul pe şantier. Nu-i un terchea-berchea !

Sanda spuse un „nu" categoric şi se certară în seara aceea. Pe urmă, după cîteva săptămîni, taică-su reduse suma pe care o lăsa în casă. Nu mai dădea regulat ca pînă atunci, uneori chiar uita să dea ceva. În zilele acelea Sanda se mulţumea să cumpere pîine şi consuma tot ce găsea în cămară. N-avea bani nici pentru cinematograf, nici pentru ştrand. Stătea acasă, în camerele răcoroase, dezbrăcată, făcea duş şi citea. La ştrand, oricum nu se putea duce : costumul pe care-l avea, moştenit de la maică-sa, era demodat, decolorat şi mic.

În serile lungi, chinuitor de lungi, se întreba uneori dacă n-ar fi totuşi bine să se mărite, fie şi cu omul propus de taică-su, numai să scape de casa asta cu mobile monstruoase, în care se simţea din ce în ce mai străină. Imediat însă, cînd încerca să-şi imagineze convieţuirea cu un om străin, o

cuprindea disperarea. Ce-ar putea să discute cu el ? Despre cărămizi, despre mortar ? Totdeauna își visase un soț tînăr, de vîrsta ei, puțin timid, puțin neputincios, tandru, pe care să-l dădăcească, la ștrand să-i pună piedică, în pat să nu-l lase să doarmă, un om vesel, care să știe să rîdă.

Dacă s-ar mărita cu omul propus de taică-su, de fapt ar rămîne tot singură, el ar continua să lucreze pe șantier, să plece luni, să se reîntoarcă sîmbătă. Singura deosebire față de viața pe care o duce acum ar fi că ar avea bani. Merită să se vîndă numai pentru atît ? Atunci soluția propusă de Lia e mult mai rezonabilă. Oare ? E mai rezonabilă pentru că e în rate ?

Ajunsă acasă, Sanda rămase cîteva clipe sub poartă, spionînd în toate părțile, să se mai convingă o dată că nu e urmărită.

Strada, însorită, caldă, era aproape goală.

3

Sanda rămase pînă seara tîrziu în casă. Îi trecuse teama, era convinsă că se purtase copilărește, că nu merita încrederea Liei. Dacă ar fi rămas acolo, la bar, acum ar fi fost într-adevăr femeie ! E ciudat cum pînă acum niciodată nu i s-a ivit ocazia, sau mai bine zis cum totdeauna a reușit să ocolească ocaziile ! O singură dată crezuse că nu mai are nici o ieșire ; fusese într-o excursie cu mulți colegi pe Caraiman. Tot acolo erau cantonați și jucătorii unei echipe de fotbal din categoria A. Unul dintre ei, foarte politicos, înalt, brunet, mai înșcolat decît ceilalți, a invitat-o de cîteva ori la dans, apoi, după cină, cînd toți se pregăteau de culcare, a chemat-o

să iasă puțin la aer, nu mult, cinci minute doar, să-i arate piscurile pleșuve luminate de lună. Vorbise civilizat, n-avea cum să-l refuze. Colegii făcuseră cîteva glume proaste pe socoteala ei, și asta o îndîrji. Propuse fotbalistului să facă chiar o plimbare mai lungă.

Era o noapte caldă, cu aer tare de munte, cu lună, cu foșnet părelnic de brad. Fotbalistul avea accent ardelenesc, povestise despre turneele făcute în America Latină, despre jucătorii cu picioare de aur și despre părerea greșită a miilor de spectatori care desconsideră pe cei care lovesc mingea cu piciorul.

— Fotbaliștii, să știi, în afară de picioare au și cap. Și nu numai să lovească mingea, ci să gîndească, să aprecieze frumosul. Mai mult chiar, fotbaliștii au și inimă.

Plimbarea sub clar de lună i se păruse chiar mai amuzantă decît și-o imaginase. Uneori fotbalistul se oprea, arăta stîncile argintate de lună, părea emoționat. Mergînd alături de el, Sanda nici nu observase că acesta o ținea de mînă. Mai tîrziu, cînd vru să-și elibereze mîna, fotbalistul o îmbrățișă și-i căută buzele. Bărbatul avea brațe puternice, nu reuși să se desprindă din strînsoare și, zbătîndu-se, alunecă. Se pomeni sub el, și în întuneric nu-i vedea decît strălucirea ochilor și-i simți răsuflarea tăiată, fierbinte. Bărbatul îi rupse bluza, îi sărută sînii și încercă s-o dezbrace.

Abia reuși să îngaime că e fată, și atunci descoperi pentru prima dată magia acestui cuvînt. Fotbalistul se ridică în picioare, o ajută să se ridice și în drum spre cabană nu mai spusese nici un cuvînt. În cabană, în siguranță, Sanda nu se putu reține să nu-i șoptească :

— Te-am mințit.

Fotbalistul dădu din mînă a lehamite şi-i spuse în loc de „noapte bună“ :

— Eşti proastă !

Nu s-a mai întîlnit niciodată cu el. Îi văzuse doar poza prin diferite ziare. Arăta bine, era un tip meridional, cu nas acvilin şi frunte înaltă, bombată. O dată, la o transmisiune directă de pe stadion a unui meci internaţional, îi auzise de cîteva ori numele : marcase un gol în poarta adversarilor şi publicul îl ovaţiona. Uneori îi părea rău că n-a fost a lui. Cît de mult a invidiat-o pe prietena ei, pe Mioara, în ultimele săptămîni de cursuri înainte de bacalaureat. Mioara fusese colega ei de bancă, era logodită cu un tînăr veterinar repartizat undeva în apropierea Bucureştiului. Într-o zi Mioara îşi adună colegele şi le spuse că în noaptea aceea va dormi acasă la el. Sanda fusese convinsă că Mioara mintea, că vrea să pară interesantă. Mare i-a fost însă surpriza cînd, a doua zi, Mioara a povestit cu lux de amănunte cum şi în ce fel şi-a petrecut noaptea. Fetele au pus-o să facă cîţiva paşi în faţa catedrei, să vadă dacă se observă ceva în mers. Au rămas decepţionate. Mioara călca la fel ca şi pînă atunci.

Se făcu întuneric, dar Sanda nu se învrednici să se ridice de pe canapea, să aprindă lumina ; stătea culcată cu braţele sub ceafă şi privea tavanul. Se simţea obosită, la fel ca în săptămîna aceea cînd a lucrat la fabrica de mobile. Cîte vise nu-şi făurise stînd culcată în acelaşi loc. Mai demult, înainte de divorţul părinţilor, îi asculta făcînd planuri de schimbare a mobilelor, cum şi în ce fel să aranjeze casa, unde să-şi petreacă concediul. Niciodată n-au realizat, însă, ce au plănuit ; mobilele rămăseseră aceleaşi, vacanţele de vară mama şi le petrecea singură, tata fiind totdeauna reţinut pentru ceva. O dată, pentru că au întîrziat lucrările pe şantier, n-a putut

preda clădirile la timp, altă dată pentru că fusese numit într-o comisie de anchetă pe un alt șantier. În serile lungi de vară citeau împreună scrisorile trimise de mama de la Mangalia.

Oaspeți, prieteni veneau rar în casă, și cei care veneau erau prietenii mamei, ori de la Oficiul de turism, ori oameni pe care-i cunoscuse în lungile ei peregrinări prin țară. Atunci se scoteau fețele de masă din damasc, zestrea mamei, cristalele, care de obicei stăteau învelite în hîrtie de ziar, să nu se spargă. Tata povestea mereu aceleași anecdote fără sare, la care prima rîdea mama, deși le știa pe de rost. Dacă invitații erau mai intimi, atunci tata povestea despre anii de studenție la Paris. Începea cu mansarda închiriată de la *madame* Didie de pe 10 Rue de Gerlache, pe urmă înșira oamenii de vază pe care i-a întîlnit întîmplător pe stradă. Pomelnicul începea cu Jean Gabin și se termina cu un politician cunoscut, care, mai tîrziu, în timpul războiului, a fost împușcat de nemți. Sanda îl asculta cu atenție, totdeauna spera că odată va spune ceva în plus sau, cine știe, poate încurcă vreun nume. Tata, însă, nu greșea niciodată. Știa totul pe de rost, ca un elev data nașterii lui Ștefan cel Mare. Abia după ce plecase mama din casă, ajunse Sanda la concluzia că mama, rîzînd la anecdotele cunoscute, mințea. Rîdea din politețe, și seara tîrziu, cînd plecau oaspeții, îl dojenea pe tata :

— Ai putea să înveți și alte lucruri. A treia oară spui anecdota asta Emiliei !

Tata era bucuros dacă nu se prelungeau serile, dacă se putea culca cît mai devreme. Întins, adormea ca la comandă și sforăia. Mama îi fluiera și, dacă el continua să sforăie, îl trezea.

Sanda se întrebase de multe ori dacă s-au iubit cu adevărat. Nu i-a surprins niciodată sărutîndu-se și nu se îmbrățișau nici cînd se întîlneau după o

despărțire de mai multe zile. Uneori se întîmpla ca tata s-o sărute pe frunte, părinteşte, la fel cum o săruta şi pe ea de ziua ei, sau cu ocazia unui alt eveniment, ca primirea notelor de sfîrşit de an. În relaţiile lor era ceva convenţional şi Sanda bănuia că şi în pat, stînd culcaţi unul lîngă celălalt, unul se gîndea la un lucru, iar celălalt la cu totul altceva. Erau ca şi doi străini condamnaţi să convieţuiască împreună, deşi nu aveau nimic comun. Tata era mai tot timpul plictisit, sau în orice caz părea plictisit şi era atît de străin de tot ce se întîmpla în casă, încît nu ştia nici unde se ţineau prosoapele curate. Mama cunoştea aceste lucruri, dar numai aceste lucruri. Cînd pleca de acasă, niciodată nu se simţea lipsa ei. Dimpotrivă, cînd revenea era în plus, nu se potrivea cu casa, cu mobilele, cu atmosfera, cu nimic. O dată, Sanda, curioasă, l-a întrebat pe taică-su dacă o iubeşte sau nu pe mama. Surprins de întrebare, taică-su nu ştia ce să-i răspundă. El probabil n-a avut niciodată curajul să-şi pună această întrebare atît de deschis. Rămase multă vreme pironit locului, întunecat, apoi răspunse greoi, tărăgănind cuvintele ca şi cum atunci ar fi trebuit să le inventeze, să se lămurească pe el însuşi :

— Dacă m-ai fi întrebat dacă iubesc norii, mi-ar fi fost la fel de greu să-ţi răspund, pentru că maică-ta seamănă cu norii. Trăieşte la fel de departe de noi şi a lăsat tot atît de multe urme în viaţa noastră ca şi ei. Întrebare ciudată : oare un om poate iubi un nor ?

Sanda mai mult bănuise decît înţelesese tîlcul asemănării maică-si cu norii şi de aceea nici nu se miră cînd, după cîteva zile, taică-su se aşeză lîngă ea, pe pat, şi încercă să se justifice :

— M-ai întrebat dacă am iubit-o vreodată pe maică-ta. Să ştii că tot timpul cît am trăit împreună am avut senzaţia că da. Acum sînt convins că am

iubit-o. Cred că o iubesc şi acum, dar e foarte greu să răspunzi la asemenea întrebări cu un simplu da sau nu. Lucrurile sînt mult mai complicate. Mai ales în dragoste. Ce mi se pare foarte important în dragoste e faptul că partenerii trebuie să se cunoască foarte bine. Pe maică-ta n-am reuşit s-o descifrez nici pînă azi ! Probabil că e vina mea. Nu ştiu... Aş vrea să găteşti mîine macaroane...

Mamei nu i-au plăcut niciodată macaroanele. Spunea că nu se pot consuma elegant, că e o mîncare pentru căruţaşi, că dacă ar fi ştiut că alături de el va fi osîndită să mănînce toată viaţa macaroane, mai bine nu s-ar fi măritat.

Trecuse de ora zece, cînd Sanda se hotărî să se scoale, să se ducă la Lia, să se sfătuiască cu ea. În definitiv, n-a avut altă alegere. În locul ei, şi Lia ar fi procedat la fel. Doar omul s-a legitimat, era fără îndoială de la Miliţie.

Lia o primi plictisită. Era îmbrăcată doar cu un capot chinezesc, larg, plin cu balauri trandafirii şi verzi.

— Ai stat mult ?

— N-am stat de loc.

Îi povesti cum şi în ce fel a fost acostată de miliţian, cum a plecat hoţeşte din hotel, să nu fie urmărită.

— Prostii ! N-avea de ce să te urmărească.

Sanda aştepta ca Lia să-i povestească cum au decurs lucrurile cu ea, dar Lia era blazată, se întinse pe canapea şi-şi pironi privirile în tavan. Sanda tăcu şi ea. O invidia pentru siguranţa ei, pentru felul ei de a fi, pentru lucrurile pe care le avea. Numai lucrurile care se puteau inventaria printr-o simplă rotire a capului ar fi fost de-ajuns pentru formarea unei garderobe. Şi ce de pantofi avea ! Dacă nu i-ar fi fost ruşine, ar fi rugat-o s-o lase să-i încerce. Totdeauna visase pantofi frumoşi. La

asta a ținut și maică-sa. Niciodată n-a lăsat-o să poarte lucrurile ei decît după ce renunța la ele.

În cele din urmă, Lia hotărî să vorbească. Se întoarse spre Sanda.

— Și ce faci acum ?

— Nimic.

— E formidabil să nu faci nimic ! Asta îmi place cel mai mult. Dă-mi o țigară.

Sanda căută țigările pe masă.

— Aprinde-mi una.

Sanda îi aprinse o țigară și i-o întinse.

— Totuși, cum a fost ?

— Ca de obicei. Adică nu tocmai. Azi chiar m-am amuzat.

Sanda, curioasă, se așeză lîngă ea, dar Lia nu mai continuă. Trase un fum în piept și se adînci din nou în privirea tavanului.

— Nu spui ?

— Să știi că ai fost proastă că nu te-ai dus tu. Cel care m-a chemat e reprezentantul unei firme din Zürich !

— Bătrîn ?

— Peste șaizeci. Dar simpatic foc ! M-am așezat într-un fotoliu și l-am privit drept în ochi. S-a fîstîcit complet. A îngăimat ceva despre oraș, că e frumos, că romîncele sînt și ele frumoase, apoi, ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva, a scos dintr-un geamantan cîteva furouri și mi-a spus că a adus cuiva niște lucruri, dar a pierdut adresa și n-ar vrea să se întoarcă acasă cu ele, că vrea să le dea cadou cuiva, care merită, și e convins că eu sînt persoana aceea...

— Asta a fost tot ?

— Aproape tot. A vrut să vadă dacă îmi stau bine.

— Și ?

— Nimic. Mi-au stat bine. Dă-l dracului de boşorog sentimental ! Cît o fi ceasul ?

Sanda aruncă o privire spre noptieră.

— E aproape unsprezece.

— M-a invitat cineva să mă duc la Braşov. Cu maşina. Dar n-am chef să mă îmbrac. Te amuză un Braşov ?

— Nu.

— Atunci, nu mergem. Caută ceva muzică.

Avea un tranzistor mic, japonez, cu două lungimi de undă.

— Îl am de la un neamţ. Venise anul trecut, cu doi copii la Mamaia. Cînd m-am aşezat lîngă el, îi tremurau fălcile şi clipea des ca o găină. I-am spus că are un aparat drăguţ. Mi l-a făcut cadou. Aş fi putut să-l dezbrac, dar mi-a fost milă de el.

Bucureşti 2 transmitea muzică de dans.

— Iar Doru Deleanu ? !... Puştiul ăsta cîntă frumos, îl cunoşti ?

— Nu.

— O dată am să ţi-l prezint. E amuzant. Dacă bea puţin, se bîlbîie. Păcat că e prost-crescut cu femeile, altminteri e foarte amuzant... Fă-te comodă.

„De ce nu m-am dus eu prima ? ! se tîngui în gînd Sanda. Nu m-aş fi întîlnit nici cu miliţianul şi nici n-ar fi trebuit să fac ceva. Să încerc cîteva furouri ! Tocmai ce-mi trebuia. Şi nu m-aş mai fi dus niciodată. Nu, hotărît, n-am noroc ! Cine ştie peste cine am să dau eu... Dar voi avea vreodată curajul să mă duc ?“

Privirile ei căzură pe pantofii Liei, aruncaţi lîngă canapea.

— Spune, Lia, îmi permiţi să-ţi încerc pantofii ?

— Te rog. Numai nu cu picioarele goale. Ia un ciorap, găseşti acolo în sertar. Nu acolo, în cel de jos.

Sanda deschise sertarul de jos, dar acolo nu erau decît ciorapi în plicuri argintii.

— Nu sînt decît noi.

— Și ce dacă...

Sanda desfăcu un plic cu inscripții franțuzești : erau ciorapi supraelastici, de culoarea fumului de țigară. Încercă vreo zece perechi de pantofi ; îi plăceau toți, dar cel mai mult, o pereche din piele albă de box, cu barete. Aruncă o privire asupra sandalelor ei, tot albe, dar demodate și purtate prea mult.

— Vrei să bei ceva ?

— Vreau.

Într-adevăr, simțea nevoia să bea ceva. Își turnă un pahar de Campari și băutura îi făcu multă plăcere. Pe masă erau risipite cîteva reviste. Printre ele, *Rebus,* deschisă la o pagină cu un careu mare de cuvinte încrucișate. Sanda citi la orizontal 1 : Rege omorît de o maimuță. Ce întrebare idioată ! Se întoarse spre Lia :

— Tu știi vreun rege omorît de o maimuță ?

— Ce-ți veni ?

— E o întrebare la cuvinte încrucișate. Nouă litere.

— Trebuie să fie unul din America Latină... Ba nu ! Acolo nu-s decît președinți de republică. Știu, un asiatic !

Spuse „un asiatic" cu atîta siguranță, încît Sanda era convinsă că așa e. La fel era și maică-sa. Replicile ei erau definitive, fără drept de apel.

— Chibriturile sînt în sertar.

Taică-su căuta chibriturile, dar nu le găsea.

— Atunci, le-a luat cineva de acolo.

Era informată, nu putea fi contrazisă, spusele ei aduceau a sentință. Se uită spre Lia și, pentru o clipă, avu senzația că seamănă foarte mult cu maică-sa.

— Tu de unde ești, Lia ?

— Ai să rîzi, de la țară. Zîmbi. Am dosar foarte bun! Bătrînii sînt pensionari, înainte au lucrat la o gospodărie de stat.

Sanda încercă să și-o închipuie îmbrăcată în straie țărănești, dar imaginea Liei în catrință și ie nu se închega, ca și cum corpul ei ar fi refuzat orice alt vestmînt care nu avea foșnetul mătăsii. Nu și-o putea imagina nici măcar în pantofi fără tocuri înalte, darmite în ghete! Nimic din ceea ce știa Sanda despre țară nu i se potrivea Liei: nici pereții dați cu var, nici mirosul de zer, nici carul cu boi! Cum stătea întinsă pe sofa, pe jumătate dezvelită, cu genunchii rotunzi și cu gambele arcuite, era puțin verosimil ca ea să fi umblat vreodată desculță. Nu umbla desculță nici măcar pe lespezile de granit din incinta ștrandurilor acoperite, din capitală!

— Și cum ai ajuns aici?

— Unde aici?

— Aici, în București.

— Cu trenul! De cînd mă știu, nu mi-au plăcut tavanele cu grinzi și nici ferestrele mici cu patru ochiuri. Am preferat totdeauna claxonul, cotcodăcitului găinilor, și asfaltul, potecilor de pe răzoare!

Sanda era convinsă că Lia minte, nu avea nimic comun cu satul; prin sat ea înțelegea ceva foarte îndepărtat, jungla, abisul. Lia, ca și cum i-ar fi ghicit gîndurile, se întoarse spre Sanda:

— Știu, nu mă crezi. Dacă n-aș avea acte să dovedesc, nu m-ar crede nimeni. Dar nici nu e nevoie! Nu e ceva cu care aș putea să mă laud.

— Și cum ai făcut rost de locuința asta?

— Am făcut doi ani de Drept, pe urmă m-am măritat și m-am lăsat de facultate. Uneori îmi pare rău. Acum eram jurisconsult undeva la Cauciucul sau la fabrica de bere Rahova! Pe urmă am divorțat și am rămas în casă. Am avut un soț

ideal, păcat că a fost prea gelos. E drept, era și o diferență mare de vîrstă între noi. Vreo douăzeci de ani. Opt luni am stat împreună. El visa copii și o casă undeva la marginea Bucureștiului. Banal! Totul e banal! Ar trebui să se întîmple ceva, ceva extraordinar! Sînt foarte plictisită. Dacă aș fi de vîrsta ta, m-aș mărita cu un străin! Un străin care voiajează mult. Îți place să mergi cu avionul?

— N-am fost niciodată cu avionul.

— E extraordinar! Ți-e teamă, și totuși e formidabil! Cînd te uiți în jos și vezi pămîntul și casele mici ca niște cutii de chibrituri, îți simți inima în gîtlej. È o senzație stranie, dar formidabilă! Dacă mă plictisesc și mîine, plec la mare...

— Te invidiez, Lia!

— Și eu te invidiez.

— Tu n-ai nici un motiv.

— Ba da! Toți avem motive să-l invidiem pe cel de lîngă noi. Pentru că invidiem sau, mai bine zis, dorim lucrurile, faptele altora, dar numai pe acelea care ne convin. Care altoite pe existența noastră ni se pare că ne-ar avantaja! Aiurea!... O stewardesă călătorește toată viața. O invidiem! O invidiem pentru o singură sau două călătorii. Dacă toată viața ar trebui să călătorim, să nu avem timp să trăim, ar fi groaznic! Tu ai douăzeci de ani. Ce-aș putea face eu cu acești douăzeci de ani: avere! Spui că mă invidiezi. Probabil pentru că sînt liberă și am niște boarfe! Azi ți-a fost teamă la hotel. Asta e prețul! Învingi această teamă, și vei avea și tu boarfe! La atîta se reduce invidia ta... În fond, ești la fel de meschină ca și mine, ca toată lumea! Uite-te la mîinile astea — împinse o mînă spre Sanda —, vezi, am pielea albă, degetele lungi, pentru că mîinile astea n-au fost niciodată pătate de ulei, mîinile astea n-ar putea pune în funcțiune

un strung. Mîinile astea pot ține frumos un pahar, pot mîngîia. Dar nu vor crea niciodată nimic !

— Tu ești fată deșteaptă, Lia.

— Ți se pare ! Deșteptăciunea mea e doar un fard ! Cînd îl scot, singură mă sperii cît de proastă sînt. Hai, stai aici lîngă mine, nu-mi place să întorc tot timpul capul după tine.

Sanda se așează pe canapea, lîngă ea. Parfumul ei puternic îi umplu nările. Lia o mîngîie pe braț :

— Ești frumoasă.

Avea vocea voalată, ca și cum i-ar fi fost greu să vorbească.

— Dacă ai ști cît de singură sînt !.... Nu vrei să dormi aici ?

— Nu, spuse repede Sanda. Trebuie neapărat să mă duc acasă.

Lia îi strînse puternic mîna.

— Sărută-mă !

— Nu... îngăimă, speriată, Sanda și se ridică în picioare. E foarte tîrziu, trebuie să plec.

— Ești proastă, Sanda. Zău, ești proastă. Hai, du-te acasă, e într-adevăr tîrziu.

4

Încă de departe Sanda descoperi că geamurile locuinței erau luminate. O clipă îi trecu prin minte că ar putea fi hoții, și se sperie. Pe urmă, văzînd aglomerația de pe stradă, nu era mult după miezul nopții, se liniști. Hoții n-ar fi îndrăznit să aprindă toate luminile.

Maică-sa nu venea niciodată neanunțată, de altfel ea nici nu avea chei. Nu putea fi decît taică-su.

E drept, și el venea rar în timpul săptămînii, și atunci numai dacă avea vreo treabă urgentă de rezolvat la trust sau la minister. Urcă scările cu sfială și sună. Nu trecu mult, și recunoscu pașii tîrșiți ai lui taică-su.

— Tu n-ai cheie ?

— Ba da, tată, dar am văzut lumină.

Intră în antreu și o izbi un miros greu, înțepător, de alcool.

— Tu ai băut, tată ?

— Ți-am mai spus să nu-mi faci observații ! I se păru că vorbise prea tare și trecu la șoaptă. Sînt cu el...

— Cu cine ?

— Cu Gruescu, adjunctul meu... Ți-am vorbit despre el... Ăla care te place...

— Sper că nu l-ai adus pentru mine...

— Nu, nu... Trebuie să prezentăm niște hîrtii la trust. Te rog, însă, să nu-mi faci nazuri. Să fii drăguță cu el.

O prinse pe Sanda de umeri și o sărută pe frunte. Sanda nu-și imaginase niciodată că-l va simți pe taică-su atît de străin. Intrară în sufragerie. Gruescu se sculă de pe scaun, făcu doi pași în întîmpinarea lor, dar vocea răgușită a lui Dobrescu îl țintui pe loc :

— Uite, în sfîrșit, s-a întors și gospodina, fiica mea. Fă cunoștință cu domnul Gruescu. Deveni ceremonios : Adjunctul meu de pe șantier...

Probabil așteptase de mult acest moment. Acum, la soroc, își dădu importanță și savură împlinirea :

— Ce zici, Gruescule, e așa cum ți-am descris-o ?

— Da, domnule Dobrescu... Bună seara, domnișoară.

Zelos, îi sărută mîna. Mirosea și el a băutură, dar era mult mai treaz decît tatăl Sandei. Mîncaseră mezeluri cumpărate de la Mistrețul, direct de pe

hîrtie. Sanda puse față de masă, aduse farfurii și tacîmuri, spălă roșiile.

— Vezi, Gruescule, imediat se simte mîna de femeie ! Unde ai fost, Sănduță ?

Sanda nu răspunse imediat. „Sănduță“ o descumpăni. Suna straniu, mai ales că taică-su nu-i spusese niciodată așa. Cînd o alinta, mai demult, suprima pur și simplu prima literă a numelui și-i spunea Anda. Dar nici măcar asta nu era invenția lui. În copilărie Sanda nu știa să pronunțe litera „s“ și-și scurta numele : „Pe mine mă cheamă A. a... anda“.

— Am fost la cinema, spuse în cele din urmă.

— Și ce-ai văzut, domnișoară ? sări Gruescu, să nu rămînă în afara discuției.

Sanda se întoarse spre el și pentru prima oară îl cercetă mai atent. Poate fără mustața aceea subțire de frizer ar fi arătat mult mai onorabil. Avea mîini păroase, cu degete lungi, subțiri, foarte expresive.

— Un film rusesc.

— Probabil de război. Că numai din astea fac rușii ! Rîse nemotivat, apoi turnă țuică într-un păhărel pentru Sanda. Bea, domnișoară. Își ridică și el paharul : În sănătatea dumitale.

— Bea, o îndemnă și taică-su.

Sanda n-avu încotro. Gustă din țuică și i se făcu greață. „Ce diferență e între Campari și băutura asta puturoasă !“

Se făcu liniște. Gruescu își ținea amîndouă mîinile pe masă, taică-su privea în gol, se vedea pe el că e obosit. Cînd liniștea se lungi peste măsură, Sanda începu să se amuze. Se întrebă : „Oare cine o să vorbească întîi ? Tata, sau logodnicul ? Ce straniu cuvînt, «logodnic».“

— De ce nu spui nimic ? o întrebă pe neașteptate taică-su.

— Tocmai voiam să te întreb ceva, tată. Știi tu un rege omorît de o maimuță ?

— Rege omorît de o maimuță ? făcu mirat Gruescu.

— Da, din nouă litere.

— Tu nu ești întreagă la minte ! se supără taică-su și brusc îi trecu moleșeala de mai înainte.

— Vai, domnule inginer, o mustrați pe nedrept, interveni Gruescu în ajutorul Sandei. Dacă a spus nouă litere, înseamnă că e o întrebare văzută undeva la un careu de cuvinte încrucișate... Nu-i așa, domnișoară ?

Sanda clătină afirmativ din cap, și Gruescu, fericit că intervenise cu succes, se uită cu vădită superioritate spre Dobrescu, apoi, mimînd vizibil concentrarea, își duse mîna la bărbie și meditâ cu voce tare:

— Va să zică, nouă litere...

— Trebuia să întrebi direct, să știu despre ce e vorba, să nu-mi vorbești în bobote, și atunci nu te ocăram, spuse tatăl Sandei, tărăgănat, ca și cum ar fi cerut scuze.

În sinea lui, însă, era profund nemulțumit că discuția luase o altă turnură. El ar fi vrut ca între cei doi să se lege o conversație de altă natură, intimă. Sandei, însă, îi părea bine că dăduse peste această întrebare idioată. Acum doi oameni serioși, veniți cu un scop precis, își frămîntau creierii aiurea. În orice caz, era mai bine așa decît să asculte cine știe ce declarații de-ale lui Gruescu.

Liniștea se prelungi peste măsură. Cei doi bărbați concentrați priveau în gol, erau caraghioși, și Sanda, satisfăcută de această mică izbîndă meschină, zîmbi plină de ea. Dacă în clipa aceea s-ar fi privit în oglindă, ar fi descoperit că, zîmbind, semăna leit cu maică-sa. Și ea avea un zîmbet răutăcios : savura clipele cînd putea să-i pună în infe-

rioritate pe oamenii cu care discuta. Dacă în societate se închega o discuție la care nu putea participa, sau o plictisea, indiferent de ce ar fi fost vorba, despre muzică sau arhitectură, intervenea în felul ei.

— La Paris se poartă lung ?

— Ce să se poarte lung ? Ce fel de întrebare e asta ?

— Ca toate întrebările. Am întrebat dacă se poartă rochii lungi la Paris.

— De unde să știu, dragă ? ! Nu vezi, discutăm ceva foarte important : dacă există la noi vestigii ale arhitecturii neobizantine.

— Iar eu am întrebat dacă se poartă rochii lungi la Paris !

— Alexandru, spuse în cele din urmă tatăl Sandei. Alexandru I, regele Greciei. Pe ăsta l-a mușcat o maimuță turbată, după cîte îmi amintesc... Și acum du-te și pregătește baia, domnul Gruescu o să doarmă la noi. Dimineață, devreme, trebuie să fim la trust, și după aceea repede iarăși pe șantier.

În timpul cinei, Gruescu căută de cîteva ori privirile Sandei, dar ea își făcu de lucru în bucătărie, să nu fie nevoită să stea cu el.

— Aveți fată frumoasă, tovarășe inginer.

— Am, se mîndri tatăl Sandei. Noroc, Gruescule ! Sper să ieșim mîine cu bine.

— N-avem cum să ieșim altfel. Actele sînt în regulă. Sănătate, domnule inginer. Și dumitale, domnișoară !

În timp ce Sanda pregăti baia, Gruescu se postă în spatele ei și-i urmări toate mișcările. Știindu-se privită, Sanda se fîstîci, deveni stîngace, uită că avea fustă scurtă, se aplecă peste vană. Îl imagină pe Gruescu cu ochii holbați, vru să se întoarcă să-i spună să plece, dar se răzgîndi. „În fond, dau un mic examen." Era convinsă că Lia ar fi făcut la fel.

Trebuie să mă obișnuiesc să mă privească bărbații. Dacă omul la care o să mă duc la hotel o să-mi ceară să mă dezbrac în fața lui ? Sîngele îi năvăli în tîmple, dar rămase aplecată, frecînd vana mai mult decît ar fi trebuit, pe urmă, brusc, se întoarse spre Gruescu, să-i spună să-i fie rușine. Dar el nu mai era acolo, îl văzu în sufragerie, rezemat de bufet, privind aiurea pe pereții înnegriți de fum. „De ce judec eu totdeauna superficial ? De ce mi-am imaginat că Gruescu va fi necuviincios ?"

— È gata baia.

Gruescu mormăi un mulțumesc abia perceptibil și ocoli privirile Sandei. „Ciudați sînt bărbații ! De ce o fi vrut Lia s-o sărut ? Dacă n-ar fi fost atît de ciudată și nu m-ar fi privit atît de înfricoșător, aș fi sărutat-o și aș fi rămas cu plăcere la ea." În orice caz, acolo s-ar fi distrat mult mai bine decît în compania acestui logodnic.

După ce Gruescu intră în baie, tatăl Sandei se ridică de la masă, se sprijini de spătarul unui scaun, să nu se clatine, și spuse cu voce scăzută, să nu fie auzit de colegul său :

— Sănduță tată, fii drăguță cu el.

— Cum să fiu drăguță ?

— Nu-l repezi ! Atît.

Intră în dormitor.

Gruescu nu se spălă decît pe față și pe mîini, și Sanda, în gînd, îi mulțumi pentru asta.

— Probabil tatăl dumneavoastră v-a vorbit de mine.

— I-am vorbit, Gruescule, răspunse tatăl Sandei, din dormitor.

Gruescu coborî vocea :

— Să știți, domnișoară, îmi pare foarte rău că ne-am cunoscut așa... cum să vă spun... mi-ar fi plăcut să vă cunosc altfel, în alte condiții...

— Nu e totuna ? !

— Poate... Totuşi, acum e ca şi cum aş fi venit în urma unui anunţ...

— Anunţul l-aţi dat dumneavoastră.

— Da, într-un fel. Tăcu un timp, apoi continuă, privind undeva în gol, ca şi cum ceea ce avea să spună îl privea numai pe el. Ştiu, sînt ridicol, normal ar fi să mă duc să mă culc, să nu vă mai plictisesc. Totuşi, ţin să vă spun că nu sînt totdeauna ridicol. Uneori am chiar haz. În orice caz, am avut înainte de capotare.

— Ce înseamnă înainte de capotare ?

— Înseamnă înainte de a fi fost închis. Am fost trei luni la închisoare corecţională. Pe vremea cînd lucram la blocurile de pe Ştefan cel Mare. Un muncitor a căzut de la etajul nouă şi a murit. Ca şef de lucrări, eram responsabil şi cu protecţia muncii, ar fi trebuit să-l controlez dacă poartă sau nu centură de siguranţă. În aceste trei luni m-am dezobişnuit să rîd şi am devenit grav. Dacă n-ar fi existat aceste trei luni, v-aş fi spus pe nume şi cred că aş fi putut găsi şi cuvinte care să vă amuze...

Sanda îl asculta atentă, privind ornamentaţiile bufetului. Descoperi că cele două frunze de acant, răsucite simetric între policioare, erau de mărimi diferite, cea din stînga era mai îngustă.

„Oare Lia o fi «dintr-alea», sau m-am speriat degeaba ? ! Poate ar fi fost bine, totuşi, să rămîn la ea şi aş fi ascultat-o toată noaptea Că Lia are ce povesti !"

Vocea lui Dobrescu, din dormitor, îi trezi pe amîndoi la realitate.

— Nu vii, Gruescule ?

— Ba da, domnule inginer.

Gruescu se aplecă spre Sanda :

— Mi-ar face plăcere, domnişoară, dacă aţi veni o dată la Oltenita. Ca din întîmplare. Ne-am cunoaşte din nou şi am lua totul de la început.

— Ce am lua de la început ?

Gruescu nu găsi imediat răspunsul. Căută privirile Sandei, dar ea cerceta în continuare cele două frunze de acant, asimetrice. Aşteptînd ca Gruescu să vorbească, i se făcu milă de el. Omul acesta imens, cine ştie cu ce iluzii venise aici...

— Am înţeles, cînd voi veni la Olteniţa, ne vom prezenta din nou şi ne vom strădui să uităm seara asta.

— Asta am vrut să spun, domnişoară. Noapte bună !

Sanda îi auzi încă multă vreme discutînd despre devize şi materiale şi încercă să-şi imagineze ce-ar fi făcut maică-sa dacă tata s-ar fi întors acasă beat. Desigur, l-ar fi dat afară.

Sanda se vîrî în pat şi trase plapuma peste cap. Voia să fie singură, să nu mai audă vocile din camera alăturată, să uite de casă, de tot. Îi era milă de Gruescu. Un om capotat. Arestat pentru că un om din subordinele lui a căzut de la etajul nouă. Poate în clipa aceea nici nu era pe şantier. Ciudat, cît de variate sînt responsabilităţile oamenilor ! Dacă n-ar fi capotat, probabil ar fi avut mult mai multă prezenţă de spirit, nu i-ar fi permis nimănui să-i ofere o logodnică ! Aşa, însă, a devenit docil, cu cele trei luni nu i-au luat numai libertatea pentru acest timp, ci a fost penalizat moraliceşte, pentru toată viaţa. Cine ştie, dacă l-aş fi întîlnit altundeva, poate ar fi putut chiar să-mi placă. Numai mustaţa îi era oribilă, lipsită de gust ! Îşi imagină că Gruescu ar putea în cursul nopţii să vină la ea şi se cutremură : „Aş avea, oare forţa să strig, sau aş amuţi de spaimă ? !“ Adormi cu acest gînd.

Dimineaţa, cînd se trezi, bărbaţii nu mai erau acasă. Făcu ordine şi aerisi amîndouă încăperile, să dispară izul acrişor al ţuicii. Fără îndoială, trebuia să facă ceva. Stînd aşa, pînă la urmă se va

mărita cu un om ca Gruescu care miroase de la o poştă a băutură şi mortar. Lia trăieşte altfel. Nu era convinsă că ea trăieşte ideal, dar în tot cazul mult mai bine decît ar trăi viitoarea nevastă a lui Gruescu! Ştia că taică-su îl adusese în casă numai pentru ea, şi sîmbătă cînd se vor întîlni din nou, va dori să afle hotărîrea ei. Dacă i-ar spune Liei că ar putea să se mărite cu un inginer din Olteniţa, ar pufni în rîs. I-ar spune: „Bravo, Sanda, în sfîrşit, ţi-ai găsit locul în viaţă! Şantierul de la Olteniţa vă va pune la dispoziţie o baracă specială, cu lumină electrică! Şi dacă viitorul tău soţ e destul de descurcăreţ, va reuşi să introducă în baracă şi conductă de apă potabilă." Ce-ar mai putea cere de la viaţă, dacă are curent electric, apă potabilă şi soţ cu diplomă? Orice şi-ar dori în plus ar fi necuviinţă. De două ori pe lună ar veni la Bucureşti, la chenzine, şi şi-ar putea cumpăra stambă pentru rochii sau pantofi Steagul Roşu!

Trebuia găsită o soluţie. Ar fi fost mult mai uşor dacă ar fi reuşit la examenele de admitere. Doamne, dacă n-ar fi fost proastă atunci! Acum ar fi avut carnetul de student în buzunar, ar fi putut trăi fără griji. Soluţie ar fi şi marea, să se ducă la maică-sa. Dar de ce să se umilească?!

Dacă ar avea bani să-şi cumpere un costum de baie ca lumea sau un furou măcar, un furou care să-i dea gata pe cei din comisia fabricii de confecţii, totul ar fi aranjat. S-ar angaja ca manechin, ar avea timp să înveţe, să se pregătească în linişte pentru facultate. Dacă n-ar fi venit ieri idiotul acela de miliţian, poate acum s-ar fi pregătit să se ducă la fabrica de confecţii! Trebuie să facă ceva. Omul care nu riscă n-are şanse de reuşită!

Plecă hotărîtă de acasă şi numai cînd ajunse în dreptul hotelului Ambasador se sperie de propriul ei curaj. N-avea nici un rost să dea înapoi. O clipă

se gîndi să treacă întîi pe la Lia, dar socoti că e mai bine să vină fără ea aici. Nici ieri n-ar fi anchetat-o miliţianul, dacă n-ar fi stat cu ea la masă ! Aducîndu-şi aminte de miliţian, se opri lîngă intrare şi cercetă bulevardul — era lume puţină.

Intră în hotel. Se foi puţin prin apropierea tejghelei de la recepţie, să fie văzută. Îl salută pe portar, acesta clătină din cap, şi Sanda fu convinsă că totu-i în regulă. Aşa spusese şi Lia ieri. Se duse la bar, se aşeză la aceeaşi masă de unde putea fi văzută de la recepţie şi comandă o cafea. Spre surprinderea ei, nu era agitată şi-i păru chiar rău că se speriase cu o zi în urmă. Ar fi trebuit să rămînă. Sau poate e mai bine aşa. Numai să nu trebuiască să stea prea mult. S-ar putea s-o părăsească acest curaj de moment şi pe urmă i-ar veni mult mai greu să aştepte.

Trecuse o jumătate de oră şi nu se întîmplă nimic. Cercetă holul. Erau pasageri puţini ; încercă să-şi imagineze care dintre ei ar fi decis să caute o femeie. Numai să nu fie unul scîrbos sau prea bătrîn ! Pe la ora prînzului, băiatul de serviciu, îmbrăcat în uniforma hotelului, se apropie de masa ei şi-i lăsă un bileţel. Un timp n-avu curajul să întindă mîna după el. Inima îi bătea cu atîta putere, încît se temu că o să audă şi cei de la masa alăturată. În cele din urmă, luă bileţelul : nu era scris pe el decît un singur număr : 444. Mototoli hîrtia, se ridică şi porni spre hol. Barmanul fugi după ea :

— Cafeaua...

— Vă rog să mă scuzaţi, roşi Sanda.

Cum dracu uitase de cafea ? Dădu zece lei şi refuză să ia restul. Barmanul îi mulţumi cu mai multe plecăciuni. Cînd se gîndi că banii de cafea în termeni de afaceri se numesc „investigaţii", îi veni chiar să rîdă. Trecu pe lîngă recepţie, dar ocoli pri-

virile portarului. Acum nu mai avea nici un rost să se uite la el. Intră în lift.

— La patru.

Băiatul de la lift privi beculeţele roşii care indicau etajele. La etajul patru, liftul se opri brusc şi Sanda simţi stomacul în gît. Coborî. Palierul era gol. „Am noroc", îşi spuse. Ar fi fost neplăcut să se întîlnească chiar şi cu o femeie de serviciu. Iar dacă cineva ar fi întrebat-o ce caută aici, ar fi plecat imediat. Căută numerele camerelor şi se mira cît de liniştită era. În faţa uşii cu numărul 444 se opri o clipă. Poate ar fi stat chiar mai mult, dacă n-ar fi auzit paşi pe coridor. Nu mai avea altă alegere, apăsă pe clanţă. Uşa cedă şi intră în apartament.

Nu fusese niciodată într-o cameră de hotel. Dar şi-o imaginase aidoma. Se uită în jur, să vadă cum arată locatarul, dar în cameră nu era nimeni. Pe urmă desluşi scurgerea apei în baie. O fi acolo. „Înseamnă că am venit prea repede." Se duse la fereastră. Mocheta îi înghiţi paşii, şi asta îi plăcu. Niciodată nu văzuse bulevardul de sus decît în fotografii. Se întoarse de la fereastră şi se aşeză într-un fotoliu. Pe urmă mişcă fotoliul ca să se poată vedea în oglindă. Niciodată în viaţa ei nu fusese atît de palidă. Involuntar îşi duse mîna la faţă şi descoperi că-i tremură mîna. „Numai să am putere să rezist." Îşi trase picioarele sub ea, să nu i se vadă sandalele. În baie apa continua să curgă. Cum o fi arătînd proprietarul apartamentului ?! Spre mirarea ei, nu vedea nici un lucru în casă, totul era orînduit, patul neatins. Şi dacă portarul a greşit numărul camerei şi aici nu locuieşte nimeni, e doar femeia de serviciu, care face curăţenie în baie ?! Ce-ar putea să-i spună ? Nu, baia se spală la început, şi numai după aceea se face curăţenie în camere. Asta o ştia de acasă.

În baie nu putea fi decît el. Să-i spună că avea de-a face cu o fată ? De ce ? Tot n-ar crede sau, cine știe, se va speria ca și fotbalistul ? ! Nu știa cum ar fi cel mai bine să se comporte. Asta o neliniști. Începu să tremure din tot corpul. Păcat că a avut timp să se gîndească la toate astea !

„Ce-o fi făcînd ăsta atîta timp în baie ? !“ Scoase din poșetă o țigară, o aprinse, dar fumul nu-i făcu plăcere. Stinse țigara și se privi în oglindă. „Dacă aș fi îmbrăcată ca lumea, aș arăta mult mai bine.“ Puse picior peste picior, în oglindă i se vedeau pulpele, dar nu-și trase rochița. Cel din baie opri robinetul, și Sanda simți cum o trec nădușelile. I se umeziră palmele, dar socoti că nu mai avea timp să le șteargă. Le frecă doar de plușul fotoliului și mai aruncă o privire fugară spre oglindă, o privi o altă Sanda, mică, speriată.

— Lasă rulourile, domnișoară !

Sanda tresări și, fără să se gîndească prea mult, se duse la fereastră și lăsă rulourile. În încăpere se făcu semiîntuneric. „Da, era mai bine așa, cel puțin totul va fi mai părelnic, mai ireal.“ Rămase lîngă fereastră, cu privirile ațintite spre baie, apoi descoperi poșeta căzută lîngă fotoliu. Se duse s-o ridice.

— Bagă-te în pat, domnișoară !

O supără tonul poruncitor ; trase cu ochiul spre ușă. N-ar fi trebuit să facă decît un singur pas, să apese pe clanță, și ar fi fost pe coridor. Își spuse că e ultima ei șansă, dar își aminti de Lia. Ea n-ar ierta-o niciodată dacă acum ar da îndărăt. Se duse spre pat, se așeză pe marginea lui și rămase nemișcată. „Dacă n-aș fi fost proastă ieri și m-aș fi dus în locul ei... ! Ăsta n-o să-mi propună să încerc furouri, dacă mi-a poruncit să mă vîr în pat...“ Dădu cu ochii de sandale. Dacă ar fi avut sandale ca Lia, ar fi putut să se urce și în pat cu ele. Da, e

mai bine dacă-şi scoate sandalele înainte ca el să le vadă. Vîrî sandalele sub pat şi-şi trase picioarele sub ea. La gîndul că omul din baie ar putea să apară gol, se cutremură. „Dar de ce dracu întîrzie atîta ? ! Ar fi putut veni cînd încă nu mă obişnuisem cu întunericul. Numai să nu mă certe că nu m-am dezbrăcat..." Singură Lia ar fi putut s-o înveţe ce-ar fi trebuit să facă. Numai omul să nu fie măgar şi să-i rupă bluza. Parcă tot e mai bine să şi-o scoată singură. Cu mîini tremurînde, începu să-şi descheie nasturii.

— Eşti gata, domnişoară ?

Abia acum îşi dădu seama că omul din baie îi vorbea româneşte. Şi dacă e un cunoscut ? Îşi alungă, însă, imediat acest gînd : n-avea nici un cunoscut care ar fi putut locui la hotel. Dar ce-o fi vrut să spună cu acel „gata" ? „Doamne, că proastă sînt !" Scoase repede bluza. Nu avea nimic sub ea. Aşa goală nu putea sta cocoţată pe pat. Se vîrî sub cuvertură şi rămase cu privirile pironite pe uşa băii. În clipa aceea uşa se deschise şi apăru figura unui bărbat înalt, spătos. Sanda închise ochii, apoi involuntar trase şi cuvertura peste cap. Vag auzi paşii apropiindu-se şi încremeni. Inima îi zvîcnea în gîtlej, pe urmă zgomotul ruloului o trezi la realitate. Desigur, omul vrea să vadă ce marfă i s-a trimis. Chiar sub cuvertură îşi dădu seama că se făcu lumină. „De ce-o fi întîrziind atîta ? Şi dacă e un sadic care vrea să mă omoare ?" Citise undeva, într-un roman poliţist, o scenă asemănătoare. Îşi dezveli faţa şi încremeni : în faţa ei stătea miliţianul de ieri. Zîmbea. Avea un zîmbet răutăcios, forţat.

— Îmbracă-te, domnişoară !

Acum îi recunoscu vocea. Şi mai înainte îi sunase cunoscut, dar era prea emoţionată ca să poată raţiona. Aşteptă ca miliţianul să plece sau să se întoarcă, dar acesta rămase nemişcat lîngă fereastră, cu ochii

ațintiți asupra ei. Cu o singură smucitură, Sanda se dezveli, apoi cu mișcări încete se ridică și-și îmbrăcă bluza. Se liniști brusc.

— Ar fi trebuit să mă asculți, domnișoară. Să știi că îmi pare foarte rău că ne-am întîlnit din nou. Și tocmai aici.

Sanda se reținu să nu-i răspundă brutal. Acum trebuia să fie foarte abilă. „Ăsta m-a urmărit!" Era sigură de asta. „Oare m-a urmărit numai să mă aresteze? Ar fi putut face asta și ieri. Ori ?... Desigur că da! Îi plac!" Și de asta era convinsă. Își ridică privirile. În fond nu e rău să te ai bine cu Miliția! Îi zîmbi ușor, abia perceptibil.

— M-ați găsit mai repede decît m-aș fi așteptat...

— Mă măguliți, domnișoară...

„De ce nu mai zîmbește ăsta!? Totul ar fi mult mai simplu și mult mai ușor! Ce-ar fi să mă apropii eu de el... O să aibă o surpriză milițianul cînd o să constate că sînt o începătoare. Fără îndoială că nu m-ar crede, dacă i-aș spune. Se amuză la acest gînd. Și, la urma urmei, Popescu ăsta e chiar simpatic... Mai simpatic decît fotbalistul acela de pe Caraiman!" Sanda se apropie de el și-i puse mîna pe umăr. Acesta ridică sprîncenele. Avea ceva obraznic în priviri. Dar Sanda nu avu timp să-i analizeze privirile. Își lipi fața de bărbia milițianului. Acesta, pe neașteptate, îi cîrpi o palmă. Sanda abia reuși să-și păstreze echilibrul.

— Nu ți-e rușine?! Hai să mergem! Să știi că la asta nu m-aș fi așteptat. Nu, mai stăm puțin. Ai fața roșie. Nu e bine să se vadă. Sper că n-o să te lauzi că ai luat o palmă.

— Ba da. O să mă laud, și știu eu unde.

— Atunci nu mai e nevoie să așteptăm. Aș vrea numai să-ți atrag atenția: să nu încerci să fugi! Nu e bine. Mă iei de braț și coborîm ca doi îndrăgostiți.

Sanda nu-i răspunse. Ieşiră pe coridor. Popescu încuie uşa şi întinse braţul spre ea. Sanda, fără să-l privească în ochi, primi braţul oferit şi porni alături de el de parcă s-ar fi cunoscut de cînd lumea.

În hol, chiar îşi ridică fruntea, ca cei din hotel să nu bănuie nimic. Popescu lăsă cheia la recepţie, iar portarul ocoli privirile dispreţuitoare ale Sandei.

Capitolul II

1

Cînd seara, tîrziu, după o așteptare chinuitoare de zece ore, Sanda fu introdusă în biroul locotenentului Petre Popescu, avea ochii plînși, dar nu părea înfrîntă, călca moale, legănîndu-se puțin, așa cum învățase să umble în fața oglinzii din dormitor. Toată după-masa așteptase această întîlnire, și-o închipuise în fel și chip, și acum, anume ținea fruntea sus, puțin sfidătoare, pentru că știa că va trebui să se țină tare, să nu se piardă. Se așeză pe scaunul oferit și cercetă încăperea. Era la fel cu toate birourile în care fusese pînă atunci : sobră, cu mobile puține și geamul prevăzut cu un grătar de sîrmă. Singura sursă de lumină, becul din tavan, slab, crea o ambianță ciudată, intimă, totuși prevestitoare de rele. Sanda ar fi dorit o lumină puternică, să-l poată înfrunta pe locotenent.

În imaginație consumase de mai multe ori discuția care urma să înceapă. Uneori, după cîteva schimburi de replici neimportante, oficiale, îl domina pe locotenent, din acuzat devenea acuzator, el devenea principalul vinovat pentru toate nemulțumirile ei față de părinți, față de lume. Popescu îi cerea scuze, o implora să tacă, apoi plecau împreună în

oraș și locotenentul era atît de deprimat, încît Sanda trebuia să-l îmbărbăteze. Alteori, discuția era dominată de el, Sanda devenea neajutorată, se gîndea să se spînzure, pe urmă repede căuta un alt mod de sinucidere, știind că persoanele spînzurate devin urîte. În moarte se vedea infinit mai frumoasă decît în realitate, vag semăna chiar cu Brigitte Bardot, locotenentul avea remușcări, își dădea demisia și pleca în lume. Numai de un singur lucru se temea foarte tare : de presă ! Dacă, după anchetă, o dau la ziar ? În mintea ei articolul trebuia să apară pe pagina întîi cu litere mari.

Dactilografa, care stătea lîngă măsuța ei mică, lipită de biroul lui Popescu, somnoroasă, căsca cu gura închisă și era supărată că a fost reținută după orele de program din cauza unei anchete întîrziate. Trecută de patruzeci de ani, încerca să-și ascundă ridurile sub fard, dar fără succes.

Popescu, îmbrăcat în uniformă, avea un aer sumbru, oficial. Numai ochii îi erau ai lui Popescu îmbrăcat în civil. Așteptă ca Sanda să se așeze comod, ca și cum prin asta ar fi vrut să sublinieze că discuția va dura mult. Un timp o privi tăcut, așteptînd parcă să vorbească ea întîi, să spună tot ce are de spus, fără să i se pună întrebări. Sanda, însă, socoti această liniște șantaj și-și strînse buzele într-o tăcere încăpățînată. În cele din urmă, Popescu șterse biroul cu palmele, curățindu-l de un praf imaginar, apoi ridică privirile spre Sanda. Luminat de sus, avea orbite mari, negre și ochii voalați. Pentru prima oară omul din fața ei i se păru frumos.

— Numele ?

— Sanda Dobrescu.

— Vîrsta ?

— Nouăsprezece ani.

— Studii ?

— Am terminat liceul, secția modernă. Media 8,64.

Popescu, care nu se așteptase la ultima parte a frazei, zîmbi, dar imediat își reluă sobrietatea cuvenită.

— Părinții ?

— Mama e ghid la O. N.T., tata, inginer constructor...

Sanda vorbea rar, ca dactilografa să poată înregistra fiecare cuvînt. Uneori chiar foarte rar, și Popescu avea senzația că Sanda chibzuiește fiecare răspuns.

— Și ce spune mama dumitale cînd lipsești noaptea de acasă ?

Deși era concentrată la maximum și era atentă numai la ce întreba el, constată că locotenentul avea voce caldă. Îi părea nespus de rău că dactilografa era de față.

— Nu lipsesc niciodată noaptea de acasă.

— Dar ce-ar spune dacă ai lipsi ?

— N-ar spune nimic. Nu locuim împreună. A divorțat de tata acum patru ani și s-a mutat de la noi.

— Și ce-ar spune tata ?

— El n-ar ști că lipsesc de-acasă.

— Cum, adică n-ar ști ?

— Lucrează pe un șantier în provincie. Pleacă luni și se întoarce sîmbătă.

Din vocea Sandei dispăru și ultima fărîmă de emotivitate ; se acomodase, răspundea prompt, fără ezitări, fără să se gîndească la dactilografă, care, deși bătea cu zece degete, abia reușea să țină ritmul. Se simțea ca pe vremuri, la școală, cînd era bine pregătită. Și atunci își înfrunta profesorii, impertinentă, foarte sigură de ea.

— ...Ceea ce mă întrebați dumneavoastră e în afara manualelor de clasa a XII-a.

— Va să zică, nu știi.

— Ba da, tovarășă, profesoară. *„Tăceți, mi-e sete de tăcere“*, e ultimul vers al *Cîntecelor* lui Iosif. Dar nu e în manual.

— Te-am rugat, Sanda, să nu fii obraznică.

— Nu sînt obraznică, tovarășă profesoară. V-am atras numai atenția că întrebarea pe care mi-ați pus-o era facultativă și n-ar fi putut influența nota pe care trebuie să mi-o dați...

— Ai spus ceva ?

— Nu, domnule locotenent.

— Atunci, mi s-a părut numai. Și spune-mi, ce faci toată ziua singură ?

Sanda vru să spună că spală vasele, că deretică prin bucătărie, dar socoti că acest fel de răspuns ar suna foarte tendențios, ca și cum ar vrea să pară în ochii lui o gospodină harnică. Trebuia găsit altceva, un răspuns inteligent, în orice caz, nu ceva domestic ! Ce-ar fi să-i spună că toată ziua se plimbă goală în fața oglinzilor, că face dușuri, că...

— Te-am întrebat, ce faci acasă singură ?

Zîmbi unui gînd, oare ce-ar spune domnul locotenent dacă l-ar lua la *per tu ?*

„Mă gîndesc la tine, Petre. Știu că ai vrut să mă cunoști de mult, m-ai urmărit. Nu era mult mai simplu să-mi dai un telefon sau să mă cauți acasă ?...“

Fără îndoială, dactilografa s-ar trezi și discuția ar lua altă întorsătură. „În fond, ce-ar putea să răspundă Popescu, să fiu cuviincioasă ? Dar eu aș continua pe același ton : De ce tot circul ăsta, Petre ? Pentru că te-am refuzat ? Aș cere chiar ca dactilografa să consemneze discuția ! Știi foarte bine că țin la tine, Petre. N-a fost frumos din partea ta că m-ai chemat la hotel ! Ai vrut să te răzbuni pentru că n-am vrut să-ți cedez ? !...“

— Ce faci acasă, domnișoară ?

— La început am studiat *Biblia*, pe urmă m-am plictisit.

— Te-ai plictisit, și ?...

— Și n-am mai studiat *Biblia*...

— Ești tăiată la limbă !

Clapele mașinii de scris cădeau sec, la fel ca și răspunsurile Sandei. Într-un fel era al treilea personaj din încăpere, deoarece cel real, dactilografa, pînă atunci nu scosese nici un cuvînt. Lucra mașinal, de parcă i s-ar fi dictat cifre sau un referat oarecare. Probabil e obișnuită cu anchetele, n-o mai emoționează nimic și, scriind, se gîndește că soțul ei o așteaptă, și ea încă nu pregătise cina. Oare cum arată soțul unei funcționare de la Miliție ? Trebuie să fie șofer sau poate chiar milițian, un plutonier la o întretăiere de drumuri, indicînd mașinal sensul circulației...

— Și spune, de ce faci ceea ce faci ?

Sanda se așteptase la întrebarea asta. De fapt, le bănuise și pe cele de pînă acum, dar întrebarea care i-a fost adresată o așteptase încă de la începutul anchetei. Cel mai ușor ar fi fost să răspundă tot cu o întrebare, și anume : „Cum adică ce fac ?“ dar știa, bănuia că Popescu nu s-ar fi jenat să-i răspundă franc, fără menajamente : prostituție ! Într-un fel era bucuroasă că pînă în prezent cuvîntul acesta a fost ocolit și în general n-a fost înjosită. Se gîndise mult la ceea ce va trebui să răspundă și socoti că cel mai nimerit ar fi să fie agresivă, revoltată că, pornind pe acest drum, de fapt, a fost obligată de soartă, că alegerea i-a fost determinată.

— Nu răspunzi ? De ce faci ceea ce faci ?

— Pentru că a venit vara și n-am costum de baie. De aia ! Cel vechi, moștenit în urmă cu doi ani de la mama, nu mai mă încape.

— Taică-tu nu-ți dă bani ?

— Uneori uită să-mi dea.

Popescu își puse amîndouă mîinile pe masă. Avea degete subțiri și unghiile curățate. Sandei îi părea rău că tocmai pe un om ca Popescu a trebuit să-l cunoască în condiții atît de idioate. Dacă acum ar fi stat la masă la Lido sau Cina, n-ar fi trebuit să răspundă la întrebări penibile. Ar fi stat pur și simplu și ar fi ascultat muzică și s-ar fi privit. Sandei îi părea bine că Popescu purta verighetă, deși nu era convinsă că locotenentul e însurat.

— Ce mai vreți să știți, domnule locotenent ? De cîte ori am fost la hotel ?

— Întrebările le pun eu. În declarația pe care o vei da, vei putea scrie tot ce dorești și crezi că te-ar putea ajuta. Știi, domnișoară, aș fi vrut foarte mult să-ți dai seama că nu e bine ceea ce faci.

— Și la ce să mă ajute, dacă îmi dau seama ?

— La multe. De exemplu, ai putea descoperi munca. Ești majoră, ai putea să te angajezi undeva, să te întreții singură.

— Să știți că m-am gîndit la toate astea. Am lucrat chiar două săptămîni la o fabrică de mobilă de pe Moșilor. Opt ore am lustruit panouri de furnir. Știți cum arătau degetele mele după două săptămîni ? Erau negre pînă aici...

— O clipă, interveni pentru prima oară dactilografa. Erau negre pînă unde ?

— Pînă aici, arătă Sanda locul unde se poartă inelul. Am citit undeva că oamenii trăiesc numai o singură dată ! N-ar fi păcat ca pentru această unică a mea existență pe pămînt să umblu cu degetele negre de șerlac ?

— Eu am fost convins că o să ai remușcări !

— Am. Am remușcări că nu i-am spus lui tata să nu mai bea. Știți dumneavoastră, domnule locotenent, cum se simte o fată de nouăsprezece ani cînd își întoarce a doua oară pardesiul moștenit ? Știți

ce înseamnă să umbli în octombrie fără ciorapi, cu dunga desenată direct pe picior ? Am remuşcări că am fost tîmpită şi nu mi-am dat seama că dumneavoastră mi-aţi trimis bileţelul să urc în camera 444...

Locotenentul aşteptă ca dactilografa să se odihnească puţin. Îşi scoase ţigările, tacticos, alese una mai moale, apoi o aprinse la fel de ceremonios.

— Îmi pare rău, nu am cu filtru.

„Desigur, el şi-a dat seama că nu sînt fumătoare, că acolo la bar am făcut-o pe grozava." Îi părea nespus de rău că Popescu lucra la Miliţie ; avea dinţi albi, şi Sandei i se părea că ţine ţigara între degete cu foarte multă eleganţă. Fără îndoială, acest om trebuie dominat, tocmai pentru că e foarte sigur pe el.

— Munca ţi-ar fi dat alte concepţii despre viaţă.

— Ştiu. Am învăţat asta la şcoală. V-am spus, am avut media 8,64. Budiştii devin fericiţi cînd îşi dau foc, creştinii cred în viaţa de apoi, iar nouă ne-a rămas munca ! Munca creatoare, refrişantă ca un pahar de Pepsi-Cola !

— Nu-mi place cum vorbeşti ! Cum te-ai decis să faci prostituţie?

„Va să zică, totuşi e măgar, n-a vrut să ocolească cuvîntul acesta. Nu e un adevărat om !" Îi părea rău că Popescu avea mîini frumoase, că ţinea frumos ţigara între degete. „Acum, desigur, Popescu e convins că îmi vine greu să găsesc răspunsul. Idiotul ! Idiotul cu ochi frumoşi ! Probabil e un refulat. Are o nevastă grasă, poate şi copii şi mă chinuieşte pe mine pentru că sînt tînără şi frumoasă... Dacă ar fi fost bărbat, aşa cum îşi imagina ea bărbaţii adevăraţi, acolo sus, în camera 444, nu i-ar mai fi poruncit să se îmbrace. Şi nu m-aş fi îmbrăcat că n-aş fi avut ce face, dar n-a avut curaj ; n-a avut curaj de teamă să nu fie dat afară din serviciu, de teamă să nu afle nevastă-sa. Îţi arăt eu ţie !"

— Credeţi, domnule locotenent, că asta se decide la fel cum te decizi să te duci la Călimăneşti, şi nu la Govora? Cred că prostituţia se face fără să te decizi s-o faci.

— Nu te-am întrebat teoretic.

— Credeţi că am ajuns în faza cînd se pot emite teorii? Se întoarse spre dactilografă: V-aş ruga ca ceea ce spun acum să nu treceţi! Altfel n-o iscălesc. Nu vă pricepeţi la oameni, domnule locotenent.

Popescu se încruntă, se uită cu coada ochiului la dactilografă, dar ea nu schiţă nici cea mai mică părere, era obosită, plictisită de anchetă.

— Mulţumesc pentru apreciere. Spune-mi, cînd te-ai hotărît să cîştigi bani în pat?

Sanda nu se aşteptase la acest ton agresiv, brutal al ofiţerului. Îşi lăsă privirile în pămînt şi-şi contemplă sandalele. Răspunse după o pauză lungă:

— Are vreo importanţă dacă m-am hotărît ieri sau alaltăieri? Sau cu două săptămîni în urmă?

— Are.

— Înţeleg. Aflaţi dacă sînt recidivistă...

— Răspunzi numai cînd eşti întrebată!

— ...Nu m-aţi întrebat, tovarăşă profesoară, dar trebuie să intervin. Gabrea a greşit cînd a spus despre St. O. Iosif că nu e un romantic E un romantic prin excelenţă.

— La concluzia asta trebuia să ajungă Gabrea însuşi. Intervenind, i-ai luat această şansă...

— De unde o cunoşti pe Lia Pereanu?

— N-o cunosc!

Locotenentul îşi aprinse o nouă ţigară şi în încăpere se lăsă o linişte grea, supărătoare, asemănătoare cu cea din camera unde fusese Sanda înainte de anchetă. E drept, din cînd în cînd mai trecea

cineva pe acolo, cîte un funcționar civil sau curieri îmbrăcați în uniformă, dar Sanda nu-i vedea, nu-i auzea. Era preocupată de ce avea să se întîmple, se temea, îi era rușine, o rușine amestecată cu tristețe și scîrbă. Pe urmă, stînd nemișcată, privind peretele văruit din fața ei, parchetul îmbibat cu motorină, se liniști. O cuprinsese, ca și acum, o liniște mare, pașnică. Își imaginase că așa trebuie să fie liniștea oamenilor bătrîni care stau nemișcați în parcuri și privesc jocul mărunt al frunzelor, legănatul abia perceptibil al crengilor. Atunci a căutat să-și răspundă sie-și ce-a determinat-o, în fond, să se ducă la hotel. Nici unul din răspunsurile concrete, posibile n-o satisfăceau. Abia cînd își aduse aminte de izul pișcător al țuicii, de baraca din Oltenița, își dădu seama că e pe drumul care duce spre adevăr. Știa precis pentru ce s-a dus la hotel, dar nu găsea cuvintele cele mai potrivite cu care să se fi putut exprima. Și, ca prin farmec, nu s-a simțit umilită cînd intrau milițienii în încăpere să se uite la ea. A plîns de ciudă sau poate doar așa, pentru că nu avea nimic altceva mai bun de făcut.

— De unde o cunoști pe Lia Pereanu ?

— V-am mai spus : n-o cunosc !

În clipa aceea sună telefonul. Popescu se uită spre dactilografă, așteptă să bată fraza, apoi ridică receptorul.

— Alo, da, eu sînt... Imediat, tovarășe colonel. Puse receptorul la loc și se întoarse spre Sanda : Poate ți-e greu să vorbești despre ea. Pune totul pe hîrtie. Îi întinse cîteva coli tip. Și ține minte : e bine să scrii adevărul. Răspunzi pentru fiecare rînd !

Îi împinse în față tocul și călimara și porni spre ieșire. Sanda se uită după el, apoi privi colile din fața ei. Ce să scrie ? Cum a cunoscut-o pe Lia Pereanu ? De ce s-o amestece și pe ea în afacerea

asta murdară ?! Ea a fost foarte de treabă. Și adevărul e că abia o cunoștea ! Nici trei zile nu erau de cînd a văzut-o pentru prima oară.

Era la Lido, cu Mariana, o fostă colegă de școală. Stăteau pe lespezile de granit și priveau lumea din jur. Atunci apăruse Lia. Purta un costum de baie după ultima modă, cu două fîșii de fileu în față. Era tentantă, cu un mers grațios de leoaică. Fără să vrea, Sanda își privi propriul costum din două piese, demodat, decolorat. Fusese mic, îi dăduse drumul, dar se vedeau vechile cusături. Nici Mariana nu era mai elegantă. Era doar mai ostentativă din cauza părului decolorat cu perhidrol și din cauza unghiilor exagerat de lungi.

Cei de la ștrand nu aveau ochi decît pentru Lia — și bărbații, și femeile. Ea știa asta și poate de aceea își ținea tot timpul fruntea sus ca o regină.

— De-aș avea și eu un costum ca ea ! oftă Sanda. Tu nu știi, Mariana, cum se poate face rost de un costum ca al ei ?

— Ar trebui s-o întrebi pe ea, o sfătui Mariana.

— Cum s-o întreb ?

— Aaaa, tu n-o cunoști ? Mă mir, o știe toată lumea. Vrei să ți-o prezint ?

— Nu.

— E bine s-o cunoști. Ea poate să facă rost de orice. E o femeie descurcăreață. Hai...

— Stai, dacă poate face rost de orice, tu de ce n-ai profitat pînă acum ?

— Pentru că eu nu vreau să am relații cu ea, de aceea !

— Dacă nu e bine să ai relații cu ea, pe mine de ce mă îndemni ?

— Pentru că tu te văicărești după un costum ca al ei. Spuneai că ai neapărată nevoie de un asemenea costum ! Hai !

Sanda nici nu se putu împotrivi. Mariana o tîrî după ea. O găsiră pe Lia întinsă la soare în apropierea cabinelor.

Mariana și Sanda se așezară lîngă ea.

— Lia, vreau să-ți prezint o prietenă. Vrea să-și facă rost de un costum ca al tău.

Lia întoarse capul spre cele două fete, le măsură din priviri, apoi se adresă Sandei :

— Ridică-te în picioare !

Deși tonul poruncitor al Liei o supără, Sanda se ridică în picioare. Lia o mai cercetă o dată, apoi îi spuse :

— Vino după masă la mine.

La ștrand încă nu fusese decisă să se ducă la ea sau nu. Pe urmă, după masă, stînd singură acasă, plictisindu-se, se hotărî. Cu un costum de baie ca al Liei ar fi fost ca și angajată ca manechin. Era convinsă că Lia o să-i dea cîteva adrese ale unor persoane care primesc pachete din străinătate sau să-i indice cîțiva chelneri de pe litoral care se ocupă cu comerț clandestin.

Lia locuia în blocul Scala, la etajul întîi, într-o garsonieră cu ferestre lunguiețe care dădeau într-o curte interioară, de unde se putea vedea laboratorul cofetăriei. Îi deschise Lia, îmbrăcată într-un capot lung, din mătase chinezească, plin cu balauri colorați și cu un guleraș mic din dantelă industrială. Era despletită, probabil stătuse întinsă, savurînd răcoarea încăperii. În casă era dezordine : peste tot, pe spătarele scaunelor, pe ușile deschise ale garderobei, pe masă, pe canapea și chiar și pe podea, erau răvășite lucrurile ei : furouri, pijamale, ciorapi, rochii, prosoape. Cu toate astea, locuința avea un farmec aparte. Bibelourile, tablourile, sticluțele cu parfum, dermatografele, sticlele cu băuturi, paharele colorate de diferite dimensiuni întregeau dezordinea parcă amenajată special. Nu se putea

să nu te simți bine în locuința Liei. Sanda nu știa unde să se uite întîi, cum să se ferească să nu calce pe lucruri, pe pantofii aruncați pe covor, pe revistele risipite aiurea. Așa își imaginase o locuință ideală, prietenoasă, feminină, lipsită de convenționalism, de o ordine supărătoare, unde nu trebuie să te ferești că ai mișcat cumva fața de masă sau ai stricat ordinea simetrică a cutelor perdelelor.

— Stai jos.

Sanda se așeză pe marginea unui scaun cu spătarul plin de rufărie transparentă. În fața ei, agățat de o clanță, era un furou negru atît de mic, încît Sanda se întrebă dacă i-ar ajunge pînă la buric. Pe perete, lîngă un portret al Liei, atîrna o reproducere înfățișînd *Căderea Bastiliei*. Lia, fără să o întrebe dacă vrea sau nu, îi puse în mînă un pahar lunguieț și-l umplu pe jumătate cu o licoare galbenă. Campari, citi Sanda eticheta de pe sticlă.

— Dacă vrei gheață, găsești cuburi în frigider. Acolo, în chicinetă.

Arătă spre o nișă și Sanda o porni într-acolo. Chicineta semăna cu camera : și acolo totul, paharele, cratițele erau risipite pe reșoul de aragaz, pe etajerele de pe perete, pe frigider. Cînd se întoarse în cameră o găsi pe Lia trîntită de-a curmezișul într-un fotoliu, cu picioarele sprijinite pe spătar. Sanda nu știa precis dacă poziția ei era grațioasă sau indecentă. Capotul desfăcut îi lăsa să se vadă piciorul stîng pînă la șold, unde, datorită costumului de baie, pielea îi rămăsese albă.

— A, da ! Mi-am adus aminte de ce-ai venit...

Se ridică, se duse la garderobă, deschise un sertar pe care pînă atunci Sanda nu-l descoperise și scoase de acolo un costum de baie cu fileu, identic cu al ei. Îl aruncă în poala Sandei :

— Încearcă-l.

Sanda căută din priviri un loc mai ascuns unde ar putea să se schimbe, dar nu găsi.

— Nu vrei să-l încerci ?

— Ba da.

Își scoase rochița, se simți prost că nu avea dedesubt lucruri la fel de bune ca cele din camera Liei. Lia se așeză înapoi în fotoliu și urmări toate mișcările Sandei.

— Vara nu se poartă „tetra". Transpiri. Dacă n-ai bikini, mai bine fără...

Sanda nu-i răspunse. Stătea goală în mijlocul încăperii, nu reușea să desfacă copcile baretelor costumului, să-l poată îmbrăca. Se simțea prost : privirile Liei erau mai iscoditoare decît ale unui bărbat.

— De ce stai chircită ca în ploaie ? ! Parcă ai fi schiloadă. Fii mai degajată...

— Cum să fiu mai degajată, așa goală ?

— Sigur că da. Goală, cu atît mai mult !

Sanda, nervoasă, grăbită, nu reuși să deschidă copcile baretelor.

— Ce faci, dacă te dezbraci într-o zi în fața cuiva ?

— Nu mă dezbrac.

— Aa, da, te călugărești !

— Nu-i vorba de asta, dar de ce să mă dezbrac față de cineva ?

— Să fii goală, de aia ! Nu e păcat să nu se vadă ceea ce ai frumos ?

Ce-ar fi putut să-i răspundă ? În cele din urmă, desfăcu copcile și-și puse costumul de baie. Era dintr-un material elastic, se mula perfect. Se duse în fața oglinzii. Costumul fără îndoială arăta frumos. E drept, fileul avea decolteul puțin exagerat, dar asta era moda.

— Vezi ce înseamnă o croială bună ? Deși costumul e strîmt, nu-ți turtește sînii. Parcă ai avea un sutien...

Sanda se învîrti în fața oglinzii, îi plăcea costumul.

— Dar să știi că eu n-am bani.

— Știu. Își puse paharul pe podea, lîngă fotoliu. Aș putea să ți-l fac cadou, nu e mare lucru! Dar din fericire nu sînt sentimentală și nici proastă. Lucrurile pe care ți le procuri singură valorează mai mult decît cele primite în dar. Spune, tu ce faci?

— Ce să fac? Nimic. Am terminat liceul. Acum stau acasă.

— Spune, tu ești fată deșteaptă, sau nu ești? Dacă ești deșteaptă, poți avea de toate. Dacă ești proastă, umblă în continuare în zdrențe. Corp ai, ai putea face parale.

— Și ce-ar trebui să fac?

— Am înțeles. Nu ești deșteaptă. Schimbă-te!

Sanda începu să se dezbrace. Nu știa unde greșise, cu ce o supărase. Nu-i spusese nimic, o întrebase doar ce avea de făcut. De ce i-o fi sugerat Liei această întrebare că e proastă?

Se schimbă și, vrînd să așeze costumul pe spătarul unui scaun, lovi cu piciorul paharul Liei de pe podea. Paharul se sparse, cioburile se risipiră pe covor. Fără nici un cuvînt, se aplecă să strîngă cioburile.

— Lasă, făcu Lia plictisită.

— Îmi pare rău că te-am supărat.

— Nu m-ai supărat. Îmi pare rău că n-ai înțeles că ți-am oferit o șansă.

— Despre ce șansă e vorba? Că, zău, am nevoie de șansă!

— Atunci, uite ce e. Ia-ți paharul, umple-l, pune-ți gheață și așază-te aici. Am nevoie de o fată ca tine. Tînără, frumoasă, deșteaptă. Așteptă ca Sanda să se reîntoarcă din chicinetă, apoi continuă: Dacă vrei să ai bani și lucruri cum am eu, îți găsesc eu cîțiva bărbați. Nu mă întrerupe. Știu, o să-mi vorbești de cinste, că vrei să te căsătorești,

că vrei copii. Toate astea rămîn. E vorba de aventuri scurte, trecătoare, pe care nu le va afla niciodată nimeni.

Sanda o privi buimăcită, de parcă s-ar fi îmbătat.

Lia nu-i dădu răgaz să se dezmeticească. Continuă :

— Sper că nu mai crezi în poveşti : te întîlneşti la un bal cu un băiat, vă îndrăgostiţi mortal unul de celălalt, pe urmă afli că a luat cu zece examenul de stat la Arhitectură, vă mutaţi la Deva, pe urmă, după un an, la un concurs republican lucrarea lui e premiată, reveniţi în capitală şi vă mutaţi pe Calea Victoriei. Asta e poveste. Adevărul e că băiatul acela de la bal, chiar dacă are diplomă de veterinar, e mutat undeva la Caracal, într-un sat cu drumuri desfundate, şi noaptea stînd cu tine în pat tresare la fiecare nechezat de cal şi, pe deasupra, oricît de mult s-ar spăla, tot miroase puţin a baligă. Aşa e cînd întemeiezi cămin cu un intelectual ! Poţi găsi şi un funcţionar tîmpit sau un cazangiu care de întîi martie îţi face cadou un mărţişor, de opt martie îţi cumpără trei garoafe şi de ziua ta o sticlă de odicolon Doina. Gîndeşte-te tot timpul la asta.

— Şi singura soluţie e să faci scurte aventuri trecătoare ?

— Nu. Mai e şi un alt drum. Te duci şi te angajezi la fabrica de tricotaje sau la scărmănătoria unei filaturi. Dar tu spuneai că ai vrea un costum de baie cu fileu. Să ştii, costumul de baie cu fileu nu e numai costum de baie, ci o investiţie, să poţi expune marfa. E puţin vulgar cum îţi vorbesc, dar ăsta e adevărul. Ştii ce e formidabil ? Să stai aşa cum stau eu. Dacă te uiţi în jur, vei vedea că nu am deşteptător : mă scol totdeauna atunci cînd mă trezesc, ies din casă cînd vreau, nu am grija lăptăresei, pentru că mănînc jos la cofetărie ; grija lăptăresei o au ei.

În noaptea aceea Sanda nu reuși să închidă ochii de loc. Erau clipe cînd o disprețuia pe Lia, apoi momente cînd o admira pentru francheţea ei. În orice caz, era o fată modernă. Îi părea rău numai pentru că i-a promis că, a doua zi, o să se ducă cu ea la barul Ambasador. Ar fi fost mult mai bine dacă i-ar fi cerut timp de gîndire, să chibzuiască. Adormise cu convingerea că n-o să se ducă, pe urmă, dimineața, ascultînd cearta portăresei cu gunoierul pentru că acesta, săptămîna trecută, uitase să ridice gunoiul, se îmbrăcă în viteză și porni spre oraș.

— Nu scrieți ?

Sanda tresări. Vocea dactilografiei suna sec, la fel ca și clincănitul mașinii de scris.

— O să se întoarcă tovarășul locotenent, și dumneavoastră încă n-ați scris nici un rînd.

Sanda luă tocul și începu să scrie.

2

Cînd Petre Popescu intra în cabinetul colonelului, acesta tocmai vorbea la telefon. Vru să se retragă, dar colonelul îi făcu semn să aștepte. Popescu se duse la fereastră, privi în stradă. La ora aceea, Calea Victoriei era încă aglomerată, mașinile lunecau fără zgomot pe asfaltul lucios ; din cauza izolării perfecte a geamurilor, imaginea aducea cu niște cadre dintr-un film mut.

— Ei, ce-ai făcut, Popescule ?

— Am anchetat-o, tovarășe colonel.

— Și ?

— E înțepată !

— Minte ?

— Pînă acum n-a minţit. Datele corespund. A spus doar că n-o cunoaşte pe Pereanu. O ştiţi dumneavoastră. Am lăsat-o să facă o declaraţie.

— Vra să zică, încă n-ai terminat ancheta.

— M-aţi întrerupt dumneavoastră.

— Trebuie să-mi spui, s-a vorbit cu părinţii ?

— Numai cu taică-su. Maică-sa a plecat la mare. Conduce un grup de străini.

— Şi ce spune inginerul ?

— Dacă ar depinde de mine, l-aş scutura pe el. Am luat şi cîteva informaţii. Bea, de casă se îngrijeşte foarte puţin. Am stat de vorbă cu el. Cînd i-am spus că fata lui are un anturaj care ar putea s-o influenţeze din punct de vedere etic, să ştiţi că n-a făcut „caz"... Spunea că se aşteptase la aşa ceva, că prea seamănă cu maică-sa.

— Cei de la O.N.T. ce spun despre ea ?

— Am văzut dosarul. Totul este în regulă. Referate bune. Pînă acum n-a fost nici o plîngere împotriva ei. Calificativul : corectă, cadru de încredere.

— Mda... Totuşi, ce spune inginerul ?

— Nimic. Că n-are timp să se ocupe mai mult de ea. Pe şantier n-o poate lua şi nici s-o închidă în casă nu poate. La început s-a mirat, spunea că n-ar fi crezut aşa ceva despre fata lui, pe urmă a început s-o învinuiască pe fosta lui nevastă, că e normal, educaţia ei, exemplul ei etc. etc... Dacă ar fi fost minoră, totul era mult mai simplu. Ar fi putut continua şcoala de reeducare. Aşa, însă... Cînd am spus că fata ar putea să sufere o condamnare, s-a speriat puţin. Spunea că ar vrea să vorbească cu ea, poate o lămureşte să se mărite. Spunea că i-a şi găsit un soţ.

— Asta e o soluţie... Cu ea n-ai vorbit despre asta ?

— Nu.

— Ai văzut raportul medicului legist ?

— Încă nu. Abia acum o oră m-am întors de la Olteniţa şi nu demult am început ancheta.

Colonelul zîmbi larg.

— Atunci, o să ai o surpriză. Fata pe care ai adus-o de la Ambasador e fată.

La început, Popescu era convins că superiorul glumeşte cu el. Căută să-i citească adevărul pe faţă, dar faţa colonelului rămase imobilă, sobră. Luă poziţie de drepţi :

— Permiteţi-mi să raportez, tovarăşe colonel. Nu se poate !

— Ţi-am spus că o să ai o surpriză. Dar să ştii că nu e rău dacă o speriem puţin. Poţi anunţa Procuratura că nu-i facem dosar. O îndrumăm spre producţie. Mai ales dacă spui că avem şi adeziunea tatălui, atunci totul e în regulă. Trimite-o şi la mine !

— Am înţeles, tovarăşe colonel.

Popescu se întoarse descumpănit în biroul lui şi, fără să ştie precis de ce, raportul medicului legist îl bucură, totuşi. Se aşeză la birou şi o cercetă pe Sanda. Descoperi că fata e mai mult decît drăguţă. Becul din tavan o lumina dintr-o singură parte : privită printre gene, părea ca un desen făcut în tuş.

— Ai terminat declaraţia ?

— Da.

Sanda îi întinse foaia de hîrtie, şi Popescu descoperi cu uimire un singur rînd : „N-o cunosc pe Lia Pereanu. Am văzut-o o singură dată la ştrand, Sanda Dobrescu.“ Popescu citi fraza de cîteva ori, apoi se întoarse spre ea :

— Va să zică, nu vrei să ne ajuţi ?

— N-am cu ce să vă ajut.

— Cum vrei, domnişoară, dar să ştii că e foarte greu să trăieşti fără memorie. Eu îmi amintesc perfect de tot ceea ce-am făcut şi n-am făcut în viaţă. De exemplu, pot să-ţi spun ce am făcut în ziua de 17 iulie. Acum două zile. Am fost invitat la o doamnă

și, din greșeală, am spart cu piciorul un pahar așezat lîngă un fotoliu. Dacă memoria nu mă înșală, în pahar fusese o băutură amăruie, Campari.

— Înseamnă că știți totul.

— În orice caz, mai mult decît îți imaginezi. Lui Popescu îi păru bine că Sanda era speriată. Se întoarse spre dactilografă : Du-o pînă la tovarășul colonel. Vrea să te vadă, domnișoară, și n-ar fi rău dacă te-ai purta decent.

— O să încerc.

Sanda intră emoționată în biroul colonelului. Nu se așteptase la această onoare. Credea că totul se va rezuma la o anchetă, apoi la o eventuală condamnare. Nu se gîndise niciodată la cît, dar în principiu se împăcase cu ideea asta. Într-un fel, totul îi era acum indiferent : și ceea ce credea Popescu despre ea, și colonelul, și dactilografa. Ea i s-a părut cea mai antipatică. În tot timpul anchetei nu citise în ochii ei nici un fel de atitudine, nici de compasiune, nici de condamnare. Acum, în biroul colonelului se pierduse puțin. Nu știa ce se va întîmpla aici : i se vor pune iar întrebări, la fel ca și pînă acum, sau altele, cum ar fi cel mai bine să se comporte. Dacă ar întreba-o repede de ce e aici, i-ar veni foarte greu să răspundă. Pentru că pînă acum n-a avut timpul necesar să se gîndească mai amănunțit la tot ce i se întîmplase. A fost arestată, înghesuită într-o mașină, au dus-o într-un cabinet medical, unde doctorița, o femeie înaltă, uscățivă, vorbise foarte sever cu ea. Sanda ar fi vrut să-i spună că nu merită această comportare din partea ei, dar tăcuse și, mai tîrziu, fusese bucuroasă că nu i-a spus nimic.

Colonelul era preocupat cu transcrierea unor date de pe o hîrtie pe alta. „Poate își face numai de lucru, să mă lase să aștept." Rămase lîngă ușă, tăcută, de parcă nici n-ar fi fost acolo. Un timp avusese senza-

ţia că ofiţerul ori uitase de ea, ori, ce era şi mai probabil, nici nu observase că intrase cineva în birou.

Doctoriţa o aşezase pe un scaun, în faţa pupitrului ei, apoi scoase dintr-o cartotecă un cartonaş alb pe care era tipărită litera D.

— Dobrescu şi mai cum ?

— Alexandra.

— Vîrsta ?

— Nousprezece ani.

— Ai fost vreodată bolnavă ?

— Da. La şase ani am avut tuse măgărească.

— Nu fi obraznică !

— Nu sînt obraznică.

Dacă ar fi avut păr negru doctoriţa, ar fi semănat cu profesoara de spaniolă. Şi ea umbla mereu în halat alb.

... — Nu sînt obraznică, tovarăşă profesoară. Am dreptul să-mi spun părerea. E un drept constituţional.

— În şcoală avem alte legi.

— Conform Constituţiei.

— Taci !

— Vă rog să-mi spuneţi, cu ce-am greşit ? De ce n-am voie să am părerea mea despre Sancho Pancha ? După părerea mea, este un personaj idiot.

— De aceea vin oamenii la şcoală, să înveţe să-şi schimbe părerea, dacă o au greşită, despre un lucru. Cu dreptul tău „constituţional", de care faci paradă, ai putea să spui că, după părerea ta, doi cu doi fac şapte. Ar fi o tîmpenie flagrantă. Părerea ta despre Sancho Pancha e tot o tîmpenie, dar nu flagrantă.

— Ce spui, domnişoară ?...

Sanda tresări.

— Că nu sînt obraznică. M-aţi întrebat dacă am fost bolnavă şi v-am răspuns.

— Am întrebat de boli venerice !

— N-ați întrebat de boli venerice. Acum întrebați. Mai înainte ați întrebat numai dacă am fost bolnavă.

— Lasă gura !

— Vă rog să vorbiți mai frumos.

— Oooo, nu știam că ești sensibilă, domnișoară... Ce boli venerice ai avut ?

— N-am avut.

— De cît timp ai contacte sexuale ?

— Încă n-am avut.

Mirată, doctorița își scoase ochelarii. Fără ochelari, fața i se părea alungită, lipsită de severitate. Acum decorul alb al cabinetului medical părea străin. Sanda avu chiar senzația că se află într-o sală de așteptare. „Ce-ar fi dacă aș întreba-o dacă știe un rege din nouă litere care a fost omorît de o maimuță ? Fără îndoială, m-ar socoti nebună !"

O bară nichelată reflectă lumina becului din tavan pe fruntea doctoriței. Dîra luminoasă de pe frunte aducea cu o rană.

— Atunci, de ce te-au adus aici ?

— Ar fi trebuit să-i întrebați pe cei ce m-au adus.

Doctorița o examină, apoi ridică nedumerită din umeri.

— Știi că pe foaia dumitale de control scrie prostituție ?

— Presupun.

Doctorița căscă și mai mult ochii spre Sanda. Completă formularul, sună după miliția nul care o adusese la vizită și i-o dădu în primire.

În cabinetul medical se simțise tot timpul în siguranță. Faptul că doctorița îi vorbise urît o îndîrjise și, datorită acestui lucru, își păstrase luciditatea. Aici, în cabinetul colonelului, nebăgată în seamă, era descumpănită. Prelungirea așteptării o moleșea și mai mult. Tuși de cîteva ori, dar colonelul ori nu-i auzea tusea, ori se prefăcea că n-o aude. Sanda își

luă inima în dinți și mai salută o dată. Colonelul ridică privirile, dar nu răspunse la salutul Sandei. Îi făcu semn să se apropie.

— Vino mai aproape !

Vocea colonelului era tocmai așa cum și-o imaginase Sanda, groasă, tăbăcită de tutun. Cînd Sanda ajunse în apropierea biroului, colonelul adăugă :

— Stai jos.

Sanda se așeză. Era convinsă că fusese chemată să i se facă morală. Colonelul stătu un timp nemișcat, apoi se ridică. Șchiopăta de un picior. Se rezemă de birou și începu să vorbească :

— Am stat de vorbă cu tovarășul locotenent. Mi-a vorbit de dumneata. Spunea că ești la prima abatere, mă rog, mi-a vorbit mult de dumneata.

Sanda ar fi vrut să-l întrebe dacă e adevărat ce spune, dar nu scoase nici un cuvînt.

— Ești o fată inteligentă. Ar fi păcat ca pentru o singură faptă necugetată să suferi o condamnare.

„Va să zică, nu mă condamnă", se bucură Sanda în sinea ei. Prinse curaj :

— Nu e vorba de nici o faptă, tovarășe colonel...

— În primul rînd, noi nu sîntem tovarăși, domnișoară... În al doilea rînd, legislația civilă se interpretează astfel. De exemplu : dacă în tramvai cineva e surprins că bagă mîna în buzunarul altcuiva poate fi condamnat ca hoț. Chiar dacă n-a avut răgazul să-și însușească ceva. Ai înțeles ? Așa e și cazul dumitale... Uite la ce ne-am gîndit noi : dacă ne făgăduiești că te angajezi undeva în producție, dar nu formal, ca la fabrica de mobilă de pe Moșilor, și vii din cînd în cînd pe la noi, să ne spui cu ce-am putea să te ajutăm, îți dăm drumul. N-am timp să stau prea mult de vorbă cu dumneata, dar sper să înțelegi și din puține cuvinte... Ai ceva de spus ?

— Nu, domnule colonel.

— Atunci, la revedere, domnişoară.

Dactilografa o aştepta pe Sanda în faţa uşii biroului colonelului. La întoarcere nu mai era nevoie să-i indice drumul. Sanda îşi memorase toate coridoarele pe unde trecuseră, coborî un semietaj, apoi traversă un coridor vopsit cenuşiu, cu multe uşi mici, cu geamuri mate, şi se opri în faţa camerei lui Popescu. Intră.

Popescu era lîngă telefon. Vorbea :

— Îţi mulţumesc, Nicule. O să se prezinte chiar mîine dimineaţă. Bineînţeles, neînsoţită. La revedere.

Închise receptorul şi aşteptă ca Sanda să se aşeze.

— Ai stat cam mult. Să ştii, tovarăşul colonel e un om foarte ocupat, dacă te-a ţinut atît de mult înseamnă că ţi-a dat importanţă.

— Mi-a spus şi dumnealui asta.

— Atunci, e foarte bine. Se întoarse spre dactilografă : Tovarăşă Doljan, am terminat.

Dactilografa nu-i răspunse. Fixă capacul maşinii de scris şi, cu un abia perceptibil „noapte bună", părăsi încăperea. Sanda bănuia că locotenentul se simţea şi el dator să-i facă morală : puse picior peste picior şi aşteptă liniştită, de parcă ar fi fost aici numai în vizită. Popescu îşi aprinse o nouă ţigară.

— Dumneata, domnişoară, n-ai vrea să te măriţi ?

Întrebarea venise pe neaşteptate. Sanda tresări.

— Cum adică ?

— Adică să te măriţi. După cîte am înţeles eu din discuţia avută cu tatăl dumitale, eşti ca şi logodită.

— Sînt ca şi nelogodită. Pe omul pe care mi l-a hărăzit tata de logodnic l-am văzut o singură dată. Tata ar vrea să mă mărit, să plec de acasă. Cînd aţi vorbit cu tata ?

— Azi. Nu te teme, n-am spus nimic care, cum să spun...

— Să mă compromită, îl ajută Sanda.

— Așa ceva. I-am spus că anturajul pe care îl ai nu e bun. Dar să știi, ideea căsătoriei nu e rea. N-ai vrea să te măriți ?

— Asta e o propunere din partea dumneavoastră ?

— Vorbeam în principiu, se întunecă Popescu.

— În principiu, nu vreau să mă mărit.

— Cum crezi dumneata. Uite la ce ne-am gîndit : să nu fii nevoită să aștepți ajutor material de la părinți, te angajezi undeva în producție. La o fabrică de utilaj electric. De pildă, Dioda. E o fabrică nouă, modernă, muncă interesantă, și nu numai fizică. Te duci acolo, îl cauți pe tovarășul Serdan, am și stat de vorbă cu el. El o să înlesnească să te angajezi. Îl găsești la biroul personalului.

— Da.

— Cum, adică, da ?

— Așa cum ați spus dumneavoastră. Mîine mă duc la Dioda, îl caut pe domnul Serdan și mă angajez. Vă mulțumesc peste tot ce-ați făcut pentru mine.

Popescu trecu peste tonul ironic al Sandei. Îi răspunse ca și cum ar fi mulțumit cu sinceritate.

— Nu e bine să te schimbi prea repede. Pînă acum ai fost înfiptă. Ai avut personalitate... Trebuie să ți-o recîștigi... Bineînțeles, știi tu cum... Uite, îți dau și numărul de telefon, sună-mă peste două săptămîni.

— Și acum ce fac ?

— Cum ce faci ? Te duci frumos acasă, te culci și mîine te prezinți la fabrică. Vrei să te însoțesc ?

— Mulțumesc, domnule locotenent, găsesc drumul și singură.

— Atunci, toate cele bune. Și nu uita : dacă uiți să te duci acolo, noi te găsim repede și redeschidem dosarul.

— Știu. Și-l înaintați Procuraturii. Cunosc procedeul. Aici l-am învățat. Dar să știți, eu înțeleg și din

cuvinte puține. Noapte bună. Din ușă se mai întoarse o dată : N-o să am greutăți la ieșire ?

— Nu, zîmbi Popescu... N-o să ai nici o greutate.

3

Sanda nu-și dădu seama cînd ajunse acasă. Se pomeni stînd în picioare, în mijlocul dormitorului, moleșită de oboseală și de căldură. Pendulul din perete bătu de unsprezece ori, melodios, cu ecou sugrumat, și Sanda avu senzația că aude clopotele unei biserici îndepărtate. Își ținea ochii deschiși, cu încăpățînare, pentru că în clipa cînd închidea pleoapele îi apărea în față figura zîmbitoare a lui Popescu. O chinuia faptul că nu știe unde să-l plaseze pe miliția — între oamenii buni, sau răi. Era convinsă că a scăpat doar datorită certificatului medical. Fără acest certificat medical ar fi fost greu de dovedit că n-a mai fost la hotel. Cu două zile în urmă nici nu bănuia că o să treacă prin atîtea încercări.

Pînă acum, viața ei se scursese banal, între pereții acestei locuințe și clasele văruite ale liceului. Rar cînd un eveniment ieșit din comun îi tulbura monotonia zilelor. Nici nu-și mai aducea aminte dacă a avut sau nu evenimente ieșite din comun. Poate cînd a spart oglinda din salon. Taică-su îi dăduse o palmă, dar mai mult nu i-a putut face, intervenise maică-sa :

— E copil ! De unde să știe că e o oglindă venețiană ? !

— N-am bătut-o pentru că a spart o oglindă venețiană, ci pentru că a spart o oglindă ! Pentru că e căscată ! Dacă n-o bați, nu-și dă seama că a greșit.

— Spune, Sanda, îți dai seama că ai greșit ?
— Da, mămico.
— Ei, vezi, își dă seama...

Își amintea cu plăcere și de perioada cînd maică-sa a fost internată la spital și a fost operată de apendicită. Atunci tata gătise o săptămînă încheiată, își punea șorț, spăla vasele și era foarte caraghios.

N-avea chef să-și pregătească ceva de cină, pur și simplu nu-i era foame. Era odihnitor să stea, nemișcată, cu gîndurile risipite aiurea, privind mobilele astea cunoscute, urîte și mari. Dinspre parc, în afară de susurul fîntînii arteziene, nu răzbătea nici un zgomot. Se dezbrăcă și se întinse pe patul din dormitor. La început, cînd taică-su fusese mutat pe șantierul din Oltenița și rămăsese singură în casă, se temea. Încuia cu grijă ușile, ferestrele și se trezea la cel mai mic zgomot.

Fusese fricoasă încă din copilărie. Avusese trei sau patru ani, cînd se trezise într-o noapte și descoperise că părinții nu erau acasă. Se culcase din nou, dar nu-i venise somnul. Plînsese un timp, pe urmă începuse să aibă senzația că aude zgomote ciudate, neobișnuite. Deschisese ochii și descoperise în spatele perdelelor de la ferestrele care dădeau spre parc umbra unui om. N-avusese putere să țipe. Omul stătea nemișcat, probabil aștepta ca ea să adoarmă. Mai tîrziu auzise zgomot la ușă și leșinase. Veniseră părinții. Se speriaseră și ei. Au chemat un doctor, dar n-au reușit s-o liniștească. Arăta tot timpul spre umbra din spatele perdelelor. Era umbra felinarului din parc. De atunci, pîndea pînă ce adormea dacă nu cumva pleacă părinții de acasă.

După prima săptămînă de la plecarea lui taică-su la Oltenița se obișnuise singură. Lăsa ferestrele deschise, nu se mai temea că ar putea cineva să intre și se familiariză și cu zgomotele din apropiere. Știa să deosebească frîna unei mașini de pe strada alătu-

rată de huruitul mașinii de stropit, recunoștea țipătul răguşit şi urît al fazanilor din parc, putea aprecia distanța pașilor de sub fereastră. Stînd trîntită în pat, încerca să-şi imagineze ce-ar fi fost dacă în camera 444 nu ar fi fost Popescu, ci un bărbat oarecare. Probabil ar fi fugit sau, cine ştie, ar fi încremenit ca acum. Ar fi fost groaznic ! Acum nu-şi mai putea explica de unde avusese curaj să se ducă, totuşi. De unde avusese forța aceea idioată să urce pînă la etajul patru, să intre singură într-o cameră de hotel, să se aşeze şi să aştepte să apară un bărbat ? În subconştientul ei era convinsă că, la o adică, o va zbughi pe uşă şi va dispărea. Dar dacă bărbatul ar fi avut forța fotbalistului de pe Caraiman ? ! Atunci n-ar fi fost în stare nici să se mişte măcar, darmite să facă cei cîțiva paşi pînă la uşa salvatoare. Şi, la urma urmei, omul ar fi putut de la bun început să încuie uşa.

Dacă s-ar fi gîndit la toate astea, fără îndoială că n-ar fi urcat. Oare ? Îşi aduse aminte că, urcînd cu liftul, nu se gîndise la nimic şi intrase în cameră deoarece auzise un zgomot pe coridor. Bine că s-a întîmplat aşa şi, spre mirarea ei, faptul că a doua zi trebuia să se prezinte la Electronica n-o înspăimînta prea tare. Ştia că nu peste mult tot trebuie să facă ceva. Taică-su nu mai dădea bani în casă, sau cît dădea era mult prea puțin. E drept, nu întreprinsese nimic, aştepta să i se ivească ocazia. Acum, iat-o. Cu vreo cinci luni în urmă, cînd se angajase la fabrica de mobilă, se decisese după o ceartă cu taică-su. Îi făcuse reproşuri că nu face nimic, că e o leneşă. Atunci vru să-i dovedească că nu e leneşă, că n-are nevoie de sprijinul lui. Îşi dăduse seama din prima zi că alegerea fabricii de mobilă fusese o alegere pripită. Chiar în dimineața aceea citise la *Mica publicitate* că se caută muncitori la o fabrică de mobile, şi n-a stat mult pe gînduri. S-a dus pe

Moşilor, la adresa indicată. Fabrica era, de fapt, un atelier mai mare, instalat în nişte clădiri vechi, folosite pe vremuri la depozitarea produselor unei fabrici de sticlă. În atelierul unde fusese repartizată, pereţii erau scorojiţi, se vedeau cărămizile şi, de jos, de la podea pînă la tavan, totul era mîncat de igrasie. Clădirea nu avea decît două ferestre mici, murdare, tăiate în apropierea tavanului. Peste tot plutea mirosul înţepător de clei şi şerlac. N-a avut de îndeplinit cine ştie ce formalităţi : era socotită sezonieră, muncitoare necalificată. I s-a dat un halat murdar, plin de clei uscat, şi au aşezat-o lîngă nişte uşi de dulap, rînduite pe capre de lemn.

— Le freci pînă se fac ca oglinda, îi spuse un muncitor mai în vîrstă, şi ceilalţi tîmplari rîdeau de parcă ar fi spus cine ştie ce lucru cu haz.

Sanda lustrui prima piesă şi vru să se ducă să se spele pe mîini.

— Dragă tovarăşă, nu te speli după fiecare uşă lustruită. O dată pe zi, dar şi atunci numai la sfîrşitul schimbului. Aici nu-i institut de înfrumuseţare. E fabrică de mobilă.

Sanda freca uşile dulapurilor cu nişte cîrpe îmbibate în spirt şi şerlac şi se privea în oglinda furnirului lustruit. Se vedea urîtă, spălăcită.

— Păi, ce facem, iubită tovarăşă ? ! Frecăm numai unde ne vine la îndemînă ? ! Uită-te aici, la margine, muchiile sînt uscate. Să nu crezi că luăm banii de pomană. Sînt banii poporului.

În atelier era frig, soba de tinichea, deşi ardea toată ziua, nu încălzea decît un perimetru mic, dar acolo erau adunaţi muncitorii care lucrau de ani de zile la fabrică. Prin crăpăturile uşilor răzbătea frigul, nimeni nu se îngrijea să le repare sau să înlocuiască geamurile sparte.

— Frumoasa mea tovarășă, azi n-am lustruit decît șase uși. Păi, norma e de la opt în sus. Îi spui lui taică-tu să-ți dea bani, că la chenzină nu primești nici o lețcaie.

Dacă nu-și punea scînduri sub picioare, o cuprindea frigul după primele ore de lucru. Pardoseala era din cărămizi, pereții așijderea, și tavanul peticit cu tablă zincată. Din încăperea alăturată răzbătea gîfîitul ferăstrăului cel mare. Lemnul plîngea sub mușcătura dinților de oțel, se zbătea, apoi cuminte, se fărîmița în scînduri subțiri. Muncitorii ieșeau din jumătate în jumătate de oră să aducă rumeguș pentru canadiană. În acest timp, ușile rămîneau deschise și atelierul se răcorea la temperatura curții.

— Nu, draga mea, îți faci singură compoziția. Muncitorii sînt plătiți cu ora, nu le poți pretinde să-ți dizolve șerlacul. Dar dacă le dai ceva în schimb...

Întîi punea șerlacul în piuliță, îl pisa mărunt pînă ce totul se transforma într-o făină galben-aurie, apoi îl amesteca cu spirt industrial. Uneori, totuși, un muncitor mai în vîrstă o ajuta, dar mai mult ca să poată trage o dușcă din bidonul cu spirt. Colegele ei, îmbătrînite la locul de muncă, lustruiau cu bucata, terminau pînă la douăsprezece uși dintr-un singur schimb. Cînd maistrul află că Sanda terminase liceul, o privi ca pe o vietate rară.

— Păi, drăguța mea, tu ce cauți la noi ? Aici vin fete de la țară ori țigănci, nu-i muncă pentru tine aici. Să știi că șerlacul e ca nicotina. Dacă ți-a intrat în piele, nu-l mai scoți de acolo. Și o să umbli la bal cu mănuși...

Pentru douăsprezece zile lucrate a primit 240 de lei. Erau primii bani pentru care a muncit. Bineînțeles a doua zi nu s-a mai dus la lucru, a stat acasă, a făcut foc în toate încăperile și a umblat toată ziua pe jumătate dezbrăcată. Era o zi cu lapoviță, rece, de început de primăvară. În nări, deși dăduse cu par-

fum prin casă, simţea încă izul înţepător al şerlacului, mirosul insistent al spirtului industrial. Zile întregi îşi controlă degetele şi era fericită văzîndu-le că se albesc.

Ce-ar fi fost dacă i-ar fi spus colonelului că locotenentul a pălmuit-o ? Probabil l-ar fi sancţionat. E, totuşi, bine că Popescu i-a tras o palmă. Fără să vrea, îşi duse mîna la faţă. A dat tare. Zîmbi. „În locul lui, n-aş fi reacţionat imediat. Aş fi urmărit ce aş mai fi făcut. Ce situaţie idioată !“ Încercă să-şi închipuie cum ar putea arăta nevasta unui locotenent de miliţie, mai precis, nevasta locotenentului Petre Popescu. „Probabil a fost o activistă de partid, cînd s-au cunoscut vorbeau cu «tovarăşe», şi cînd şi-au spus pentru prima oară pe nume s-au mirat amîndoi. Cred că dacă cineva mi-ar spune «Eşti frumoasă, tovarăşă», aş pufni în rîs. Ce sensuri ciudate au uneori cuvintele !“ Colonelul i-a interzis să-i spună tovarăşe, în schimb directorul liceului, Simion, o dată cînd i-a spus „domnule“ director, a corectat-o, „tovarăşe“ director.

Şi mîine ? Ce-o să fie mîine ? ! Visase vreodată că o să ajungă într-o fabrică ? Oare visase vreodată ceea ce va deveni ? Nu. În primii ani de şcoală, la o oră de dirigenţie, a fost întrebată toată clasa : „Ce vreţi să deveniţi, cînd o să fiţi mari ?“ Băieţii aproape toţi voiau să devină cosmonauţi, numai cei mai modeşti se visau aviatori, marinari. Fetele avuseseră mai multă fantezie, unele voiau să devină profesoare, doctoriţe, croitorese, actriţe de film, balerine. Numai Sanda n-a ştiut ce să răspundă. Nu era pregătită pentru această întrebare. A răspuns „Nu ştiu“, pe urmă seara a vrut să ceară lămuriri părinţilor.

— Eu ce-am să fac cînd o să fiu mare ?

— Cum, adică, ce-ai să faci ?

— Ce am să devin ?

— Nimic. Ce să devii ? O să te măriţi.

Cînd la următoarea oră de dirigenţie a spus că se va mărita cînd va fi mare, toată clasa a izbucnit în rîs.

— De ce-au rîs, tată ?

— Pentru că spui prostii. De aia !

— Voi mi-aţi spus că o să mă mărit cînd o să fiu mare.

— Desigur.

— Atunci, de ce-au rîs cei din clasă ?

— Taci odată ! Tu nu ştii să întrebi decît prostii !

Nu adormi decît tîrziu, după miezul nopţii, şi-l visă pe Petre Popescu, apărînd din baia apartamentului de la Ambasador. Se făcea că era mult mai în vîrstă, chel, semăna cu vînzătorul de la măcelăria din colţ, care avea şorţul veşnic murdar de sînge.

4

Dimineaţa, devreme, Sanda făcu un duş rece şi, presupunînd că locul de muncă va fi mai curat, se lucra doar cu semiconductori, halele trebuiau să semene mai mult cu un laborator decît cu un atelier oarecare, îmbrăcă o rochiţă albă de pichet, cochetă, decoltată, mîncă ceva în grabă şi porni spre fabrică. Ştia că e pe undeva în parcul Băneasa, ascunsă într-o pădure de paltini. Era convinsă că Popescu o s-o controleze încă din prima zi, să vadă dacă s-a prezentat la lucru sau nu.

Neavînd nici o importanţă ora la care se va prezenta la fabrică, coborî din troleibuz la Aeroport şi hotărî să meargă restul drumului pe jos. Privi de pe şosea trupurile burduhănoase şi totuşi graţioase ale avioanelor şi-şi aduse aminte de discuţia despre

zbor, avută cu Lia. Probabil și ea a fost arestată, și de la ea a aflat Popescu de paharul pe care l-a spart în casa ei. N-avea cum să afle de la altcineva. Cu toate acestea, nu-și putea imagina de ce a mărturisit Lia totul atît de amănunțit ? Au silit-o, sau, avînd experiență în relațiile cu Miliția, a mărturisit totul de bunăvoie ? Ceea ce era un mister pentru ea era faptul că Lia a insistat să lucreze împreună. Singură, fără povara unei novice, i-ar fi fost mult mai ușor să se descurce. Arăta mult prea bine, să fi avut nevoie ca momeală de un trup tînăr. „O fi vrut să mă ajute sincer, fără nici un gînd ascuns." Ăsta era singurul răspuns logic.

Porțiunea de drum dintre Aeroport și parcul Băneasa, dată recent în folosință, îi plăcea foarte mult. Șoseaua lată, netedă ca oglinda, cu patru culoare carosabile, mărginită de pomi uniformi, platani sădiți riguros la distanțe egale, aducea cu o adevărată autostradă occidentală, așa cum văzuse în diferite reviste ilustrate. Nu înțelegea de ce nu se construiește șoseaua la fel pînă la Ploiești, pînă la Brașov, sau chiar mai departe, pînă la granță ? ! Pe vremea cînd se lucra la asfaltare, se plimbase pe aici cu fiul unui ministru-adjunct. Se numea Sorinel, purta ochelari fumurii, avea pistrui și voce îngrozitor de subțire ! Era îmbrăcat după ultima modă, în dangarezi uzați și cămașă cadrilată, cu cotiere de piele. Mîinile, de asemenea pistruiate, și le ținea tot timpul în buzunarele de la spate ale pantalonilor, vrînd prin asta să-și imprime un aer de om blazat, plictisit de tot ceea ce îl înconjoară. Era perfect informat de tot ce se vedea prin jur, știa cît costă kilometrul de șosea, ce viteză poate atinge un Taunus, ce greutate are un buldozer, cîte kilograme poate ridica o macara de mașină tip Demag și cît costă un bilet de avion clasă turist, pînă la Paris.

Se cunoscuseră cu cîteva săptămîni în urmă, la un „ceai" dat de o prietenă a Sandei, studentă la Institutul de teatru. Sorinel sosise, ca de obicei în asemenea ocazii, cu întîrziere, cu maşina proprietate personală, Skoda-Octavia de culoare verde. Sorinel îi făcu un fel de curte ; la ceaiuri dansau mereu împreună şi în pauze se retrăgeau într-un colţ şi discutau. De obicei, despre muzică. Era prieten cu solistul formaţiei Mecet, avea acces la repetiţiile multor formaţii, pentru că taică-su îi aducea ultimele noutăţi, note şi discuri din străinătate. Purta perciunii mai lungi decît s-ar fi cuvenit şi era trist că nu-i creşte barba. Acasă avea o cameră cu intrare separată, mare, cu mobile ultralux, moderne, şi un perete pavoazat cu fotografii tăiate din diferite reviste ilustrate. Fotografiile în general reprezentau femei goale, actriţe sau cîntăreţi celebri. Tot acolo erau etalate plăcuţele de metal : „Nu vă aplecaţi în afară !", „Cîine rău !", „Atenţiune, pericol de moarte !", „Sunaţi de trei ori !" şi altele, demontate personal de Sorinel cu ocazia multelor sale deplasări. Avea la el permanent o şurubelniţă pentru o eventuală îmbogăţire a colecţiei de plăcuţe.

Uneori o lua pe Sanda la plimbare la Şosea.

— Tu ai văzut *strip-teasse* Sanda?

— Nu. Tu ai văzut ?

— Da.

Spusese un „da" ca un om trecut prin multe, şi, socotind discuţia încheiată, începuse să fluiere o melodie ştiută numai de el.

Sanda îl întreba :

— Unde ?

— Prima oară acasă, în bucătărie. Eram cu Bebe. Am rugat-o pe femeia de serviciu să se dezbrace.

— Şi s-a dezbrăcat ?

— La început n-a vrut. Dar am insistat şi pe urmă i-am dat 40 de lei. N-a fost cine ştie ce. Acum, însă, văd *strip-teasse* în fiecare zi ! Vrei să vezi şi tu ?

Atît de multe auzise despre *strip-teasse*, încît spectacolul „dezbrăcării" luase proporţii în mintea Sandei. Acceptase fără să se gîndească prea mult.

— Vreau !

— Atunci, vino cu mine.

A dus-o acasă la el, a urcat în pod, unde erau deja adunaţi vreo patru-cinci băieţi, prietenii lui Sorinel, toţi înarmaţi cu binocluri mari, milităreşti.

— De aici, îi arătă Sorinel o ţiglă ridicată, se vede exact în baia de peste drum. Uită-te la geamul acela lunguieţ, de la etajul întîi.

A stat aproape o oră la pîndă, pînă cînd cel însărcinat cu observarea anunţă mişcarea în baia de peste drum. Sorinel îşi duse binoclul la ochi, apoi, plictisit, se întoarse spre Sanda :

— Să ştii că tu ne-ai adus ghinion ! În baie e un bărbat !

Sanda s-a amuzat şi ea şi s-a întrebat de ce mai stau. Chiar se întorsese spre Sorinel, să-l întrebe, dar acesta tocmai încuiase uşa podului. Privise spre ceilalţi, toţi aveau o înfăţişare gravă, stăteau înşiraţi în jurul hornului. În pod era linişte. Cum de nu observase liniştea asta pînă acum ? O cuprinsese o spaimă ciudată şi se lipise de perete. Înţelese că toată discuţia despre *strip-teasse* a fost doar o momeală, s-o atragă în pod.

— Ce vreţi de la mine ? !

Nu-i răspunse nimeni. Fiecare aştepta să vorbească celălalt. Aveau feţe grave şi priviri tulburi, iscoditoare. Singură Sanda a înţeles că a cîştigat partida, că nu i se va întîmpla nimic. Băieţii erau mai speriaţi decît ea.

— Sorinel, deschide ușa ! Deschide, că țip ! Făcuse un pas înainte și luase binoclul din mîna unui băiat. Acesta era atît de emoționat, încît nu făcuse nici un gest de împotrivire. Sanda aruncase din toate puterile binoclul la podea.

Băiatul se repezise la binoclu și privise neputincios lentilele sparte.

— Deschide-i ușa, Sorinel ! strigă deznădăjduit. Asta e nebună !

Sorinel deschisese ușa și se dăduse la o parte. Ce-ar fi fost, dacă s-ar fi dezbrăcat atunci ? Ar fi încremenit cu toții ! Mai ales băiatul acela mic, proprietarul binoclului spart. Nu părea să fi avut mai mult de paisprezece ani. Și acum, amintindu-și de scena din pod, de momentul cînd fusese încolțită, o năpădiră sudorile și senzația aceea ciudată pe care o simțise și cînd a intrat în apartamentul din hotel. Din ziua aceea nu l-a mai văzut pe Sorinel. Aflase mai tîrziu că plecase să-și facă studiile în străinătate.

În parcul Băneasa era mult mai răcoare decît la Aeroport. Dinspre pădure, un vînt matinal, rece aducea miros de frunze și buruieni. Prin aceste locuri mai fusese în urmă cu zece ani, cînd s-a deschis oficial Grădina zoologică. Venise însoțită de părinți. Era prin iunie, după examene ; Sanda trecuse cu bine, avusese medie mare, nouă și ceva, părinții erau mîndri de ea. Mama purta un taior alb, tropical, cu țesătură groasă și pantofi cu tocuri cui, înalte de vreo zece centimetri. Oamenii se întorceau după ea, chiar au discutat despre asta, și tata, mîndru, pășea țanțoș alături de ea, o ținea de umăr, să vadă toți cu care se întîlneau că femeia asta frumoasă e proprietatea lui !

Tata a și spus ceva despre simțul de proprietate, că socialismul nu-și propune să nimicească acest simț. Mama nu înțelesese mare lucru din cele spuse, atît doar că persoana ei e ceva de o importanță

formidabilă, că ea e acel motor care duce societatea înainte ! Tata zîmbise îngăduitor, bine dispus, cum rar îl văzuse Sanda. Buna lui dispoziţie era molipsitoare — Sanda ar fi vrut ca ziua aceea să nu se sfîrşească niciodată.

Au rîs mult privind maimuţele, au admirat joaca prostească a urşilor, apoi la bufetul din parc au băut bere, direct din sticlă. Mama nu reuşise să înveţe această tehnică a băutului şi, pe deasupra, îşi pătă şi bluza. Tata o certă că e neîndemînatică şi o întrebă ce-ar face dacă ar fi în deşert şi ar fi obligată să bea numai din sticlă. Mama i-a răspuns că o doamnă nu bea niciodată din sticlă şi, mai cu seamă, nu are ce căuta în deşert !

Din vorbă în vorbă, s-au luat la ceartă, oamenii se uitau la ei şi Sanda s-a simţit îngrozitor de prost. În cele din urmă, mama a luat un taxi şi a plecat singură acasă. Taică-su mai comandă o bere, bău, apoi îşi fixă privirile în pahar, urmărind topirea lentă a spumei alburii. Sandei i se făcu milă de el.

— Aşa-i, tată, dacă n-am fi băut bere am fi fost fericiţi ?

Taică-su nu-i răspunsese imediat. Continuase să cerceteze fundul paharului. Abia mai tîrziu, cînd Sanda repetase întrebarea, se întorsese spre ea :

— Nu, Sanda. Dacă n-am fi băut bere, maică-ta s-ar fi supărat pentru că cerul e senin.

— Dar cerul nu e senin !

— Atunci, s-ar fi supărat pentru că e înnourat sau, ştiu eu, pentru că tigrii miros urît, sau că i-am arătat hienele !

— Eşti nedrept, tată, de ce să se fi supărat că i-ai arătat hienele ?

— Hienele sînt animale urîte şi maică-ta le-ar fi revăzut în vis.

— Şi unde e vina ta ?

— Vina mea e că exist ! Tu ești fată mare, Sanda, trebuie să înțelegi. Ea s-a plictisit aici și a avut nevoie de un motiv să plece. Motivul trebuie găsit sau inventat. Maică-ta nu e o femeie care să se simtă bine în Grădina zoologică. Grădina zoologică e făcută pentru oamenii de rînd !

Răspunsul nu o satisfăcu pe Sanda.

— Eu știu doar atît că, pînă n-am băut bere, am fost fericiți...

— Înseamnă că ai învățat ceva !

— Ce-am învățat ?

— Îți spun : dacă acum n-am fi triști, nu ne-am fi putut da seama că mai înainte am fost fericiți ! Asta trebuie învățat, că sînt lucruri ciudate în viață. Îți dai seama că ai avut ceva după ce nu-l mai ai.

— Tu vorbești totdeauna întortocheat, tată !

Acum Sanda străbătea același drum. Era îmbrăcată tot în alb, ca atunci maică-sa, și trecătorii se întorceau după ea. Un tînăr, pe bicicletă, îi dădea tîrcoale, descriind volte în jurul ei. „Probabil, nu peste mult voi mai trece pe aici, alături de cineva, să-mi duc copiii la Grădina zoologică. Și pe urmă ?“ Acest „pe urmă ?“ o înspăimîntă puțin. Se feri din calea unei mașini, un Mercedes alb. La volan era o femeie cu o bluză descheiată la gît și cu țigara între buze. „Voi sta eu vreodată la volanul unei mașini ?“ Nici în visele ei cele mai avîntate nu se vedea într-un Mercedes. Dorințele ei se limitau la un Fiat-Milletrecento sau la un Renault 10 Major.

Capitolul III

1

Ascunsă în desișul pădurii Băneasa, fabrica aduce cu o stațiune de odihnă. Paviloanele colorate pastel, vernil, mov și roz, burduhănoase, cu acoperișurile arcuite, cu geamuri mari și cu perdele transparente, spațiile verzi dintre hale, toate vin să întărească această impresie. Clădirile amplasate în semicerc seamănă cu blocurile de la Mamaia. Chiar și cantina, a cărei terasă depășește incinta fabricii, are ceva din litoral : beton și sticlă, linii drepte și multă, multă culoare ! Ornamentațiile murale, mozaicurile de ceramică în relief, reprezentînd oameni ciudat de lunguieți, cu mîinile întinse spre un soare hexagonal și verde, te îndeamnă să te uiți în jur, să cauți marea !

Trecuse de ora zece cînd Sanda ajunse în dreptul fabricii. După o scurtă parlamentare, portarul de serviciu îi completă bonul de intrare și, în timp ce rotunjea literele cu un ciot de creion chimic, explica Sandei cum și încotro s-o ia, dar ea era preocupată de studierea aleilor din interiorul uzinei, asfaltate și împrejmuite de boschete și ronduri de flori. Își aduse aminte de curtea fabricii de mobile din Calea Moșilor, acolo nu era curat nici dacă se mătura.

Porni spre clădirea administrativă. La o cotitură apăru un cărucior electric, colorat strident în galben și roșu, ca ilustrațiile din cărțile pentru copii. Conducătorul viră pînă aproape de ea, s-o sperie. Sanda sări într-o parte, conducătorul chicoti, îi reușise gluma și bătea cu talpa în clopoțelul mașinii. Clinchetul metalic suna sec, înăbușit, fără rezonanță. Sanda se uită după el ; el execută un viraj spectaculos, căruciorul se înclină într-o parte, pe urmă se redresă și dispăru după colț.

Pe dinăuntru clădirile erau întocmai cum și le închipuise — aerisite, cu ferestre imense, croite pe dimensiunile coridoarelor. Găsi fără greutate cabinetul directorului personalului. Era o încăpere mare, cu multe birouri tip, cu cîțiva funcționari îmbrăcați uniform, în halate, și o dactilografă mică, neagră, cu părul tapat claie.

Dactilografa povestea ceva cu haz. Gesticula cu amîndouă mîinile, se strîmba și, în general, ilustra fizic fiecare cuvînt. Cei care o ascultau chicoteau. Cînd își ridica brațele spre tavan, sub mînecile bluzei i se vedeau două pete mari de transpirație.

— Unde îl găsesc pe tovarășul Serdan ?

Dactilografa arătă spre o ușă, asta înțelese Sanda, dar la fel de bine putea fi doar un gest de subliniere a povestirii. Avea voce pițigăiată, sunetele îi ieșeau numai din gît, strangulate, la același diapazon. Continuă să povestească : „...intră ăla gras, dar nevasta sa nu mai era acolo. O caută în dulap, sub pat, pe după ușă, dar ea, nicăieri !...“ Restul, Sanda nu mai auzise. Ușa pliantă se închisese în spatele ei. Se găsea într-un alt birou, mai mic, mai cochet, cu covor pe jos și ferestre mascate de perdele groase de pluș, să rețină lumina de afară. Lîngă o ușă capitonată, în spatele unui birou cu schelet metalic, stătea o femeie voluminoasă. Tricota. Degetele-i cărnoase, trandafirii se mișcau cu o agilitate nebănuită în jurul

andrelelor din material plastic. Își ridică fața spre Sanda. Buzele i se mișcau mărunt, număra ochiurile pe care le făcea, fără să se uite la degete.

— Îl caut pe tovarășul Serdan.

— Sînteți Alexandra Dobrescu ?

— Da.

— V-am așteptat.

Femeia puse lucrul de mînă într-un sertar, se ridică și porni spre un dulap așezat lîngă peretele din fața ei. Sandei îi veni să pufnească în rîs. Femeia n-avea de loc mijloc, era uniform plină, de la genunchi și pînă la umeri. Totuși, deși semăna cu un dulap cu o singură ușă, se mișca repede ca un titirez. Reveni la Sanda cu o foaie de hîrtie tipărită.

— Completați acest formular.

Sanda se așeză la o masă alăturată și completă toate rubricile. Secretara stătea în spatele ei, gata să-i dea informațiile necesare. Dar Sanda nu-i adresă nici o întrebare, chestionarul era redactat simplu, pentru oameni cu școală puțină. Totuși, secretara verifică cele scrise de Sanda și abia după aceea îi deschise ușa care dădea în încăperea alăturată.

Spre mirarea Sandei, directorul personalului era un om tînăr, cu părul blond, tuns scurt. Cînd ajunse însă aproape de el, constată că acesta nu avea părul blond, ci cărunt.

Directorul luă formularul din mîna Sandei, citi cu voce tare numele și abia după aceea se uită la ea.

După înfățișare nu părea evreu. Avea nasul drept, puțin mai subțire decît ar fi trebuit, și o față pătrată, aproape simetrică.

— Și ce știi să faci ?

Sanda nu-i răspunse. Se simțea prost din cauza privirilor prea cercetătoare ale directorului și pentru că nu avea replică. Ce să-i spună ? Că știe să lustruiască uși de dulap, că știe proporția dintre șerlac și spirtul industrial necesar lustruitului ?

— Va să zică, nu ştii ce ştii să faci ? ! Jocul de cuvinte îl amuză şi pe el ; îşi lungi buzele subţiri într-un zîmbet larg şi faţa îi deveni mai prietenoasă. Continuă : O să avem noi... Stai jos.

Sanda se aşeză, sfioasă, şi directorul personalului continuă să zîmbească, presimţea că va urma o discuţie neplăcută.

— Sînt prea indiscret dacă întreb de ce ai fost trimisă aici ?

Faptul că directorul personalului punea întrebările cu oarecare jenă, Sanda îşi regăsi siguranţa. Îl privi pe omul din faţa ei drept în ochi şi răspunse scurt, ca la un interogatoriu :

— Nu.

Directorul personalului îşi lăsă privirile în pămînt şi aşteptă ca Sanda să continue, dar ea nu mai spuse nimic.

— Atunci ?

— Atunci ce ? !

— De ce-ai fost trimisă aici ?

— Ca să muncesc.

— Am înţeles. Nu vrei să-mi răspunzi. Să ştii că nici nu e necesar, deşi ca responsabil al acestei direcţii, ar fi fost bine să fiu informat. În interesul dumitale.

Sanda nu ştia în ce-ar fi constat „interesul ei", dar nici nu se străduí să afle.

— Am fost trimisă aici pentru că am fost bănuită de prostituţie.

Directorul personalului îşi ridică brusc privirile. Sanda continuă :

— Am fost convinsă că aţi fost informat despre asta.

— Nu

— Atunci, e bine că v-am spus.

Se gîndi la Petre Popescu. E frumos din partea lui ! E ciudat cum acest locotenent de miliţie pe

parcursul anchetei a devenit din ce în ce mai simpatic ! De fapt, el n-a fost antipatic decît atunci cînd şi-a prezentat legitimaţia în camera 444, cînd i-a tras palma. În rest, s-a purtat tot timpul corect, mai mult chiar, cu bunăvoinţă.

— Mai aveţi şi alte întrebări ?

— Nu, se grăbi să răspundă directorul personalului.

— Totuşi mă priviţi iscoditor. Sau n-aţi fi crezut asta despre mine ? !

— Nu.

— Nici eu.

Directorul personalului începu să sorteze hîrtiile de pe masă, după mărime, cu atenţie, ca şi cum singura lui preocupare în clipa asta ar fi fost orînduirea hîrtiilor.

— Uite ce e, tovarăşă Dobrescu, spuse în cele din urmă, s-ar putea ca la început să ai greutăţi. S-ar putea ca la început unii să te privească strîmb. E normal să fie aşa... Dar dumneata nu-ţi fă probleme. Vezi-ţi de treabă — dacă reuşeşti să ţii cadenţa la lucru, ai cîştigat ! Să ştii că respectul îl poţi cîştiga numai prin muncă.

— Ştiu, îl întrerupse Sanda. Mi s-a spus asta şi la Miliţie.

— Cu atît mai bine. Înseamnă că nu mai e nevoie să-ţi ţin discursuri. Mi s-a spus că vrei să fii internă, să te muţi la cămin.

Înseamnă că nu e totul atît de onorabil precum părea la început. Va fi obligată să locuiască la cămin, să poată fi controlată. Lucrează bine Miliţia ! Iar ăsta din faţa ei, care e în legătură cu ei, se preface că nu ştie nimic, de parcă ar tranşa o angajare oarecare.

— Nu ştiu cum să vă spun...

— N-ai cum să-mi spui. Ai relaţii, asta e... Văzînd că Sanda se încruntă, schimbă tonul : Glumesc...

Pentru cei care se califică, avem locuri. Te duci la secția circuite imprimate și-l cauți pe maistrul Panait.

— Ce înseamnă „circuite imprimate" ?

— O să afli, o să-ți explice maistrul Panait. E un om cam ciudat, dar tu nu te sinchisi de el. Vrei să te apuci de lucru chiar de astăzi ?

— Da.

— Atunci, după schimb, la trei, o să găsești la poartă o repartizare pentru cămin. Succes !

Secretara o salută fără să se ridice de pe scaun, fără să întrerupă lucrul de mînă, iar din biroul alăturat, dactilografa continua să povestească. Un singur funcționar se întoarse după Sanda, ostentativ, dar un coleg îl îmbrînci cu cotul, semn să fie atent la povestire, urmează poanta !

În curtea fabricii Sanda uită pentru o clipă de ce anume venise, ascultă concertul privighetorilor, privi pînza azurie a cerului întinsă peste orizont ca o umbră și tot mai mult i se întărea convingerea că se va simți bine aici. În drum spre noua secție trecu pe lîngă niște cisterne vopsite în portocaliu. În bătaia puternică a soarelui, cisternele păreau învăluite în flăcări. Cîțiva muncitori cățărați pe schelăria metalică a rezervoarelor trebăluiau ceva. O descoperiră pe Sanda, își lăsară lucrul și se întoarseră spre ea. Simțindu-se privită, Sanda se împiedică de propriile ei picioare și, spre hazul celor de pe cisternă, era cît pe-aici să cadă. Furioasă, se întoarse spre muncitori, vru să le spună ceva, dar nu-i veni nimic deștept în minte. În cele din urmă, să nu pară caraghioasă, întrebă pe un muncitor de secția circuite imprimate, și acesta arătă cu mîna spre fundul curții, unde erau plantați pomi fructiferi. Sanda mulțumi pentru informație și-și continuă drumul. După cîțiva pași auzi din nou clopoțelul căruciorului electric ; îl căută cu privirile, dar căruciorul nu se vedea.

Intră într-o sală imensă. Un coridor lung și larg, străjuit de ambele părți de pereți de sticlă, îi conducea pașii spre secția căutată. În spatele pereților de sticlă, mașini ciudate, cu ecrane ca niște televizoare croite pe alte dimensiuni, cu scînteieri, altele cu zeci de butoane, ca mesele de comandă ale stațiilor de lansare a rachetelor cosmice, se aliniau parcă anume în întîmpinarea ei. Multe femei, toate îmbrăcate în halate sinilii de plastic, se agitau în spatele feluritelor instalații metalice. „Oare la care dintre aceste mașini voi lucra ?"

Se opri în fața unei uși pe care scria „șef secție", încăperea avea tot pereți de sticlă, era plasată chiar în mijlocul halei. De aici se putea vedea în toate direcțiile, se puteau urmări muncitorii, funcționarea tuturor mașinilor.

Maistrul Panait, un om mic, spătos, cu ochi roșii de mistreț, cercetă hîrtia adusă de Sanda, apoi o măsură din priviri :

— De ce te-au repartizat tocmai aici ?

— Nu știu.

— Vezi, nici eu nu știu...

Pe masă se aprinse un bec verde. Maistrul Panait apăsă pe un buton, apoi se aplecă spre masă, unde erau tăiate niște găuri mici ca de aerisire.

— Lasă-mă în pace, Costea ! Ba nu ! Caută-mă peste zece minute. Sau știi ce ? Ne întîlnim direct la controlul tehnic ! Fac un scandal, de o să iasă fulgii ! Ba nu ! O să le spun foarte politicos că sînt niște tîmpiți ! Amin !

Apăsă pe un alt buton și beculețul verde se stinse. Își ridică fața și se miră că o vede pe Sanda.

— Am fost repartizată aici.

— Aa, da, ai fost repartizată aici... Și ce vrei să faci ?

— Nimic.

— Îmi pare bine că eşti sinceră. Stai jos. Sanda se aşează pe un scaun rotativ, chiar în faţa maistrului. Ridică-te.

— Atunci, de ce m-aţi poftit să stau ?

— Nu mi-am dat seama că ai rochia atît de scurtă. E mai bine dacă stai în picioare. Ce-ai făcut pînă acum ?

— Nimic.

— Asta se vede. Spune, domnişoară, ştii dumneata cum arată un aparat de radio ? Ai avut vreodată curiozitatea să vezi cum arată un aparat de radio pe dinăuntru ?

— Nu.

— Mi-am imaginat. Dacă ai fi avut această curiozitate, te-ar fi interesat să vezi cum arată un aparat de radio pe dinăuntru şi atunci ai fi fost anacronică la secţia circuite imprimate ! În secţia noastră un aparat de radio e la fel ca şi oasele de mamut de la Muzeul Antipa ! Ce ştii despre curentul electric ?

— Nimic, mărturisi Sanda speriată.

— Mi-am imaginat.

Dădu din mîini a lehamite şi se aşeză.

Sanda era convinsă că are de-a face cu un apucat. Cum e posibil să primeşti astfel un om care vine să se angajeze ? ! Îi tai orice elan şi îşi va începe munca fără entuziasm, cu teamă. Hotărî să-l înfrunte. Doar i-a spus directorul personalului că va avea greutăţi la început, de ce să se lase timorată chiar din prima zi de lucru ? !

— Dacă vă interesează într-adevăr ce este electricitatea, pot să vă spun. Electricitatea este un flux de...

— Un flux de... rahat ! Ai confundat ştiinţele, domnişoară ! Fluxul e legat de reflux şi se învaţă la geografie ! Întrebarea pe care ţi-am pus-o n-are răspuns ! Primul care va spune ce e electricitatea va primi Premiul Nobel ! Află că numai cei care nu se

pricep de loc la electricitate presupun că știu s-o definească.

— Și, atunci, de ce îmi puneți asemenea întrebări, de ce vreți să mă umiliți ? Vreți să-mi dovediți că sînt proastă, să încep munca inhibată ? Asta vreți ?

— Taci, fată, ești mai rea de gură ca o soacră ! Dracu vrea să te umilească, Doamne, iartă-mă ! Stai jos ! Ba nu : ridică-te ! Am vrut să știu motivul de ce ai venit tocmai la secția asta...

— Pentru că m-au repartizat aici !

În clipa aceea sună telefonul. Maistrul Panait ridică receptorul :

— Alo ! Alo, am spus... Cine ? Gherdan, tu ești, de ce nu vorbești mai clar ? Mănînci ? Bravo ! Mă suni după ce te-ai săturat !... Amin ! Trînti receptorul în furcă și se întoarse spre Sanda.

— Ce zici de Gherdan ? Drăguț, nu-i așa ?...

Sanda, neștiind ce să spună despre Gherdan, ridică din umeri. Privind-o și Panait, se fîstîci.

— Stai numai, dumneata cine ești ?

— Am venit să mă angajez...

— Da, da, da, da... Spune, domnișoară, știi dumneata cum arată un aparat de radio ?

— M-ați mai întrebat.

— Și ce mi-ai răspuns ?

— Că n-am avut curiozitatea să demontez un aparat de radio, să văd cum arată pe dinăuntru.

— Păcat ! Presupun că-ți place croitoria și ai nimerit aici din greșeală. Dumneata simți chemarea pe care o au constructorii de aparate electronice ? Te pasionează drumurile fulgerătoare, invizibile ale electronilor ?

— Nu.

— Atunci, ce cauți aici ?

— V-am spus, am venit să mă angajez.

— Ești atît de antipatică, domnișoară, încît dacă nu mi-ar plăcea încăpățînarea dumitale, te-aș da

afară din biroul acesta. Ochii îi păreau mai roşii decît erau în realitate. Spune-mi, cine te-a sfătuit să vii aici ?

— Miliţia, presupun că directorul personalului v-a informat deja, dar dumneavoastră aţi vrea să auziţi şi din gura mea. Am fost trimisă aici de Miliţie, secţia moravuri. Pot să stau jos ? Şi, fără să aştepte răspuns, se aşează în faţa maistrului. De aia am şi rochie scurtă.

— Ridică-te ! Aşteptă ca Sanda să se ridice. Acum ascultă aici, vreau să-ţi dau un sfat ! Să nu crezi niciodată că oamenii gîndesc ceea ce presupui dumneata cu mintea cea puţină pe care o ai. Una. A doua, să ştii că nici nu ştiu cum arată directorul personalului, şi a treia, eu vreau să ştiu cine lucrează în secţia mea şi cîtă minte are. Amin. Acum m-am încurcat, socoteşte că nu ţi-am spus încă amin. Te duci şi o cauţi pe tovarăşa Marieta. Ea o să-ţi spună ce ai de făcut.

Cînd ieşi din biroul lui Panait, tremura din tot corpul. Îşi dădu seama că n-o să-i fie prea uşor. Învăţase, însă, un lucru foarte important : să nu se dea bătută la primele înfruntări. Locul de muncă indicat era în fundul halei şi se deschidea dintr-un coridor mai puţin larg. În micile încăperi faianţate nu erau maşini ca în celelalte secţii, doar nişte instalaţii simple de site prin care se strecurau chimicale colorate. Sanda se mohorî : ar fi vrut să lucreze la maşinile acelea ciudate, cu beculeţe, cu ecrane, cu butoane. Borcanele cu coloranţi înşirate pe rafturi îi aduceau aminte de fabrica de mobilă de pe Moşilor.

— Dumneavoastră sînteţi tovarăşa Marieta ?

Femeia întrebată se întoarse spre ea şi răspunse cu o vocea foarte plăcută :

— Da, eu sînt.

Era o femeie puţin împlinită, cu umerii mari, osoşi ; din cauză că avea faţa bronzată, dinţii îi pă-

reau strălucitor de albi. Nu avea mai mult de treizeci de ani.

— Am fost repartizată aici.

La auzul replicii, Marieta își întrerupse lucrul și o cercetă mai îndeaproape. Avea priviri iscoditoare și după trăsăturile feței părea nemulțumită. Totuși răspunse foarte reținută :

— Știu. Cum te numești ?

Sanda își spuse numele și se întrebă prin ce mijloace a aflat femeia din fața ei că va fi repartizată tocmai aici. O întrebă :

— De unde știați că am fost repartizată la dumneavoastră ?

— De la tine.

Găsi propria ei replică spirituală și începu să rîdă. Cînd rîdea, făcea gropițe. Sanda se înfurie. În fabrica asta toți sînt deștepți și șmecheri, gata oricînd să te ia peste picior.

— Vreți să vă spun de ce-am fost repartizată aici ?

— Nu e nevoie. Știu.

Stătea în dreptul ferestrei, soarele o lumina pieziș și-și proiecta pe peretele opus un profil imens cît un butoi.

— Nu cred.

— Poți să mă crezi. N-ai meserie, nu știi să faci nimic, ai nevoie de bani și ai aflat că aici se lucrează ușor, fără eforturi și, ce e cel mai important, e o muncă curată. Așa-i ?

Probabil asta o fi crezut și maistrul Panait, că a venit la bani și la lucru ușor ? !

— Nu. M-a trimis Miliția !

Cu toate că vroia să pară indiferentă, Marieta tresări. După felul cum vorbea, însă, mască curiozitatea. Spuse foarte liniștită :

— Știu.

— Și asta de unde știți ?

— Tot de la tine. Rîse din nou. Să știi că în uzina asta se lucrează cu tranzistori. Totul se află foarte repede. Bineînțeles, dacă ești deșteaptă.

— Și dumneavoastră aflați totul repede.

— Puteai spune direct. Să știi că sînt deșteaptă! De altfel, o să te convingi. Și încă foarte repede. Du-te la magazie și spune-le să-ți dea un halat. E pe coridor, la stînga.

Sanda o luă pe coridor la stînga. Trecu din nou pe lîngă ferestrele mari care dădeau în secția cu mașini ciudate și-i păru și mai rău că nu fusese repartizată acolo. Căscînd gura la fiecare mașină în parte, se întrebă de ce o primește toată lumea cu ostilitate. „Că nu par smerită, că nu vreau să mă umilesc în fața lor ? !“ Da, ăsta putea fi singurul motiv ! În fața magaziei o cuprinse o senzație ciudată că n-o să facă purici în fabrică. Și venise cu inima deschisă, hotărîtă să lucreze foarte cinstit.

Primul om care o primi politicos fu magazinerul. Era un om în vîrstă, chel și cu mîna stîngă înțepenită. Îi deschise ușa magaziei cu un gest larg de valet și arătă spre halatele înșirate pe umerașe.

— Alege, domnișoară !

Sanda luă primul halat.

— Nu-l încerci ?

— Mi se pare că toate sînt la fel.

— Ei, și ? Ce importanță are ?

După felul cum stătea rezemat cu coatele de tejghea, părea că așteaptă spectacolul încercării halatului. Avea ceva impertinent, libidinos în priviri.

— Aveți dreptate, dar eu sînt foarte rușinoasă

Magazinerul chicoti cu buzele strînse. Fața i se zbîrci în riduri aproape paralele : părea congestionat. Cînd deschise gura să tragă aer în piept, Sanda descoperi că îi lipseau dinții din față.

— Să știi că ești singura...

— Atunci, e bine ! Îmi place să fiu altfel decît celelalte.

Dădu să plece, dar magazinerul o prinse de braț.

— Nu pleca ! Iscăleşte aici.

Îi întinse un bon de primire. Sanda iscăli bonul şi se întoarse în atelier. Marieta era procupată cu fixarea sitei. Cînd îşi termină munca, se întoarse spre Sanda şi-i luă halatul din mîini.

— Asta e mare pentru tine.

Scoase halatul ei murdar, nu avea dedesubt decît chiloţi, şi îmbrăcă halatul nou adus de Sanda.

— Încearcă-l pe ăsta...

Îi întinse halatul ei.

Sanda îmbrăcă halatul Marietei. Acesta era într-adevăr mare. Îi ajungea pînă la glezne. Nu spuse nimic. Îşi suflecă mînecile şi se încinse cu un cordon, să mai scurteze ceva din lungimea halatului.

Ce-ar fi dacă s-ar împotrivi acestui schimb ? În fond, Marieta nu avea dreptul să-i ia halatul ! Ştia ea că nu avea nici un rost să se certe. S-o reclame ? Cui ? Lui Panait ? Nu, el ar lua-o la rost. „A, va să zică ai venit aici pentru halat ? Şi ce, unul murdar nu-ţi convine, domnişoară ? Vrei să arăţi ca o vînzătoare de la farmacie ? Hei, du-te la lucru, am terminat, amin !“ Socoti că cel mai bun lucru e să se supună şi să tacă.

Aşteptă ca Marieta să-i spună ce avea de făcut, dar ea îşi vedea de treaba ei. Strecura vopsea verde prin sită. Sanda se simţi caraghioasă în mijlocul chicinetei. Întrebă :

— Şi ce trebuie să fac ?

— Întîi o să învеţi ce nu trebuie să faci.

Ştia de pe acum că nu se va înţelege niciodată cu Marieta, aşa că nu avea nici un rost să dea înapoi.

— Şi ce nu trebuie să fac ?

— Să nu pui prea multe întrebări. Asta în primul rînd. În al doilea rînd, învaţă să taci.

Se aplecă din nou asupra sitei, vrînd prin asta să arate că pentru ea discuția a luat sfîrșit. Totuși îi părea rău că Marieta o desconsidera fără motiv. Sau poate avea unul, dar nu voia să-l dea în vileag? Sanda se uită în jur, să vadă ce-ar putea să facă de una singură. Nu găsi nimic. De altfel, în toată încăperea erau atît de puține lucruri, încît se temea că într-adevăr nu va avea ce să facă. O fi vreo secție blestemată, fără muncă concretă, și de aceea și ostilitatea atît de mare a celor din secție...

— Am înțeles. Și acum spuneți-mi, totuși, *ce trebuie* să fac?

— O să afli. Dacă rămîi mai mult de trei zile, o să afli precis.

— Ce vă face să credeți că nu rămîn mai mult de trei zile?

— După cum arăți.

— Și cum arăt?

— Mult prea bine ca să fii muncitoare într-o uzină. Ai mai lucrat undeva?

Nu socoti necesar să-i spună că a mai lucrat și la fabrica de mobile. Mai ales că n-a stat acolo decît cîteva zile. Spunînd toate astea ar fi dat apă la moară Marietei.

— Nu.

— Păi, nu-ți spun eu?! Arată-mi mîinile!

Sanda îi arătă mîinile. Marieta i le cercetă atentă.

— Ești convinsă că vei face carieră muncind?

— Nu știu. Încerc!

— Să știi, cu fraza asta m-ai impresionat! Era, fără îndoială, ironică. Uite ce ai de făcut: așezi plăcile astea după mărime. Îi arătă un stoc mare de plăci aruncate într-un colț. Știi să deosebești pe cele mari de cele mici?

„Asta iar mă ia peste picior. Ce-ar fi dacă i-aș trînti cîteva plăci în cap?"

— Credeți că sînt proastă ?

— Nu cred nimic. Poftim ! Se rezemă de perete și-și aprinse o țigară. Să știi că aici fumatul e interzis !

— Știu, îi răspunse Sanda. Scria pe toate coridoarele.

Ar fi trebuit să găsească ceva spiritual, o replică cu care s-o dea gata care, totuși, să nu fie vulgară, dar să simtă că n-are de-a face cu o fată proastă, docilă, ci una care nu se lasă călcată în picioare ! Adăugă :

— De altfel, nu e nici sănătos să fumezi, te poți îmbolnăvi de cancer.

— E frumos că-mi porți de grijă ! Dar eu nu-s omul care să se îmbolnăvească de cancer. Eu, în cel mai rău caz, rămîn însărcinată. Se amuză de una singură : Și asta e singura boală molipsitoare din fabrică ! Dacă nu știi să te ferești, te îmbolnăvești repede. A mai fost înaintea ta o fată în secție : sorta plăci și, fără să-și dea seama, devenise mamă ! Fabrica asta e ca Gomora din *Biblie !* Cum nu ești atentă, dai de Sfîntul Duh ! Tu ai mai fost mamă ?

— Încă nu.

— Va să zică știi să te ferești. În acest caz, o să ai mare succes în fabrică.

Se auziră pași și Marieta se retrase, să nu fie văzută că fumează. Apăru un muncitor solid, cu fața pătrată, osoasă. Era ras proaspăt. Din cauza bărbii negre părea că are fața vînătă

— Dă-mi plăcile gresate !

Sanda se întoarse spre el și ridică din umeri. Nu știa despre ce plăci e vorba. O căută pe Marieta din priviri, dar ea stătea pitită în nișă. Muncitorul, supărat că nu era servit imediat, ridică tonul :

— Ce caști gura ? ! N-ai auzit ? Sau vrei să-ți fac o cerere timbrată ? !

Auzindu-l țipînd, apăru Marieta. Puse plăcile cerute în fața lui, pe masă.

— Ești supărat azi, domnule Constantin... Arătă spre Sanda : Fata e nouă, ce vrei ? !

— Aici, la circuite, parcă ar fi hotel, mereu alți pasageri !

— Gura ! îl repezi Marieta. Dacă ești isteric, internează-te !

Muncitorul mormăi ceva, apoi luă plăcile și se îndepărtă.

— Aici, la fabrică, toată lumea vorbește urît.

— Desigur, în saloanele prințului Știrbey s-a vorbit mai frumos... Dar acolo nu se fabrică tranzistori ! Ești cam sensibilă, domnișoară !

— Sînt.

— Atunci, să știi că te-ai angajat greșit. Trebuia să te duci la maici, la Agapia..

— De ce sînteți rea ?

— Nu sînt rea, dar nu e nevoie să faci caz dacă cineva ridică tonul. Fiecare om, cu problemele lui. De exemplu, Constantin ăsta, cu nasul turtit. Trăiește rău cu nevastă-sa și e nervos. Lucrează la ajustaj. Vine de două sau de trei ori pe zi după plăci gresate. O urmări pe Sanda cum sortează plăcile. Ai terminat școala medie la electronică ?

— Nu.

— Atunci, cum ai ajuns aici ?

— V-am spus, doar.

— Și cine te crede ? ! Nu vezi că ai caș la gură ? Involuntar, Sanda își duse mîna la gură și Marieta izbucni în rîs.

— Pe cine vrei tu să duci, pe mine ?

Sanda se aplecă și-și continuă munca.

Marieta nu-i mai spuse nimic. Fumă o țigară, apoi se așeză și-și curăță unghiile.

— Azi e zi de șfrand. Nu-ți pare rău că stai închisă aici și sortezi plăci, în loc să faci baie ?

— Ba da.

— Și ți-ai vîndut libertatea, pentru un fleac de opt sute pe lună ?

Sanda nu-i răspunse. O privi cu coada ochiului : Marieta continuă să-și curețe unghiile.

— Sau, poate, s-a trezit în tine conștiința de clasă și te cheamă „travaiu" ?

— Așa ceva.

— Am mai cunoscut eu dintr-astea ca tine, care voiau să se înnobileze prin muncă. Ții plăcile în mînă de parcă ar fi tăvi. Nu ești prea îndemînatică.

— O să mă străduiesc să fiu.

Avea senzația că Marieta voia să se lege de ea. Era hotărîtă să nu se lase antrenată într-o discuție contradictorie, să nu-i dea nici un prilej de ceartă, să fie docilă și politicoasă.

Spre prînz veni într-o scurtă vizită maistrul Panait.

Era supărat, își sugea dinții și nu-și găsea locul.

— De ce nu trageți perdelele ? Vă orbește soarele !

Sanda sări să tragă perdelele, dar Marieta o opri.

— Lasă, să fie lumină, cine are ochi buni rezistă ! De ce nu-ți cumperi ochelari, meștere ? La Amicii orbilor găsești lentile Zeiss ! Fumurii, umbral, de care-ți place !

— Ai gură, Marieta... O s-o sperii pe fata asta.

Marieta făcu o grimasă, își ridică sprîncenele a mirare și-și țuguie buzele :

— Să nu ne sperie ea pe noi ! Dar ce s-a întîmplat, meștere ? ! Sau ai venit doar așa, să mă vezi... să-ți clătești ochii ăia roșii ?

— Dacă am venit să văd pe cineva, fii sigură, nu pe tine !

— Așa, acum înțeleg. Va să zică, dumneata ai adus-o ! Da, e tînără și frumoasă.

— Ești proastă, Marieta. Foarte, foarte proastă. Amin !

Secretara directorului personalului o aștepta pe Sanda la poartă. În plină lumină părea și mai grasă decît acolo, în birou, în umbra perdelelor groase de pluș. Acum i se vedeau și cele două rînduri de guși, care tremurau ori de cîte ori deschidea gura. Îi întinse Sandei un plic :

— Repartizarea la cămin și bonurile de masă.

Sanda îi mulțumi pentru osteneală și porni spre cantină. Pe drum privind șuvoiul de oameni ce se revărsa spre sala de mese și stația de troleibuz, constată cu uimire că fabrica avea mult mai mult muncitori decît își imaginase ea. E drept, în afară de clădirea administrativă și hala de la circuite nu vizitase alte secții pînă acum. Văzuse doar clădirile care se întindeau pînă în adîncul pădurii, dar și le închipuise doar ca pe niște depozite. Abia în apropierea cantinei își dădu seama cît îi era de foame. Nu mîncase nici ieri seara, nici azi-dimineață.

Strîngînd plicul în mînă, o cuprinse o tulburare ciudată : cele cîteva hîrtiuțe din plic îi asigurau cazarea și masa. Cu o mică îngăduință, ar fi putut spune că ține în mînă chiar actul ei de independență. Desigur, spuse așa, „act de independență", suna puțin bombastic, dar ăsta era adevărul. Începînd din clipa asta, nu mai depindea de banii pe care îi primea sau nu de la taică-su, de azi începînd nu mai era nevoită să se ascundă de administratorul blocului pentru că a rămas în urmă cu plata chiriei și a întreținerii. Pînă acum totdeauna a depins de cineva : acasă de părinți, la școală de profesori. Acum, în locul tutorilor avea un plic cu cîteva petice de hîrtie.

Intră în cantină și-și căută un loc mai retras. Îl găsi în apropierea peretelui de sticlă care dădea spre

aleea din parc. De aici se puteau cuprinde toată panorama fabricii și o porțiune din șoseaua care ducea spre Grădina zoologică. Dacă n-ar fi fost peretele de sticlă, ar fi putut spune că servește masa în aer liber. E drept, această impresie era anihilată de mirosurile care răzbăteau din bucătărie și de megafoanele care transmiteau muzică populară. Spre surprinderea ei, i se luară imediat bonurile, și femeia de serviciu reveni după puțin timp cu felul întîi. Supa era fierbinte, trebuia să aștepte să se răcească.

Hotărî ca după masă să se ducă acasă, să-și ia niște lucruri, să nu se ducă la cămin cu mîinile goale. Acasă, va lăsa un bilețel lui taică-su, anunțîndu-l că a plecat la mama, la mare.

Asta era cea mai bună soluție, mai ales că Popescu a stat de vorbă cu el. E bine că Popescu a fost cumsecade și nu i-a spus cine știe ce lucruri, să se sperie. Era convinsă că taică-su va fi fericit că a scăpat de ea. Tot îl încurca. Și pentru o singură zi din săptămînă, cît stătea el la București, nu merita să țină o întreagă gospodărie ! Ieșea mult mai ieftin dacă mînca la restaurant, mai ales că ea nici nu-i prea gătea cine știe ce. Se va întoarce acasă după ce se va aranja puțin.

Era hotărîtă să rămînă în fabrică, chiar dacă n-o să-i fie prea ușor la început. În orice caz, munca de la circuite-imprimate nu se putea compara cu cea de la fabrica de mobilă de pe Moșilor. Acolo trebuia să stea nemișcată opt ore, într-o poziție idioată, aplecată asupra pieselor pe care le lustruia, învăluită în mirosul neplăcut al spirtului amestecat cu șerlac. Condițiile de muncă de aici nu se puteau asemăna cu cele de la fabrica de mobilă. Aici totul era curat, luminos, civilizat. Îi părea rău că n-a fost repartizată pe lîngă mașinile acelea ciudate ; acolo, era convinsă, munca ar fi fost mai amuzantă, mai variată. Știa că nici munca la circuite n-o să constea numai

din sortarea plăcilor, dar chiar ceea ce făcea Marieta nu părea o grozăvie. Fără îndoială, va trebui să învețe să întindă sita, era acolo o șmecherie despre care Marieta nu i-a vorbit încă nimic, va trebui să deosebească plăcile degresate de cele nedegresate, ceea ce nu era lucru chiar atît de simplu : va trebui să învețe să ștanțeze plăcile pentru imprimare și, probabil, încă multe alte lucruri pe care acum nici nu le bănuia încă. Doar n-o fi mai proastă decît Marieta ? !

Ea se comportase ciudat. La început se arătase foarte rece, ostilă, apoi, cînd se încredințase că a fost adusă în fabrică de maistrul Panait, devenise chiar urîcioasă. S-o fi temut că vrea să-i ia locul. Bine i-a spus maistrul Panait, că e proastă. Încercă să-și imagineze ce-ar fi spus Marieta, dacă ar fi crezut-o pe cuvînt că a fost trimisă de Miliție ? Ar fi jubilat, desigur. Dar e bine cum e. Va fi foarte important să-și îndeplinească conștiincios munca, în așa fel să nu i se poată reproșa nimic.

Din toți pe care-i cunoscuse pînă acum, cel mai mult îi plăcuse, totuși, maistrul Panait. Acesta își iubea meseria cu pasiune și avea un fel foarte original de a vorbi. Chiar acel „amin" cu care își sfîrșea frazele avea haz.

Auzi bătăi în peretele de sticlă și tresări. Privi într-acolo și descoperi pe tînărul de pe căruciorul electric ; îi făcea semne, agitîndu-și larg brațele ; spunea ceva, dar din cauza peretelui de sticlă nu se înțelegea nimic. Îi întoarse spatele, dar n-apucă să mănînce decît cîteva linguri din supă, și tînărul, însoțit de alți doi prieteni, se așează lîngă ea.

— Asta e masa noastră, tovărășico. Văzînd fața speriată a Sandei, adăugă : Dar noi te cooptăm. Fii al patrulea cavaler al mesei pătrate ! Am spus bine, băieți ?

Ceilalți doi aprobară ceremonios. În timp ce conducătorul căruciorului electric își ținu discursul, Sanda îl cercetă. Era înalt, deșirat, cu ochii negri de viezure și ținea buzele întredeschise, de parcă ar fi zîmbit tot timpul. Purta un pulover cenușiu direct pe piele și pe degetul mic, un inel cu o piatră albastră, străvezie.

— Mi se spune Lăcustă, tovărășico. Poftă bună!

Sanda îi mulțumi cu jumătate de gură. Nu voia să intre în vorbă și nici nepoliticoasă nu voia să fie. Îi părea rău că băieții vorbeau tare, cei de la mesele alăturate aruncau priviri curioase spre ei. Ce-ar fi dacă le-ar vorbi în genul lor: „«Mucles», băieți, ce dracu facem aici, «panoramă»? !" Se amuză la acest gînd.

— Nu te-am văzut pînă acum, dragă, spuse cel care se așezase lîngă Lăcustă. Ești nouă?

— Dacă ești chior, e normal să nu fi văzut-o pînă acum! răspunse Lăcustă în locul Sandei. Eu o urmăresc de vreo trei zile, așa-i, tovărășico?

— Nu cred, îl corectă Sanda. E prima zi cînd sînt aici.

— Da, dar de cînd te-am văzut, tovărășico, parcă ar fi trecut trei zile.

Al treilea, care pînă atunci nu scosese nici un cuvînt, interveni:

— Atunci, Lăcustă, dacă zici că o cunoști de trei zile, prezintă-ne și pe noi.

— Cu mare plăcere. Ca un adevărat maestru de ceremonii, își ondulă amîndouă brațele, apoi, luîndu-și un ton oficial, arătă spre cel din stînga lui: Ăsta, tovărășico, care vorbește cu „dragă", se numește Gore. Gore e și numele de familie, și numele de botez. Are un singur merit, e caraghios.

Cel poreclit Gore își ridică cotul să-l înghiontească, dar Lăcustă se feri la timp.

— Nu da ! Am primit sarcina să fac prezentările. Iar ăstălalt, tovărășico, e prietenul meu, Dudu.

Sanda se uită la cel prezentat. Era cel mai în vîrstă dintre ei, cu fața rotundă și ochii vioi. Își lăsase părul lung și perciuni, ca Ringo Star. Chiar semăna cu el. Avea nasul strîmb, buzele cărnoase și dinții mari, ca niște clape de pian. Dudu, cînd își auzi numele, se înclină puțin.

— Dudu, continuă Lăcustă caracterizarea, e cel mai mincinos om pe care l-am cunoscut vreodată ! Dacă vrei să ai liniște, tovărășico, să nu-l crezi niciodată.

Dudu nu se sinchisi de cele spuse de Lăcustă. Se întoarse spre Sanda :

— Noi ne-am prezentat. E rîndul dumitale.

— Mă cheamă Sanda și lucrez la circuite-imprimate.

— În dugheana aia murdară, dragă ? ! se miră Gore se ridică în picioare. Pe urmă, după trecerea pauzei de efect, își strînse capul între umeri și începu să clipească des, ca maistrul Panait. Tocmai acolo te-ai găsit să te angajezi, la maistrul Amin ? ! Încercă să-l imite : „Păi, dragă, ai avut vreodată curiozitatea să te uiți cum arată pe dinăuntru un aparat de radio ?"

— Taci, Gore ! îl puse la punct Dudu. Am o propunere, Sanda : pentru că nici Lăcustă și nici Gore nu sînt interesanți, hai să ne mutăm noi doi la altă masă. Ăștia doi o să ne plictisească tot timpul și n-o să ne tihnească mîncarea. Sau, dacă nu vrei să ne mutăm noi, îi gonim pe ei ! Hai, băieți, valea !

Sanda zîmbi. Asta îi dădu curaj lui Dudu.

— Și să știi, Sanda, că cel mai simpatic băiat de la Electronica sînt eu. Degeaba vă strîmbați voi, asta așa este. Sînt cel mai simpatic și cel mai deștept. Numai dacă ar lucra la noi Alain Delon, ar fi cine să fie pe locul doi ! Așa, după mine, e o pauză.

Gore vru să spună ceva, dar Dudu îi făcu semn să tacă.

— De ce să nu vorbesc, dragă ?

— Pentru că eşti prost !

— Dacă vă certaţi, mă mut eu, spuse Sanda.

— Dar nu ne certăm, sări Lăcustă. Cînd îi spunem lui Gore că e prost, asta, tovărăşico, înseamnă că-l alintăm, aşa-i, Gore ?

Gore îşi arătă chipul cu degetul :

— Nu e frumos să mă faci prost faţă de o doamnă. Eu m-am reţinut să nu-ţi etalez defectele, pentru că sînt domn, aşa-i dragă ?

Sanda îl aprobă.

— Vedeţi, măi, doamna îmi dă dreptate. Încercaţi să vă purtaţi ca nişte domni. Ăştia, dragă, sînt nişte mîrlani. Nici nu ştiu de ce iau prînzul cu ei.

— Fin eşti, măi Gîgă ! Tovărăşico, să ştii că... Dar noi turuim aici şi îţi piere apetitul. Linişte, băieţi ! Pînă la felul trei, gura !

Pentru un timp se făcu linişte ; nu se mai auzea decît şopotitul lui Lăcustă.

— Parcă, totuşi, era mai bine cînd vorbeam. Nu se auzea clămpănitul tău de lord binecrescut !

— Adică nu sînt destul de distins pentru voi ? Tovărăşico, te rog să-mi iei apărarea. Am fost insultat. Măi, fineţea cu care bag supa în mine, stil Oxford, mă caracterizează ! Cu cine lucrezi, tovarăşico ?

— Cu tovarăşa Marieta.

— Cu Marieta ? Te compătimim !

— De ce ?

— Aşa se spune, că dumneaei, cum să spun, e cam acră şi rea. Aşa se spune.

— Eu mă împac bine cu ea, minţi Sanda.

Se ridică în picioare.

— Cum aşa, dragă, vrei să ne laşi aici ? întrebă mirat Gore. De ce pleci ?

— Că trebuie. Şi dacă îmi permiteţi să stau în continuare la masa voastră, ne vedem mîine tot aici. La revedere.

Porni spre ieşire. Din uşă se mai întoarse o dată să vadă pe cei trei cu care stătuse la masă şi se ciocni piept în piept cu un bărbat. Pentru o clipă se priviră în ochi. Bărbatul avea ochi albaştri, sau în orice caz păreau albaştri din cauza cămăşii albastre pe care o purta. Îşi ceru scuze, deşi, evident, Sanda era vinovată. Bolborosi şi ea ceva, apoi, jenată, îşi grăbi pasul.

Clădirea căminului era la vreo sută şi cincizeci de metri de sala de mese, dar nu semăna de loc cu ea. Era o vilă în stil spaniol, cu multe balcoane şi balconaşe susţinute de bîrne de stejar, care serveau totodată şi de ornamentaţie. Ferestrele mici, cu gratii de fier forjat, orînduite simetric pe întreaga întindere a faţadei, acoperişurile de deasupra balcoanelor, făcute din două rînduri de ţigle rotunde coclite, şi iedera căţărată pînă la acoperiş împrumutau clădirii un aspect străin, exotic. Vila fusese construită cu mult înaintea războiului de un guvernator al Băncii Naţionale. Dar om ocupat cum era, nu stătea în vila de la Băneasa decît cîteva zile pe an, şi clădirea se degrada fără să fi fost locuită. Cu timpul, şi mai ales după ce fusese luată în custodie de uzină clădirii i s-au adus o mulţime de amenajări necesare transformării vilei într-un cămin. Dar constructorii n-au mai respectat stilul. S-au adaptat doar ca proporţie, în rest, tot ce s-a adăugat era foarte modern.

Grădina căminului, destul de neîngrijită, era plină de boschete şi tulpine de trandafiri uscaţi. Iarba, cosită de curînd, întinsă la uscat, îmbălsăma aerul. Sanda se abătu de la planul dintîi. Socoti că e mai bine să intre în cămin, să vadă unde şi cum va sta, şi abia după aceea să se ducă acasă, după lucruri. La poartă arătă bonul de repartiţie, şi portarul, un

om în vîrstă, mustăcios şi pe jumătate adormit, îi indică dormitorul 2. Sanda urcă şi găsi repede dormitorul. În uşă se opri pentru o clipă. Înăuntru era gălăgie, cineva fluiera fals o melodie veche, demodată, iar un aparat de radio, probabil uitat deschis, transmitea cotele apelor Dunării. Intră.

Dormitorul era mare, cu tavanul boltit, sprijinit pe nişte stîlpi pătraţi, groşi, care într-un fel împărţeau încăperea în compartimente mici. Cele opt paturi rînduite lîngă perete, patru într-o parte, patru în cealaltă parte, sub ferestre, şi cele opt noptiere metalice, ca de spital, formau mobilierul de bază al încăperii. Masa lungă dintre paturi şi dulapurile zidite în perete, cu uşi numerotate, întregeau mobilierul şi totodată şi aspectul cazon. Domnea aceeaşi dezordine ca şi în garsoniera Liei, dar aici totul era supărător : şi ciorapii întinşi pe scheletul metalic al paturilor, şi rufăria atîrnată pe sfori, întinse între ferestre, şi lucrurile femeieşti risipite aiurea pe masă, pe scaune. Pe un colţ al mesei, o fată măruntă, cu păr lung, despletit, călca. În faţa unei oglinzi proptite de perete, stătea o altă muncitoare, cu părul pe moaţe. Fluiera. Părea bine dispusă. Se farda, se chinuia să tragă conturul ochilor cu un capăt de dermatograf. Alte două muncitoare, pe jumătate dezbrăcate, stăteau trîntite pe pat. Una dezlega cuvinte încrucişate, iar cealaltă se juca cu un ghem de lînă albastră. Îl arunca pînă în tavan şi îl prindea cînd cu o mînă, cînd cu cealaltă. În clipa cînd intră Sanda, întoarse privirile spre ea şi scăpă ghemul pe jos ; ghemul se rostogoli pe sub paturi, desenînd pe podea o linie strîmbă, întortocheată.

Mirosea a mîncare stătută, acră, a levănţică şi a rufărie proaspăt spălată. Fetele nu păreau deranjate de această vizită inopinată. Îşi continuau treaba, ca şi cum uşa ar fi fost deschisă din greşeală.

Sanda aşteptă un moment mai liniştit, apoi se adresă tuturor :

— Am fost repartizată aici. Lucrez la circuite-imprimate.

Muncitoarea cu părul pe moaţe se întoarse spre Sanda, cu scaun cu tot. O cercetă lung printre capătul de dermatograf şi degete, apoi ridică o mînă în semn să se facă linişte. N-o ascultă nimeni.

— Nu prea ai bagaje.

Felul cum spusese părea mai mult decît o constatare. Avea un ton uşor ironic. Celelalte fete, însă, nu-i sesizară intenţiile şi nu reacţionară ca atare.

Sanda îi răspunse sec :

— Nu prea.

— Ăla e patul tău, arătă fata din faţa oglinzii spre un pat fără albituri, fără pături, în dreptul balconului. O cauţi pe directoare, să-i ceri cele necesare.

Sanda nu se mai miră de felul cum era primită. Atmosfera de aici aducea cu cea din secţie, parcă şi tonul fetei de la oglindă semăna cu cel al Marietei. Îi părea rău că nu avea ce să-i răspundă. De obicei, cînd era încolţită devenea înţepată. Se obişnuise să riposteze, o învăţase de la maică-sa. Taică-su suferea cel mai mult din cauza asta :

...Eşti neascultătoare !

— Nu sînt.

— Eşti încăpăţînată şi prost-crescută !

— Voi m-aţi crescut !

— Eşti obraznică !

— Nu sînt obraznică...

Discuţiile de acest fel se terminau ori cu cîte o palmă, ori cu înfrîngerea bătrînului. Înfrîngerea însemna retragerea lui în linişte, în dormitor, unde se posta cu faţa la geam şi privea în neştire crengile nemişcate ale copacilor din parc.

De afară se auziră tropote de paşi, apoi cineva deschise uşa şi strigă cu voce gîtuită :

— Veniţi repede, s-a dat drumul la apă.

Fetele se repeziră într-un iureş spre ieşire, o împinseră pe Sanda la o parte şi pe scările ce duceau spre subsol, la duşuri, se auzi încă multă vreme tropăitul lor. Numai fata cu părul pe moaţe rămase nemişcată.

— Ca vitele, constată cu scîrbă, fără să se uite la Sanda. Tu nu te duci ?

— Nu.

Răspunsul scurt, prompt al noului locatar o făcu să tresară. Se întoarse spre Sanda.

— Iartă-mă, făcu ironică, strîmbîndu-şi buzele. Nu ştiam că nu eşti obişnuită cu duşul comun, că te îmbăiezi numai în vană. Să ştii că aici vană nu există.

— Am acasă.

— Uite, mă, făcu mirată fata, are şi casă ! Apartament ?

— Da.

— În Bucureşti ?

— În Bucureşti.

— Desigur, mai multe camere.

— Numai două.

— Înţeleg. Şi acolo te simţi înghesuită. Ascultă, fă, nasoalo, par chiar aşa de proastă ? Dacă ai casă, de ce te muţi la cămin ?

— Îmi place viaţa în comun.

— Ohoo... Avem replică... Şi ai venit în fabrică să pui umărul la construirea socialismului ?

— Şi pentru asta

— Paştele mă-ti ! Dacă eşti informatoare şi ai fost trimisă să ne supraveghezi, să ştii, o să-ţi fie foarte greu.

— Îmi place să învinge greutăţile.

— Iar tu îmi placi din ce în ce mai mult ! Eşti o comoară la casa omului. Tot ne lipseşte o paiaţă. Acum, din păcate, n-am timp să stăm de vorbă, mă

grăbesc la Operă. Dar seara, cînd mă întorc, te fac o discuție...

— Te aștept. Socotind că fetei cu părul pe moațe o să-i facă plăcere dacă îi răspunde în genul ei, adăugă cu nerăbdare : Te-aștept.

Surprinsă de replică, se ridică de la oglindă și o măsură pe Sanda din cap pînă în picioare.

— Ești cam obraznică.

— Crezi ?

— Sînt convinsă. Și să știi că nu-mi place să ne tutuim.

— Nici mie.

3

În drum spre casă, Sanda se abătu pe la Lia. Era curioasă să afle ce s-a întîmplat cu ea, de ce a vorbit la Miliție. Urcă scările cu oarecare strîngere de inimă și, cînd găsi locuința încuiată, se bucură chiar. În fond, ce-ar mai fi avut de discutat cu Lia ? ! Să-i povestească că s-a angajat la fabrică ? S-o asculte cum o dojenește pentru această hotărîre pripită ? Coborî în stradă și agitația de pe bulevard îi făcu plăcere. Căscă gura la vitrinele luminate prea timpuriu, privi șuvoiul de oameni ce se scurgea spre stațiile de autobuz, apoi se uită îndelung la milițianul din dreptul străzii Wilson, care, ca un tambur-major, își arunca brațele în lături, indicînd direcția liberă pentru mașini. Poate chiar ăsta e soțul dactilografei care a fost la anchetă ! Milițianul era voluminos, cu o burtă proeminentă și cu fața roșie, probabil arsă de soare. Înseamnă că dactilografa e mai bună gospodină decît funcționară.

Acasă, Sanda se simți stingheră. În loc să-și adune lucrurile necesare la cămin, se așeză în fotoliul de lîngă fereastră, locul preferat al lui taică-su, și privi ramurile lăbărțate ale teiului din fața casei. De cîte ori n-a stat în acest loc, cu cărți de școală pe genunchi, visînd. Uneori, pregătindu-se pentru ora de istorie, se vedea domniță la curtea lui Vlad Țepeș, strecurîndu-se pe coridoarele întunecate ale cetății din Tîrgoviște, răpită și vîndută la Istanbul, apoi eliberată. Alteori lucra alături de doamna Curie și tresărea speriată cînd maică-sa o trezea la realitate :

— De ce stai cocoșată ?...

Sanda își adună lucrurile într-un geamantan și porni spre cămin. În centru, așteptînd troleibuzul, hotărî să mai treacă o dată pe la Lia. Ea o primi mirată, dar foarte binevoitoare.

— Am fost convinsă că o să-ți dea drumul.

— De unde știai că am fost arestată ?

Credea că întrebarea asta o s-o pună pe Lia în încurcătură, dar ea răspunse calmă, ca și cum s-ar fi așteptat la acest interogatoriu :

— Mi-a telefonat Popescu. Ăla care te-a urmărit în prima zi. N-avea nici un rost să neg sau să-i ascund ceva. Ne văzuse împreună la Ambasador și, în afară de asta, sîntem în relații bune. Te-am descris bleagă, proastă, nepricepută, știi, la milițienii ăștia, chestiile astea contează. I-am spus cît de stîngace ai fost, c-ai spart un pahar, că nevoia te-a îndemnat etc. etc. Petre a fost foarte drăguț. Dar spune, tu ce faci ? De ce ții geamantanul în mînă ? Stai jos !

— Mersi, Lia. Nu vreau să te deranjez. Am vrut numai să aflu dacă n-ai avut și tu neplăceri.

— E drăguț din partea ta. Lasă geamantanul. Bem o cafea. Ce planuri ai ?

— N-am planuri. Mă duc la mama, la mare. E o idee bună.

— Peste cîteva zile voi fi și eu acolo. Poate ne vedem. Adu două cești.

Sanda, neavînd încotro, aduse două cești din chicinetă.

— Lia, tu-l știi mai de mult pe locotenent?

— Pe care locotenent?

— Ăsta de la miliție. Anume nu voia să-i pronunțe numele, să pară cît mai indiferent, ca și cum răspunsul n-ar fi interesat-o prea mult.

— Aa, Popescu. Da, îl știu de cîțiva ani. Mai demult ne vedeam mai des.

Sanda nu-și mai putea masca curiozitatea. Întrebă repede, cu voce sugrumată:

— Vrei să spui că a fost și aici la tine?

— Da, dar asta, încă înainte de a lucra la Miliție. L-am cunoscut la stadion. Cînd l-am văzut pentru prima oară, cu tricoul transpirat, gonind pe aripă de trei sferturi, m-a emoționat. N-ai fost niciodată la un meci de rugby?

— Nu.

— Păcat. E cel mai frumos sport din lume. Închipuiți treizeci de vlăjgani, înghesuindu-se unul într-altul, brutal, de auzi cum trosnesc oasele. Cîte bucăți de zahăr?

— Lasă, îmi pun eu.

— Caimac nu-ți dau.

— Și?...

— Da, acolo l-am cunoscut. Soțul meu era plecat nu știu unde și l-am invitat acasă. La început n-a vrut să vină, pe urmă, totuși, s-a decis. Îmi săruta mîna, vorbea în șoaptă, îmi făcea complimente și nu mai mirosea nici măcar a transpirație. Pe urmă, după cîțiva ani, ne-am întîlnit din nou. La o anchetă. Dar dă-l dracului, nu merită să vorbim de el.

— Spune-mi, Lia, tu n-ai neplăceri ?

— Nu prea. Știi, eu am învățat să mă descurc. Tu e bine că te-ai lăsat de prostii. Tu nu te-ai fi putut descurca. Ești cam bleagă. Nu fi supărată că-ți spun adevărul. Ar trebui să fii chiar bucuroasă, pentru că a ta va fi împărăția cerului. Cînd ai tren ?

— La nouă și zece, minți Sanda fără să clipească. Și închipuindu-și ce față ar face Lia dacă ar vedea că are în geamantan cămăși... Mulțumesc pentru cafea.

Lia se întoarse spre ceasul de pe noptieră.

— De ce te grăbești ? Mai ai timp. Stația de taxiuri e chiar peste drum.

— Mai am ceva treabă, Lia. La revedere.

În drum spre cămin, îi fu ciudă că uitase s-o întrebe dacă Popescu e însurat sau nu. Pe urmă își spuse că asta n-are nici o importanță, dar Sanda știa că se amăgește numai.

Ajunse la cămin în jurul orei nouă. În dormitor nu era decît fata care călcase.

— Te-ai întors devreme, o primi pe Sanda în loc de salut. E liber pînă la ora zece.

— Știu, dar n-am ce face în oraș.

Fata o privi mirată : i se păru neverosimilă replica Sandei. Sanda chiar aștepta din partea ei o întrebare lămuritoare, de felul „Cum, adică, n-ai ce face în oraș ?“, dar ea o categorisi chiar fără întrebarea complimentară :

— Ești din provincie ?

— Nu, din București.

Spre surprinderea Sandei, fata nu se miră, își continuă munca : făcea curățenie în dulap. Pusese hîrtie curată pe fiecare raft și acum își aranja lucrurile călcate.

— Pe mine mă cheamă Ana. Lucrez la semiconductori. Să știi că unde e patul tău, trage.

— Acum, vara, n-are nici o importanță.

Sanda se duse la magazie, aduse albituri, perne și pătura ; își aranjă patul, apoi puse peste pernă cămașa de noapte. Era o cămașe de noapte scurtă. transparentă, moștenită de la maică-sa. După ce-și puse lucrurile în dulap, ieși pe terasă. De aici vedea toată uzina : halele, turnul de răcire, cisternele cu carburanți. Din parc, felinarele cu mercur ascunse în desișul frunzelor păreau verzi, fosforescente. De pe terasă, în afară de mirosul fînului de curînd cosit, se simțea și aroma florilor de tei. Teii erau înșirați chiar sub terasa dormitorului 2, aroma lor învăluia toată împrejurimea.

În jurul orei zece apărură și celelalte colege de dormitor. Prima sosise Saveta, o fată plinuță, care dezlegase cuvinte încrucișate. Era de la țară, de undeva din Muscel, avea și părul lung pînă la brîu și-l purta împletit într-un coc înalt, demodat. În fiecare dimineață, Saveta se scula cu vreo jumătate de oră mai devreme decît celelalte fete ca să aibă timp să se pieptene.

Imediat după ea, apărură Coca și Livia. Erau prietene nedespărțite, lucrau în aceeași secție, cîntau amîndouă în corul ansamblului artistic și tot timpul liber și-l petreceau pe promenada de la aeroport. Cunoșteau orarul tuturor avioanelor care soseau sau plecau după masă, știau să imite zgomotul avioanelor Caravelle ale societății Sabena și cunoșteau chiar un mecanic de motoare de la hangarul central, care, deși era însurat, le făcea curte la amîndouă.

Înainte ca soneria să fi anunțat ora zece, sosiră Geta și Nușa. Geta lucra tot la semiconductori, ca și Ana, era fruntașă în producție, avea gura mare, țipa pentru orice fleac și fuma foarte mult. Uneori se scula și noaptea, ieșea pe terasă și fuma. Avea o boală nervoasă, care se manifesta cu erupții pe piele. Îi apăreau pe gît niște pete roșii, care la urmă

dispăreau la fel de repede cum apăreau. Degetele îi erau galbene de nicotină și se farda ostentativ.

Nușa era o fată liniștită, tăcută, uneori nu răspundea nici cînd era întrebată. Fetele spuneau despre ea că ar avea un copil pe care îl creștea bunicii, pentru că soțul, tractorist undeva în regiunea Bacău, fugise cu o altă femeie, o îngrijitoare la o grădiniță de copii.

— Nu știi unde e Clara ?

— La Operă, le informă Sanda.

Toate fetele pufniră în rîs. Sanda nu pricepu veselia pricinuită de replica ei și o întrebă pe Ana. Ea o lămuri :

— Pentru Clara, Opera înseamnă restaurant ! Directoarei îi place foarte mult Opera și de aceea Clara cînd întîrzie la restaurant îi spune că a fost la Operă. Din pricina asta n-o sancționează niciodată.

Fetele tocmai se pregăteau de culcare, cînd sosi Clara. Era bine dispusă. Încă din ușă își zvîrli pantofii, ca și cum ar fi șutat o minge, apoi își scoase bluza. Rămase numai în furou. Era o femeie solidă, cu umeri puternici, fund mare și picioare groase, păroase. Se pieptăna à la Brigitte Bardot și în sinea ei era convinsă că e femeie la fel de bine ca și blonda actriță.

— Cum a fost la Operă ?

— Formidabil ! În pauză s-a servit Fetească de Tîrnave și aria a fost susținută de Sorina Dan. Își privi umărul dezvelit. Nu mai ies cu Gigi la Operă ! M-a ciupit tot timpul. Uite, sînt toată vînătă. O descoperi pe Sanda. Făcu un pas spre ea. Fetelor, voi știți că eu și fata asta nouă ne tutuim ?

Fetele nu pricepură imediat despre ce era vorba. O priveau întrebătoare. Clara dădu explicații :

— Ne tutuim și ne tragem de buric ! Mai făcu un pas spre Sanda. Ascultă, fă ! Săptămîna asta o să

fii de serviciu! Eşti nouă, e bine să te înveţi cu viaţa din cămin. Mai ales că îţi place. Uite ce ai de făcut: dimineaţa faci paturile, mături şi speli ferestrele. Ştii ce-i aia lună?

Sanda cercetă feţele celorlalte fete, să vadă dacă poate conta pe ajutorul cuiva. Nu reuşi să se dumirească. Doar pe Ana o simţi de partea ei.

— Nu ştiu.

Clara, care nu se aştepta la acest răspuns, tresări:

— Atunci, ai multe de învăţat.

— Da, dar eu am capul greu şi învăţ încet. Pînă o să mă deprind cu dereticatul, o să treacă un an.

— Ce vorbeşti?!

— Ceea ce auzi!

Fetele toate se adunară în jurul lor. Presimţeau spectacolul. Sanda adăugă:

— Şi află că nu vreau să fiu de serviciu!

— N-am înţeles, cum, adică, nu vrei?

— Pur şi simplu aşa: *nu vreau!*

Clara se întoarse spre celelalte fete şi-şi desfăcu braţele în semn că „n-are încotro, e obligată s-o pună la punct pe fata asta nouă nedisciplinată".

— Nu-i aşa, fetelor, o lămurim?

Fetele aprobară din cap.

— Ce aveţi cu ea? interveni Ana, dar celelalte fete nu-i dădură nici o atenţie.

Sanda ştia că dacă cedează acum va fi condamnată să fie tot timpul servitoarea Clarei. Deşi se temea, pentru că nu cunoştea obiceiurile din cămin, se ţinu tare. Îi întoarse spatele în semn că a terminat discuţia, şi porni spre patul ei, dar Clara îi puse piedică şi Sanda se lungi pe ciment.

Clara cu încă două fete săriră la ea, o ridicară şi o întinseră pe patul de lîngă terasă. Sanda se zbătu, dădu din mîini şi din picioare, dar forţa celor trei o biruiră. Cuiva îi veni ideea s-o lege de pat, să nu se mai zbată. Sări şi Nuşa în ajutorul celor trei,

le puse la dispoziție un cearșaf, cordonul de la *balonseide* și un prosop. Operația de imobilizare dură multă vreme. Sanda se dovedi mai puternică decît se așteptase, apoi interveni și Ana, dar pe ea o îmbrînciră, și ea, speriată, se retrase într-un colț. În cele din urmă, Clara aduse o frînghie din spălător și Sanda fu imobilizată complet. Abia putu să răsufle. Clara se așeză lîngă ea pe pat :

— Păi, vezi, dacă nu ești cuminte ? Și ea avea răsuflarea tăiată. Vorbea sacadat, cu pauze lungi. Află, fetițo, că în dormitorul 2, toată lumea se supune comitetului !

— Cărui comitet ? întrebă Sanda.

Frînghia îi tăia umerii, o îneca plînsul, dar încercă să se țină în continuare tare.

— Păi, comitetul nostru, al fetelor.

— Și tu ești un fel de președintă ?

— Va să zică, ne tutuim în continuare ? ! Bravo, porumbițo. Fie și așa... Și acum fii atentă, repet pentru ultima oară ce ai de făcut : dimineața faci paturile, mături, fără să faci praf, și speli ferestrele. Și dacă nu-ți place, vii și-mi raportezi.

Rîse. Se amuza singură de cele ce spunea.

— Atunci, îți raportez de pe acum ! țipă Sanda. Nu-mi place cum rîzi ! Parcă ai fi o curcă ! Îngrozitor mă indispune vocea ta.

Clara căscă ochii mari.

— Ați auzit, fetelor, ce-a spus ? Că nu-i place vocea mea ! Se aplecă spre Sanda. Fă, găină, eu am cîntat la local !

— Și a dat localul faliment.

Rîseră și celelalte fete. Le plăcea că Sanda nu se lăsa ușor învinsă. Nimeni n-ar fi crezut că o să reziste în fața Clarei.

— Tu vrei să mă păgubești de o palmă, sîsîi Clara printre dinți.

— ...N-aveți voie să mă loviți, tovarășă profesoară.

— Tu, Sanda, îți cunoști numai drepturile, îndatoririle nu.

— Datoria mea e să învăț.

— Să fii respectuoasă.

— Îmi dați note și la această materie ?

— Da. O palmă !...

— Să nu dai în ea ! spuse cineva. E legată.

— Să știi că frînghia te salvează, spuse cu dispreț Clara. Altminteri ți-aș fi ras două palme deodată. Cu amîndouă mîinile. Așa ! O lovi pe Sanda peste față cu amîndouă mîinile. Deci, ne-am înțeles : de mîine dimineață, îți iei postul în primire ! Mătura e afară pe terasă.

Sanda nu-i răspunse. O înecă plînsul.

— Ai amuțit, porumbițo ? ! Nu mai ești în voce ca după masă.

În clipa aceea se deschise ușa și apăru fata cu voce pițigăiată din celălalt dormitor :

— Vine bătrîna !

— Directoarea, spuse cineva îngrozită, și fetele se repeziră spre paturile lor. Neavînd timp s-o dezlege pe Sanda, Clara o înveli cu o pătură la timp. Abia reuși să ajungă la patul ei, cînd ușa se deschise și în prag apăru directoarea. Era o femeie plinuță, cu fața pistruiată și cu un neg mare în mijlocul bărbiei. Purta ochelari cu mai multe dioptrii — ochii, în spatele sticlelor, apăreau exagerat de mari, înfricoșători.

Imediat își dădu seama că ceva nu era în regulă. Privi cercetătoare fețele aprinse ale fetelor :

— Bună seara.

— Bună seara, răspunseră fetele în cor.

Neobișnuită cu această primire, directoarea se convinse și mai mult că se petrece ceva. Își scoase ochelarii, să-i șteargă, să cîștige timp. Saveta se apro-

pie de ea, să-i taie cîmpul vizual. Îi spuse ceva despre un duș stricat, dar directoarea acum n-avea urechi pentru ea. Totul părea în ordine, nu lipsea nici una, în încăpere nu mirosea a băutură.

Atunci, de ce erau fetele atît de aprinse la față ?

— Unde e fata cea nouă ?

— Aici, îi răspunse Sanda.

Directoarea se întoarse spre patul ei.

— Ai putea să te ridici cînd vorbești.

— Nu știam că sîntem în armată ! Azi am muncit mult și sînt obosită.

Directoarea se apropie de ea. Nu-i venea să creadă că o fată repartizată în urmă cu cîteva ore să-i răspundă cu atîta impertinență.

— Scoală-te imediat !

— Și dacă nu vreau ?

— Cum, adică, nu vrei ? ! N-ai auzit ce ți-am poruncit ? ! Scoală-te imediat ! Am să fac referat la uzină. Ești obraznică și prost-crescută ! Scoală-te !

Cu o singură smucitură, trase pătura de pe ea.

Rămase înmărmurită. Își reveni, însă, repede. Cercetă fețele tuturor fetelor.

— Sper că vinovata se va prezenta singură. Știți foarte bine că nu-mi plac anchetele. După o scurtă pauză de efect, continuă : Ei ?...

Nu se prezentă nimeni. Directoarea se întoarse spre Sanda :

— Cine a fost ?

Sanda nu-i răspunse.

— Am înțeles, nu vrei să vorbești. Tot aflu eu. Vă mai întreb o dată, fetelor : cine a fost ? Clara, tu ?

Clara își lăsă fruntea în pămînt și spuse cu voce stinsă :

— Da, tovarășă directoare. Eu.

— Vino cu mine.

Cu pași energici și plini de importanță, directoarea porni spre ușă. Clara se luă după ea. Din ușă se în-

toarse spre fete și se strîmbă. Cînd reveni, se vru sobră. Fetele se strînseră în jurul ei :

— Am fost consemnată pe șapte zile. Adio *Traviata*. Se apropie de Sanda și începu s-o dezlege. Mi s-a dat ordin să-ți cer scuze. Dar acum n-am forța morală.

Saveta, curioasă, își aprinse o țigară și o întrebă pe Clara :

— De ce i-ai mărturisit bătrînei că tu ai fost ?

— Voi credeți că asta, înclină capul spre Sanda, nu m-ar fi pîrît ?

Interveni și Ana în discuție :

— Dacă ar fi vrut să te pîrască, ar fi putut-o face imediat.

— Doar nu crezi că e proastă s-o facă față de noi... Se întoarse spre Sanda : Să știi că relațiile noastre diplomatice rămîn în continuare rupte. Odată tot îți pun eu o piedică. Hai să ne culcăm, fetelor !

Trecuse mult de miezul nopții și Sanda nu reuși să adoarmă. O dureau încă brațele, acolo unde o strînseră prea tare cu frînghia. Deși era cald, stătea sub pătură, încordată ca un arc : știa că dacă se relaxează o vor năpădi lacrimile.

De afară, din parc, se auzeau greierii și, rar de tot, zgomotul unor mașini întîrziate care frînau la cîte-o cotitură. Mirosul fînului cosit umpluse și dormitorul. Sanda îl simțea în nări și aroma puternică o amețea puțin. Ar fi vrut să se scoale, să se ducă pe terasă, să respire aer proaspăt. Tocmai cînd voia să se scoale auzi pași. Trase cu urechea. Cineva se apropie de patul ei. Era Ana, care se ghemui lîngă ea sub pătură și o îmbrățișă. Îi șopti la ureche, să nu audă celelalte fete :

— Te-ai comportat foarte frumos.

Sanda nu-i răspunse. O cuprinse o moliciune ciudată și, neputîndu-se abține, începu să plîngă pe umărul ei.

Trecuseră mulți ani de cînd nu mai dormise cu cineva în același pat. Ultima oară, cu maică-sa, în urmă cu cinci sau șase ani. Era o noapte răcoroasă de început de mai. Seara, fusese fără aprobarea părinților, la cinema de la ora nouă. Rula un film de dragoste, franțuzesc, cu Belmondo și Lollobrigida. Belmondo era marinar, umbla tot timpul dezbrăcat pînă la brîu, iar Lollobrigida, chelneriță într-un local din port, era și ea, nu se știe de ce, sumar îmbrăcată. Se iubeau și se certau și pe urmă se iubeau din nou.

Nu aveau acces în sală decît spectatorii care au împlinit optsprezece ani. Sanda își luase inima în dinți, își scoase bilet și, spre surprinderea ei, nimeni n-o legitimase la intrare. La o scenă în plină zi, cînd ecranul se lumină mai puternic, Sanda o descoperi, cu două rînduri mai în față, pe maică-sa. Era împreună cu un domn mai în vîrstă, cu ochelari, care, tot timpul spectacolului șușotea ceva în urechea ei. Prima clipă vru să le facă semn, pe urmă se răzgîndi și nici nu mai așteptă sfîrșitul filmului. E drept, în drum spre casă îi păru rău că nu aflase dacă Belmondo a reușit să cucerească inima chelneriței, sau nu. I-ar fi părut rău să nu fi fost așa, deoarece cei doi protagoniști erau o pereche potrivită.

Acasă, taică-su o certase pentru întîrziere și îi vorbise atît de urît, încît Sanda, supărată pe el, nu-i mai spuse că o văzuse pe mama. În semn de protest, se culcă fără să cineze, dar nu reuși să adoarmă. O rodea curiozitatea să afle cine era domnul cu ochelari. Văzîndu-l pe taică-su furios, îi părea rău că nu făcuse semn maică-si, să se fi întors acasă o dată cu ea. Atunci tata n-ar mai fi avut ce să spună.

Maică-sa se întoarse acasă tîrziu, după miezul nopții. Era bine dispusă, guralivă. Fără să fi întrebat-o cineva, povesti o serie de nimicuri, despre

munca ei la Oficiu, despre răspunderea pe care o are la birou, despre zecile de ore suplimentare făcute fără plată, doar așa, dintr-o abnegație prostească.

— Și unde ai fost pînă la ora asta ?

— Cum unde ? făcu ea mirată. Avea un ton agresiv. Am avut o ședință de analiză. De ce întrebi ? Mă controlezi ?

Atunci o auzi Sanda pentru prima oară minținд. O privi printre gene, să vadă dacă roșise sau nu. Așa o învățase maică-sa, că omul care minte roșește la față și imediat se află dacă a mințit sau nu. Mama nu era roșie la față. Nu părea nici măcar agitată. Dacă n-ar fi văzut-o cu ochii ei la cinema, ar fi crezut-o pe cuvînt.

— De ce nu-mi răspunzi ? Mă controlezi ? !

— Nu, draga mea... Dar eu sînt toată ziua plecat de acasă, lipsești și tu, și fii-ta umblă brambura ! Nu demult a sosit și domnișoara ! Hai, spuse maică-ti unde ai fost !

Sanda se prefăcu somnoroasă și răspunse într-o doară :

— La Capitol...

Imediat îi păru rău că spusese numele cinematografului. Ar fi trebuit să spună că fusese la alt cinematograf.

Maică-sa o privi întrebătoare, păli puțin, dar își dădu seama că ea nu vorbise. Schimbă vorba, apoi, contrar obiceiului, se culcă lîngă ea. Stătură multă vreme în liniște. Pe Sanda o îneca plînsul, dar și atunci se ținu tare. Foarte tîrziu, maică-sa îi șopti la ureche :

— Știi, eu am fost la Capitol. M-ai văzut ?

— Nu, minți Sanda.

Priviră amîndouă tavanul. Din cameră alăturată se auzea sforăitul puternic al tatei.

— Îți mulțumesc că minți. Tu nu mai ești copil, Sanda. Trebuie să înțelegi... Uneori... spuse și făcu

o pauză foarte lungă. Pe urmă uită sau nu mai vru să continue. Sanda ar fi vrut să afle ce se întîmplă *uneori,* dar n-a avut curajul s-o întrebe. Știa doar că îl urăște din tot sufletul pe omul cu ochelari.

Amintirile îi stîrniră și mai mult plînsul. Prin contagiune, începu să plîngă și Ana.

— Tu de ce plîngi ?

— Pentru că plîngi tu.

— Eu nu mai plîng.

— Atunci, nu mai plîng nici eu.

Ana avea carnea tare și era fierbinte ca un cuptor, dar Sanda nu avea cum să-i spună să plece.

— Tu crezi în Dumnezeu ?

Numai la întrebarea asta nu se așteptase Sanda. Cu cîteva clipe mai înainte, își imaginase că Ana o să-i povestească despre ea, de unde vine, cine e, că nu va avea încotro și va trebui s-o asculte.

— De ce mă întrebi ?

— Pentru că și eu cred. Știi, e mult mai ușor să suporți ceva cînd crezi în ceva. Eu cred în Dumnezeu. Nu mă rog să mă ajute, nu-i cer niciodată nimic, spun doar că este, e undeva pe aici, prin apropiere el știe că am plîns, el știe tot ce se întîmplă ! Și aici în cămin, și în fabrică, și în oraș, și peste tot. Trebuie să fie ! Cu o noapte înainte de a muri tata, am visat un drum îngust, plin cu mărăcini. La noi în sat nu erau drumuri din astea cu mărăcini. Eu, totuși, am visat un drum din ăsta. Tata mergea mereu înainte și, ori era beat, ori din alte pricini, totdeauna se abătea de pe drum. Se scula și iar cădea. Pe urmă a căzut și nu l-am mai putut ridica. A doua zi dimineață l-am găsit mort. Cine m-a pus să visez drum cu mărăcini ? Trebuie să fie cineva care știe ce se va întîmpla. De aceea, cred. Tu dormi ?

— Nu.

— Vezi, și azi, cînd te-au legat fetele, mi-am spus : „Tu, care le vezi pe toate, de ce nu intervii ?“ În clipa aceea am fost anunțate că vine directoarea. Tu crezi că directoarea a venit pentru că a vrut să vină ? Nu. A venit pentru că a fost trimisă de Dumnezeu.

— Vorbești prostii !

— Nu, Sanda. Dar dacă vrei, nu mai vorbesc de EL. Pentru că EL există numai pentru aceia care cred în EL. Vrei să fim prietene ?

Și maică-sa îi propusese în noaptea aceea să fie prietene. Sanda se întrebase cum or să fie prietene, dar singură nu găsise răspunsul. Spusese „vreau“ și aștepta ca de a doua zi să se întîmple ceva. Dar a doua zi maică-sa se purtase la fel ca și pînă atunci. Faptul că declarase că sînt prietene în relațiile lor nu provoca nici o schimbare. Sanda fusese convinsă că maică-sa a mințit-o și pe ea, i-a propus să fie prietene doar așa, de formă, s-o îmbuneze, să nu spună nimic tatei despre domnul cu ochelari.

— Vrei să fim prietene ? repetă Ana întrebarea. Sanda nu-i răspunse, se prefăcu că doarme.

4

Cineva începu să cînte și Sanda se trezi. Era mai obosită decît aseară, înainte de culcare. Deschise ochii și privi buimăcită în jur. În prima clipă nu-și dădu seama unde se află. Acasă, trezirile erau de obicei lente ; peisajul familial al încăperii, lucrurile din jur, cunoscute, erau odihnitoare. Acum, zgomotele absolut noi, vocile colegelor, noua încăpere a dormitorului i se păreau potrivnice și avu senzația stranie că va avea de înfruntat ceva neobișnuit de rău. Se

dumiri, însă, repede. Se reintegră în spațiu și, fără să fi concretizat în cuvinte, știa că se află în cămin, reuși chiar să se orienteze geografic, ușa din stînga dădea pe coridorul de unde coborau scările spre spălător, ferestrele din dreapta, căptușite cu hîrtie albastră, erau orientate spre grădină. Simți chiar mirosul fînului cosit, apoi recunoscu și vocea Clarei, intonînd cîntecul *Prieten drag*. Frînghia aruncată pe spătarul unui scaun îi reaminti că fusese legată, apoi îi năvăli în minte fiecare amănunt petrecut cu o noapte în urmă. Instinctiv, întinse mîna s-o caute pe Ana, dar ea nu mai era alături de ea. O căută cu privirile și o descoperi intrînd pe ușă cu părul despletit, udă. Venea de la spălător.

— Hai, leneșo, ai să întîrzii.

Sanda sări din pat. Cămașa de noapte scurtă i se strînsese pe burtă și, speriată, se vîrî din nou sub pătură. Gestul i se păru copilăresc și se sculă din nou. N-avea de ce să se rușineze. În dormitor nu erau decît fete, și ele dezbrăcate pe jumătate. Se îmbrăcă fără să se grăbească, apoi ieși pe terasă ; ziua se anunța senină. Deasupra copacilor tocmai apărură primele raze de soare ; frunzele, ude de rouă, refractau lumina aurie ca niște cioburi de cristal. Dincolo de pădure se vedeau cisternele de carburanți, parcă și mai portocalii. Auzi pași în spatele ei, apoi vocea Clarei :

— Sper că m-ai visat pe mine.

— Nu.

Spre mulțumirea ei, Clara nu-i puse alte întrebări. Drumul spre fabrică îi făcu plăcere ; razele soarelui, piezișe, strecurate cu greu prin frunzișul copacilor, desenau dîre albe pe șosea. Sanda călca numai în părțile umbrite, ocolind uneori cu sărituri petele de soare, de parcă ar fi fost niște obstacole.

Ajunse în secție cu puțin timp înaintea Marietei. Ar fi vrut să se apuce de lucru, dar nu știa ce-ar

fi trebuit să facă. Plăcile de pertinax erau sortate de ieri și Marieta nu-i spusese nimic despre alte îndeletniciri. Totuși, să nu stea degeaba, luă o cîrpă, șterse masa, marginile sitei, faianța de lîngă fereastră, apoi orîndui după mărime borcanele cu chimicale și vopsele. Aranjînd borcanele, se simți privită. Se întoarse brusc și descoperi, rezemat de peretele coridorului, pe omul cu care s-a ciocnit ieri, în ușa cantinei. Bărbatul era îmbrăcat la fel ca și ieri, în pantaloni negri și cămașă albastră și părea că stătea de mai mult timp acolo. În clipa cînd se simți descoperit, se fîstîci, își plecă fruntea, apoi se întoarse și privi în altă parte, aiurea, la un comutator, ca și cum ar fi descoperit ceva foarte important, pe urmă, brusc, porni de-a lungul coridorului.

Marieta sosi veselă, zîmbitoare, îmbrăcată într-o rochie înflorată, cu croială modernă, cu decolteu mare și pe gît cu niște mărgele mici, albe, de porțelan. Buna dispoziție i se vedea pe față ; ochii negri, rimelați, îi radiau și în general părea mult mai frumoasă decît cu o zi în urmă. Răspunse tare la salut și Sanda i se păru că avea și vocea schimbată, mai caldă, mai prietenoasă, fără acel ton ironic care o supărase ieri foarte mult.

— Ți-ai început bine activitatea la Electronica...

Sanda nu înțelese de la început aluzia. O clipă i se păru că Marieta descoperise că a făcut ordine prin borcane, dar cum ea stătuse tot timpul cu spatele spre etajere, pricina trebuia să fi fost alta. O întrebă cum și-a început bine cariera la Electronica.

— Numai dacă nu vrei să înțelegi, atunci nu înțelegi, tovarășă Sanda. Ai făcut cuceriri.

— Cuceriri ?

— Desigur. Ăia trei din cantină. Vagabonzii fabricii ! Repede i-ai găsit !

— Nu știam că-s vagabonzi.

— Doar nu voiai să ţi se prezinte astfel : „Dudu, de profesie vagabond“...

Tonul Marietei redeveni ironic şi chiar zîmbetul senin cu care intrase în secţie acum părea un zîmbet rău, forţat.

Sanda se simţi puţin vinovată şi se scuză :

— M-am aşezat întîmplător la masa lor.

— Dar alţii de ce nu se aşază la masa lor ?

— Ceilalţi, probabil, îi cunosc.

— Nu-i cine ştie ce scofală să-ţi dai seama cu cine ai de-a face. Mai ales în cazul lor.

Sanda se înfurie. Marieta era, fără îndoială, rău intenţionată.

— Mie mi-au făcut o impresie bună.

— E şi normal. Cu impresie proastă nu se fac cuceriri.

— Şi de ce credeţi că am vrut să fac cuceriri ?

— De ce ? Pentru că nu pari omul care se mulţumeşte să stea în umbră. Nu te supăra că-ţi spun, dar asta e părerea mea. Dacă ai reuşit să-l faci pe Panait să-ţi ţină partea, să ştii că eşti talentată în privinţa asta. Panait e un om morocănos, dacă nu vorbeşte despre electroni sau cablaje, se bîlbîie şi e prost de dă în gropi.

Sanda nu-i răspunse, dar parcă Marieta nici nu aştepta un răspuns. Se dezbrăcă în mijlocul încăperii şi-şi luă halatul cel nou, adus de Sanda.

— Tu nu te schimbi, domnişoară ?

Sanda special nu se schimbase. Sperase că Marieta să se răzgîndească după o zi şi să-i restituie halatul curat. Ea, însă, se făcu că plouă, îşi aranjă părul în oglinda unei ferestre, îşi curăţă cu degetul dinţii de ruj, apoi se uită în jur, să vadă cu ce şi-ar putea începe activitatea. Descoperi pe poliţe borcanele aranjate după mărime.

— Du-te şi cheamă femeia de serviciu ! Trebuie să fie pe-aici, pe undeva, lîngă biroul lui Panait.

Sanda porni s-o caute. Femeia de serviciu nu era nicăieri, nici lîngă biroul lui Panait, nici la magazie și nici în chicineta rezervată ei, unde-și ținea sculele — o vadră din material plastic și cîteva mături de diferite mărimi. O găsi, în cele din urmă, în biroul controlului tehnic. Totuși nu intră s-o cheme, pentru că în birou, în spatele unei planșe metalice, stătea omul cu cămașă albastră, pe care îl surprinsese căscînd ochii la ea. Așteptă pînă ce femeia de serviciu ieși din birou, apoi porni alături de ea spre locul de muncă. O întrebă :

— Cine e tovarășul din birou ?

— Din care birou, maică ?

— De unde ai ieșit dumneata.

— Aa, tovarășul acela e domnul Pavel. E tehnician la controlul tehnic. Om foarte cumsecade. Nu știți de ce mă chemă domnișoara Marieta ?

— Nu știu.

— Și tu, maică, unde lucrezi, de nu te-am văzut pînă acum ?

— La circuite, cu tovarășa Marieta.

— O să-ți fie greu acolo, maică. Dacă intri în gura domnișoarei Marieta, apoi te umpli de noroi de nu te mai spală nici apa sîmbetii !

Va să zică, lumea o cunoștea pe Marieta ! Înseamnă că nu trebuie să-și facă sînge rău din cauza ei, înseamnă că nu trebuie să se teamă că o va bîrfi, pentru că oamenii știu cîte parale face.

Marieta, de cum dădu cu ochii de femeia de serviciu, se repezi la ea :

— Ești tare proastă, Marie ! De cîte ori ți-am spus să nu umbli la borcane ?! Le aranjezi după mărime și mi le încurci ! Dacă te mai prind că pui mîna pe un singur borcan...

— N-am umblat la borcane, Marietă maică, vai de păcatele mele. De cînd m-ai ocărît, n-am mai pus mîna pe ele.

— Eu le-am aranjat, interveni Sanda. Nu știam că trebuie să stea într-un anumit fel.

Marieta se uită cînd la femeia de serviciu, cînd la Sanda, cînd la borcane. Se montase împotriva femeii de serviciu, și acum trebuia să schimbe placa.

— Du-te Marie, vezi-ți de treabă. Iar tu, domnișoară, nu te băga unde nu-ți fierbe oala. Ori de cîte ori vrei să faci ceva, mă întrebi pe mine. Ai înțeles ?

— Am înțeles.

— Sper. Pentru că nu-mi place să spun de două ori același lucru.

Ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, începu să fluiere *Prieten drag* și-și văzu de treabă. Pentru ea, Sanda nici nu exista sau, dacă exista, era ca și o mobilă, pe care, neputînd s-o scoată din atelier, trebuie s-o ocolească. Răbdătoare, Sanda așteptă un timp ca Marieta totuși s-o bage în seamă. Pe urmă, văzînd că ea o ocolește în continuare, hotărî să-și curețe ostentativ unghiile, dar se răzgîndi. Nu voia să-i dea prilej s-o bîrfească. Cînd confruntarea mută se prelungi peste măsură, se postă în fața ei și o întrebă :

— Vă rog să-mi spuneți, ce am de făcut ? Nu vreau să stau și să privesc la dumneavoastră.

— Poate nu-ți plac !

Sanda ocoli și de data asta cearta :

— Am spus în sensul că n-aș vrea să stau degeaba.

— Răspunde la întrebare : nu-ți plac ?

— Nu.

— Înseamnă că n-ai gust ! Dar să știi, dintr-un punct de vedere ne potrivim. Nici tu nu-mi placi.

— Am simțit asta din prima clipă.

— Mi-am dat seama. De aceea nu ți-am spus direct.

— Vreți să-mi spuneți și motivul ?

— Dacă te interesează, îți spun : eu lucrez în fabrica asta de pe cînd zidurile astea încă nu erau tencuite. De vreo doisprezece ani. Arătam cam ca tine cînd m-am angajat. Eram proastă, Doamne, ce proastă eram ! De-atunci s-au perindat în secția asta nu mai țin minte cîte fete. Nici una nu fusese proastă ca mine. Nici n-au rămas multă vreme aici. Una Doina... singură ea n-a fost fișneață. A învățat la curs seral, acum e ingineră la montaj. Restul, toate s-au căpătuit în afara producției. Tu mi-ai părut mai deșteaptă decît toate celelalte la un loc. Aș putea spune, în loc de deșteaptă, șmecheră. Înțelegi ? De aceea îmi ești antipatică. Tu n-ai ce căuta aici. Tu ești bună de secretară pe lîngă un director, ești bună la figurație la Cinematografie, sau să prezinți costume de baie la Arta Modei !

— Să știți că nu vă pricepeți la caracterizare. Gîndiți foarte simplist.

— Dacă mai spui două fraze din astea, pe același ton, să știi că o să mă emoționez și am să te cred Sper că n-ai pregătită și cea de a doua frază.

— Nu. Și acum vă rog să spuneți, ce am de făcut ?

— Poftim, ai să cureți sita, dar nu de mîntuială, numai la mijloc, unde se vede. Iei un ac și ataci gaură cu gaură. E clar ?

— Da, tovarășă Marieta.

Pînă spre prînz punctă sita cu un ac special, pătrat și cu un inel metalic la capăt, pentru introducerea degetului. O dureau ochii, găurile mici îi jucau în față, avea chiar senzația că-și schimbă locurile, că se învîrt, se măresc, se micșorează, se îndepărtează ca firele de nisip. În acest timp, Marieta aduse de la magazie plăci noi, pe care le ghilotina după diferite mărimi însemnate pe un șablon. De cîteva ori, Sanda trase cu ochiul să vadă cum lucrează șefa. Marieta ataca din nou *Prieten drag*, avea voce plăcută, puțin guturală ; fixa șablonul de metal, însemna plăcile,

apoi apăsa cu piciorul pe o pedală de sub ştanţă şi cădea ghilotina. La fiecare apăsare de pedală îşi modula şi vocea, ca şi cum ar fi efectuat un efort fizic. Sanda ştia că pedala era conectată de un sistem de pîrghii acţionat de curent electric. La cea mai mică atingere, pedala făcea contactul necesar pentru declanşarea ghilotinei. Tot ceea ce făcea Marieta era un lucru mecanic, neinteresant. Sanda ştia, însă, că toate aceste munci sînt doar pregătitoare în vederea începerii adevăratei îndeletniciri.

Cînd îşi termină munca, Marieta mătură deşeurile în spatele sitei, apoi îşi aprinse o ţigară. De cîteva ori trecuse prin faţa atelierului şi Pavel de la controlul tehnic. De fiecare dată, părea preocupat de ceva, cerceta nişte dosare sau, pur şi simplu, se uita la ziduri. O singură dată trecu discutînd cu un tovarăş cu părul cărunt, dar Sanda ştia că tehnicianul îşi făcea drumuri în secţia lor anume pentru ea. Îl observă mai bine. Era un bărbat de statură mijlocie, cu păr blond, buclat şi cu faţa arsă de soare. Părea de curînd întors de la mare. În colţul buzelor, două cute destul de adînci îi maturizau faţa, dar sigur, nu avea mai mult de douăzeci şi cinci de ani.

O dată, preocupată de punctarea sitei, Sanda auzi şi clopoţelul electrocarului. Sunase atît de mult, că se sesizase şi Marieta.

— Auzi, ţi-au venit prietenii. Ăla cu numele de insectă ! Nu vrei să te duci pînă afară ?

— Nu.

— Cum crezi. Peste zece minute e pauza de masă, eşti liberă o jumătate de oră.

— Eu nu mănînc decît la prînz.

— Înţeleg, silueta !

— Eu nu ţin la siluetă. Mi-ar place chiar să fiu mai împlinită.

— Vrei să spui grasă, ca mine ?

— N-am spus că sînteţi grasă.

— N-ai spus-o, dar ai gîndit-o. Te cunosc eu !

— Zău, tovarășă Marieta, mă cunoașteți greșit. Mai bine spus, nu mă cunoașteți de loc. De ce credeți totdeauna că oamenii au ceva împotriva dumneavoastră ?

— Pentru că așa sînt oamenii. Totdeauna au ceva împotriva semenilor lor. Așa sînt făcuți ! Uite, îl vezi pe ăsta cu cămașa albastră ? Sanda privi spre coridor, dar tehnicianul de la controlul tehnic nu mai era acolo. Licheaua asta, de cînd lucrezi aici, a început să dea tîrcoale !

Sanda își dădu seama că Marietei nu-i scăpă nimic. Vede și aude tot ce se întîmplă în fabrică.

— De ce-i spuneți lichea ?

— Pentru că e ! Aș putea multe să-ți spun despre el, dar ai să-l cunoști și tu. Că așa-i în fabrică, pînă la urmă toți se vor cunoaște între ei.

Sanda nu-i răspunse ca să nu lungească discuția. Știa că n-ar putea să rabde să nu-i mai răspundă în spiritul ei și pînă la urmă n-ar putea să evite o ceartă. Continuă să puncteze sita, gaură cu gaură. Era o muncă grea, obositoare, fără satisfacții. O dată sita curățată, se murdărea din nou, după o folosire de jumătate de zi trebuia curățată iarăși. Îi trecu prin minte că ar fi bine dacă ar avea un dispozitiv de zece ace, operația curățirii s-ar reduce de zece ori. Iar dacă ar avea un dispozitiv cu tot atîtea ace cîte găuri are sita, operația de curățire ar dura un singur minut. Era convinsă că s-au gîndit și alții la soluția asta, doar era simplă de tot, nu putea să le fi scăpat tuturora care s-au perindat prin secție, dar probabil era greu, dacă nu imposibil de realizat un asemenea dispozitiv.

— Tovarășă Marieta, nu s-a gîndit nimeni pînă acum să facă un dispozitiv de zece sau douăzeci de ace, să se cureță sita mai repede ?

— La ce-ţi umblă mintea ? ! Nu prea-ţi place migala.

— Nu că nu-mi place, dar am economisi timp.

— Pun pariu, înfiptă cum eşti, ai să devii şi inovatoare. Dar să ştii că mergi pe un drum greşit. S-au mai făcut perii din ace, dar curăţirea bună e tot sistemul gaură cu gaură.

În clipa aceea apăru în faţa chicinetei o curieră de la clădirea direcţiei.

— Tovarăşa Marieta, nu ştii pe unde lucrează una Dobrescu ?

— Ba da, ştiu, dar ce ai cu ea ?

Sandei îi veni să zîmbească. „Marieta asta vrea să ştie tot. Ar fi putut să-i spună simplu că eu sînt."

— E chemată la personal, la tovarăşul Serdan.

— Ai auzit, domnişoară ? se întoarse spre Sanda. Eşti chemată la direcţie. O să ajungi mare.

Curiera plecă. Se ridică şi Sanda şi vru să plece în urma ei.

— Nu aşa, domnişoară. Te duci şi te speli pe mîini, îţi scoţi halatul. Lui îi plac oamenii curaţi. E un om fin. Îl cunoşti ?

— Ieri l-am văzut pentru prima oară.

— Înţeleg, ai fost angajată pe poarta principală. Transmite-i domnului Mauriciu complimente.

Sanda îşi scoase halatul şi era convinsă că de aceea a sfătuit-o Marieta să plece în rochia ei, ca directorul personalului să nu vadă că nu i s-a dat halat nou.

Asfaltul din incinta întreprinderii era moale şi rondurile de flori pîrjolite. „Ar trebui udate", gîndi Sanda, apoi se întrebă de ce a fost chemată la directorul personalului. Poate cei de la miliţie s-au răzgîndit şi vor s-o repartizeze în altă parte, sau poate numai la o altă secţie.

Serdan nu se ridică de la birou cînd intră Sanda. O pofti să se aşeze pe un scaun parcă anume pregătit în dreptul lui.

— Ei, tovarăşă, cum ţi-ai început activitatea ?

— Bine.

— S-au interesat cei de la Miliţie dacă te-ai prezentat. Am vrut să te văd înainte de a le răspunde, dacă mai eşti sau nu aici.

— Chiar atît de neserioasă par ?

— Nu. Dar mie îmi place să dau rapoarte exacte. L-ai cunoscut pe Panait ?

— Da.

— E un om foarte de treabă. De la el se poate învăţa meserie.

— Pot să plec ?

— De ce te grăbeşti ? Aici e răcoare şi încă nici nu te-am văzut.

— M-aţi văzut şi ieri.

— Dar nu bine. Meseria mea e să cunosc oamenii din întreprindere. Chemîndu-te aici, eu îmi fac datoria, şi ca să mă înţelegi mai bine, îţi voi da un exemplu : tu sortezi plăci de pertinax, iar eu oamenii. Înţelegi ?

— Da, tovarăşe director.

— Acum am terminat, poţi să pleci. Dacă vreodată ai nevoie de ceva, pe mine mă găseşti aici. Se ridică şi o conduse pe Sanda pînă la uşă. Şi dacă s-ar întîmpla să n-ai nevoie de nimic, pe mine tot aici mă găseşti.

— Nu înţeleg, tovarăşe director.

— Nici nu e nevoie. Mai glumim şi noi. La revedere.

Secretara cea grasă croşeta. Răspunse la salutul Sandei fără să-şi ridice privirile.

— I-ai făcut impresie bună ? o întrebă Marieta, cînd se întoarse în atelier.

— Cred că da. Nici nu s-a uitat la mine. M-a întrebat dacă-mi place aici.

— Şi ai fost sinceră şi i-ai spus nu.

— N-am fost sinceră şi i-am spus da.

— Pînă la urmă o să fiu obligată să mă pun bine cu tine. Tu faci carieră.

Înainte de sfîrşitul lucrului, apăru şi Panait. Se rezemă de peretele de faianţă şi privi activitatea Sandei.

— Ar trebui să te întorci spre lumină. Îţi strici ochii.

— Ea are încă ochi buni ! răspunse Marieta în locul Sandei. Buni şi frumoşi.

— N-am vorbit cu tine.

— Ştiu. Cu protejata !

— Amin, am spus. Se întoarse din nou spre Sanda : Ei, cum ţi se pare în secţie ?

— Încă nu ştiu. E abia a doua zi.

— Să ştii că la noi nu există prima sau a doua zi. Aici, ca şi la curentul continuu : tot timpul e la fel. Ori îţi place din prima zi, şi atunci e bine, ori nu-ţi place, şi atunci nu e bine.

— E bine, tovarăşe maistru.

— Va să zică, curent continuu. Bravo !

— E mai grav cînd îţi place în prima zi şi nu-ţi mai place în cea de-a treia, interveni Marieta şi, fără să aştepte răspunsul, părăsi atelierul.

Maistrul Panait se uită după ea. Se apropie de Sanda :

— Nu-ţi fă inimă rea din cauza ei, numai gura e de ea. Dar meserie ştie. De aia îşi permite să turuie toată ziua. Am avut eu un maistru, unu Zarian, un om tare al dracului. Oricum să te fi comportat, nu puteai să-i intri sub piele. N-avea o vorbă bună nici pentru ăia pe care-i iubea. Dar nu era nimic în electronică, în electricitate în general, ca el să nu fi ştiut. Cînd greşeam, mă plesnea după ceafă

ca pe un borfaș. Azi i-aș săruta amîndouă mîinile. Amin, am început să vorbesc prostii...

Se întoarse și Marieta :

— Tot aici, meștere ? Te pomenești că ai vorbit de Zarian, de cele patru sute de baterii legate între ele ! Hai, că fata te admiră și fără povești. Așa-i, domnișoară ?

— Da, tovarășă Marieta.

Panait se simți prost, nu-i venea la îndemînă să plece imediat și nici să intre în vorbă cu Marieta. Își roti privirile în jur și descoperi deșeurile adunate în spatele sitei.

— Nu ești aici decît de două zile, dar asta ai învățat-o repede.

— Ce anume ? întrebă Sanda.

Panait arătă spre sită :

— Ți-e greu să duci deșeul pînă la ladă ? ! N-ar fi rău să fii ordonată. Știi, la orice aparat electronic, cel mai mic corp străin, cea mai mică murdărie poate deveni fatală. Dacă nu ești ordonată cu lucrurile care se văd, care îți sar în ochi, e mai greu de crezut că vei fi ordonată la lucrurile care nu se văd. E ca și cum te-ai spăla numai acolo unde se vede, pe față. Ține minte asta, amin !

Plecă fără să aștepte răspunsul. Sanda vru să alerge după el, pe urmă se mulțumi să privească spre Marieta. Marieta, prefăcută, privi mirată spre deșeu și, ca și cum abia în clipa aceea ar fi înțeles despre ce anume fusese vorba, spuse ca justificare :

— Am să-i spun că eu am dosit deșeul.

Sanda o măsură din cap pînă în picioare. Era convinsă că Marieta nu va vorbi niciodată cu Panait despre vinovăția ei. Oamenii sînt răi și uneori se străduiesc să fie și mai răi. N-ar fi costat-o nimic să spună imediat că ea a măturat deșeul sub sită, dar i-a făcut plăcere să-l audă pe Panait spunînd

că fata cea nouă e dezordonată și leneșă. Ce-ar fi să se ducă imediat la directorul personalului, să-i ceară să fie mutată de aici? El s-a purtat foarte drăguț, fără îndoială, i-ar fi satisfăcut cererea. Hotărî ca după terminarea schimbului să se ducă din nou la el. Se răzgîndi, însă; ar fi trebuit să-i ceară asta imediat. Și cine știe dacă la altă secție nu va fi la fel... Și în fond, de ce vrea să plece de aici?

Pentru că i-a spus maistrul să ducă deșeul la lada cu gunoi? Ca ordinea să-i fie un principiu călăuzitor în activitate? Și e normal ca ea să ducă deșeul la ladă, asta totdeauna e treaba muncitorului mai tînăr, indiferent cine a adunat deșeul. De fapt și Marieta i-ar fi putut spune să ducă deșeul la ladă, dar a văzut-o preocupată cu punctarea sitei și a menajat-o. Și, la urma urmei, Marieta a și zis că-i va spune lui Panait că ea e vinovată. N-are nici un rost să se ducă să ceară să fie schimbată în altă secție.

Se auzi sirena; se schimbă și se întoarse din spălător, Marieta nu mai era în atelier.

Porni spre cantină. În fața biroului lui Panait auzi vocea Marietei. Fără să vrea încetini pasul, pe urmă, curioasă, își făcu de lucru la baretele sandalelor, să tragă cu urechea. Vorbea tot Marieta:

— Ce să-i fac dacă-i puturoasă? Să-i spun un lucru de zece ori?

— Totuși, ar trebui să ai mai multă grijă de ea. N-a mai muncit, nu știe ce e disciplina.

— S-o dădăcesc?

Sanda plecă. Va să zică, așa restabilește Marieta adevărul? De ce-o fi necinstită Marieta? Ce i-a făcut? În fața halei, rezemat de căruciorul electric, stătea Lăcustă. Cînd o văzu pe Sanda, se aplecă reverențios:

— Urcați, doamnă. M-a trimis Dudu să vă transport cu tramvaiul pînă la poartă.

Sanda își continuă drumul fără să-i dea vreo atenție. Lăcustă o urmări cu căruciorul.

— Ce faci, tovărășico, nu urci ?

— Nu.

— I-am spus eu boului că n-ai să te urci ! Păcat că n-am făcut pariu. Duc tramvaiul la garaj și ne vedem la cantină.

— Azi nu mănînc la cantină. Mă duc acasă.

— Atunci, mîine.

— Nici mîine, nici poimîine ! Și te rog să mă lași în pace !

O năpădiră lacrimile și începu să alerge.

Lăcustă, dezorientat, privi lung după ea, apoi scuipă subțire, printre dinți.

— Femeile, toate sînt isterice !

Sanda nu-i auzi comentariul, cum de altfel nu auzea și nu vedea nimic în jurul ei. Avea o singură țintă, să ajungă cît mai devreme în oraș.

Se întoarse la cămin numai cu cîteva minute înainte de stingere. Portarul o luă în primire de cum o văzu :

— Unde umbli, fată nouă ? Toată ziua te-a căutat directoarea. Ce-ai făcut, de te caută ca o nebună ? Abia ieri ai venit.

— Probabil să-i dau actele... minți Sanda.

Urcă scările în vîrful picioarelor și, cînd trecu în fața ușii directoarei, își reținu respirația. Știa că bătrîna voia să discute despre incidentul de ieri. Pentru ea, însă, „incidentul" nu mai exista. Intră în dormitor. Fetele stăteau toate adunate în jurul mesei. Erau atît de preocupate, încît nici nu observaseră apariția ei. În cele din urmă o descoperi Nușa.

— Uite, a venit și Sanda. Îi făcu loc lîngă ea. Hai !

Sanda se apropie.

— Bine că ai venit. Abia mai sînt. Nușa îi întinse o plăcintă cu mere. Am primit pachet de acasă. Dacă

ar ști, săraca mama, că am împărțit toate prăjiturile, ar muri de ciudă. Știi, e vestită !

— Că face cea mai bună plăcintă cu mere ? o completă Clara. Lasă vraja ! Ia să vedem, ce mai ai acolo ?

Întinse mîna după coș, dar Nușa trase coșul spre ea.

— V-am spus că nu vă dau decît plăcinte.

— De aia ne dai plăcinte, pentru că plăcintele se strică.

— De ce căutați motivul dărniciei ? E bine că le împarte. Așa-i Nușa ? Ei, martiro, cum îți plac plăcintele ?

— De ce întrebi la plural ? Nu vezi că i s-a dat o singură bucată, un colț sfrijit ? !

— È bună, spuse Sanda.

Îi părea rău că nu fusese aseară atmosfera de astăzi. Ce mult contează prima impresie ! Clara îi făcu semn să se ducă lîngă ea.

— Știi, țuțu, bătrîna mi-a dat un avertisment scris. Am să-l înrămez și-l pun deasupra patului. Sau ți-l dau să-l mănînci cu plăcintă. Îți plac avertismentele ca desert ? Rîse. Da, da. Asta va fi sancțiunea ta. Te îndop cu avertismente.

Convinsă că glumește, Sanda rîse și ea, apoi ieși pe terasă. Aerul era cald, stătut, frunzele copacilor din parc atîrnau încremenite ca într-un desen. În dormitor, Clara povestea despre Gigi, cel care o ciupise ieri la „Operă".

— E șef de tură la Igiena. Săptămîna asta lucrează înainte de masă. Spune că în afară de salariu mai scoate în jur de 600 de lei. Poate ! Eu nu-l cred ! Prea se uită la nota chelnerilor... Un om ca el, care trăiește tot din bacșiș, nu e bine să se uite în farfuria altora. Păcat că-i însurat.

Sanda nu o mai asculta. Privea atentă printre ramurile copacilor să poată distinge șoseaua. Acolo, pe panglica cenușie de asfalt, apăru o dîră de lumină

prelungă, pe urmă, apărură şi două luminiţe mici, farurile unei maşini. Farurile deveniră orbitor de albe, apoi dispărură brusc. Şoseaua se înveli din nou în întuneric. Mai tîrziu încă o maşină, apoi încă una. Aceasta din urmă avea un uruit estompat, era probabil un Mercedes. Poate chiar aceea condusă de femeia cu baticul la gît.

E ciudat cum numai la cîţiva kilometri de vechea ei locuinţă a găsit o altă lume! Marieta, Panait, fetele din dormitor. Poate niciodată n-ar fi aflat că sînt oameni care demontează aparate de radio din simpla curiozitate să afle ce au înăuntru, că există un tînăr numit Lăcustă, care conduce cu dibăcie un electrocar căruia îi spune tramvai, că mama Nuşei face cele mai bune plăcinte cu mere din lume! Cu ce mîndrie spusese asta Nuşa! Cele mai bune plăcinte cu mere din lume! În fond, fiecare om tinde să fie cel mai bun într-un domeniu. Mama Nuşei face cele mai bune plăcinte cu mere din lume. Pentru ea acest titlu e ca pentru un fotbalist titlul de cel mai bun din douăzeci şi doi. De ce o fi spus Marieta despre cei trei cu care a luat masa că sînt vagabonzi? S-au purtat foarte civilizat cu ea. Au avut chiar umor. În special Dudu! E drept, făcea ceea ce se numeşte în limbajul folosit de ei „băşcălie", dar în limitele bunului-simţ. Şi ce fel de om o fi acel controlor tehnic, care trece de cîteva ori pe zi s-o vadă? O fi într-adevăr lichea? Auzi paşi în spate şi se întoarse. Era Nuşa.

— Uite, ţi-am mai adus o plăcintă. Ţi-am pus-o deoparte, credeam că ai să întîrzii şi fetele erau în stare să le mănînce pe toate.

— Îţi mulţumesc, Nuşa, nu stai?

— Nu. Mi-e somn.

Se întoarse în dormitor. Pe Nuşa o cunoscuse abia ieri seară. Ea a fost aceea care şi-a pus la dispoziţie cordonul ca să fie imobilizată, şi acum i-a adus

încă o plăcintă. Fără îndoială că ieri era pusă pe joacă.

Sanda mîncă plăcinta. Îi era foame : la prînz nu mîncase nimic, se supărase ca văcarul pe sat, pentru că Marieta n-a fost cinstită. Ei, şi ? Parcă e singurul om care nu e cinstit ? ! Cînd plecase din fabrică era hotărîtă să se întoarcă acasă, să-l sune pe Popescu şi să-i spună că a părăsit locul de muncă. Să-i facă mutaţia oriunde, chiar şi într-un post mai rău, dar de întors la Marieta nu se va mai întoarce niciodată.

Era convinsă că Popescu o va înţelege şi, dacă o să afle prin cîte a trecut, fără îndoială o va ajuta să se mute la o altă întreprindere. Se întărîtase singură, era atît de convinsă de dreptatea ei, încît nu-şi dădu seama cînd ajunse acasă. Intră în apartament şi, spre mirarea ei, descoperi pe masă servieta şi pe spătarul unui scaun, balonzaidul lui taică-su.

— Tată, tată !

Taică-su apăru din dormitor îmbrăcat în pijama. Avea părul răvăşit ca după somn.

— Ce strigi aşa, ce te-a apucat ?

Surprinsă de această primire, Sanda îşi lăsă capul în pămînt şi porni spre dormitor, să-şi ia nişte lucruri.

— Nu intra. Nu sînt singur. Aşteaptă-mă, mă duc să mă îmbrac.

Întră în dormitor şi prin deschizătura uşii, Sanda descoperi culcată în pat o femeie cu păr lung, arămiu.

Bine că plecase imediat. Ce-ar fi putut să mai discute cu taică-su ? Pe urmă a colindat prin oraş, a intrat şi la un film, dar n-a stat pînă la capăt. Era un film românesc, cu sondori care se chinuiau să stingă o erupţie. Nu putea să se concentreze, în sală vuiau sirenele maşinilor de pompieri, actorii ţipau să se înţeleagă, era un talmeş-balmeş sinistru.

Venise pînă la cămin pe jos. Se gîndise mult la taică-su : şi el s-a schimbat foarte mult. Se înstrăinase, devenise acru şi foarte-foarte limitat. Mai demult, chiar în bucătărie cînd vedea o cîrpă aruncată pe un scăunel, făcea scandal servitoarei. Acum îşi aruncase hainele aiurea. Avusese şi o teorie pe vremuri. Spunea că dezordinea e primul semn al bătrîneţii. Cînd un om nu mai e preocupat de ordine, de simetrie, atunci totul, însăşi existenţa lui devine dezordonată, haotică.

— Vezi biblioteca asta ?

— Da, tată.

— Acum toate cărţile sînt aliniate, aranjate după o ordine. Cărţile astea, biblioteca va fi şi după ce eu nu voi mai fi. Cînd îmi voi da seama că sînt aproape de ducă, nu mă va mai interesa ordinea în rafturi. N-o să fac nici un efort să le aranjez, pentru că nu voi mai avea nevoie de ele. Pentru că oamenii mor puţin înainte de a muri biologic. La fel cum oamenii se nasc mai tîrziu decît se nasc biologic. Un copil nu-şi dă seama că există decît după ce ia primul contact cu natura, cînd vede răsăritul şi apusul soarelui. Bineînţeles şi pînă atunci există, dar există inconştient. Văzînd răsăritul şi apusul soarelui, îşi dă pentru prima oară seama de venirea şi plecarea lui. Inconştient, dar îşi dă seama. Îl apucă o spaimă că lumea e dincolo de el, că sînt lucruri eterne. Omul se aseamănă cu ziua. Vine şi se duce.

Ce mult îi plăcuse mai demult să stea de vorbă cu taică-su ! Spunea întotdeauna lucruri neaşteptate, altfel decît citea în cărţile de şcoală.

— Columb, draga mea, a dat cea mai groaznică lovitură omenirii. A demonstrat practic că pămîntul e o mică bilă de lut, că nu noi sîntem universul, ci doar o infimă părticică din el. Trebuie să fi fost grozav de înspăimîntaţi oamenii pe vremea lui : şi-au

dat pentru prima oară seama că pămîntul e un glob izolat, singuratic, care rătăcește în nimic. Înainte de el, orice om care privea marea credea că dincolo de imensitatea de apă mai e ceva. După Columb și-au dat seama că „dincolo" nu mai există. Nu e înfricoșător ?

— De ce călătoresc atît de mult oamenii ?

— Păi, cum să-ți explic, Sanda dragă. Mișcarea, în general, e de fapt o unitate de măsură ca metrul, ceasul sau barometrul. Mișcarea e unitatea de măsură a civilizației. Cu cît un popor călătorește mai mult, mai repede și la distanțe mai mari, cu atît e mai civilizat. Acum am început să călătorim, să ne mișcăm și în spațiu. Alții, sînt triburi în Africa, fetița mea, unde de sute de generații nu s-au deplasat dincolo de spațiul lor vital de vînătoare...

— Ce faci, Sanda, nu vii la culcare ?

— Nu, mai stau puțin.

Zgomotele și luminile din dormitor se stinseseră de mult, fetele dormeau toate, numai Sanda, ca și cum ar fi fost de planton, stătea pe terasă, rezemată de balustrada de beton ; stătea nemișcată, privea întunericul și-și lăsa fața mîngîiată de adierea răcoroasă a unui vînt pornit de undeva din desișul pădurii. În fața ei se întindea fabrica, dincolo de fabrică erau aeroportul, orașul, Bărăganul, mărginit de Dunăre, urma Bulgaria, Grecia, Africa, pe urmă Atlanticul și Polul Sud, iar un ocean, Polul de sus, Suedia, Polonia și la capăt de tot, din nou, căminul. În gînd ocolise tot globul și se reîntorsese tot aici, în acest cămin, care de acum încolo va fi și casa ei. Pînă cînd ? Oare și alți oameni își imaginează cercuri, inele, în jurul pămîntului ? Știu, ei, oare, că cercurile lor, tangențial, se întretaie cu alte cercuri de a căror existență încă nici n-au aflat ? O cuprinse o senzație ciudată. Pentru prima oară se gîndise la ceva

mare, la o lume care nu se fărîmița între repere fixe, școala, casa, ci cuprindea nemărginitul, de la ea pînă la ea ! Era convinsă că descoperise ceva, ceva ce nu se putea încă materializa nici în cuvinte măcar, dar ceva foarte important, care îi va permite să se ridice deasupra vieții cenușii de fiecare zi.

— Ce dracu faci, hai și culcă-te odată !

— Nu, nu, mai stau puțin...

Capitolul IV

1

Mircea Dobrescu își terminase studiile la Paris cu puțin timp înainte de izbucnirea războiului. Lucrarea lui de diplomă, *Utilizarea prefabricatelor la blocuri tip,* a fost apreciată de un colegiu instituit de Academia de Construcții și, ca atare, cu recomandările acestui for competent era pus în situația de a alege între multele oferte ale unor instituții din metropolă și slujbele mult mai rentabile din punct de vedere bănesc în dominioanele de peste mări ale Republicii.

Taică-su, proprietarul unei mici fabrici de cărămizi la Rîmnicu-Vîlcea, îi trimisese o mulțime de telegrame prin care îl chema urgent acasă. Era convins că Germania va cîștiga războiul, n-avea nici un rost ca fiul său să lucreze într-o țară învinsă. Mircea ezită două săptămîni, timp de altfel absolut necesar pentru o despărțire definitivă de orașul de pe Sena, apoi, cu inima zdrobită, dar împăcat că fusese și de astă dată ascultător, se întorsese acasă.

Prin intervențiile lui taică-su fu angajat la unul din marile concerne de construcții, la Prager, la început ca inginer urmăritor, pe urmă ca ajutor de șef de șantier. În mai puțin de un an avansase din nou. Prager, personal, îi încredință ridicarea Filialei

Băncii Naţionale din Galaţi şi, astfel, lui Dobrescu i se deschiseseră toate drumurile spre realizare. Era ambiţios şi perseverent : trecu de pe un şantier pe altul. În puţin timp, de numele lui erau legate cele două silozuri de mare capacitate din Bărăgan şi moderna fabrică de spirt de la Tîrnăveni.

Pe şantier era apreciat atît de şefi, cît şi de subalterni, iar în societate era agreat pentru bunele maniere însuşite în Occident şi mai ales pentru spiritul lui franţuzesc. Bun *causeur*, ştia să vorbească nu numai despre beton şi cărămizi, aprecierile lui asupra modei erau gustate de femei, era în stare să ţină o conferinţă despre consumul de opium sau despre marile vedete ale benzilor de celuloid. Saloanele din Bucureşti i-au deschis larg uşile, iar familiile cu fete de măritat îl divinizau.

În ultimul an al războiului, însă, se rupsese de înalta societate din capitală. Serviciul îl reclamase în provincie, pe întinderile nesfîrşite din răsărit. Fusese însărcinat, din ordinul Marelui Stat-Major, cu întărirea liniei de apărare Carol al II-lea.

În lungile seri de stepă, împreună cu un alt inginer, Kovalsky, întocmi un studiu detailat asupra prefabricatelor. În cercurile de specialitate lucrarea a fost apreciată, şi Ciulei, constructorul şi marele om de afaceri, s-a oferit să le cumpere brevetul. Cum, însă, perspectivele în domeniul construcţiilor, o dată cu încetarea focului, se întrezăreau imense, Dobrescu refuză oferta şi hotărî să devină independent. Datorită economiilor din aceşti ani, reuşi să se debaraseze de Kovalsky prin răscumpărarea drepturilor acestuia şi trecu la experimentarea lucrărilor prevăzute în studiu. Rezultatele se dovediră din cele mai îmbucurătoare. Avea nume, experienţă, prestigiu şi o metodă care se aştepta pusă în practică.

Prima lucrare obţinută după război pe cont propriu fu restaurarea gării din Timişoara. Constructorii,

antreprenorii rivali nu vedeau „marea afacere" trîmbiţată de Dobrescu. Erau convinşi că experimentele noului curent au dat rezultate negative, şi constructorul s-a retras pentru a efectua noi cercetări, sau unii aveau şi această părere. Dobrescu îşi cunoaşte lungul nasului şi n-are curajul necesar să se războiască cu trusturile din Bucureşti. Ei însă nu ştiau esenţialul, şi anume că lucrarea minoră de la Timişoara deschidea un contract de decenii : modernizarea tuturor gărilor din ţară. Fără un asemenea contract, care să-i asigure existenţa pe un timp mai îndelungat, Dobrescu nu ar fi avut posibilitatea să-i înfrunte pe cei din capitală.

Lunile petrecute în barăcile bătute de ploaie şi de vînt l-au făcut pe Dobrescu ambiţios, îşi făurise vise mari : să construiască oraşe ca fostul său maestru, Le Corbusier, să concentreze toate trusturile sub aripa lui ocrotitoare, încît fără ştirea lui să nu se pună piatră peste piatră în România, iar cei de pe malul Senei să ştie că fosta speranţă nu s-a pierdut în nămolul din Balcani, dimpotrivă, omul de la porţile Orientului va face în aşa fel, ca numele lui să nu apară numai în coloanele ziarelor, ci şi în cărţile de şcoală. Era atît de plin de el, încît fără să-şi dea seama începu singur să se respecte.

Dobrescu sosi la Timişoara cu întregul personal al cartierului general : doi tineri ingineri absolvenţi de curînd şi o dactilografă blondă, înarmată cu o maşină de scris Remington şi un top mare de hîrtie cu *en-tête,* tipărit cu majuscule : „ÎNTREPRINDERILE DE CONSTRUCŢII DOBRESCU".

Ministerul Transporturilor îi asigură lui Dobrescu materiale de construcţie şi mîna de lucru, astfel că nu mai avea nici o piedică de trecut ca să înceapă lucrările. Trusturile din Bucureşti îl priveau cu compătimire. Ştiau că provincializarea îl va duce la faliment. Să le întărească şi mai mult această convin-

gere, Dobrescu hotărî să se însoare la Timişoara. Inventarie întreaga protipendadă locală şi se opri cu alegerea asupra Magdei Ciucă, fiica unui funcţionar superior la Prefectura judeţului, persoană influentă şi nepătată din punct de vedere politic.

Pătrunse uşor în familie. Theodor Ciucă îi cunoştea numele, noile informaţii culese de la regionala Căilor Ferate i-au întărit şi mai mult părerea că are de-a face cu un om serios, cu mari perspective. Vizitele repetate în casa Ciucă îl convinseră şi pe Dobrescu că se orientase bine, deşi vechea familie bănăţeană nu era înstărită sau mai bine zis nu mai era înstărită. Locuinţa, însă, mobilele stil, covoarele, tablourile purtau pecetea bunei-stări de odinioară, cînd respectabilul magistrat, în loc să înregistreze hîrţoage în birouri cu uşi capitonate, se îndeletnicea cu negoţul de vite. Fostul precupeţ, devenit intelectual, părăsise toate apucăturile de geambaş. Acum ştia să deosebească dintr-o singură privire un porţelan Meissen, de unul Rosenthal, învăţase să adulmece şi să se extazieze de aburii ceaiului ceylonez, şi-şi însuşise mina cu care trebuia ascultată o simfonie de Mozart. Pentru fiică-sa alesese o bonă cu dicţie perfectă şi bună cunoscătoare a limbii lui Voltaire.

Magda era studentă la Filologie, anul doi, secţia franceză. Mai mult nostimă decît frumoasă, sportivă (Dobrescu o cunoscuse la concursurile de regate pe Bega), era o fată înaltă, cu multă personalitate. De la prima întîlnire îl privi pe tînărul constructor drept în ochi şi nu se fîstîci cînd Dobrescu o cercetă îndelung, deşi era îmbrăcată sumar, numai în echipamentul de concurs.

— Să ştiţi că n-am nici un cusur, domnule inginer...

— Nu înţeleg ! făcu Dobrescu mirat.

— Am avut senzația că vă uitați la picioarele mele. Să știți că nu sînt strîmbe.

N-avu ce să răspundă. O privi cum se îndreaptă spre ambarcațiune și-i dădu dreptate : în ceea ce privea corpul, nu avea nici un cusur.

După ce îi cunoscu familia, Dobrescu îi ceru mîna. Stăteau amîndoi pe malul Begăi și priveau curgerea leneșă a apei murdare.

— Ce mi-ai răspunde dacă ți-aș cere mîna ? Sau ești surprinsă și vrei să-ți dau timp de gîndire ?

— Nu sînt surprinsă. Știam că vrei să mă iei de nevastă.

— De unde știai ?

— După cele două vizite făcute la noi. Te-am văzut pipăind mobilele, apoi cînd ai încercat să descifrezi autorul tabloului din hol, i-am spus mamei : inginerul are intenții serioase ! Să vezi, o să-mi ceară mîna...

— Și mama ce-a spus ?

— Mama n-a spus nimic. De altfel, săraca, n-a avut niciodată o părere proprie. La noi în familie totdeauna a decis tata. Tata și cu mine.

— Înseamnă că ai răspunsul pregătit.

— Da. Deși, iartă-mă că-ți spun, tot timpul cît ai stat ieri de vorbă cu tata, am avut senzația că tranșați o afacere. Ești convins că faci un tîrg bun cu mine ? !

Felul cum vorbea Magda îl deranja pe Dobrescu. Prea era înțepată, prea era sigură de ea și lua prea ușor — comercial — căsătoria.

— Socotește că nu ți-am cerut mîna.

— Nici nu mi-ai cerut-o. M-ai întrebat doar ce aș spune *dacă*... Eu așa am înțeles. La noi în Balcani, domnule inginer, se discută despre căsătorie cum se discută în Anglia despre timp sau despre afaceri.

Dobrescu nu-i răspunse. Magda continuă :

— E timp frumos, nu-i aşa ?...

Dobrescu se întoarse spre ea şi o privi pe sub sprîncene. Magda zîmbea perfid, provocator.

— Dacă nu vrei să discutăm despre timp, să ne întoarcem în Balcani. De ce vrei să te însori ? În locul tău, n-aş face prostia asta. Ai totul, situaţie, bani, femei ! Văzînd că Dobrescu n-are de gînd să-i răspundă, adăugă : Şi, drept să-ţi spun, m-aş fi aşteptat din partea ta la o altă propunere.

— Şi dacă aş face-o ?

— Te rog.

— Te invit la Loyd. Cinăm, dansăm, şi după aceea...

— Dacă am înţeles bine, îl întrerupse Magda, urmează cea de a doua propunere.

— Da.

— Îţi răspund la prima. Accept. Şi te sfătuiesc ca cea de a doua propunere să mi-o faci după ce m-am îmbătat puţin.

— Eşti fată deşteaptă, Magda.

— Complimentul acesta e puţin cam ieftin. Dar merge. În definitiv, sîntem în Balcani. La ce oră vii să mă iei ?

— La nouă.

Pregătindu-se pentru întîlnire, Dobrescu deretică prin casă, schimbă aşternuturile, apoi cumpără flori şi o sticlă de coniac. Să nu pară sticla pregătită anume pentru ea, o goli pe jumătate în chiuvetă şi se duse la frizer. Ras, tuns proaspăt, aşteptînd ora întîlnirii, Dobrescu se bucură de întorsătura luată. Fără îndoială, Magda avea dreptate : ce să se însoare, cînd poate avea totul şi fără actele depuse la Primărie ? Aprecie francheţea ei şi chiar se gîndi că ar merita să-i facă un cadou. Bineînţeles nu azi, să nu pară o plată pentru dărnicia ei.

Magda îl întîmpină elegantă, veselă și nu-i pieri buna dispoziție nici la local. Dobrescu se dovedi galant. Comandă numai lucruri scumpe și la miezul nopții ceru să li se deschidă și o sticlă de șampanie franțuzească.

— Acum pot să-ți fac și cea de a doua propunere ?

— Credeam că te-ai răzgîndit.

— Nu, Magda. Dar nu știu cum să formulez propunerea.

— Totdeauna te complici, domnule inginer. Invită-mă la tine, să-ți arăți colecția de timbre. Sau n-ai timbre ?

Rîse. Dobrescu răspunse cu întîrziere :

— Din păcate, n-am timbre, dar cred că mai am puțin coniac.

— Coniac putem să bem și aici.

— Ai dreptate. Îl bem aici.

Făcu semn unui chelner.

Magda îi ceru să renunțe la comandă.

— Mai bine bem din coniacul tău.

Acasă la Dobrescu se așeză într-un fotoliu și-și trase picioarele sub ea. Nu scoase nici un cuvînt, deveni serioasă, și Dobrescu nu știu cum să lege conversația. În cele din urmă, Magdei i se făcu milă de el :

— Știu, acum te gîndești să-mi ceri mîna.

— Da, confirmă Dobrescu. Și mai am o propunere : rămîi noaptea asta aici.

— Înainte de căsătorie ? Nu, domnule inginer, am senzația că mă confunzi. Îți mulțumesc pentru invitație, m-am simțit foarte bine și acum aș vrea să mă conduci acasă.

Dobrescu, uluit, nu știu ce să-i răspundă. Pe stradă merse alături de ea tăcut, îngîndurat. „De ce-o fi făcut toate astea ? A vrut să mă umilească ?“ Magda, în continuare, dispusă, vorbi tot timpul, spuse o mulțime de nimicuri și la despărțire se apropie de el

și-i oferi buzele. Dobrescu, foarte oficial, îi sărută mîna.

— Noapte bună, sper să nu ne mai vedem niciodată.

— Folosești cuvinte mari, domnule inginer.

Indispus, Dobrescu umblă două zile abătut. Uită de șantier, de materialele de construcție, care întîrziau să sosească, uită de oamenii care stăteau degeaba și pe care totuși îi plătea. Îl obseda Magda. I se întipărise în minte convingerea că Magda e o fată deșteaptă, lucidă, că e ființa de care are absolută nevoie, care, fără îndoială, i-ar fi de mare folos și în viață, și la bunul mers al trustului. A treia zi o căută acasă. Magda îl primi cu un zîmbet șiret, dar cu bunăvoință ; îl privea în ochi, își țuguia buzele întredeschise și răspundea prompt la fiecare strîngere de mînă efectuată sub masă. În timpul cinei spuse părinților ca și cum ar fi comunicat un rezultat sportiv :

— Domnul Dobrescu mi-a cerut mîna.

El avea inelele în buzunar și serbară logodna încă în seara aceea.

Cînd rămaseră singuri, Magda îi șopti :

— Mai ai timp să te răzgîndești.

— Nu înțeleg, de ce să mă răzgîndesc ? Sau crezi că aș avea vreun motiv ?

— Da. Căsătoria e un lucru foarte serios. Și, pentru că e un lucru foarte serios, trebuie să-ți fac o mărturisire : eu nu mai sînt fată !

Dobrescu ar fi vrut să pară zdrobit, dar băuse prea mult în seara aceea, și Magda, cu ochii ei mari și umezi, cu buzele mereu întredeschise, era foarte senzuală. Spuse cu voce sugrumată :

— N-are nici o importanță. Înseamnă că pot să rămîn aici.

— Bineînțeles.

Imediat după căsătorie, Dobrescu îi interzise să frecventeze cursurile. Nevasta lui nu avea nevoie de diplomă, actul de căsătorie fiind suficient ca să i se deschidă toate uşile şi să fie stimată. Magda nu se împotrivi. Facultatea nu-i plăcea prea mult. De altfel, franceza o ştia de acasă, la fel şi germana. Diploma ar fi consfinţit doar un fapt împlinit.

Cu toate asigurările date de Ministerul Transporturilor, lucrările de restaurare a gării se încetiniră, apoi se opriră din lipsă de materiale de construcţie, din lipsă de vagoane, din lipsă de mînă de lucru. Neavînd ceva mai bun de făcut, Dobrescu plecă în voiaj de nuntă la Tuşnad. Mai tîrziu, totdeauna şi-a amintit cu plăcere de această călătorie. Zilele petrecute în staţiunea balneară au fost cele mai fericite din toate cîte a trăit pînă atunci. Abia acolo s-a îndrăgostit cu adevărat de Magda. Era frumoasă, tînără, însetată de viaţă şi de o veselie prevestitoare de rele. Datorită ei existau Tuşnadul, lacul, cerul, totul! Înainte de a pleca din Tuşnad, ea îi spuse că o să aibă un copil.

— Un copil? se miră Dobrescu.

— Da. Copilul tău şi al meu! Nu te bucuri?

— Ba da!

Minţea. Nu dorea copil. O dorea numai pe ea şi se temea că omuleţul care o să vină o să se pună între el şi Magda.

Naşterea Sandei marcă începutul unui lung şir de nenorociri. Prima şi cea mai gravă a fost naţionalizarea, care a frînt în două cariera constructorului Mircea Dobrescu. Organele de stat au găsit pe şantierul gării o mulţime de materiale nefacturate, contabilitatea nepusă la punct, astfel că au intervenit şi organele de miliţie economică. Verificările au durat mai bine de şase luni, după care a urmat o condamnare de doi ani.

Magda n-a avut de ales. Soțul arestat pentru fraude, tatăl scos de la Prefectură, s-a angajat la centrala telefonică din localitate, la 07, la secția internațională.

Cei doi ani petrecuți în penitenciarul de la Caransebeș au lăsat urme adînci în felul de a gîndi al lui Dobrescu. Învățase să fie supus, să aștepte, să gîndească mai profund. Magda îl vizitase de cîteva ori, i s-a părut mai frumoasă ca oricînd, dar din păcate nici ea nu-i putea furniza știri optimiste. Întors acasă, Dobrescu căută un serviciu bun, să se refacă, dar nu găsi nimic care să i se potrivească. În oraș se construia din ce în ce mai puțin și în cele din urmă fu obligat să se angajeze în afară de breaslă, ca simplu funcționar la municipalitate. Cei doi ani de detențiune l-au făcut posac, bănuitor. Nu se încredea în nimeni — cînd vorbea se uita în jur, să vadă dacă nu-l ascultă cineva —, se temea pînă și de umbra lui. Pe stradă avea senzația că e urmărit, iar în birou, că oamenii șușotesc pe seama lui. Nu se culca fără să tragă obloanele, fără să controleze dacă ușile sînt încuiate sau nu.

— De cine te temi ?

— Nu mă tem. Dar vreau să fim numai noi doi.

— Sîntem trei.

Pe Sanda niciodată nu o includea în socotelile lui, ca și cum n-ar fi existat. Cam pe vremea aceea îi veni ideea să plece înapoi în Franța. Prietenii îi scriseseră că e o conjunctură formidabilă, să nu stea pe gînduri, constructorii sînt căutați cu lumînarea, iar cei buni sînt plătiți împărătește. Spre mirarea lui, nu obținu viză de ieșire din țară. Făcu o mulțime de memorii, scrise o sumedenie de petiții, dar în zadar. Insuccesele îl îmbătrîniră repede. Era tot timpul obosit, abătut.

Mai energică, mai plină de viață și inițiativă, Magda preluă conducerea în casă. Prima măsură luată de

ea fu obținerea unei autorizații de a se muta în capitală. Fără să fi avut casă, angajament, bani, Magda împachetă mobilele primite ca zestre și le expedie la București, pe adresa Gării Triaj. Două săptămîni încheiate, au stat acolo lucrurile pe rampă, pînă le-au putut scoate. În timp record schimbă o mulțime de servicii și, în cele din urmă, se statornici la Oficiul Național de Turism. Era frumoasă, deșteaptă, descurcăreață și obținu un post bun de însoțitoare.

E drept, la început veniturile au fost modeste și munca nu prea atrăgătoare: trebuia să însoțească grupuri masive de turiști din democrațiile populare. Mai tîrziu, cînd luă avînt și turismul individual, primise sarcina să fie ghid pe lîngă personalități marcante. Lipsea mult de acasă. Sandei i se părea că vine numai în vizită. Cu timpul s-a înstrăinat de tot. Cu Dobrescu se înțelegea din ce în ce mai prost și uneori se luau la ceartă din te miri ce :

— Cu tine, nu mai ies niciodată!

— De ce, draga mea ?

— Ai stat toată seara ca o momîie! Crezi că e ușor să pregătești o masă cum pregătise *madame* Tureanu ?

— Nu mă pricep la pregătirea bucatelor.

— Tu nu te pricepi la nimic ! Dar ai mîncat ca un parvenit, fără să fi suflat vreun cuvînt că friptura e bună, că vinul e bun, că... Nimic n-ai spus ! Ai mîncat și ai așteptat sfîntul moment al plecării ! Mi-a crăpat obrazul de rușine.

— Dar friptura a fost arsă, draga mea.

— Și ce dacă a fost arsă? ! Te-ar fi durut gura să spui că a fost delicioasă ? Și apoi, la plecare, i-ai strîns mîna doamnei Tureanu de parcă ar fi fost un zidar de-al tău ! De ce nu i-ai sărutat mîna?

— Tu știi foarte bine că nu sărut mîna nimănui.

— Pentru că ești prost-crescut ! Da, ăsta e termenul : prost-crescut !

Altădată îl certa pentru că nu era ras proaspăt, sau luase ciorapi albaștri la costum negru, sau nu luase primă cum luaseră toți ceilalți colegi de breaslă.

— Marele Dobrescu ! Ai vrut să uluiești lumea, și ai ajuns un biet zidar ! Nu m-aș mira dacă într-o zi m-ai vîrî și pe mine în zid, cum a făcut Manole ăla la Argeș !

Magda n-a întrebat-o niciodată pe Sanda dacă ar vrea să se mute la ea. E drept, nici ea n-a insistat, și de la bun început era convinsă că e mai bine dacă rămîne cu tata. El avea mult mai multă nevoie de ea decît maică-sa. La început s-au înțeles foarte bine, uneori pregătea cina, discutau despre religie sau statul ideal al lui Pitagora, apoi, spălînd vasele, se pomeneau vorbind despre Rembrandt ori despre perioada albastră a lui Picasso și se amuzau copios constatînd cît de puțin se pricep atît la întreținerea veselei, cît și la pictură. Pe urmă, cu trecerea timpului și-au dat seama că se incomodau reciproc. Se nimerea ca Sanda să fie în baie tocmai cînd el voia să facă duș, sau să-l enerveze faptul că Sanda învăța cu voce tare formulele teoriei relativității. Alteori, Sanda avea invitați, și el nu putea umbla în propria lui casă fără cămașă, ori lucruri și mai mărunte făceau ca relațiile lor să fie încordate. Mai tîrziu, cînd Sanda își dădea seama că însăși prezența ei fizică îl deranjează pe tată-su, căută să-l ocolească. Calvarul acestor relații penibile luă sfîrșit o dată cu mutarea lui Dobrescu pe șantierul din Oltenița.

Se vedeau din ce în ce mai puțin și nu-și vorbeau decît cînd era absolut necesar. Rar de tot, taică-su, plictisindu-se, îi punea întrebări la care nu aștepta răspunsuri, și dacă ea, totuși, din politețe, răspundea, se angaja în niște discuții, în care el simula interes

ori pur și simplu etala o superioritate de intelectual de cafenea :

— Ce faci ?

— Traduc un text din *Klim Samghin*.

— Gorki nu se poate traduce. Și dacă totuși s-a tradus, e un sacrilegiu. E ca și cum ai publica testamentul cuiva. Gorki e atît de rus, încît noi, nepricepîndu-l, ni-l imaginăm imens, și el e doar imens de slab și complicat ca un copil !

— Cum poți vorbi așa despre Gorki ? Este unul dintre marii scriitori ai lumii !

— Și Picasso e unul dintre marii pictori ai lumii. Nimeni nu-l înțelege, cred, sau mai bine zis, sînt convins că nici el nu-și dă seama de ceea de face. I se spune genial, și el se chinuiește să demonstreze că e. Și cum a-l recunoaște face parte din educație, ca o dovadă a nivelului cultural, iar a-l nega înseamnă a fi inculț, vulgar, prost-crescut, nimeni nu îndrăznește să-l nege...

— Dar Gorki a scris *Azilul de noapte*...

— Nu a scris *Azilul de noapte*. A *descris* Azilul de noapte... Dar tu, draga mea, nu fă politică. Tradu-l pe *Klim Samghin*. Acum ce faci ?

— Analizez, din punct de vedere sintactic, *Lacul* lui Eminescu.

— Tîmpiți educatori mai aveți !... Eminescu a căutat să împlinească lacul, să facă un singur tot, și voi îi descompuneți opera în cuvinte banale ! E ca și cum, admirînd o casă, ați dărîma-o cu tîrnăcopul, să-i vedeți cărămizile ! Poezia n-are cuvinte, n-are gramatică, e doar emoția unui moment pe care poetul a vrut s-o eternizeze ! Ce importanță are cîte do-uri sînt în *Simfonia a V*-a sau cîtă culoare roșie a folosit Da Vinci la realizarea portretului Giocondei ? !

— Ție nu-ți place nimic, tată !

— A și început să-mi fie greață de cîte lucruri îmi plac ! Mă sperie gîndul că nu mă mai revoltă unele porcării, că m-am obișnuit să trec pe lîngă gunoi, cu ochii închiși, spunîndu-mi că, nevăzîndu-l, s-ar putea să nu fie.

— Ce faci ?

— Mă pregătesc pentru extemporalul de mîine.

— Ce trebuie să știi ?

— Verbele neregulate.

— Ar trebui o reformă școlară pe scară mondială. E nepermis ca fetele de vîrsta ta să învețe pe de rost verbele neregulate, în loc să vă însușiți cum se alăptează copiii, cum trebuie crescuți. Să știi că în viață vei fi mai apreciată dacă știi să faci plăcinte cu mere, decît dacă conjugi fără greșeli toate verbele terminate în i.

— O să învăț să fac și plăcinte cu mere.

— Cînd ? După ce te va certa soțul ? Nu ar fi mai folositor să înveți cum se poate face fericit un om ?

Marieta apăsă șablonul pe chenarul sitei :

— Vezi cum se fixează ?

Încă de dimineață se arătase foarte binevoitoare. Controlase sita curățată de Sanda, o găsise „exact cum trebuie" și spuse cu multă emfază :

— Azi vei învăța un lucru foarte important.

Potrivi sita cu atenție, în așa fel ca Sanda să-i poată urmări fiecare gest.

— E clar ?

— Da. Și ca să vadă și Marieta că pricepuse întregul proces, adăugă : Sita trebuie să fie întinsă și atunci vopseaua trece numai pe acolo unde permite șablonul.

Spusese tot ce știa și așteptă ca Marieta să-și facă observațiile. Dar Marieta n-avea ce să adauge.

— Exact. Și acum îți arăt cum se face degradarea. Adu borcanul acela cu soluție verde.

Sanda aduse borcanul cerut şi-l întinse Marietei. Ea pregăti soluţia, o amestecă, să fie uniform fluidă, apoi începu operaţia de strecurare. Era dibace, vopseaua o asculta, se prelingea exact pe suprafaţa prevăzută. Avea siguranţă în mişcări, uneori Sanda credea că soluţia se va prelinge şi dincolo de chenarul şablonului, dar parcă ar fi fost un făcut, în cele din urmă totul ieşea bine. Toată îndeletnicirea nu părea cine ştie ce : trebuia doar multă atenţie să menţii fluiditatea soluţiei şi s-o răspîndeşti uniform între chenare.

Printre perdele, soarele cădea exact pe şablon, vopseaua verde se refracta pe pereţi, pe faţa Marietei. Din cauza asta, Marieta părea palidă, pămîntie ca un mort.

— Să ştii că am vorbit ieri cu Panait. I-am spus că eu am adunat deşeul în spatele sitei.

Declaraţia venise pe neaşteptate. Sanda tresări. Cum poate minţi cu atîta nerușinare ?

— Vă mulţumesc.

Socoti că nu avea nici un rost să-i spună că a auzit în ce fel şi-a mărturisit greşeala. Acum trebuie să fie atentă să-şi însuşească operaţia degradării.

— N-ai de ce să-mi mulţumeşti. Doar sîntem colege. Spune, Panait ţi-e rudă ?

— Nu.

Mirată, Marieta privi întrebătoare spre Sanda.

— Am fost convinsă că eşti rudă cu Panait, sau, mă rog, că el te-a adus aici.

— Alaltăieri l-am văzut pe Panait pentru prima oară. Pînă alaltăieri nici nu ştiam că există.

— Şi să te mai încrezi în gura lumii... Atunci, nu înţeleg, cum ai ajuns aici ?!

— V-am spus doar : trimisă de Miliţie.

Sita prinse şi ea o culoare verzuie, transparentă : părea o sursă de lumină ireală.

— Povestea asta mi-ai mai spus-o.

— Dacă nu vreți să mă credeți... Urmări cu atenție toate mișcările Marietei. Va să zică, toată suprafața se spală cu soluția asta ?

— Da.

Vopseaua se scurse prin găurile mici ale sitei, conturul șablonului deveni clar, foarte bine delimitat.

— Și cum se numește soluția asta ?

— Ditol. Marieta întoarse cu îndemînare șablonul, astfel încît Sanda putu să vadă desfășurarea lentă a întregii operații. Vezi ? S-a curățat peste tot unde placa n-a fost atacată de emulsie. E clar ?

Sanda spuse da și se întrebă dacă ar putea efectua operația și singură. Mișcările Marietei erau foarte sigure, manipula cu ușurință șablonul, deși acesta era saturat cu un strat subțire de emulsie și plin de soluție verde. Se uită îndelung la degetele Marietei : erau curate de parcă n-ar fi lucrat cu coloranți. Sanda, uimită de această descoperire, se întristă puțin. Era convinsă că, dacă ar fi lucrat ea, ar fi fost mînjită pînă și pe nas.

Probabil de aceea a vrut să mă denigreze față de Panait, credea că sînt protejata lui. Nu găsise nici o altă justificare pentru ea.

— Și de ce te-a trimis Miliția ? Doar Miliția nu se ocupă de repartizarea brațelor de muncă ?! Numai dacă...

— Da, e vorba de acest „dacă". M-a trimis pentru că am făcut prostituție.

Surprinsă, Marieta era să scape borcanul cu ditol. Soluția gelatinoasă, puturoasă se revărsă pe buza sticlei. Sanda vru s-o ajute dar Marieta șterse borcanul cu aripile halatului.

— Zici, pentru prostituție ?!

Curiozitatea, ca o mască, i se întipări pe față. Avea gura întredeschisă și ochii i se rotunjiseră ca niște monede.

Sanda nu-i răspunse. O privi cum pregătește cea de a doua placă, cum întinde soluția pe suprafața șablonului. Își dădu seama că Marieta ar vrea să-i pună cîteva întrebări, dar nu știa cum să înceapă. Se amuză de încurcătura ei ; știa că în ochii ei abia acum devenise o persoană interesantă.

— Și cum făceai ? Te duceai și luai bani ?

Curiozitatea ei o stimulă :

— Da. Mă duceam și luam bani.

Intenționat îngroșa fiecare răspuns, să pară cît mai interesantă. Era hotărîtă să joace pînă la capăt „tare" ! Marieta întrerupse lucrul, puse borcanul pe etajeră, își șterse mîinile de halat și-și aprinse o țigară.

— Trebuie să fie o senzație ciudată. Făcu o pauză de efect, să vadă dacă cele ce avea de spus o interesează sau nu pe Sanda. I se păru că da și continuă : Anul trecut am fost la mare cu o prietenă și am cunoscut doi străini Cred că erau belgieni. Am fost cu ei la restaurant, după aceea ne-am plimbat pe malul mării, ne-am uitat la valuri, la lună... A fost o noapte extraordinară și ne părea la toți rău că se sfîrșește. Prietena mea — lucrează și ea aici în fabrică, la conexiuni, conduce o brigadă — s-a prins de unul dintre ei. Era un individ mic, negricios și foarte amuzant. Încerca tot timpul să ne povestească ceva cu puținele cuvinte românești pe care le învățase. Am rîs mult pe socoteala lui. A insistat să-i facem o vizită, să ne arate ceva, dar eu m-am scuzat spunînd că e tîrziu, că mă așteaptă cineva. Prietena mea n-a avut destulă forță ca să reziste și s-a dus în camera negriciosului. Cînd a plecat dimineața de la el a găsit în poșetă o bancnotă de o sută de lei. A vrut să se sinucidă, abia am reușit s-o liniștesc. S-a dus să-l caute pe negricios, dar acesta plecase chiar în dimineața aceea. Prietena mea a umblat ca ieșită din minți. Niciodată n-aș fi crezut că o sută

de lei primiți în acest fel pot tulbura atît de mult mintea unei femei. Cred că dacă aș fi vrut să fac haz pe socoteala ei, s-ar fi omorît. În orice caz, din ziua aceea n-a mai ieșit pe plajă, a stat ca o smintită în camera ei, privea tavanul și mă întreba tot timpul : „Arăt eu ca o prostituată ?“ În zadar îi dădeam asigurări că nu, nu mă credea. Spunea că pînă și eu mint. A ars bancnota în fața mea și după cîteva zile, cînd s-a mai liniștit puțin, și-a făcut bagajele și a plecat acasă. Să știi, nici eu nu-mi pot imagina cum se poate face dragoste pentru bani !

Atotștiutoare, Sanda răspunse sec :

— La fel ca și fără bani ! Cînd faci dragoste nu te gîndești la bani și în general nu te gîndești la nimic.

Sanda se amuză în rolul femeii stricate cu atît mai mult, cu cît Marieta începu s-o privească cu un respect straniu : o cerceta pe ascuns și devenise mult mai politicoasă. Sanda era convinsă că Marieta abia așteaptă să se ducă să povestească cele aflate.

În fața atelierului trecu Pavel de la Controlul tehnic. Sanda îl observă cum își încetinește pașii, cum trage cu coada ochiului spre ea și-i întoarse spatele.

— Să știi că niciodată n-aș fi crezut asta despre tine ! În fond, dacă mă uit la tine, pari un copil nevinovat. Au dreptate ăia care spun că n-ai voie să judeci un om după înfățișare. Dacă m-ar fi întrebat cineva despre tine, aș fi fost în stare să spun că ești o sfîntă.

— Chiar sfîntă ?

— Mă rog, nu ca alea din calendar, dar oricum...

Privi spre coridor, apoi făcu semn și Sandei. Sanda se uită și ea într-acolo și-l descoperi zîmbind pe directorul personalului.

— Bună ziua, tovarășe director.

Se întrebă dacă Serdan auzise sau nu discuția lor. Probabil că nu, Marieta stătuse tot timpul cu fața spre coridor, ar fi trebuit să-l observe.

— Bună, fetelor. Ei, cum merge treaba ?

Îi răspunse Marieta :

— Bine, domnule Serdan. Cum să meargă ?

— Aveți treabă cu mine ? interveni și Sanda.

Era convinsă că directorul venise anume pentru ea, s-o supravegheze.

— Nu, domnișoară, am trecut prin secție și m-am gîndit să-ți fac o vizită, să te întreb cum te simți.

— Eu lucrez aici de zece ani și nu m-ați vizitat niciodată, făcu Marieta înțepată. Vreți să vă las singuri ?

— Nu, dragă tovarășă. Nu e nevoie. Și află, nu te-am vizitat niciodată, dar știu totul despre dumneata. Panait mi-a spus că ești o muncitoare foarte bună.

— Mă mir, spuse Marieta și-și continuă munca în semn că pentru ea discuția a luat sfîrșit.

— De mine o să vă interesați în fiecare zi ? întrebă Sanda, și pe chipul lui Serdan se citi clar că-i păruse rău că venise în vizită.

— Nu, tovarășă. Numai cînd va fi nevoie. La revedere.

Plecă cu pași grăbiți și Marieta începu să rîdă cu voce tare, să fie auzită de Serdan.

— Nu-mi place omul ăsta, spuse Marieta după ce zgomotul pașilor se stinse pe coridor. Fetele de la bobinaj vorbesc foarte urît despre el. A venit să te controleze ?

— De ce să mă controleze ?

— Cum de ce ? Păi, pentru ceea ce mi-ai povestit tu.

— Ceea ce v-am povestit a fost doar o poveste. Am vrut să văd ce spuneți dumneavoastră.

— Nu-i adevărat. Chiar tu l-ai întrebat dacă va veni să se intereseze de tine în fiecare zi. De ce?

— Poate mă place, rîse Sanda.

Marieta o privi buimăcită ca una trezită din vis. Nu-i conveni răspunsul ei. Prea era interesantă noua imagine creată despre Sanda, i-ar fi părut rău să fie doar o poveste.

— Minți!

— Nu mint. Dacă aș fi făcut prostituție, aș fi fost arestată.

Argumentul era zdrobitor. Marietei îi păru rău că nu-i trecuse și ei asta prin minte.

Întrebă cu ciudă:

— Atunci, de ce mi-ai spus tot ceea ce mi-ai spus?

— Doar așa, pentru că dumneavoastră tot aveți o părere proastă despre mine.

— Eu, părere proastă?

— Da. Nu mi-ați spus cînd m-ați văzut cu băieții la masă că „repede m-am angajat"? M-am angajat la masa lor din greșeală.

— Eu ți-am atras doar atenția că băieții sînt niște derbedei... Asta, însă, nu înseamnă că am o părere proastă despre tine.

— Ba da. Mie mi-ați spus că ați vorbit cu maistrul Panait și i-ați spus că dumneavoastră ați dosit gunoiul în spatele sitei. Și nu e adevărat. I-ați spus că sînt leneșă, că n-aveți timp să mă dădăciți. De ce, tovarășă Marieta?

Marieta păli; frămîntă mucul țigării între degete, se fripse și, supărată, îl aruncă sub sită. Să cîștige timp, îl ridică și-l stinse în chiuvetă.

— Ți-a spus Panait?

— Nu. Am auzit eu cu urechile mele.

— Ai auzit greșit!

— Aş vrea să fie aşa. Spuneţi-mi, după ce am dat plăcile cu soluţie, ce se mai face ?

Pavel de la controlul tehnic trecu din nou prin faţa atelierului. Sanda se întoarse spre el şi, pentru o clipă, îi întîlni privirile. El zîmbi stînjenit, apoi îşi grăbi paşii. Marieta, bucuroasă că Sanda schimbă subiectul discuţiei, se grăbi să-i răspundă :

— Nimic. Lăsăm să se usuce.

Pînă la sfîrşitul schimbului, Marieta o ocoli aproape tot timpul. Nu-şi mai vorbiră decît cînd era absolut necesar şi numai legat de lucru. Marieta se simţea prost, nu ştia ce să creadă despre Sanda. La sfîrşitul lucrului dispăru. Îşi lăsă halatul aruncat pe sită. Sanda i-l puse în dulap.

În cantină vru să se aşeze la o altă masă, dar băieţii îi făcură semn de departe. N-avea cum să refuze.

— Te-am aşteptat de ieri, spuse Dudu. Îmi pare rău dacă te-am supărat cu ceva. Noi am glumit. Dacă vrei să nu mai glumim, O.K. Noi ne putem comporta ca nişte lorzi şi discutăm numai despre starea vremii ! E plăcut afară, domnişoară, nu-i aşa ?

Sanda zîmbi. Nu putea pricepe de ce îi vorbea urît Marieta.

— Dacă o să plouă, tovărăşico, va fi o ploaie scurtă de vară, spuse şi Lăcustă şi-şi ascunse privirile în farfurie.

Se lăsă tăcere între ei. Nu se auzea decît zgomotul tacîmurilor de la o masă alăturată şi paşii tîrşîiţi ai femeii care distribuia supa. Dudu se uită spre Gore, care pînă atunci nu scosese nici o vorbă.

— Eu cred dimpotrivă, dragă, că va fi tot timp frumos, spuse ca încheiere Gore. Pe cer nu-i nici un nor.

— Spune şi tu ceva, o rugă Dudu pe Sanda. Dacă nu ne răspunzi, înseamnă că nu vrei să stai de vorbă

cu noi. Și dacă e așa, de mîine ne putem găsi și o altă masă. Te-am supărat cu ceva ?

— Nu, nu m-ați supărat cu nimic. Dimpotrivă, mă simt foarte bine cu voi.

— Vezi că ești bou ? zise Lăcustă lui Dudu. Păi, sigur că da ! N-avea de ce să fie supărată, eu în orice caz m-am purtat ca în zilele de duminică. N-am înjurat, n-am scuipat în farfurie, nu mi-am spus părerea despre voi.

— Va să zică, tu n-ai o părere de duminică despre noi ? îl întrerupse Gore. Bravo, dragă !

— Nu, dar văzînd cum se întunecă Gore la față, începu să zîmbească.

În cantină era cald, aburii de mîncare pluteau peste mese, mirosea a varză acră și a pîine proaspătă.

— Eu cred, totuși, că o să plouă și n-o să putem merge la antrenament. Spune, tovărășico, tu faci ceva sport ?

— Nu, mărturisi Sanda.

Gimnastica făcută la școală n-o socoti sport. Pentru ea, sportul era numai pe stadioane, la aer liber.

— Foarte rău faci, tovărășico. Luă o poziție declamatorie : Sportul întărește fizicul. Stătu un timp, să-și reamintească citatul întreg : Întărește fizicul și ajută la dezvoltarea normală a psihicului. Bucuros că duse citatul pînă la sfîrșit, se întoarse victorios spre ceilalți : Am spus bine, băieți ?

— Perfect, îl încurajă Gore. Dar după cîtă minte ai, să știi că am avut emoții !

— De ce nu faci sport ? întrebă și Dudu. Ce faci toată ziua la cămin ? Vezi, ne-am interesat, știm că locuiești la cămin. Pînă la ora zece tot nu ai ce face. La stadion cel puțin te amuzi. Nu știi să faci nimic ?

— Eu cred că ar fi bună la sprint, spuse Lăcustă. La o sută de metri plat. Ieri a întins-o ca Bambuck ! Am cronometrat un 10,2 și a fost la troleibuz. Nu știi să alergi ?

— Nu.

— Poate ştii să sari ?

— N-am sărit niciodată.

— Vino după masă la stadion. E un antrenor foarte simpatic. O să-ţi spună textul lui Lăcustă despre fizic şi psihic. Hai, zău, vino ! Dacă n-o să-ţi placă, nu mai vii.

— Aşa m-am rugat, tovărăşico, şi de Dudu, interveni Lăcustă, ronţăind o coajă rumenită de pîine. Nici el n-a vrut să vină la început. Acum e cel mai bun la 5 000 de metri ! În toamna asta îl ia şi pe Barabaş. Vii ?

— Vin, de încercare, se dădu bătută Sanda. Mai mult să vă văd pe voi. Tu ce faci ?

— Eu, tovărăşico ? repetă întrebarea Lăcustă. Adică, ce fac eu ? Păi, eu îs pe urmele lui Brumel. Atac graniţa celor doi metri ! Am sărit o dată, pe cuvîntul meu de onoare, dar n-a mai fost nimeni pe stadion. Ştacheta era exact la doi metri. La concurs n-am trecut niciodată mai mult de 1,95. Ghinion !... Mare ghinion !

— Şi tu ! se întoarse Sanda spre Gore.

— Eu îmi întăresc psihicul ! făcu Gore. Eu n-am talent. Mă duc cu ăştia doi şi ţopăi şi eu. Aiurea ! Am încercat de toate. Acum mă omor cu triplul salt. Am minimum optzeci de bătături pe talpă !

Vru să-şi scoată pantofii să-şi arate bătăturile, dar Dudu îl opri la timp. Se întoarse spre Sanda :

— Atunci, ne-am înţeles ? La ora cinci venim să te luăm !

Sanda n-a mai fost la stadion decît o singură dată în viaţă, erau internaţionalele de atletism, maică-sa fusese repartizată ca traducătoare la echipa Franţei. Venise şi vestitul Jazy, taică-su insistase să se ducă şi ea la concurs, să-l vadă pe marele atlet.

— È ca şi cum te-ai duce să vezi moaştele sfîntului Nicodim ! Nu te alegi cu nimic, dar aşa se cade,

să te duci. Jazy e unul dintre acei sportivi care rămîn în istoria atletismului.

— Dacă mă duc, o să piardă sigur, răspunse Sanda cu timiditate.

Nu voia să-l refuze pe taică-su, dar nici chef de concurs nu avea. Spera ca tatăl ei, auzind că ar putea aduce ghinion marelui atlet, va renunța s-o ia și pe ea la întreceri.

— Nu are importanță dacă cîștigă sau nu. Oamenii se duc pur și simplu să-l vadă. Cînd te duci la Köln, te duci să vezi Domul, la Paris Turnul Eiffel, la Moscova Kremlinul, și pe stadion pe Jazy !

Jazy nu i-a făcut Sandei nici o impresie. La cursa de 5 000 de metri ar fi vrut să cîștige un atlet de culoare din Senegal, poate pentru că era cel mai slab dintre concurenți și purta o tiubeteică colorată pe cap. Senegalezul era tot timpul cursei în plutonul codaș, oamenii făceau glume pe socoteala lui :

— Ai să vezi, țiganul o să facă o surpriză !

— Da, o să-i pună piedică lui Jazy și o să cîștige.

Senegalezul avea și picioare strîmbe, alerga caraghios și era foarte urît. Oare, acolo în junglă unde s-a născut, s-a gîndit vreodată că o să vină în Europa, să-și măsoare forțele cu marile vedete ale atletismului ? Desigur că nu. La ceea ce se gîndește e că trebuie să-și miște cît mai repede picioarele, să inhaleze cît mai rar din aerul acesta uscat și rece.

Cursa fusese cîștigată de un belgian. Jazy ocupase locul doi, dar toată lumea îl sărbătorea pe el — și fotografii, și ziariștii. Un grup de pionieri i-au adus flori, fetele se îngrămădiseră în jurul lui, să-i ceară autografe. Senegalezul terminase cursa printre ultimii, nimeni nu-i dădea nici o importanță, numai Sandei îi trecu prin gînd să se ducă la el să-i ceară autograf, dar, temîndu-se că atletul ar putea să creadă că vrea să-și bată joc de el, renunță. În general, tot concursul i se păru ceva ireal ! Un atlet

cubanez, Jesus Fares, venise zece mii de kilometri să alerge o sută de metri ! Și nici nu cîștigase măcar ! Oare merită să zbori mii de kilometri, pentru o încercare de zece secunde ? E ciudat, pentru cele zece secunde oamenii se pregătesc ani de zile ! Aplauzele durează vreo două minute, și cu asta atletul și-a făcut datoria. Spectatorii se uită la altă întrecere, alte două minute de aplauze și atîta tot. Taică-su privea concursul preocupat și ori de cîte ori Sanda o vedea pe maică-sa alături de un atlet care o ținea de umăr, cauta să-i sustragă atenția lui taică-su.

— Și dacă unul fuge acum o sută de metri în opt secunde ?

— E imposibil, fata mea ! Trec ani pentru fiecare zecime de secundă...

— Și dacă, totuși ?...

— Nu există „totuși". Douăzeci de ani au trecut pînă a căzut recordul lui Owens. Douăzeci de ani au trecut pînă s-a smuls recordului o zecime de secundă. Dar de ce n-o întrebi pe maică-ta, ea e în problemă... È toată ziua cu ei.

Acest „e toată ziua cu ei" suna ca un acord trist. Sanda înțelesese chiar mai mult : o capitulare. Îi era milă de taică-su, își aduse aminte de individul cu ochelari și-i veni să plîngă. Fără îndoială, lumea era prost concepută sau, în orice caz, prost orînduită. Dacă mama ar fi avut un serviciu ca toți oamenii, funcționară, sau pur și simplu ar fi stat acasă, părinții s-ar fi înțeles mult mai bine. Necirculînd, nu l-ar fi întîlnit pe omul acela cu ochelari, și acum ar fi stat în rînd cu ei, printre spectatori, nu printre sportivi care-i făceau ochi dulci.

Seara, mama întîrziase la un banchet organizat de Federația de atletism și se reîntorsese acasă tîrziu, spre zori. Tata o așteptase în sufragerie, citise un timp, pe urmă, obosit, adormise la masă. Mama îl certă că-și pierde nopțile. Sanda se prefăcu că

doarme, deşi ar fi vrut foarte mult să intervină, să-i spună că e nedreaptă, că pe stadion nu se purtase corect, n-ar fi trebuit să lase ca sportivii s-o ţină de umăr, mai ales că era şi tata de faţă. De altfel, ea nici nu era sigură că mama fusese la banchet; ori de cîte ori lipsea de acasă, şi-o închipuia alături de omul cu ochelari.

De la cantină se duse de-a dreptul la cămin. Fetele erau toate în dormitor, culcate, în afară de Clara, care lustruia cu o soluţie nişte bijuterii false.

Cînd Sanda trecu pe lîngă patul ei, ea se întoarse spre Nuşa şi-i spuse cu voce tare, s-o audă şi Sanda :

— Mă duc sîmbătă la *Aida*. Am lămurit-o pe bătrîna şi m-a iertat.

Sanda nu-i dădu nici o atenţie. Clara, nemulţumită că nu constată nici o schimbare pe faţa Sandei, întinse o brăţară formată din plăci galbene spre patul vecin :

— O am de la Gigi, ce crezi, face cincizeci de lei ?

Nuşa nu cunoştea preţul brăţărilor de bronz, şi ridică din umeri. În dormitor se făcu linişte. Sanda se întinse pe pat. Era obosită. Mirosul fînului cosit din grădină o învălui şi hotărî să nu se ducă la antrenament. Spre mirarea ei, somnul o ocoli. Încercă să înşire în gînd toate operaţiile învăţate azi cu ocazia transpunerii şabloanelor, pe urmă îşi aduse aminte de discuţia avută cu Marieta. Încercă s-o plaseze pe Marieta într-un cadru familiar, dar nu reuşi. Se întoarse spre Ana :

— Tu o cunoşti pe Marieta de la circuite ?

— Da. Ce-i cu ea ?

— Nimic. Lucrez cu ea în aceeaşi secţie.

— Am auzit că-i scîrboasă. Ştii, maică-sa e garderobieră undeva la un teatru. O duc prost şi ea-i ghinionistă ce nu s-a mai văzut. A umblat cu un băiat vreo trei ani, au fost logodiţi, pe urmă el a

făcut cuiva un copil şi a trebuit să se însoare. I-am spus : „Mai bine îţi făcea ţie un copil".

Cineva deschise uşa dormitorului şi o anunţă pe Sanda că e chemată de directoare. Cînd ajunse la uşă, auzi vocea Clarei :

— Numai să nu ciripeşti.

Sanda nu se învrednici să-i răspundă. Era convinsă că a fost chemată în legătură cu incidentul de ieri seară. Directoarea o pofti să se aşeze.

— Uite de ce te-am chemat, domnişoară Dobrescu. Căminul nostru are o reputaţie bună. Am vrea s-o păstrăm.

— Şi cu ce aş putea să vă fiu de folos ?

— Păi, vezi, tocmai asta e.

... — Cu ce aş putea periclita renumele şcolii, tovarăşă dirigintă ?

— Cu tot ceea ce faci. Cu tot ceea ce este nedemn de o elevă a liceului nostru. Pentru că nimeni nu-ţi va cere socoteală ţie, ci nouă, care răspundem de renumele acestui liceu.

— Dar n-am făcut nimic grav. tovarăşă dirigintă.

— Gravitatea faptelor o stabilim noi. Ce părere şi-au format oamenii despre educaţia pe care o dăm elevelor, cînd te-au văzut dansînd pe trotuar ?

— N-am dansat. Am arătat unei prietene nişte noi paşi de sambă.

— Vezi, tocmai asta e. Pînă acum n-am avut nici o reclamaţie în legătură cu comportarea fetelor de la cămin.

— Şi vreţi să spuneţi că de cînd am venit eu...

— Nu vreau să spun asta. Vreau ca nici de acum încolo să nu avem nici o reclamaţie. Să ştii că introducerea persoanelor străine în cămin este interzisă. De asemenea, te-aş sfătui să nu-ţi dai întîlnire cu persoane de sex masculin în faţa căminului.

— De ce-mi spuneți toate astea tocmai mie ?

— Pentru că am fost la serviciul personalului. Mi s-a spus că dumneata, știi ce vreau să spun ?

— Nu.

— Mă obligi să folosesc cuvinte pe care n-aș fi vrut să le folosesc.

— Ați fi putut să-mi atrageți atenția dacă aș fi avut vreo abatere.

— Așa am și procedat. Dacă te duci la fereastră, vei vedea trei bărbați care te așteaptă și te fluieră de vreo zece minute.

Contrariată, Sanda se duse la fereastră. În stradă, în fața căminului, stăteau Gore, Dudu și Lăcustă.

— Dar aceștia sînt colegii mei de lucru. Trebuie să mă însoțească la stadion, la antrenament.

— Să știi, domnișoară, în „persoanele străine" sînt incluși și colegii. Nici nu mi-aș imagina că te-ai întîlni cu oameni străini. Asta am vrut să-ți spun.

— Am înțeles, tovarășă directoare.

Coborî fără să mai treacă pe la dormitor. Băieții izbucniră într-un ura puternic, de răsună toată aleea.

— Dacă vreți ca directoarea căminului să facă icter, mai strigați o dată.

— Crezi că am făcut gălăgie prea mare ? întrebă Lăcustă.

— După părerea ei, da. Și acum, am o rugăminte la voi : data viitoare nu veniți pînă aici, în fața căminului. Mă așteptați la capătul aleii.

— Nu sîntem destul de prezentabili, dragă ?

— E vorba de altceva. Eu sînt nouă aici și...

— Am înțeles, îți la reputație.

Terenul de sport al fabricii era destul de bine întreținut. Zgura roșiatică era greblată, pe pistă se distingeau liniile albe ale culoarelor. Tribunele, din lemn, vopsite de curînd, miroseau a ulei de in și terebentină. Fără spectatori, avea un aer trist, ca o alee pustie, toamna. Privindu-le, Sanda fu cople-

şită de un sentiment ciudat de singurătate şi-şi aduse aminte de un interviu acordat de un actor unui redactor de la Televiziune, care declara foarte bombastic că, pentru el, cel mai trist lucru din lume e o sală de teatru goală. Pe atunci Sanda fusese convinsă că declaraţiile actorului erau gratuite, vrînd prin asta să pară în faţa telespectatorilor un om îndrăgostit de teatru. Abia acum îi dăduse crezare.

— Te-au emoţionat tribunele ? întrebă Dudu, ca şi cum i-ar fi ghicit gîndurile.

— Da. Dar, spuneţi-mi eu ce trebuie să fac acum ?

— Întîi, te prezentăm antrenorului.

Antrenorul era un om gras, pe vremuri aruncase cu discul, povestea tot timpul despre marile concursuri de la Predeal, despre el şi despre Moina, despre el şi despre Victor Pop, despre cursa aceea istorică de o mie cinci sute de metri şi despre aruncările lui în jur de cincizeci de metri, şi asta nu acum, ci în urmă cu cincisprezece ani ! Pe atunci, peste cincizeci de metri nu arunca decît Consolini, Consolini şi el ; dar el, ghinionist, n-a avut niciodată norocul italianului, să arunce şi la concurs ! El era bun numai la antrenament şi la concursurile de selecţie...

— Nu ştiu ce aş putea face, domnule antrenor...

— Nimeni nu ştie ce ştie. La început şi eu am alergat la garduri, şi abia după un an mi-am găsit vocaţia la disc. Azi faci o uşoară încălzire, încerci la toate probele de una singură, fără îndrumare. Pe urmă, vedem noi.

Sanda îmbrăcă un tricou destul de uzat, nişte pantofi cu cuie, abia reuşea să meargă cu ei, se temea că o să se zgîrie în timpul mersului. La şcoală la orele de gimnastică alerga ca toate celelalte colege, nici mai încet, nici mai repede. La săritura în lungime parcă sărea mai mult decît celelalte fete, dar nu în aşa fel să atragă atenţia cuiva. Îi plăcea

mult mai mult gimnastica. La gimnastică o lăudau toţi profesorii, — o dată, la un concurs organizat pentru elevi, fusese selecţionată în echipa şcolii.

Dintre băieţi numai Gore rămase în apropierea ei. Dudu avea de parcurs douăzeci de ture, iar Lăcustă făcea sprinturi scurte de şaizeci de metri. Gore se postă în faţa ei şi-şi pironi privirile de tricoul ei uzat, transparent. Sanda, nevrînd să-l jignească, nu-i spuse nimic, îi întoarse doar spatele şi porni spre pistă.

Era o după-masă caldă, cu mult soare. Din lipsă de vînt, fanioanele care marcau colţurile terenului atîrnau nemişcate, de parcă ar fi fost de porţelan. Iarba arsă de pe teren era galbenă, iar pămîntul uscat plin de crăpături. Sanda îşi începu turul de pistă încet, dar chiar şi aşa, la fiecare zvîcnitură a picioarelor, broboane de sudoare i se prelingeau pe tîmple, pe spate, pe piept. Tricoul se umezi şi i se lipise de trup ; nu fusese spălat de mult şi mirosea a transpiraţie. „La ce dracu am venit aici ? ! Nu era mai bine să rămîn la cămin, în umbră, culcată pe patul de lîngă fereastră ? Acolo era mult mai răcoare, poate şi din cauza pădurii, şi din cauza geamurilor întunecate cu hîrtie albastră.“ Se uită în jur. Pe stadion nu era nici un colţ umbrit, numai sub cupola tribunei principale. Antrenorul îi făcu semn să se grăbească :

— Lungeşte paşii, fetiţo, te mişti de parcă ai fi la plimbare pe corso. Hai, gaz !

Sanda întinse paşii, ajunse la turnantă, soarele îi cădea drept în ceafă şi o apucă o moleşeală cruntă. Trase cu ochii spre antrenor, acesta era preocupat cu alte două fete, le învăţa cum să predea şi să preia ştafeta. Le calcula paşii, dădea semnul cînd să pornească cea care prelua, le oprea, le dădea iar drumul.

Ajunse la cea de a doua turnantă. Acum soarele o bătea din față, trebuia să alerge cu ochii întredeschiși. Își arunca picioarele mecanic înainte și i se părea că aleargă nemaipomenit de încet, că turul nu se va mai sfîrși niciodată. Nu și-ar fi imaginat că patru sute de metri e atît de lung ! Răsufla cu gura deschisă, aerul era puțin cald, neîndestulător pentru plămînii ei agitați.

La cea de a treia turnantă gîfîia, dar își putea ține ochii deschiși. Privea prosteşte cerul, neverosimil de azuriu, și nu se gîndea la nimic. O rîndunică traversă văzduhul atît de repede, încît se contopi într-o singură linie neagră, frîntă. Cam de culoarea asta a cerului erau și ochii tehnicianului de la controlul tehnic. Poate chiar mai albaștri. În cele din urmă înconjură terenul și se trînti pe iarbă. Îl compătimea pe Dudu, care avea de alergat douăzeci de ture. Ar fi vrut să stea mult timp culcată, dar auzi vocea antrenorului :

— Încerci la înălțime ?

— Încerc.

Acum îi era totuna. Tot era hotărîtă să nu mai vină niciodată la antrenament. Se ridică și porni spre groapa de sărituri. Gore, care îi dădea tîrcoale, se duse după ea și se așeză chiar în fața gropii de nisip. Din cauza lui, emoționată, sărea prost, dobora ștacheta cu mîna, chiar înainte de a fi ajuns lîngă ea.

— Încearcă la lungime.

Se duse la groapa cu nisip, curăță cu palma pragul de lemn unde trebuia să bată, apoi se îndepărtă să-și ia elan. La marginea terenului îl descoperi pe Pavel de la controlul tehnic. Roși și-și luă repede privirile de la el. „Bine că nu m-a văzut sărind la înălțime. Dar de ce să nu mă fi văzut ?! Cine știe de cînd e aici..." Ar fi vrut acum să sară mult, să-l entuziasmeze pe antrenor.

Își luă avînt, porni vijelios spre groapa cu nisip și se îngrozi că n-o să-i iasă pașii. Știa că va sări în orice condiții. Bătu puternic cu stîngul și avu senzația că săritura nu se mai sfîrșește. Antrenorul aprecie distanța :

— Nu e rău ! Zău că nu e rău ! Păcat că n-ai viteză. Mai încearcă o dată !

Sanda se îndreptă spre locul de pornire și, spre uimirea ei, Pavel nu mai era acolo. Îl zări mult mai departe, rezemat de balustrada tribunei. Își luă avînt și fugi din toate puterile. Săritura a doua a fost puțin mai rea decît prima.

— Nu e rău, mai spuse antrenorul o dată. Marțea viitoare faci sprinturi. Am terminat azi. Hai, dezbrăcarea !

Fluieră puternic de două ori, în semn că antrenamentul a luat sfîrșit.

La duș trebuia să-și aștepte rîndul, înaintea ei mai erau două fete slăbuțe, una chiar foarte slabă, de i se puteau număra coastele. Ce-o fi făcînd nemîncatele astea aici, în loc să stea acasă nemișcate în pat, să se îngrașe ? Mai vin pe stadion, să slăbească și mai mult ?! Cele două fete vorbeau în șoaptă, dar erau prea aproape ca Sanda să nu le audă. Cea slabă spunea ceva despre un concurs foarte reușit. Fără să vrea, Sanda trase cu urechea :

— Nemțoaica era în fața mea cu vreo doi pași, pe culoarul doi. Asta puteam recupera la turnantă, mă temeam, însă, că o să înceapă să tragă. Eu parcă aș fi avut ceva în beregată, abia puteam răsufla. Mă temeam că n-o să pot termina cursa. Eram cu ochii tot timpul la nemțoaică. Înainte de turnantă, ea, în loc să tragă, începu să slăbească. Asta mi-a dat aripi. Îndată am început să respir mai în voie și am lungit puțin pașii. Nu voiam să observe nemțoaica că insist. Am vrut s-o las să creadă că și eu sînt pe sfîrșite. La turnantă am început să trag. A încercat și

ea, dar eu eram în avînt, şi ea abia în pornire. Nu mai vedeam în faţă pe nimeni, numai liniile albe ale culoarelor.

Convorbirea se întrerupse, cea slabă intră sub duş, — sub perdeaua de apă părea băiat. Nu avea nici sîni, nici şolduri.

Sanda o întrebă pe fata rămasă lîngă ea :

— Cine e ?

— Cum, n-o cunoşti ?... Doina Savu.

Sanda nu-i auzise numele niciodată. Fata îi dădu lămuriri :

— Campioana noastră la patru sute metri juniori. Alaltăieri s-a întors de la nişte concursuri de la Milano...

Sanda privi spre Doina Savu cu invidie. Nemîncata asta a fost la Milano ! Avea acasă cîteva cărţi poştale primite de maică-sa de la un negustor de paste făinoase din Milano. Cărţile poştale color reprezentau acoperişul Domului, dantelăria aceea măreaţă din piatră. „Ce norocoşi sînt unii ! Oare eu dacă m-aş duce în Italia, m-aş întoarce ?“ Se uită speriată în jur, dacă nu cumva i-a auzit cineva gîndurile.

— Hai, tu urmezi.

Sanda intră sub duş, — apa fierbinte îi biciui spatele şi, din cauza aburilor, se moleşi. Ar fi vrut să stea mult timp sub şuvoiul de apă, dar mai erau cîteva fete care îşi aşteptau rîndul. Cu mişcări leneşe îşi frecă umerii, genunchii, apoi se înveli într-un prosop colorat şi se aşeză pe bancă şi o căută pe Doina Savu din priviri. Campioana era pe jumătate îmbrăcată : în loc de furou purta un maiou bărbătesc, prin maiou i se vedeau coastele şi umerii osoşi, lipsiţi de feminitate. Dacă atletismul te deformează în aşa hal, poate ar fi bine să se lase de pe acum de sport, să nu ajungă ca asta !

De afară își auzi strigat numele. Se îmbrăcă repede și ieși din vestiar ; soarele puternic o orbi, văzu cerculețe roșii pe ecranele pleoapelor și, pentru o clipă, avu senzația că cerculețele colorate aduceau cu dantelăria de piatră de pe acoperișul Domului din Milano.

— Am crezut că te-ai înecat sub duș sau că iei lecții de înot ! o dojeni Dudu. Dacă m-ar fi lăsat portarul, aș fi venit după tine.

— Dar unde-s ceilalți ? întrebă mirată Sanda, văzîndu-l numai pe el.

— Mi-au spus că trebuie să meargă mîine la serviciu și nu știu dacă tu termini baia pînă atunci.

— Am stat chiar atît de mult ?

— Chiar mai mult.

În drum spre cămin, Sanda îl întrebă pe Dudu dacă-l cunoaște pe omul cu pantaloni negri care fusese pe stadion.

— Îl știu. Am și stat de vorbă cu el. L-am întrebat : „Faci control tehnic, meștere, sau ai venit să te uiți la picioarele fetelor ?“ Cred că s-a supărat. M-a întrebat de tine.

— De mine ? făcu Sanda într-o doară, ca Dudu să nu observe că e curioasă.

— Da.

Sanda așteptă ca Dudu să continue, dar acesta începu să povestească despre un concurs de la Ploiești, unde se clasase ultimul.

— Am pornit șapte, toți erau începători, în afară de mine. Am vrut să fac pe grozavul și n-am dozat bine turele. Am sprintat tare la început, și pe la mijlocul cursei priveam umilit cum mă luau bobocii.

— Și ce a întrebat ?

Dudu tresări, dar nu răspunse imediat. Căută privirile Sandei, dar ea își ținea capul în pămînt.

— A întrebat cine ești.

— Și ce i-ai spus ?

— Ce să-i spun ?! Adevărul ! I-am spus că eşti regina Angliei ! N-a vrut să mă creadă.

— Tu nu eşti niciodată serios ?!

— Ba da. Totdeauna. De ce să aibă numai englezii regina lor ? Eu de ce să n-o am ? !

Ajunseră în faţa căminului. Sanda aşteptă ca Dudu să mai spună ceva, dar acesta era în continuare preocupat de legănarea sacului sportiv.

— La revedere, Dudu. Mîine, la masă !

— Cum doreşte maiestatea-voastră !

Trei zile la rînd Sanda avu febră musculară. Călca cu încetinitorul de parcă ar fi mers pe cuie. Cînd se apleca o dureau şalele, cînd stătea ţeapănă o dureau picioarele. Nu se simţea bine decît în pat sau sub duş. Apa fierbinte îi lua şi ultima vlagă, avea senzaţia că îi înmuia şi oasele şi totdeauna ieşea din baie roşie ca racul. Scările de la subsol pînă la etajul doi le urca greu, de parcă ar fi avut picioarele paralizate. La serviciu ar fi vrut tot timpul să stea pe scaun sau cel puţin rezemată de perete. Marieta o privea pieziş şi uneori îi zîmbea cu subînţeles, ca şi cum ar fi spus : aşa e cînd nu cunoşti măsura !

Pavel de la controlul tehnic trecea în fiecare zi de cîteva ori pe coridorul din faţa atelierului, şi Marietei îi deveni suspect :

— Uite, ăsta e iar aici ! Vrei să-l întreb ce vrea ?

— Nu, nu, lăsaţi-l în pace, tovarăşă Marieta ! Poate are treabă.

— Are pe dracu ! Înainte de a fi venit tu în secţie, nu-l vedeam cu săptămînile. Acum nu-i zi de la Dumnezeu să nu treacă pe aici ! Eu tot îl întreb odată.

— Vă rog foarte mult, nu !

Imediat, însă, îşi dădu seama că insistenţa ei cu care protestează ar putea da de bănuit. Întoarse vorba :

— În fond, aţi putea să-l întrebaţi.

Într-una din zile, Marieta o primi pe Sanda cu trei garoafe roşii.

— Nu te speria, nu sînt de la mine. Le-a adus unul din ăia trei. Spunea că asta mare — o garoafă era mai mare decît celelalte — e de la el. Care din ăia trei îţi face curte ?

— Toţi trei la un loc ! N-au haz decît cînd sînt toţi trei împreună.

— Spune ăluia care a fost aici că dacă mă mai ia cu „dragă", îl plesnesc !

— Înseamnă că a fost Gore, el vorbeşte cu „dragă". Eu m-am obişnuit cu el.

— Dacă vrei să-i vezi poza, e afişată la poartă. A lăsat un robinet deschis şi apa a curs toată noaptea, inundînd un atelier întreg.

— Ştiu, mi-a spus... minţi Sanda.

Gore nu-i spusese nimic, dar nu voia ca Marieta să-l comenteze. Hotărî să-l întrebe la prînz care e povestea cu robinetul.

În timpul lucrului, Marieta mai pomeni de cîteva ori cazul lui Gore, ca şi cum ar fi vrut prin asta să-l discrediteze în faţa Sandei. Sanda se prefăcu că n-o aude sau schimbă discuţia. La cantină se aşeză chiar în faţa lui Gore.

— Ţi-am văzut poza la tabla de onoare...

— M-ai văzut, dragă ?! zîmbi Gore. Cum îţi plac ? Ieri cînd au fost ăia de la revista *Cinema* şi mi-au văzut poza, au vrut să mă ia la film ! Spuneau că sînt la fel de frumos ca Florin Piersic ! Eu zic că-s mai frumos !

— Şi cum ai lăsat robinetul deschis ?

— Te-ai înţeles cu cei de la U.T.C. ? Ei mi-au pus aceeaşi întrebare. Dacă te interesează un răspuns concret, tehnic, draga mea, mi-e foarte uşor. Am apucat robinetul cu mîna dreaptă, l-am răsucit spre stînga şi, ca să vezi, minune ! apă ioc ! L-am mai ră-

sucit, dar un strop de apă n-a vrut să curgă ! M-a strigat cineva, i-am răspuns și pe urmă am uitat să închid robinetul... Peste noapte au dat drumul la apă și a doua zi Federația de înot a vrut să organizeze campionatele de natație la noi !

Spre sfîrșitul prînzului, Gore o întrebă dacă mai are febră musculară.

— Da, merg ca o schiloadă. Parcă nici nu mai am chef de antrenament.

— O să-ți treacă, dragă, încă o zi, două, și te vei simți ca un nou-născut. Dar să știi că e vina noastră că nu te-am prevenit. Dacă ți-am fi făcut masaj, nici n-ai fi avut dureri. Cred că nici acum nu e tîrziu. Eu mă angajez să-ți fac un masaj, ca la Marienbad !

— Masorii pentru femei sînt orbi... făcu Dudu atotștiutor.

— Țin ochii închiși, dragă ! Sau dacă vrei, se întoarse spre băieți, nu aveți încredere în mine, mă puteți lega la ochi !

— Ai vrea...

— Zău, aș vrea ! Nu pentru mine, dar să mai alin durerile Sandei ! Vrei ?

— Spune-i nu, Sanda. Tu știi ce al dracului e ăsta ? A mai făcut o dată masaj cu ochii legați și era să plătească pensie alimentară.

Rîseră un timp pe socoteala lui Gore, apoi Dudu făcu semn lui Lăcustă să se ridice :

— Noi, din păcate, trebuie să ne retragem.

— Dar unde vă grăbiți ? întrebă Sanda mirată. Nici n-ați mîncat felul trei.

— Lasă-i să se ducă, dragă, te pomenești că sînt în stare să rămînă.

— Bine a spus Dudu, interveni și Lăcustă în discuție. Din păcate, nu mai putem sta, tovărășico. Și te rog să ne spui mîine dacă Gore ne-a halit și prăjiturile noastre.

După ce făcură cîţiva paşi, Gore strigă după ei :

— Păcat că n-aveţi treabă în fiecare zi. Şi după ce se convinse că cei doi nu se vor mai întoarce, se aplecă spre Sanda : Faţă de ei n-am vrut să vorbesc, că m-ar fi luat peste picior. Îi ştii cum sînt...

— Şi ?

— Cum adică şi ? se holbă Gore. Ţi-am spus, îmi placi foarte mult.

— Şi eu ce vrei să fac ?

— Nimic. Iartă-mă că ţi-am spus.

Îşi pironi privirile în farfurie.

— Acum de ce te-ai supărat ? Ce-ai fi vrut să fac ? Să-ţi sărr de gît de bucurie, să cînt sau să dansez ? Am înţeles, îţi plac. Ştiam asta încă de la primul antrenament. Dar eu te socotesc ca pe un prieten. Mă simt bine cu voi, sînteţi simpatici.

— Voi înseamnă toţi trei.

— Da.

— Eu cu o treime din tine nu mă mulţumesc. Eu te vreau toată. Nu-i dădu Sandei răgaz să-l întrerupă. Continuă repede : Să fim numai noi doi. Aş vrea să mergem împreună la cinema, la ştrand, la...

Tăcu, brusc, apoi ridică privirile spre Sanda.

— Măi Gore, noi nu ne potrivim.

— Poate ai pe altcineva ?

— Poate...

— Îl omor, dragă. Zău îl omor. Eu de ani de zile visez să mă întîlnesc cu o fată ca tine. Acum te-am găsit, şi tu eşti ocupată. Păi, e dreptate asta ?

— E mai bine să fim prieteni, Gore. Abia ne cunoaştem.

— Vrei să spui că pot să sper ?

— Nu, Gore. Abia ne cunoaştem, de ce să complicăm lucrurile ?

— Să ştii că eu de azi încolo am să te ocolesc.

— Mai înainte mi-ai spus că mă placi...

— Tocmai de-aceea. Nu-mi place să te privească toți nespălații.

— Așa vorbești tu despre prietenii tăi ?

— Așa ! Și să știi că sînt lucruri mai importante decît prietenia !

— Mai încet, Gore, se uită lumea la noi.

— Nu mă interesează ! Te iubesc, Sanda, înțelegi ? De aceea am să te ocolesc.

Se ridică de la masă și plecă fără să salute.

3

Sîmbătă, înainte de sfîrșitul schimbului, veni maistrul Panait în atelier. Marieta era plecată la fotogravură. Maistrul era bine dispus, clipea vesel, se opri în mijlocul încăperii și o privi lung pe Sanda.

— Ei, cum merge ? întrebă după ce se convinse că Sanda lucra fără cusur.

— Bine, tovarășe maistru.

— Spune, fată, tu știi la ce secție lucrezi ?

— Desigur ! La circuite-imprimate...

— Și știi ce faci aici ?

— Da, imprim circuite electrice pe plăci de pertinax.

— Da, asta faci ! Dar știi ce înseamnă asta în mare, în principiu ? Să-ți dau un exemplu : unii construiesc avioane și știu că aparatele construite de ei vor zbura, vor transporta oameni și mărfuri la mii de kilometri... Ce rost are imprimarea pe care o faci tu ?

— Știu, vreți să mă întrebați dacă m-am uitat vreodată într-un aparat de radio. Să știți, tovarășe Panait, că m-am uitat ! M-am uitat după ce am avut discuția cu dumneavoastră.

— Foarte bine. Ai văzut cîte fire, cîte lămpi și cîte legături sînt acolo ?

— Da.

— Ei, toate acele lucruri acum sînt de prisos. Sutele de fire, miile de legături le faci tu. Le faci cu o singură operație. Ca și cum ai lua un creion și ai desena firele, legăturile. Mai presus, tipărești toată instalația. Aici, în secția ta, se aplică una din cele mai noi cuceriri ale fizicii moderne. Toată instalația complicată dintr-un aparat de radio tu o tipărești pe o placă, și legăturile care se făceau înainte între fire, toate contactele care se sudau și care erau susceptibile la deteriorare nu se mai pot desface. Voi faceți sute de imprimări pe zi. Mai demult, pentru sute de aparate de radio lucrau zeci de tehnicieni luni de-a rîndul. Tot acest proces complicat, de luni de zile, cu zeci de oameni, s-a redus practic la o singură zi de lucru și numai la cîțiva oameni. Dacă pricepi sensul acestor lucruri, atunci știi ce faci. Amin ! Dar nu pentru asta am venit. A telefonat tovarășul Serdan să treci pe la el.

— Acum ?

— Nu, fata mea, nu în timpul lucrului. Dacă are treburi funcționărești, să te aștepte. Te duci după schimb.

Sanda era convinsă că directorul personalului o cheamă s-o certe pentru felul cum se purtase cu el în secție. Și Marieta fusese înțepată, Serdan se simțise prost și a plecat umilit. Desigur, dacă atunci n-ar fi fost discuția aceea aprinsă între ea și Marieta, ar fi fost altfel primit. Sanda chiar a doua zi se așteptase să fie chemată și e frumos din partea lui că n-a beștelit-o imediat. Oricît, Serdan făcea parte din comitetul de direcție, nu era un om oarecare în întreprindere și pe deasupra fusese destul de amabil la angajare. Desigur, a contribuit și recomandarea lui Petre Popescu la această purtare politicoasă, dar

singură recomandarea nu poate să-l determine să fie drăguț și binevoitor. După terminarea lucrului, Sanda se pregăti anume pentru această întîlnire. Pierdu un sfert de oră în fața oglinzii din spălător și numai după ce se convinsese că arată așa cum trebuie, porni spre clădirea direcției. Spre mirarea ei, birourile aripii administrative erau goale și tocmai se dojeni că întîrziase atît de mult, cînd se auzi strigată :

— Credeam că nu mai vii, tovarășă Dobrescu.

Serdan stătea la capătul coridorului și zîmbea. Totuși, tonul lui sobru, sublinierea cuvîntului „tovarășă" o făcură pe Sanda să tresară. „Da, o să mă facă de două parale."

— Poftim, mai spuse Serdan, și-i arătă ușa care dădea spre anticamera lui. Sanda porni într-acolo. Pe drum se uită cu coada ochiului spre el și i se păru sobru, oficial. Serdan intră și el în birou, dar nu trase ușa după el, se rezemă de birou vrînd parcă să sublinieze că nu are de gînd să stea prea mult.

— Stai jos, tovarășă.

Emoționată, Sanda nu reuși să se adune, se așeză cuminte pe marginea scaunului.

— Mi-a spus tovarășul Panait că m-ați căutat.

— Da, te-am căutat. Din păcate, în timpul săptămînii n-am prea avut timp și te-am neglijat. Și, precum știi, trebuie să am grijă de dumneata.

— Nu înțeleg.

— Ba înțelegi !

Zîmbi din nou. Sandei i se păru că e obraznic. Se înfurie. „Doar n-o să mă las timorată !" Singurul ei atu era faptul că Serdan dezvăluise trecutul ei directoarei căminului. Va trebui să-i arunce în față această vină, să poată discuta cu el de la egal la egal.

— Să știți, tovarășe director, dacă va trebui să mă prezint zilnic la dumneavoastră și să vă raportez

tot ceea ce am făcut, cum m-am comportat, atunci îmi dau demisia chiar acum.

— Eşti înţepată azi. Ce s-a întîmplat ?

— Nimic, în afară de faptul că aţi informat toată lumea că am fost trimisă de Miliţie. Atîta tot.

— Nu-i adevărat.

— Atunci, probabil, minte directoarea căminului. Ea a spus că a fost aici, a aflat totul şi, ca atare, mi-a ţinut o morală.

— Să ştii că o lecţie de morală nu strică. Şi acum să-ţi spun cum s-a întîmplat, ca să nu-ţi faci o părere greşită despre amîndoi. Directoarea într-adevăr a fost aici, dar în lipsa mea. Secretara i-a arătat fişa. Fii liniştită, a fost sancţionată.

— N-ar fi trebuit.

— Ba da. Există la noi un regulament de ordine interioară. Cine nu se conformează e sancţionat. Nu mă întrerupe, încă n-am terminat. Am stat de vorbă cu directoarea voastră şi i-am spus tot ce trebuia. Am aflat şi de scandalul de la cămin şi-mi pare bine că te-ai comportat frumos.

În sinea ei, Sandei îi păru rău că-l învinuise pe nedrept, că se purtase urît cu el cînd fusese în vizită la circuite. „Dar de ce nu mai spune nimic, de ce stă şi mă priveşte atît de ciudat ?“ În tricoul lui bej, mulat pe corp, părea mai degrabă sportiv decît funcţionar.

— Şi azi de ce m-aţi chemat, tovarăşe director ?

— Acum nici nu mai ştiu precis. M-ai luat repede şi m-am fîstîcit.

Încurcătura directorului îi făcu plăcere Sandei. Zîmbi şi ea, abia perceptibil şi savură momentul.

— Da, mi-am adus aminte.

Se duse în spatele biroului şi se aşeză. „Va să zică, totuşi este o pricină“, îşi spuse Sanda. Îşi lăsă privirile în pămînt. Directorul îşi aprinse tacticos

o țigară, o privi pe Sanda prin fum și abia atunci continuă :

— Mi s-a dat sarcina să te ajut, să te urmăresc. Nu în sensul rău al cuvîntului. Să-ți urmăresc activitatea, să te simți bine. Desigur, crede-mă, munca asta nu e chiar plăcută. Ai douăzeci de ani, ești frumoasă, independentă, și vine un funcționar să te sîcîie. Te înțeleg. Nici nu m-aș fi angajat în această afacere, dacă rarele noastre întîlniri, *oficiale,* sublinie acest cuvînt, nu mi-ar fi făcut plăcere. Eu nu sînt aici director decît opt ore. După terminarea orelor de serviciu, redevin un om oarecare.

— Dacă am înțeles bine, acum m-ați chemat nu ca directorul personalului, ci ca un om oarecare.

— Nu, tovarășă.

Sobrietatea lui Serdan o sperie. „De ce dracu nu știu să mă comport ca lumea ?" Totuși nu se astîmpără :

— Dar sîntem după ora trei.

— Aș putea foarte simplu să-ți răspund că fac ore suplimentare. Dar nu vreau să te contrazic. Mi-am dat seama că vrei să stai de vorbă cu mine, și nu cu directorul personalului. Fie. Poftim.

Sanda abia acum își dădu seama că Serdan ar putea s-o înțeleagă greșit. „Vai, ce tîmpită sînt !" Roși pînă în vîrful urechilor. Privi spre Serdan. Acesta, calm, urmări preocupat fumul ce se prelingea spre tavan.

— Cred că m-ați înțeles greșit, tovarășe director.

— Nu, nu. Să știi că profesiunea mea e să cunosc oamenii. Te înțeleg, simțindu-te tot timpul hărțuită, încolțită, vrei să faci pe grozava. E o reacție firească. Îmi pare bine că te-am văzut, dar acum e tîrziu și trebuie să mergem.

Se ridică, așteptă să se ridice și Sanda, o prinse de braț și o conduse spre ușă. Indispusă, Sanda călca

stîngace, se împiedică de prag și era cît pe-aci să cadă.

— Ești cam emoționată, tovarășă Dobrescu. O însoți pînă la capătul scărilor și apoi își consultă ceasul. E aproape patru și un sfert. Ai pierdut masa la cantină. Să știi că mă consider vinovat. Ce facem?

— Nimic. Tot vreau să slăbesc.

Soarele o învălui cald și o părăsi și sentimentul acela stupid de inferioritate. Cineva trecu pe lîngă ei și-l salută cu voce tare pe Serdan. Acesta îi răspunse cu o ușoară înclinare a capului.

— Nu se poate.

— Zău, tovarășe Serdan, vreau să slăbesc. Nu vă faceți griji din cauza mea.

— Măi Dobrescule, cînd renunți la masa de prînz voluntar, ca să slăbești, e o treabă. Cînd pierzi masa din cauza mea e o altă treabă. Am o idee. Mă aștepți dincolo de poartă și luăm masa împreună.

— Nu, tovarășe director.

— Ba da, tovarășă Dobrescu. Și te rog să nu mă contrazici. Sînt superiorul tău, eu hotărăsc.

— Dar sîntem după orele de lucru.

— Cu atît mai mult.

Plecă fără să aștepte răspuns. Sanda îl urmări cum intră în clădirea corpului de gardă, apoi încet porni spre ieșire. În stradă hotărî să-l refuze. Era convinsă că, dacă nu i-ar fi vorbit cum i-a vorbit, Serdan nu s-ar fi simțit obligat s-o invite la masă. Cel mai bun lucru era să nu-l aștepte, să meargă la cămin, și mîine să-i ceară scuze că nu l-a putut aștepta. Încercă să caute un motiv plauzibil, că s-a întîlnit cu o colegă, că n-a vrut să fie văzuți împreună. Fără îndoială, Serdan era un om ciudat. Dacă l-ai fi judecat numai după vorbe, ai fi putut să juri că e un stîngist care, chiar dacă ar fi vrut să declare dragoste cuiva, nu s-ar fi putut debarasa de cuvîntul „tovarășă". Dacă îl judecai însă după priviri, după

zîmbetul lui puțin ironic, ți-ai fi putut crea o altă imagine despre el. De ce n-o fi vrut să iasă împreună pe poartă ?“ „Nu, nu, acum îi caut nod în papură.“ E normal să-și păstreze prestigiul în fața celor de la poartă. Sanda era bucuroasă că găsise soluția, să nu-l aștepte, să-l pună în fața faptului împlinit. Tocmindu-se cu el, s-ar fi descurcat mai greu, mai ales că Serdan avea și avantajul funcției pe care o deținea. Grăbi pașii. În apropierea căminului auzi scîrțîitul unei frîne, apoi un Wartburg vernil se opri chiar în dreptul ei, lîngă rigolă. Serdan, zîmbind, îi deschise portiera mașinii :

— Urcă !

Surprinsă, Sanda intră în mașină și, cînd se așeză, descoperi la fereastra dormitorului care dădea spre balcon cîteva fete care căscau gura la ea. Vru să coboare, dar Serdan se aplecă peste ea și trase portiera. Mașina porni.

— Vă rog foarte mult, opriți. Vreau să mă dau jos. Sînteți foarte drăguț, dar nu vreau să mănînc.

Serdan, ca și cum n-ar fi auzit cele spuse de ea, depăși un troleibuz și mări viteza.

— Acum, de ce te agiți ? Și din politețe s-ar cădea să mă însoțești, tovarășă Dobrescu. Dă-mi un foc.

— N-am.

— Găsești acolo în buzunar.

Arătă cu bărbia spre o scurtă de piele aruncată pe banca din spate. Sanda întinse mîna, dar nu reuși să ajungă scurta, trebui să se ridice în genunchi și să se aplece peste bancheta ei. Supărată, îi întinse cutia.

— Poftim.

— Aprinde-mi-o tu.

Îi întinse o țigară. Sanda neîndemînatică, și din cauza trepidației, și din cauza emoției, i-o aprinse cu greu.

— Eu nu pot să merg cu dumneavoastră. La cinci trebuie să fiu la cămin.

Minţea. Serdan îi zîmbi cu superioritate :

— Spune-i directoarei că ai fost cu mine.

Ce alte argumente ar fi putut invoca să oprească ? Că nu se simte bine ? Asta ar fi trebuit să-i spună de la început. Stînd nemişcată, se linişti : „În fond, de ce mă agit atîta ? Am să iau masa cu el."

— Şi unde mergem ?

— Unde vrei tu. La Snagov, la Pescăruş...

— Mai bine la Pescăruş.

— Pentru că e mai aproape ? Să ştii că la Snagov se mănîncă mai bine. Şi Puşa, rabla asta verde. goneşte ca o fiară. Şi dacă ne-am incomodat reciproc, cel puţin să ne incomodăm pînă la capăt.

— De aia n-am vrut să vin, să nu vă incomodez.

— Eşti hoaţă, tovarăşă Dobrescu. Pînă la urmă o să mă obligi să-ţi fac declaraţii că nu mă incomodezi, că, dimpotrivă, prezenţa ta îmi face plăcere. Dacă vrei aşa, fie. Sînt încîntat că ai acceptat să mă însoţeşti. E bine aşa, tovarăşă ?

Sanda nu-i răspunse. Îi era ciudă că Serdan o crede şmecheră. „Oare tuturor oamenilor le fac aceeaşi impresie ? De ce naiba nu ştiu să mă port ca lumea ?" Îl privi cu coada ochiului. Serdan era concentrat, privea drept înainte, ocolea cu grijă fiecare pietricică şi se înscria corect, cu viteză redusă, în fiecare viraj. În faţa lor, un camion Carpaţi, încărcat cu lăzi, depăşi fără să semnalizeze. Serdan mormăi o înjurătură, apoi, căit, se întoarse spre Sanda.

— Iartă-mă, dar din cauza idioţilor ăstora se întîmplă atît de multe accidente. Fumezi ?

— Nu.

— Pari emoţionată.

— Sînt. Sau n-aţi fi crezut asta despre mine ?

— Vorbeşti prostii. Dar uite, tocmai depăşim linia de centură. Din clipa asta sîntem în provincie. Nu

mai lucrăm la aceeași uzină, eu nu mai sînt director, tu nu mai ești muncitoare.

— Și, atunci, ce sîntem ?

— Pur și simplu noi. Atît. Știi ce mult e asta ?

— Nu.

— Nu vrei să știi.

La Snagov, Serdan știa un local mic, cu terasa atîrnată chiar deasupra lacului. Se instalară sub un copac ghiftuit cu ciment.

— Ce vrei să mănînci, domnișoară ?

— Pînă acum mi-ați spus tovarășă.

— Înseamnă că după linia de centură n-am mai vorbit. Dincoace de linie îmi permit mai mult decît la București.

Se întoarse spre un chelner îmbrăcat în costum național și comandă fripturi, fără încuviințarea Sandei. În timpul mesei vorbi mereu despre pescuit, despre după-mesele de vară și despre munca lui ingrată de la întreprindere.

— Pentru că eu fac concedierile, mustrările în scris și dispozițiile de reducere a primelor, oamenii mă înjură pe toate drumurile. Și tu, cînd am fost la voi, la circuite, m-ai judecat greșit. Ai crezut, să nu spui nu, că pentru că știam unele lucruri despre tine, am să încerc să profit. Așa-i ?

— Asta n-am crezut.

— Dar ceva asemănător. Află că dacă n-aș ști nimic despre tine și n-aș fi ceea ce sînt, pe cuvîntul meu de onoare, ți-aș face curte.

— Dar dumneavoastră sînteți însurat.

— Ei, și ? Pentru tine aș fi în stare să fac și prostii. Dar să nu discutăm despre asta, mai ales că totul e condiționat de dacă... Îți place aici ?

— Da.

— Atunci, o să venim și altă dată.

— Dacă n-o să pierd masa de la cantină, n-o să mai avem nici un motiv.

— Inventăm unul. Ai costum de baie ?

— Da. La cămin.

— E foarte bine. O să fii obligată să faci baie goală.

— N-am să fac.

— Știu. Nici nu ți-aș permite.

Privi un timp în gol, apoi ceru plata.

— V-ați supărat ?

— Nu, dar e tîrziu și am lăsat-o pe Puța la soare.

În drum spre casă, Serdan nu scoase nici un cuvînt. Se închise în el ca într-o carapace și deveni morocănos. Sanda nu știa cum să-l împace. Era sigură că el o pusese numai la încercare, să vadă cum reacționează, și ea, ca o proastă, în loc să-l refuze tandru, cu o glumă, îl repezise.

În dreptul liniei de centură, Serdan frînă brusc. Sanda, neatentă, era să se lovească cu capul de parbriz.

— Aici ne luăm rămas bun, tovarășă Dobrescu.

— Vreți să cobor ? întrebă speriată.

— Da' de unde. Dar după linia de centură redevin director. Îmi dai voie să-ți sărut mîna ?

Buimăcită, Sanda îi întinse mîna și Serdan, ceremonios, i-o sărută de mai multe ori.

— Unde vrei să te las ?

— Mi-e totuna. Numai în apropierea căminului.

— Bineînțeles.

Apăsă pe accelerator și nu se mai opri decît la intrarea în oraș.

— E bine aici ?

— Da, tovarășe director.

Coborî, apoi privi lung în urma mașinii. În stînga, aeroportul era învăluit într-o lumină violetă și, mai departe, beculețele de semnalizare de pe Casa Scînteii păreau stele. Îngîndurată, porni spre cămin. Nu făcu decît cîțiva pași, și se auzi strigată, o ajunse din urmă Saveta.

— Am alergat într-un suflet să te ajung, spuse Saveta gîfîind. Te-am văzut coborînd din mașina tovarășului Serdan.

Sanda tresări, dar răspunse calmă, ca și cum cele spuse de ea nu prezentau nici un interes :

— E unchiul meu. Am fost la ei la masă.

— Acum înțeleg de ce ai ajuns la cămin. Știi cît am așteptat eu să fiu primită ? Aproape șase luni.

O prinse pe Sanda de braț și o întoarse cu sila spre aeroport. Ai văzut avionul care a decolat mai înainte ?

— Nu.

— Era un Caravelle. Ăsta urcă în sus ca o săgeată. Ca o ciocîrlie.

4

La cel de-al doilea antrenament, Sanda se simți mai în largul ei. Îi trecuse febra musculară și se simțea ușoară ca un fulg. Antrenorul îi prescrise o tură de încălzire, dar ea ar fi fost în stare să ocolească stadionul de zece ori. Făcea pași mari, relaxați, și în timpul alergării o cuprinse o bucurie ciudată, copilărească, ca pe vremuri cînd se întorcea acasă de la școală, și în ghiozdan, în carnetul de note, avea un zece ! Încercă apoi cîteva sărituri și antrenorul trimise după metru, să le măsoare. Două dintre sărituri erau peste cinci metri.

— Neapărat, trebuie să-ți îmbunătățești viteza. Bătaia ți-e bună, o ai de la Dumnezeu, ești făcută pentru lungime ! De azi încolo, nici nu mai sari. Faci sprinturi scurte, cincizeci, o sută de metri. Hai, tura la relaxare.

Sanda mai înconjură o dată stadionul, încet, cu pași lungi, și-i părea rău că antrenamentul se sfîr-

şise atît de repede. Îi părea bine că ascultase de băieţi. S-ar fi plictisit de moarte la cămin, mai ales că mai toate fetele plecau după-masa în oraş. După duş, antrenorul o chemă la el şi-i dădu o mulţime de sfaturi : să facă dimineaţa şi seara genuflexiuni, să nu mănînce niciodată mult la prînz, să facă ori de cîte ori poate exerciţii de respiraţie şi altele.

— Dacă iei antrenamentele în serios, poţi face progrese. Calităţi ai, slavă Domnului, ai şi picioare lungi. Să ştii, totul depinde de tine. Fie antrenorul cît de bun, nu-ţi poate ajuta cît te poţi ajuta singură. De acum încolo să vii regulat la antrenamente.

Dudu şi Lăcustă o aşteptau în poarta stadionului.

— Te-ai alintat azi ca o gazelă, tovărăşico. Am impresia că-ţi place aici.

— Îmi place. Gore unde e ?

— Pe noi ne întrebi ? Ce-ai făcut cu el ? Azi nici n-a vrut să stea de vorbă cu noi. A spus că eşti o bestie ! Ţi-a făcut declaraţii de dragoste, aşa-i ?

— Atunci nu e grav. Fiecărei fete îi spune acelaşi lucru. N-are fantezie. Eu l-am rugat să-mi facă mie declaraţii. Cu două palme l-aş face fericit.

— A fost agresiv ? întrebă şi Dudu.

— Nu. Dar nu mai vrea să mă vadă.

— Trei zile. Îl cunosc eu. Eu, în locul tău, tovărăşico, l-aş fi lăsat să spună totul. Să vedem ce face dacă-l ascultă cineva. Trebuie să fie un spectacol grozav. Cum poate fi un om atît de caraghios ?

— Mie îmi pare rău de el. Era foarte drăguţ, şi pe urmă, dintr-o dată, după ce aţi plecat voi...

— Aşa-l apucă. Din senin. Pe urmă, după trei zile îi trece. Se întoarse spre Dudu : L-a ţinut vreodată mai mult de trei zile ?

Dudu, însă, nu-i dădu nici o atenţie. Privi spre Sanda.

— Ieri n-ai fost la cantină.

— Fac cură de slăbire.

— Asta e frumos din partea ta, tovărășico, dar altă dată să ne lași bonul. E păcat să se piardă așa, aiurea.

Cînd cotiră pe aleea căminului, îl văzură pe Pavel de la controlul tehnic. Purta tot cămașa lui de lînă albastră. Dudu o lovi pe Sanda cu cotul.

— Te pomenești că ăsta iar a fost la antrenament.

— A stat în tribună, tovărășico, l-am văzut. Te-o fi iubind Gore, dar ăsta cred că e în stare să se omoare pentru tine. Jur că te place.

— Și mie îmi place, spuse foarte serioasă Sanda. Mi-a plăcut din clipa cînd l-am văzut.

— De ce, în general, fetele frumoase sînt lipsite de gust? Păi, uite la mine, tovărășico. Și nu uita, fac tot ce-mi ceri...

— Și eu, Sanda, spuse Dudu foarte serios.

— Vorbiți prostii.

Dudu ridică din umeri :

— Am vrut să te invit la un film, dar lipsită de gust, ai să fii în stare să ne spui că filmul e prost. Și eu l-am văzut de trei ori pînă acum.

— De unde aveți voi bani pentru film ?

— Ne confunzi, tovărășico. Păi, dacă ne sforțăm, am putea să luăm și un taxi. Ce taxi ! Un microbuz.

— Chiar un autobuz, îl completă Dudu. Pe patruzeci și nouă, de exemplu. Vii ?

— Nu. Sînt obosită. Ați văzut cît de mult am sărit azi...

— Gata, ai început să te lauzi. Nu te mai iubim. De altfel, de aici te lăsăm singură, să nu te vadă bătrîna cu noi. Pa.

De multă vreme nu mai fusese Sanda atît de bine dispusă ca în după masa aceea. Intră în dormitor veselă, în pași de dans, legănîndu-se. Ana o crezu nebună :

— Ce-i cu tine ?

Sanda se apropie de ea și-i șopti la ureche, ca și cum i-ar fi comunicat cine știe ce taină :

— Am sărit peste cinci metri.

— Ești țicnită. Ăsta-i un motiv de bucurie ?

— Ce știi tu ?

Se trînti pe pat și se adînci în contemplarea tavanului. Într-un loc căzuse varul, o pată mai întunecată aducea cu o cămilă. La zoologie primise o dată un patru pentru că nu învățase lecția *Cămila, corabia deșertului*. De atunci, animalul acesta cuminte, bleg îi deveni antipatic. Nici măcar la Grădina zoologică nu se oprea în fața parcului ei. O ocolea, pur și simplu. Taică-su se întorsese într-o seară de pe șantier cu un pachet de Camel. Din cauza imaginii de pe cutie, fumul îi deveni insuportabil. Mai tîrziu află că exista și un săpun cu acest nume, ba mai mult, tot ce era modern în materie de țesături în ultimul timp se țesea din păr de cămilă. Poate dacă atunci n-ar fi luat acel patru, n-ar fi avut repulsie față de acest mamifer docil. „De ce o fi atît de bleg Pavel ăsta ?“ se întrebase o dată. Ce-ar face, dacă tehnicianul s-ar posta în fața ei și s-ar prezenta ? Era convinsă că s-ar pierde toată, că n-ar reuși să scoată nici un cuvînt. Iar dacă vreodată ar fi invitat-o la Snagov, nici n-ar ști cum să se comporte. Fără îndoială, ar fi ridicolă, dacă nu și mai rău. Pe Serdan nu-l mai văzuse de cîteva zile ; îl știa tot supărat, deși acum, aducîndu-și aminte de tot ceea ce au vorbit, își dădea seama că Serdan n-avea nici un motiv să se supere. Doar n-o fi vrut să-i răspundă : „Da, fac baie, așa cum îmi poruncițI dumneavoastră“.

Ca totdeauna, Clara sosi ultima. Și ea era bine dispusă, cînta *Prieten drag* și desfăcu pe masă un pachet mare de prăjituri.

— L-am dus azi pe Gigi, uite-așa l-am dus. Înșurubă mîna în aer. Uitați-vă rezultatul. Arătă spre

pachet. Ce credeți, cîte prăjituri mi-a cumpărat? Zece. E nebun după mine. Dacă i-aș spune să divorțeze, ar băga actele imediat. Hai, fetelor, alinierea!

Fetele săriră din pat și se înșirară de-a lungul mesei. Clara își roti privirile și o descoperi pe Sanda întinsă peste pătură.

— Hai și tu, fiță. Fac pomană.

— N-am nevoie.

— Ce vorbești, tu? De ce ții nasu' atît de sus?

— Pentru că e nepoata lui Serdan, spuse Saveta I-am văzut împreună la aeroport.

— Ce? Te-ai plimbat cu Pușa? întrebă curioasă Clara și făcu semn fetelor să facă liniște. Zău, măi? Să știi că mă uimești. Asta n-aș fi crezut despre tine. Ești chiar rudă cu el, sau doar așa... Măi fetelor, știți voi cine e Serdan ăsta?

— E ceva director, spuse Nușa. Dar lasă-l dracului. Ne dai sau nu ne dai prăjituri?

— Hoo, nemîncatelor, vă dau, cum să nu vă dau. Cu vreo trei ani în urmă, cam pe cînd m-am angajat, domnul Serdan vine să mă vadă la locul de muncă. Lucram la sudura automată. Vine, mă măsoară din priviri, îl măsor și eu, nu știam cine e. Arăta bine pe atunci. Credeam că-i un boxer sau așa ceva. Aveam încă halatele alea transparente. M-am dus în dreptul ferestrei, să vadă dumnealui cu cine are de-a face. Voi știți cum arătam eu cu trei ani în urmă. Ca focul! În orice caz, mai bine ca fița asta. A doua zi mă invită la el și mă ia cu tovarășă în sus, tovarășă în jos, întreprinderea noastră, importanța sindicatelor și alte chestii de genul ăsta. Eu am făcut pe mine. Zic, cine știe cu ce am greșit?! Pe urmă el se uită la ceas și începe să se vaiete, că, vezi, Doamne, din cauza lui am pierdut masa. „Rahat, spun eu în sinea mea. Ce, e singura masă pe care am pierdut-o în viața mea? De cînd mă știu, tot nemîncată am fost." Ridic din umeri. Ai dracului sînt domnii ăștia!

Eram proastă, de dădeam în gropi. Abia venisem de la țară. Ce știam eu pe atunci ? El, nu și nu, mă invită la masă. Atunci am mers pentru prima oară cu o mașină mică. Avea tot Wartburgul pe care îl are și azi. Îi spunea Pușa. Dacă m-ar fi întrebat cineva atunci, aș fi jurat că mașinile sînt botezate ca și oamenii. Hai la Snagov ! Pe drum, tovarășă în sus, tovarășă în jos, pînă ce am ieșit din oraș. Cum am trecut de linia de centură, hai, „poftim, domnișoară Clara, vă rog domnișoară Clara"...

— Hai, dă-ne prăjitura și povestești după aceea.

Clara împărți prăjiturile, pe urmă se întoarse spre Sanda.

— Te întreb pentru ultima oară, vrei ?

Sanda se ridică de pe pat și se apropie de ea.

— Vreau.

— Dar nu te superi că povestesc despre unchiul tău ? E tare dat dracului. Într-o zi tot mă ajută Dumnezeu să-i bat cuie în cauciucurile lui. Și spun, ajungem la Snagov și mă duce la un restaurant mic. Nu eram acolo decît noi doi. Mîncăm, bem, el : „Hai să facem baie". „Cum să fac baie fără costum !?" Spune : „Foarte simplu. Cine dracu umblă pe aici ?" Avea dreptate : era un loc părăsit și de Dumnezeu. Îl rog frumos să nu se uite. El jură pe toți sfinții, și eu, proastă, mă bag în tufiș. Cine credeți că era lîngă mine ? Domnul director. Mă îmbrac repede. Dacă aș fi știut pe vremea aceea că e însurat, l-aș fi pus să jure pe nevastă-sa. La întoarcere îmi propune să ne oprim pentru cină la căsuțele alea din Tîncăbești. Motelul Parcului, sau cum dracu îi zice. Vă închipuiți ce cină a fost... Am stat toată noaptea cu el, și așa a devenit Clara Ploscaru doamnă. Ai fost și tu cu el la Snagov ? Sau îi ești rudă cu adevăratelea ?

— Rudă cu adevăratelea...

— Halal să-ți fie. Hai, fetelor, la culcare !

Capitolul V

1

Sanda era de vreo trei săptămîni în uzină, cînd își aduse aminte că ar trebui să-l sune pe Petre Popescu la telefon. Îi promisese acest lucru solemn, chiar după anchetă, și acum, îngrijorată, se întrebă dacă nu cumva cei de la Miliție s-au și interesat de ea în scris. Alungă, însă, acest gînd imediat. Serdan n-ar fi rezistat tentației s-o anunțe de acest lucru. Spre sfîrșitul schimbului era chiar convinsă că locotenentul a și uitat de ea. Cu cîte femei n-are el de-a face și, dacă s-ar ocupa de fiecare, ar trebui să ducă o adevărată contabilitate. Totuși, să fie cu inima împăcată, se duse la magaziner și-l rugă să-i facă legătura cu orașul.

— Cu tovarășul locotenent Popescu. Da, aștept... Magazinerul se învîrtea în jurul ei și Sanda, stînjenită, se gîndea cu spaimă cum o să discute cu un ofițer de miliție ca magazinerul să nu bănuie despre ce era vorba. Bună ziua. Aici, Sanda Dobrescu. Vă mai amintiți de mine ?... Îmi pare bine... Mi-ați spus să vă dau un telefon... Da, din fabrică... Mulțumesc, bine... Să ne întîlnim în oraș ? Cum vreți dumneavoastră, dar eu la zece trebuie să fiu la cămin. Bine,

la opt... Unde ?... La Ambasador ?... Nu, nu de aceea... Atunci, rămîne la opt. La revedere...

Închise receptorul. Magazinerul o privi rînjind :

— De aia nu știu eu nimic, ai combinații în oraș. Și încă unde ? La Ambasador ! Bravo !

— Mulțumesc pentru fir, domnule Seciu.

Spre seară, văzînd-o gătindu-se, fetele din cămin începură să glumească pe socoteala ei :

— E prima ieșire a Sandei, fetelor. Mergem cu ea ?

— Unde te duci ? o întrebă Clara curioasă. E pentru prima oară cînd ți-ai făcut ochii.

— La Operă, spuse scurt Sanda și fetele izbucniră în rîs.

Încă din ușa barului Sanda dădu cu ochii de Popescu. Stătea lîngă o masă pitită în apropierea tonomatului și fuma. Fuma la fel cu gesturi largi, încete, ca atunci cînd l-a văzut pentru prima oară. Era îmbrăcat tot în civil, într-un costum bej, din stofă ușoară, cu niște dungi abia vizibile, bine croit, poate puțin prea elegant pentru un ofițer de miliție. Sanda se așeză în fața lui.

— N-am întîrziat decît cinci minute, spuse în loc de salut, pentru că i-ar fi fost greu să spună „bună seara" sau pur și simplu „am venit".

Popescu o privi senin, puțin iscoditor, așteptă să nu se mai foiască pe scaun și-i răspunse abia după aceea :

— E ca și cum nici n-ai fi întîrziat. O cafea ?

Sanda abia acum observă că Popescu avea o mică cicatrice la sprînceana dreaptă.

— Da. Una scurtă. Știți că n-am mai băut cafea de atunci ?

Popescu făcu semn unui picolo, comandă o cafea și un coniac.

— Îmi permit pentru că nu sînt de serviciu. Vrei și tu un coniac ?

— Nu.

În bar era lume puțină, poate și din cauza orei nepotrivite de bar, poate și din cauza căldurii. Cei cîțiva consumatori de la mesele alăturate erau numai în cămașă, iar femeile în bluze subțiri, fără mînecă. Rezemat de un perete, un chelner mai în vîrstă, obosit, își ștergea fruntea asudată.

Popescu se trase mai aproape de Sanda.

— Îmi pare bine că te văd. Și acest eveniment trebuie neapărat sărbătorit. Știi că azi ne întîlnim pentru prima oară ca doi particulari ? Pînă acum ne-am văzut totdeauna numai în interes de serviciu.

În drum spre bar, Sanda încercase să-și imagineze cum va decurge discuția cu el. Cea mai probabilă i se părea una oficială, cu întrebări și răspunsuri scurte. Introducerea făcută de Popescu o descumpăni. Aducea puțin cu felul de a vorbi al lui Serdan, cînd se afla dincolo de linia de centură. Desigur, comparația era exagerată, totuși Sanda deveni foarte circumspectă.

— Cum e cu producția, tovarășă Dobrescu ? întrebă brusc Popescu, și Sanda încremeni.

Rostea „tovarășă Dobrescu" la fel ca și Serdan.

— Cum, adică, cu producția ?

— Iartă-mă, te-am întrebat greșit. Cum merge treaba la fabrică ?

— De ce nu mă întrebați deschis : care e comportarea mea, cu ce mă ocup în orele libere, cum stau cu morala ? !...

— Nu, Sanda. Te-am întrebat, pur și simplu, cum e în fabrică...

Popescu n-avea nevoie să treacă de linia de centură ca să schimbe titulatura de la tovarășă Dobrescu la Sanda.

— Foarte bine.

— Și cum te împaci cu oamenii ?

— Foarte bine.

— Dacă e chiar „foarte bine", înseamnă că nu e bine... Cum e în realitate ?

Îi păru rău că venise la întîlnire. În fond, locotenentul ar fi putut pune aceste întrebări și la telefon. Nu era nevoie să se deplaseze pentru atîta lucru în oraș.

— Dacă nu vrei, nu e nevoie să-mi răspunzi.

— Cum nu ? Asta a fost una din obligațiile mele cînd am fost eliberată, să vă țin la curent cu tot ceea ce vă interesează. De aceea vă și răspund : aveți dreptate. Nu e chiar foarte bine. Și, ca să fiu foarte sinceră, aș putea spune, prost !

Popescu, care pînă atunci părea bine dispus, se încruntă :

— Chiar prost ?

— Foarte prost !

— Dacă e foarte prost, înseamnă că nu e chiar atît de prost. Zîmbi larg și se aplecă spre Sanda : Ai rămas tot frumoasă.

După discuția de pînă acum, afirmația lui Popescu suna ciudat, ca o declarație de dragoste. Probabil că locotenentul voia să schimbe tonul folosit pînă acum și aruncă o nadă. Sanda răspunse bănuitoare, cu sfială :

— Cînd am fost ultima oară împreună mi-ați spus doar „drăguță".

Popescu zîmbi larg.

— Să știi că am greșit atunci, nu acum...

— Dar asta cum e posibil ? Erați doar în exercițiul funcțiunii ! Are voie să greșească un milițian în exercițiul funcțiunii ?

— N-are voie, dar mai greșește. Dar să nu deviem de la subiect : spuneam, ai rămas tot frumoasă.

— Ați avut îndoială că n-am să rămîn așa ?

Îl înfruntă pe Popescu fără să clipească și-și ținu buzele umezite, întredeschise.

— Nu. Am făcut doar o constatare.

La o masă alăturată, o femeie rîse cu voce tare și tresăriră amîndoi ; din clipa aceea Sanda simți o stînjeneală ciudată, stupidă. Și în vocea lui Popescu se simți ceva schimbat.

— De fapt, ceea ce ar fi trebuit să aflu de la tine aș fi putut afla și prin telefon... Am vrut, totuși, să te văd.

— Doar așa, de plăcere personală, sau aveți sarcina să supravegheați transformările prin care trece o tînără prostituată ?

Popescu se încruntă din nou, pupilele i se strînseră, păreau două vîrfuri de cuțit.

— De ce vorbești așa ?...

Își stinse țigara, de fapt o zdrobi de fundul scrumierei.

Sanda își plecă fruntea. „De ce dracu nu știu să mă port ? se dojeni în gînd. Sînt la fel ca și mama ! Probabil am moștenit-o în toate !“ Își ceru scuze :

— Vă rog să mă iertați. Dar să știți că aș vrea, totuși, să știu de ce ați vrut să mă vedeți...

Popescu nu-i răspunse imediat. În lumina lăptoasă a neonului, contururile feței îi erau vagi, șterse. Își întoarse privirile spre tejgheaua barmanului, să vadă de ce întîrzie comanda. Acesta pregătea niște băuturi în pahare înalte, colorate. Chelnerul nu era prin apropiere. Popescu se întoarse spre Sanda :

— Îți spun. Sanda era ferm convinsă că locotenentul pînă acum căutase răspunsul. Mie mi-e foarte neclar cum ai ajuns aici ! Să știi că ce mi-ai spus despre costumul de baie și pepsi-cola nu m-au convins, deși știu că și ăsta poate fi un motiv. Dar tu n-ai decît nouăsprezece ani !

— Vreți să inventez un motiv ?

— Motivele inventate nu mă interesează !

Tonul ferm al locotenentului îi displăcu Sandei. Încercă să readucă discuția la tonul inițial, cald :

— Mai înainte aţi stins ţigara din cauza mea. Aprindeţi alta. Îmi place să vă văd fumînd.

— Ei, în sfîrşit, mi-ai găsit o calitate ! Uite, aprind o ţigară, dar să nu schimbăm discuţia. Spun, motivele inventate nu mă interesează.

Sanda îşi puse palmele pe masă, ca şi cum ar fi vrut să acopere luciul cristalului.

— Să ştiţi, de multe ori stînd culcată la cămin, cînd mă ocoleşte somnul, şi eu mă gîndesc la asta... Încă n-am găsit răspunsul... Vorbesc foarte cinstit. Ştiu că în ziua cînd am luat bacalaureatul am fost grozav de fericită. Aş fi vrut să-l sărut pe preşedintele comisiei pe chelie. Era un om onorabil, aşa cum îşi imaginează un copil un academician. Da. Avea faţă de academician. În curtea şcolii aşteptau emoţionaţi părinţii şi rudele elevilor. Numai pe mine nu mă aştepta nimeni. Mama era plecată la mare, dar tata mi-a promis că vine să mă ia. Cînd oamenii sînt foarte fericiţi nu e bine să fie singuri. Poate nici cînd sînt foarte trişti. E o povară prea mare ; copleşiţi de acest sentiment, toate lucrurile din jur devin cenuşii, mici. Mi-am imaginat că tata o să întîrzie puţin, dar el n-a mai venit de loc. Am luat troleibuzul şi m-am dus acasă. Am găsit pe masă un bilețel : „A trebuit să mă întorc urgent pe şantier. Mă înapoiez sîmbătă. În sertar ţi-am lăsat o sută de lei. Te rog să-mi speli cămăşile. Tata."

Tăcu brusc, ca şi cum povestirea ar fi luat sfîrşit. Popescu aşteptă ca Sanda să continue, dar ea nu mai avea nimic de spus. Privea în gol peste capul locotenentului, undeva, într-un colţ întunecat al barului unde nu erau decît două măsuţe goale. Tresări doar cînd picolo-ul aduse comanda, îi urmări mişcările stîngace, apoi se închise în ea, ca şi cum ar fi fost vinovată pentru ceva.

— Și ? întrebă într-un tîrziu Popescu.

— Și nimic ! Nici nu știu de ce v-am povestit toate astea... Mai ales că nici nu e legat de ceea ce vă interesează.

— Totuși mi-ai spus-o cu un motiv, insistă Popescu.

— Fără motiv. Trebuia să spun cuiva. Cînd am urcat în camera 444, și atunci m-am gîndit la ziua cînd am luat bacalaureatul. È ciudat, dar la asta m-am gîndit... Aș vrea să beau și eu un coniac. Să știți că am bani. Nu e nevoie să-mi plătiți dumneavoastră.

— Acum ai spus o prostie.

Se întoarse spre picolo-ul care stătea prin apropiere și-și curăta unghiile.

— Două coniacuri aici !

Tăcură un timp, pînă cînd cineva introduse o monedă în tonomat și liniștea părelnică din local se fărîmiță într-o melodie ritmată, supărătoare.

— De ce au divorțat părinții tăi ?

— Nu știu. Și la asta m-am gîndit mult. Cred că nu s-au iubit îndeajuns.

— Ce-i aia „nu s-au iubit îndeajuns" ? Ce înseamnă îndeajuns ?

— Nu știu. Nu știu dacă mă voi putea exprima exact. Eu cred că într-o căsătorie, în ceea ce privește dragostea, e nevoie de un barem. Acest barem socotesc eu „îndeajuns". Sub acest barem toate căsătoriile eșuează. Cînd iubești îndeajuns, înseamnă că poți trece cu vederea foarte multe mărunțișuri, nimicuri, care se ivesc pe parcursul unei căsătorii. Părinții mei s-au împleticit în micile piedici, n-au putut să fie darnici. îngăduitori unul cu celălalt. Să vă dau un exemplu : eram încă mică și am fost toți trei la cinema. Mama era supărată că tata luase bilete prea în față. Dacă ar fi luat bilete mai în spate, mama tot ar fi fost supărată. În cele din

urmă s-au certat pentru că scaunele au fost prea înalte. După ce au terminat discuția despre înălțimea scaunelor, mama se arăta nemulțumită de film, spunea că tata nu știe să aleagă filmele. Atunci mi-a trecut prin minte pentru prima oară că părinții mei nu se iubesc îndeajuns. Uneori mama spune ceva și tata îi răspunde „bine", de parcă ar fi fost exact contrariul. „Iei hainele negre!" „Bine!" Știu că hainele negre nu i-au plăcut niciodată. Le socotea acceptabile numai la căsătorii și la înmormîntări. Totuși nu avea curaj să se împotrivească. Tata a fost totdeauna politicos, binecrescut, dar niciodată îndrăgostit îndeajuns. Dacă avea ocazia, o cicălea pe mama. Ei îi plăcea să citească în pat, și tata din cînd în cînd îi comunica ora: „E zece și douăzeci, draga mea... E unsprezece... E unsprezece și un sfert..." Nu-i spunea să stingă lumina, îi spunea doar cît e ceasul. „E aproape douăsprezece și douăzeci, draga mea..." N-avea curaj să-i stingă lumina sau să-i spună mamei să stingă ea. Îi comunica doar ora exactă. Sînt convinsă că nu s-au iubit îndeajuns.

Își trase aer în piept și se miră singură cît de mult a vorbit. De cînd se știa îi plăcea să vorbească scurt, fără înfloriturі, fără repetiții.

— V-am plictisit, nu-i așa?

— Nu, răspunse Popescu. Dimpotrivă! E foarte interesantă observația ta. Spune-mi, tu de partea cui erai?

— De partea cui?! Vedeți, nici la asta nu m-am gîndit niciodată! Pe tata îl iubeam pentru că uneori îmi era milă de el. Pe cei de care ți-e milă îi iubești puțin. Mi-era milă de el pentru că mama îl domina. Cred că tata, în afară de amintirile lui mărunte, meschine, de la Paris, n-a avut nimic. Iar perioada de mari ambiții la el a fost extrem de scurtă și tăiată brusc. Mama îi ghicea toate gîndurile.

— De unde știi asta ?

— Știu. Simt că a fost așa. Sau credeți că un copil nu-și poate da seama de ceea ce cred și gîndesc părinții lui ? Ba da ! Dar din păcate nu pot să se exprime concret. Poate și dintr-o jenă față de ei. Acum sînt convinsă că mama știa tot ce gîndea tata. Uneori îl lua prin surprindere, încît tata nu avea nici măcar timpul necesar să-și adune forțele să i se împotrivească. O dată, pe cînd aveam încă fată în casă, tata rămase cu privirile pironite în gol. Mama i-a spus : „Să știi, Tanța nu e cum ți-o imaginezi tu ! Eu am văzut-o. Ar putea să-ți fie rușine !...“ Pe atunci nu știam de ce ar fi trebuit să-i fie rușine tatii. V-aș putea da multe exemple. Țin minte cînd mama își cumpărase un pardesiu pe burete. Era un pardesiu mini, cu două șlițuri și nasturi extrem de mari. Era atît de roșu, încît părea că arde. Tata n-a scos nici un cuvînt. Abia cînd am rămas singuri, mi-a spus : „Știi ce culoare are pardesiul vechi al mamei ?“ „Roșu“, i-am răspuns. A doua zi mama l-a luat pe tata la rost. „Știu, îți pare rău că mi-am cumpărat acest pardesiu ! Că n-ar fi trebuit să-l iau, că mai am unul de aceeași culoare. Ești meschin ! Ar trebui să te bucuri, mai ales că nu mi l-ai luat tu !“ Tata mi-a dat o palmă. Și pînă azi e convins că eu l-am pîrît mamei. Pe cuvîntul meu că nu i-am spus nimic. Mama i-a ghicit gîndurile.

Melodia ritmată se sfîrși și amîndoi răsuflară ușurați. Sanda tăcu și liniștea ce se lăsase între ei deveni aproape materială, ca o barieră. Stăteau tăcuți, ascultînd pașii înecați în mochetă ai picolo-ului și clinchetul paharelor pe tejgheaua de tinichea a barului. Cineva în spatele Sandei aprinse o brichetă cu gaz și lumină fața lui Popescu. Fața aducea cu o mască de ceară.

— Pe maică-ta ai iubit-o ?

Sanda nu-i răspunse imediat. Se întrebă dacă toate astea îl interesau pe Popescu într-adevăr sau e doar politicos.

— Pe ea o stimam foarte mult. Dacă spunea ceva. puteam fi sigură că așa e cum spune ea. Toate hotărîrile mari din casă le lua ea. Tata era doar de acord. Pe mama o invidiam. Totdeauna aș fi vrut să fiu ca ea. N-o puteam suferi pentru că mă temeam de ea. O admiram și erau momente cînd o uram din tot sufletul. Cred că ea nu m-a iubit niciodată. Eu eram, însă, legătura dintre ea și tata, o legătură care pentru ea, cred, uneori era insuportabilă. Ea și acum e convinsă că din cauza mea nu s-a realizat. Eu eram un fel de ghiulea la picioarele ei. O dată am întrebat-o de ce poartă sutien și mi-a răspuns cu răutate : „Din cauza ta". Ori de cîte ori am purtat o discuție cu ea, m-am simțit vinovată. O vină ca asta, primară, stupidă, prostească, dar, din păcate, nu m-am putut debarasa niciodată de acest sentiment. Nici nu știu de ce vă spun toate astea.

— Pentru că te-am întrebat.

Sanda știa că nu ăsta era răspunsul. Oricine ar fi întrebat-o despre relațiile dintre părinții ei, în cel mai bun caz ar fi ocolit întrebarea sau ar fi răspuns în doi peri.

— Credeți că numai pentru asta ?

— Desigur.

Siguranța lui Popescu o deranjă puțin. Prea i se părea încrezut, plin de sine. „Cum adică, vine un străin, îți pune cîteva întrebări despre viața ta intimă și îi răspunzi cu sinceritate, cum uneori nu-ți permiți acest lux nici măcar cu tine însuți... Sau o fi crezînd că mă tem ?"

— Aflați, domnule locotenent, că nu numai pentru asta. Încă nu știu pentru ce, dar știu precis că nu numai pentru asta. Motivul ar putea fi palma pe care mi-ați dat-o atunci la hotel. Vă mai amintiți ?

— Nu.
— Să știți că nu vă aranjează politețea.
— Nu ?
— Nu.
Ar fi dat foarte mult să afle părerea lui Popescu despre ea, dar nu avea curajul să-l întrebe deschis.
— Cum e în fabrică ?
— Asta m-ați mai întrebat.
— Da, dar tu nu mi-ai răspuns.
— Lucrez. Mă scol la șase treizeci, mă spăl, mă duc în secție, ghilotinez plăci, curăț sita, apoi iau masa, și cam asta e tot.
— Cu antrenamentele cum stai ?
— Dar asta de unde o știți ? Adică de unde !... E doar meseria dumneavoastră ! Nu știam că mi se dă o importanță atît de mare. Mă urmăriți personal, sau aveți ajutoare ?
— Să știi că ești cam încrezută ! Nu ți se dă importanța pe care o crezi. Dar după două săptămîni, așa cum ne-am înțeles, ar fi trebuit să-mi dai un telefon. M-am dus să văd dacă mai trăiești.
— Dacă mai sînt în fabrică...
— Da, dacă mai ești acolo. Portarul de la cămin mi-a spus că ești pe stadion. Asta e tot.
— Am înțeles.
— N-ai înțeles nimic.
— Ba da. Am înțeles ! Înainte, cînd mi-ați spus că ați vrut să mă vedeți, ați mințit ! Nu mă întrerupeți. Da, ați mințit ! De fapt eu, Sanda Dobrescu, figuram doar în carnetul dumneavoastră de sarcini, cam așa : „telefon Dobrescu". Probabil că pe aceeași pagină mai erau trecute și alte nume, X anchetă, Y descindere, Z arestare...
— Ai fantezie. Dar să știi că nu e chiar așa. Puteam da un telefon la fabrică, să aflu dacă ești acolo. Pentru mine ar fi fost de-ajuns. Ți-am spus doar, am vrut să te văd.

— Vă rog să mă iertați. Am uitat că nu sînteți în exercițiul funcțiunii. Sînteți însurat ?

Popescu nu se așteptase la această întrebare. Își lungi buzele într-un zîmbet ciudat, trist.

— Am fost. Cu o sportivă. Era în echipa națională de volei.

— Era doar sportivă ?

— Nu. Studentă la Medicină. În ultimul an. Dar nu-mi face plăcere să vorbesc despre ea.

— Credeți că întrebările dumneavoastră mi-au făcut plăcere ?

— Atunci spune, ce vrei să știi ? De ce am divorțat ? Îți spun : a plecat într-un turneu și nu s-a mai întors.

— Sînt o proastă.

— Nu. Ești doar curioasă.

Dinspre holul hotelului apărură doi tineri zgomtoși, cu păr lung și perciuni pînă la maxilare. Cel scund, un negricios, cu o vestă colorată, sări pe scaunul înalt din fața tejghelei și se răsti la barman :

— Ce caști gura, Papă, n-ai văzut că am intrat ? !... Repede, două mici cu gheață. Fără sifon !

— Vreau să vă întreb, domnule locotenent, dacă ne-am fi cunoscut în altă parte, nu sus în cameră, și atunci ați fi vrut să mă vedeți ?

— Nu știu. Niciodată nu-mi imaginez altfel lucrurile decît cum sînt. Desigur, poți să-mi spui că n-am fantezie. Uneori și mie îmi pare rău că n-am.

— Iar eu am prea multă.

— Înseamnă că ne completăm. Serdan cum s-a comportat ?

— Tovarășul Serdan ? Ar fi trebuit să se comporte într-un anumit fel ?

— Nu. Dar îl cunosc mai de mult. Am jucat în aceeași echipă. El era un realizator. Asta la rugby e un fel de vedetă. Ziarele îi publicau poza, primea multe scrisori, umbla elegant.

— Și era convins că are voie să facă orice.
— Cam așa ceva.
— Dar și dumneata ai avut succes.
— Ți-a spus Lia ?
— Da, dar nu mi-a spus tot.

Sanda aștepta ca Popescu să se scuze, să se fîstîcească. Acesta se încruntă, apoi răspunse rîzînd :

— Nu.
— Și de ce n-ați arestat-o ?
— Dintr-un motiv profesional. Dar acum eu nu sînt în exercițiul funcțiunii.
— Înțeleg, nu puteți să-mi răspundeți. De fapt, nici nu mă interesează prea mult. Aruncă o privire spre ceas. Vai, e nouă ! Va trebui să plec. Mă conduceți ? Nu vă speriați, nu pînă la cămin, numai pînă afară, la troleibuz.
— Desigur.

Mașinile se oglindeau deformate în luciul asfaltului proaspăt stropit și din cauza neoanelor păreau niște monștri metalici dintr-un film de desen animat.

La Republica tocmai se terminase spectacolul, lumea invada trotuarul, se înghesuia în fața vitrinelor, înainta ca un val nestăvilit. Sanda se opri la stația de troleibuz.

— Vă mai sun ?
— Mi-ar face plăcere.
— Peste două săptămîni, atunci. La revedere.

Troleibuzul era aglomerat. Doi cheflii, bine dispuși, făceau curte taxatoarei.

— Ești cea mai frumoasă femeie, zău. Dacă ai avea ochii albaștri, ai semăna cu aia din filmul cu multă zăpadă. Spune, măi, cum se numește aia ?

Celălalt chefliu nu auzise întrebarea. Era tocmai preocupat cu deschiderea unei ferestre.

Sanda coborî la aeroport. Un aparat cu patru motoare tocmai își lua zborul. Abia perceptibil se ridică de pe pista de beton, părea că va atinge cu

roțile coroanele întunecate ale copacilor de pe șosea, pe urmă ca o săgeată țîșni în sus, bubuitul motorului deveni insuportabil, involuntar Sanda își astupă urechile.

Ajunse la cămin cu cîteva minute înainte de ora zece. Tocmai dăduseră drumul la apă caldă. Se duse la baie. Fetele erau toate acolo, și cele din dormitorul întîi. Încăperea era plină de aburi. Trupurile goale ale fetelor, luminate slab de singurul bec agățat de tavan, păreau poleite cu vopsea galbenă. Clara înjura că-și pierduse săpunul în întuneric și blestema instalația de baie că nu putea regla apa : ori era fierbinte, ori rece. În cele din urmă Sanda renunță la duș. Urcă în dormitor și ieși pe terasă.

Iarba din grădină se uscase de mult, acum mirosul era mult mai puternic. Dacă n-ar fi adiat vîntul, ar fi fost chiar de nesuportat.

2

E ciudat că unii oameni în momente importante se gîndesc la lucruri mărunte, neimportante. Sanda descoperise acest lucru prima dată la înmormîntarea bunicii. Stătea în fața gropii, proaspăt săpată, peste care era așezat pe două bîrne sicriul încă deschis. Sanda privea sutana preotului și-i număra petele de grăsime. Sutana era uzată, roasă, din cauza rupturii părea cu franjuri, stropită toată cu noroi. Mereu voia să se concentreze, să se gîndească la bunica dar mintea o lua razna la fel de fel de nimicuri. Privea cum o vecină își șterge tot timpul ochii, deși nu lăcrimase de loc, cum fratele tatii, unchiul Cornel, își cerceta ceasul. Se temea să nu piardă trenul. Venise de la Sinaia, unde era plecat în concediu.

La bunica nu se gîndise nimeni, poate numai groparul, îngrijorat şi el că se prelungeşte ceremonia. Preotul era răguşit, dădea răspunsurile gutural şi-şi ţinea ochii închişi, să pară cît mai emoţionat. Singură mama fusese tristă cu adevărat. Atunci o văzuse Sanda pentru prima oară nefardată. Avea cearcăne şi buzele subţiri, vineţii. La fel ca şi buzele bunicii. Descoperind asemănarea dintre mama şi bunica, se cutremură. Probabil cînd o va vedea pe mama în sicriu, va fi ca şi bunica. De ce se urîţesc oamenii cu vîrsta ?... Îşi pipăi cu limba buzele, să vadă dacă şi ea are buze subţiri. Constată bucuroasă că nu.

La tribunal, cînd s-a anunţat divorţul, Sanda încerca să-şi închipuie cum va trăi de acum încolo, dar nu putu să lege nici o idee logică. Se întreba cu ce drept omul acela gras de la masă poate să despartă doi oameni. Cine i-a dat această împuternicire, să determine soarta unor oameni ? ! De unde ştie el că e bine să pronunţe divorţul sau nu ? În fond, oamenii se ceartă de multe ori. Dacă fiecare ceartă ar ajunge la tribunal !... Ar fi vrut să-l întrebe dacă este însurat, dacă are copii şi ce anume ştie el despre familia Dobrescu. La toate cele trei înfăţişări fusese cîte un alt judecător. Primul a fost cel mai tînăr dintre toţi, nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani. Vorbise foarte politicos, cînd dădea cuvîntul mamei se apleca spre ea, îi zîmbea întocmai ca unul care face curte unei femei. Al doilea fusese un om plictisit, nu era atent la dezbatere, nu spusese cu nici un cuvînt în plus faţă de ceea ce era absolut necesar de spus. Îşi sugea dinţii şi, nerăbdător, îşi cerceta din cinci în cinci minute ceasul-brăţară. Al treilea, grasul, îşi compusese o figură gravă şi, pentru că era puţin peltic, era caraghios. De altfel, toţi de la tribunal erau caraghioşi. Inclusiv părinţii. Avocatul mamei, un domn înalt cu nume nemţesc, zîmbea mamei de parcă cine ştie ce bine i-ar fi

făcut pledînd pentru divorț. Pe piciorul stîng avea un ciorap negru, pe celălalt albastru-închis.

După sentință s-au întors acasă toți trei în aceeași mașină, și părinții s-au comportat de parcă n-ar fi fost divorțați. Sanda auzise pe cineva spunînd „oameni civilizați". Oare asta o fi însemnînd civilizația ? Să-ți ascunzi sentimentele față de semenii tăi, ca cei din jur să nu-și dea seama că nu se mai iubesc, că e ultimul lor drum împreună ? În seara aceea a adormit foarte tîrziu și părinții au fost multă vreme treji. Discutau despre treburi mărunte ; tata încerca să fie foarte galant, îi promisese mamei că, ori de cîte ori va avea nevoie de ceva, să se adreseze lui, că va întreprinde orice, s-o știe cît mai aranjată. Trăsese cu urechea numai pentru că crezuse că vor discuta lucruri foarte importante, dar mama nu făcea altceva decît repeta unde erau chitanțele de la lumină, unde a trecut numărul pentru comandarea buteliilor de aragaz, unde sînt puse bonurile de la curățătoria chimică. Pe urmă au vorbit de cifre, au evaluat mobilele, covoarele — ce și cît i se cuvenea mamei —, cum aveau să împartă vesela și alte lucruri din casă. Era o discuție ordinară, consultau diferite paragrafe de legi — dispozițiile sentinței judecătorești ; mama ridicase de cîteva ori glasul și tata o liniștea spunîndu-i să nu țipe, că se trezește copilul. Mai tîrziu se iscase o ceartă, mama pomenise de zestre, tata spunea că plătise socrilor cu vîrf și îndesat, dar ea nu voia să renunțe la un drept al ei, cîștigat și prin sentința pronunțată în cursul dimineții. Tata i-a spus că dacă ar fi vorbit la tribunal și ar fi spus tot ceea ce știa despre ea, sentința ar fi fost alta, dar el a fost domn și a tăcut. Mama nu se lăsă mai prejos, ceru să-i spună deschis totul, să se despartă fără să le pară rău. Tata s-a codit, dar mama a insistat atît de mult, încît el a spus un nume : Gavrilă. Mama rîsese, dar rîsul ei suna fals, își dăduse și ea seama

de asta și începuse să turuie vreo zece minute în șir : „Păi, Gavrilă, e vina ta, tu l-ai adus în casă. M-ai și rugat să fiu politicoasă cu el, ce-aș fi putut face ? Pe urmă ți-am spus să nu-l mai aduci, dar tu nu, că lucrezi la Capitală, că de el depinde repartizarea la un șantier bun. Cine a profitat ? Tu. Eu am fost o sacrificată !... Gavrilă a fost un bădăran, mirosea a săpun de rufe. Poate vrei să-mi reproșezi și pe Tomescu. Să știi că nu-ți dau voie ! Tomescu s-a purtat foarte corect. Tu nu voiai să ieși și ai fi pretins să fiu și eu condamnată să mucezesc în casă." Sanda încercă să și-l imagineze pe Tomescu și-l vedea înalt, cu ochelari. Mai tîrziu mama a plîns, tata a încercat s-o liniștească și spre dimineață Sanda i-a auzit făcînd dragoste, și asta a scîrbit-o foarte mult. Ar fi vrut să se ducă la ei, să-i întrebe de ce au divorțat. A vrut să plîngă, dar nu putea și constata că nici prea tristă nu era. Privea perdeaua de la geamul mare, luminat de felinarul din parc, și descoperi ruptura pe care mama spusese de nenumărate ori că o va coase. Hotărîse ca a doua zi s-o coasă ea, dar peste zi a uitat, și pe urmă a uitat-o săptămîni întregi. Conchise, în cele din urmă, că părinții nu au avut niciodată gust : într-o casă modernă, perdelele de dantelă nu aveau ce căuta.

Stînd pe balcon, îmbătată de mirosul înțepător al fînului cosit, îi era ciudă că nu l-a întrebat pe Popescu de ce dorea să știe cum a ajuns să se ducă la hotel. Poate face un referat, și acum se folosește de ea ca de un cobai. Probabil va scrie așa : *„Un alt exemplu interesant este și cazul elevei Sanda Dobrescu, în vîrstă de nouăsprezece ani, arestată într-o cameră de hotel"*. În raport, probabil, va arăta că Sanda e produsul tipic al familiilor dezorganizate, asupra căreia educația superficială, mentalitatea libertină a părinților, muzica, beția, cinematograful și-au pus pecetea. Lipsa unui suport moral,

prietenia cu o femeie decăzută, dorința de afirmare fără muncă au făcut ca Sanda Dobrescu să alunece din ce în ce mai jos. Dar, poate, Popescu nici nu lucrează la un asemenea referat. A pus întrebările doar așa, din complezență, să vadă ea cît de mult se interesează cei de la Miliție de soarta cetățenilor. Vai ! În fond, dacă Popescu ar fi fost sincer și l-ar fi interesat cazul Dobrescu, ar fi avut ce să-i povestească. Acum, e drept, nu mai avea nici un rost să amestece numele lui Costescu. Costescu e artist emerit, joacă într-un teatru de stat, nu departe de București, și, probabil, are și multe alte funcții sociale. E un om cu reputație, are familie, poate nici n-ar fi fost crezută. Fiica lui, Ioana, i-a fost colegă de școală. La un ceai, organizat cu ocazia zilei ei de naștere, l-a cunoscut pe taică-su. Era lume multă invitată, băieți și fete. Ioana împlinea optsprezece ani, părinții au scos glansvandurile dintre camera de lucru a tatălui și sufragerie, să fie suficient loc pentru dans. E ciudat că nici n-a vrut să se ducă, dar Ioana a insistat foarte mult. Sanda apăruse mult mai tîrziu, după suflarea celor optsprezece lumînări, în plin dans. Pînă la urmă s-a simțit bine. Tatăl Ioanei venise la tineri și avea aerul de *pater familias*, jovial, înțelegător. Îmbrăcat în negru, cu o cămașă albă călcată impecabil, cu o cravată legată modern, servea tinerii cu țigări, vorbea cu ei de la egal la egal, fetelor le făcea complimente, jeluindu-se că nu mai e destul de tînăr să le facă curte. Era simpatic, vorbăreț, tipul tatălui modern.

— Hai, Sanda, să-l cunoști pe tata !

Sanda n-avea cum să refuze, se lăsă tîrîtă de Ioana pînă într-un colț întunecat al încăperii.

— Uite, tată, asta e Sanda, de care ți-am vorbit...

Tatăl Ioanei se ridică în picioare, își încheie vestonul și, cu gesturi largi, sărută mîna Sandei.

— Dacă nu mi s-ar fi spus că ești colega Ioanei, pe cinstea mea, n-are nici un rost să-ți ascund adevărul, așa simt eu, spun tot ceea ce cred, n-aș fi avut curajul să spun că ești elevă.

Zîmbi larg, dezvăluind un șir de dinți albi de porțelan. Întreb, ești într-adevăr ?

În timp ce declama, Sanda îl cercetă cu atenție. Îl văzuse de cîteva ori la teatru, în personaje de epocă, cu mantii de catifea, apoi într-un rol episodic, într-un film cu subiect agrar, dar în minte figura i se întipărise după o poză publicată într-o revistă ilustrată, o poză făcută mai demult, cînd maestrul avea părul buclat căzut pe frunte, ochii somnoroși, melancolici, zîmbetul voit perfid, de amorez. Neprimind răspuns la întrebare, maestrul mai întrebă o dată :

— E adevărat, domniță, că ești elevă ?

— Da, domnule Costescu. Domnul Costescu mirosea a lavandă franțuzească și tutun aromat, Sanda, socotind răspunsul ei nepoliticos de scurt, adăugă : Să știți că nu de mult v-am văzut în ultimul dumneavoastră film, ăla cu țăranii.

— O, asta n-ar fi trebuit să spui, domniță... am avut un machiaj imposibil și un rol ingrat, de țăran murdar, și un text și mai ingrat, fără sclipiri, șters, fără putință de a-l îmbogăți prin interpretare. Cu ce te servesc ? Gin, whisky ?

Sanda nu știa cum să-l refuze. O amuza felul de a vorbi al actorului, ridică din umeri în semn că nu știe ce să aleagă.

— Sau poate te reții, domniță, și dumneata ai vrea să nu scapi nici un twist, ai vrea să te legeni, să te ametești de mișcare, și nu de alcool ?...

— Nu, domnule Costescu.

— Atunci, permite-mi, domniță, să te servesc eu. Un coctail Titi Costescu !

Se aplecă reverențios ca la rampă, își ceru scuze că e nevoit să lase singură o domniță ca Sanda, apoi se duse la bucătărie și se întoarse cu două pahare mari, pline cu o licoare roșiatică.

— A fost inventat special pentru femei frumoase. Ridică paharul : pentru succesul dumitale, domniță... Ioana dă la Drept, dumneata ?

— Încă nu știu.

Băutura era amăruie, mirosea a stătut, a săpun de rufe.

— De unde această nehotărîre ? O fată frumoasă trebuie să fie la fel de hotărîtă ca o noapte cu lună... Trebuie să dai la Teatru. Nu, nu mă întrerupe, domniță. Crede-mă, mă pricep la ceea ce se numește frumos. Asta e meseria mea. Așteptă o clipă ca Sanda să poată savura frumusețea metaforei. Sanda, însă, se simțea prost, pentru că actorul vorbea tare, să fie auzit. Cîțiva tineri se adunaseră în jurul lor, căscau gura, se amuzau. Maestrul ridică paharul și o țintui pe Sanda cu privirile : Neapărat să dai la Teatru, domniță. Ar fi păcat să văduvești teatrul românesc de fața și fizicul dumitale. Îmi permit să-ți vorbesc astfel, pentru că ești colegă cu Ioana. În fond, nu mai ești copil. Ceea ce-ți spun știi și dumneata prea bine.

— Nu știu dacă am talent, domnule Costescu.

— E firesc ca dumneata să nu știi. Dar cred că cei din jurul dumitale, cei care au ochi să vadă și, bineînțeles, cei care se pricep se dumiresc, însă, repede. Am văzut cum ai intrat în casă. Numai cineva foarte sigur de el își permite să intre cum ai intrat dumneata.

Sanda se simțea din ce în ce mai prost. Își amintise cum intrase în casă, pe hoțește, să fie cît mai puțin băgată în seamă. Fără îndoială, actorul mințea. Ar fi vrut să se retragă, dar maestrul se ținu de ea

scai. I-a vorbit toată seara de teatru, de scenă, de mirajul reflectoarelor, de beţia aplauzelor.

— M-aş simţi toată viaţa vinovat, domniţă, dacă nu te-aş îndruma pe acest drum... Îmi asum chiar pregătirea dumitale. Sînt în concediu şi nu poţi să-mi răpeşti plăcerea de a fi participat la descoperirea unui element de care se va vorbi foarte mult... E prima dată, crede-mă, domniţă, cînd îmi pare rău că nu sînt cu mult mai tînăr.

Ioana, veselă, bine dispusă, îl ameninţă pe taică-su cu degetul :

— Te spun mamei, tăticule ! Tu-i faci curte...

— Mărturisesc că da. Te rog, domniţă, du-te şi dansează, te reţin şi tu vrei să te distrezi.

Sanda nu mai aşteptă alte îndemnuri. Invită primul băiat la dans şi se strecură printre celelalte perechi care ţopăiau în mijlocul salonului. Băiatul, un student la Politehnică, scund, cu jumătate de cap mai mic decît Sanda, era îmbujorat şi duhnea a vin. „Din lac în puţ", îşi spuse Sanda şi privi ţintă părul lins al studentului, dat cu briantină. Acesta, încurajat de invitaţia ei, încerca s-o îmbrăţişeze, greşea tot timpul pasul şi-şi legăna în contratimp umerii firavi.

Tot restul nopţii Sanda simţi prezenţa actorului. Acesta o urmări ostentativ cu privirile, îi zîmbi şi, cînd se aşezase la destul de mare distanţă de el, el ridică paharul, îi făcea semne şi bea în cinstea ei. Atît de mult îi vorbise actorul despre teatru, încît spre dimineaţă Sanda se întrebă dacă n-ar fi bine să încerce totuşi la Teatru. La plecare, Costescu îi smulse o promisiune :

— Deci vii, domniţă ?! Te aştept mîine după masă, să începem cursurile de pregătire.

— Dar, tată, mi-ai promis că vii la ştrand, interveni Ioana.

— Îmi pare foarte rău, Ioana, nu pot. Promisesem că o ajut pe Sanda să se pregătească pentru Teatru, și acum nu mai pot da îndărăt. Mă cunoști doar. La revedere, domniță, mîine la patru.

A doua zi cînd își aduse aminte de promisiunea maestrului Costescu, Sanda era convinsă că actorul fusese doar politicos, că n-avea nici un rost să încerce să-l deranjeze. Dacă taică-su ar fi fost acasă, s-ar fi sfătuit cu el, dar așa, singură, neajutorată, nu putu lua nici o hotărîre. Fără îndoială, promisiunea făcută la un pahar de cocteil nu trebuie luată în considerare, și apoi și felul de a vorbi al actorului, cu „domniță", ar fi trebuit să-i dea de gîndit. Un om serios n-ar fi vorbit cu „domniță" unei mucoase ; e clar că a glumit, s-a amuzat, să fie în ton cu invitații. E drept, ieri noapte Sanda a avut uneori impresia că actorul o privește altfel de cît s-ar fi cuvenit să privești colega fiicei tale, însă desigur și asta se datora unui imbold dat de alcool. Dar, atunci, de ce a renunțat la ștrand ? Renunțarea la ștrand o încurca cel mai mult. Să fi vorbit, totuși, serios ? E foarte greu să te descurci ascultînd vorbele unui actor. Nu știi niciodată cînd recită un rol și cînd spune ceea ce gîndește. Socoti că a nu da nici un semn de viață ar fi fost o necuviință, o dovadă că toată noaptea nu l-a luat în serios. Și cine știe dacă n-a fost ? Încercă un telefon.

— Știu, dumneata ești, domniță ? auzi vocea maestrului, fără să fi spus un singur cuvînt măcar. E o dovadă a talentului. Modestia. Înțeleg, nu vrei să abuzezi de timpul unui actor. Dumneata ești, Sanda, nu-i așa ?

— Da, mărturisi Sanda uimită. Eu sînt !

— Nu mai spune nimic. Închide receptorul și vino ! Te aștept ! Nu am cine știe ce timp, dar suficient pentru a începe munca.

E bine, totuşi, că i-a dat telefon. Actorul o aştepta, s-a ţinut de promisiune, a renunţat şi la ştrand, şi ea cît pe-aci să nu se prezinte... Nu şi-ar fi iertat niciodată această greşeală. Se îmbrăcă repede şi, fără să stea mult pe gînduri, luă un taxi, ca maestrul s-o aştepte cît mai puţin. Maestrul o primi într-o haină de casă de mohair neagră, cu brandenburguri aurii. Părea un valet.

— Mi-am imaginat că o să-mi dai un telefon. Altcineva în locul dumitale, domniţă, ar fi dat buzna să profite de această oră de pregătire pentru institut. Un talent adevărat, însă, nu poate convieţui decît într-un suflet nobil. De aceea ţi-am aşteptat telefonul... M-aş fi simţit prost să mă fi înşelat !

În încăpere se mai vedeau urmele petrecerii de ieri, mobilele mutate, covoare nepuse, dar era curat, aerisit. Maestrul urmări privirile Sandei, îşi desfăcu braţele şi declamă :

— E deranj, domniţă, dar acest deranj nu ne poate deranja pe noi. Jocul de cuvinte îl amuza vădit. Ia loc, te rog.

Sanda, simţindu-se privită, se aşeză stînjenită pe un scaun pregătit anume în mijlocul încăperii. Scaunul se dovedi incomod, Sanda nu-şi găsea locul, se foi, apoi încremeni într-o poziţie caraghioasă, de copil timid, cu genunchii strînşi.

— Aş vrea să te prezint nevesti-mi, spuse actorul, în cele din urmă. I-am vorbit de tine. M-a dojenit pentru activitatea mea samariteană, dar ce nu face un om pentru artă ?! Deschise uşa şi o strigă pe nevasta-sa : Livia, Livia !...

Apăru mama Ioanei, o femeie plinuţă, rotundă, cu braţe scurte, trandafirii. Avea părul oxigenat, sprîncenele smulse şi arcuite larg cu dermatograf. Ieri seară, să nu deranjeze pe tineri, fusese la o partidă de pocher.

— Uite, ea este colega Ioanei despre care ți-am vorbit.

Doamna Costescu o măsură pe Sanda din priviri, ridică o sprînceană.

— Sînt încîntată, draga mea, încîntată.

Zîmbi ceremonios și făcu cîte două cute la colțul buzelor. Avea fața rotundă ca o minge de fotbal. Discret, își arătă ceasul-brățară. E patru și douăzeci...

— Desigur, se justifică maestrul. Domnișoara știe. N-avem decît cîteva minute la dispoziție. Dar am ținut mult s-o cunoști și tu.

Nevastă-sa mai zîmbi o dată și ieși legănîndu-se.

Faptul că actorul o prezentă pe nevastă-sa o liniști pe Sanda. Era convinsă că numai în fantezia-i bogată își imaginase că actorul ar privi-o cu alți ochi decît s-ar fi cuvenit. Fără îndoială că și ieri noapte i s-a părut numai că maestrul o dezbracă cu privirile. În fond, ce-ar vrea un om bătrîn ca el de la o fată tînără ? Spusese doar foarte clar că își sacrifică din puținul lui timp pe altarul artei, și numai de dragul artei. Îl privi cu multă atenție. Costescu avea fața trasă, ridată, dar asta probabil și din cauza fardurilor. Ochii, apoși și obosiți, iar buzele, subțiri, crăpate. Un cîrlionț rebel, *à la* Vraca, i se depăna pe frunte, uneori maestrul încerca să-l așeze la loc, dar gestul se oprea totdeauna la jumătatea drumului, ca și cum ar fi vrut doar să se convingă dacă cîrlionțul e tot acolo sau nu.

— Azi, la prima ședință, domniță, toate începuturile sînt așa, nu stăm prea mult. Am vrut doar să te văd și la lumina zilei, să văd dacă nu m-am înșelat cumva. Nu, te asigur că nu m-am înșelat. Ești mai mult decît poate sugera cuvîntul frumos. Ai șarm, draga mea. Și fără șarm nu există artă ! Dar să trecem la lucru. Te-ai așezat prost. Ca o servitoare. Pe scaun nu se stă cu genunchii strînși. Asta trebuie

să înveți, să-ți intre în cap pentru totdeauna, domniță ! Pe un scaun se stă lejer. Trebuie să fii degajată, relaxată. Ridică-te și așază-te din nou.

Sanda se ridică și se așeză.

— Nu e bine. Și, te rog, iartă-mă dacă voi fi sever. Arta nu se face decît cu severitate. Mai ridică-te o dată și așază-te. Așa. Vezi, acum e mult mai bine. Nu, nu te lăsa pe spate, dar nici în față să nu te apleci. Mai drept spatele, mai, mai... Așa. Mai bine puțin provocatoare decît stîngace. Atît pentru azi. De fapt azi, ca să spunem așa, a fost doar luarea de contact. Te aștept mîine. Tot la patru, și fără telefon. Să nici nu încerci, pentru că nu ridic receptorul. La revedere, domniță.

Sărută mîinile Sandei, amîndouă, și o conduse la ușă.

— Fix la patru.

Sanda coborî scările și ieși în stradă buimăcită.

Ce ți-e și cu arta asta ?! Niciodată nu s-ar fi gîndit că un artist trebuie să se așeze într-un anumit fel decît ceilalți oameni. E, totuși, bine că pînă la urmă a cedat insistențelor Ioanei și s-a dus la ceai. Altfel n-ar fi avut niciodată ocazia asta fericită de a lua lecții de la un adevărat artist. Acasă puse un scaun în fața oglinzii și se așeză de zeci de ori. Se privea în oglindă, încerca să-și corecteze poziția, să țină drept umerii, să nu stea aplecată, să-și întindă picioarele și descoperi că se poate sta pe scaun în foarte multe feluri.

A doua zi, Sanda se prezentă din nou. Maestrul era îmbrăcat tot în halatul de casă cu brandenburguri și avea părul pomădat.

— Ia loc, domniță.

Sanda se așeză ostentativă, picior peste picior și-l privi pe maestru drept în ochi.

— Ooo, am învățat... îmi pare bine că prinzi repede. Asta e, de fapt, cel mai important. Asta și

seriozitatea. Dacă totul o să meargă bine, am să vorbesc cu cei din comisie. Încearcă să schimbi acum piciorul. Da, e mult mai bine așa. Ești o adevărată doamnă. Știi vreo poezie ?

— Știu, dar nu m-am pregătit special.

— Nu face nimic. Spune o strofă, blanc, fără intonații speciale, dar, bineînțeles, cu dicție.

Sanda, stînjenită, se foi un timp pe scaun, pe urmă își luă inima în dinți și începu să declame :

La pașa vine un arab,
Cu ochii stinși, cu graiul slab.

Maestrul o întrerupse :

— Nu așa. Scoală-te, spune titlul poemului, autorul, apleacă-te... Tot dichisul. Sîntem pe scenă, domniță. Trebuie să-i duci pe ăia din comisie. Fii atentă :

— *El Zorab,* de George Coșbuc.

Recită teatral :

La pașa vine un arab,
Cu ochii stinși, cu graiul slab.
Sînt, pașă, neam de beduin
Și de la Bab-el-Mandeb vin...

Făcu o scurtă pauză, își controlă cîrlionțul de pe frunte și încheie strofa :

— *Să-l vînd pe El Zorab...* Ai fost atentă ? Așa ! Dar să luăm totul de la început. Ia plimbă-te puțin.

Sanda făcu cîțiva pași, se duse pînă la fereastră și se întoarse lîngă scaun. Maestrul stătea nemișcat, cu brațele încrucișate, nu scoase nici un cuvînt. Cînd tăcerea se lungi peste măsură, Sanda se mai duse o dată la fereastră, se rezemă de calorifer și întrebă:

— Ioana unde e ?

— E plecată cu maică-sa la cinema. Stai liniștită, nu ne deranjează nimeni. Mai mergi puțin. Mai mlădioasă, ești femeie, ce naiba ! Ține spatele mai drept. E bine să faci repetiție acasă cu o carte pe

cap. Uite, îți dau o temă. Ești servitoare, trebuie să freci podeaua. Poftim. Își aprinse o țigară și se trînti într-un fotoliu. Sanda rămase lîngă fereastră, nemișcată. Maestrul trase cîteva fumuri, apoi continuă: Așa sînt examenele la institut. Se dau teme. Poftim. Ai rol de servitoare, trebuie să freci podeaua. Mimează.

Sandei i se păru caraghios să se aplece și să mimeze frecatul podelei. Ce teme stupide se dau la institut!

— Ți se pare tema prea grea, domniță? Să căutăm altceva, atunci... Dar să știi, toate temele sînt posibile. Eu, de exemplu, am dat cu maestrul Nottara. A trebuit să imit munca unui hornar. Am luat examenul de admitere cu zece. Singurul din promoție care am avut zece. Hai, domniță, încearcă, totuși.

Sanda se lăsă în genunchi și mimă stîngaci frecatul podelei. Descoperi că prin decolteul bluzei i se vedeau sînii. Își lăsă capul în pămînt.

— Nu așa, domniță. Nu se vede fața. Actorul trebuie să stea cu fața spre public. Fața e sufletul actorului. Așa, mimează.

Sanda descrise cercuri imaginare pe podea și-și ridică fruntea. Actorul holba ochii la ea. Stătea nemișcat, cu cotul rezemat de genunchi, și uitase să scuture scrumul țigării. Fumul albăstrui se ridica ondulat și se pierdea în albul tavanului. Sanda se ridică în picioare. Actorul tresări și se ridică și el. Se apropie de Sanda.

— Domnița mea, asta e munca înjositoare și înălțătoare a actorului. Nu trebuie să fii bleagă, vorbesc cu cei din comisie și ai să reușești sigur. Doar nu vrei să plîngi?! Se apropie de ea și, ca și cum ar fi vrut s-o îmbărbăteze, o cuprinse în brațe și Sanda simți cum degetele uscate, noduroase îi căutau deschizătura bluzei. Vru să se retragă dar actorul o ținea strîns. Se zbătu, scăpă un țipat și atunci actorul îi închise gura cu palma. Prostuța mea...

O sărută pe gît. Sanda se smuci, scăpă de strînsoare și se retrase în colțul camerei, în același loc unde s-au cunoscut în seara ceaiului.

Actorul, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic, se apropie de ea cu brațele întinse, gata s-o mîngîie. Cînd Sanda văzu că nu mai are nici o ieșire și simți respirația fierbinte și întretăiată a bărbatului, uită de sine și începu să care pumni drept în obrazul maestrului. Acesta, stupefiat, rămase nemișcat în colțul camerei. Sanda se repezi în antreu, la ușă și coborî în grabă scările. Alergă și pe stradă. Trecătorii se întorceau după ea, dar ea nu încetini goana decît cînd ajunse aproape de casă. Îi era rușine și scîrbă.

Fetele se întorseseră de la baie de mult. Se pregăteau de culcare. Doar Sanda, încăpățînată, rămăsese pe balcon. Continuă să privească contururile negre ale pomilor. Oare dacă ar fi ascultat de Costescu, n-ar fi reușit la examen? Desigur, el ar fi vorbit cu cei din comisie. Așa, nepregătită, fără pile, e normal să nu reușești. În fond, ce putea să se întîmple? Actorul era un om bătrîn, ar fi sărutat-o, atît. Dar acum ar fi fost studentă la Institutul de Teatru.

3

— Atențiune, sare Sanda.

Sanda porni încet, în vîrful picioarelor, cu pași măsurați, ritmici, ca de balet, pe urmă lungi pașii și mări viteza. Vîntul îi flutura părul, nu mai vedea nimic în afară de groapa cu nisipul greblat, scîndura de bătaie dată cu var și cîteva figuri spălăcite adunate în jurul gropii. Pe la mijlocul cursei, acolo unde fuga se transforma în salturi, își dădu

seama că măsurase bine distanța, acum trebuia doar să accelereze, dreptul, stîngul, simți zvîcnirea venelor în tîmple, stîngul, dreptul, bătaia. Saltul ultim îl pornise alungit, și-n aer se sili să se aplece și mai mult în față, să atingă cu fruntea genunchii. Zborul dură mult, simți cum aerul îi biciuiește tot corpul, acum vizual nu mai putea percepe nimic, totul îi juca în fața ochilor, într-un arabesc ciudat, asemănător cu sculpturile din piatră de pe catedrala din Milano. Cu un ultim efort, întinse picioarele și, mai mult, se chinui să-și ducă în față și umerii, se încordă ca un arc, apoi aterizâ în nisipul răcoritor. Din strigătele celor din jur își dădu seama că săritura fusese bună, că mai ciupise cîțiva centimetri.

— Un nou record personal, țipă antrenorul, un nou record personal ! Dudu, adu metrul !

Dudu alergă în cabină, după instrumentul de măsurat. Era și el agitat. Sanda era foarte aproape de recordul național, o mai despărțeau doar vreo zecedoisprezece centimetri.

În ultimele săptămîni, Sanda venea zilnic la antrenament. Numai pentru încălzire ocolea terenul de trei ori, făcea sprinturi contracronometru, sărea apoi forțat, chinuit, se obosea cu gimnastică de sol. Antrenorul o simți încăpățînată, o încurajă să se mistuie în efort, știind sigur că roadele nu se vor arăta înainte de un an, chiar dacă pentru cîteva zile unele sărituri ar uimi pe nespecialiști. I-ar fi fost greu să frîneze elanul unei începătoare, dar i-a vorbit deschis, să nu se aștepte prea repede la rezultate constante. Sanda se trăsese la față, avea chiar cearcăne, dar nu-i păsa. Venea zilnic la stadion și sărea cu încăpățînare.

Măsurătoarea le dovedi că se înșelaseră. Săritura era chiar mai slabă decît recordul ei personal, e drept, cu cîțiva centimetri doar. Sanda se întristă.

În aer crezuse mult în săritura asta, simțise că avîntul fusese bun, bătuse exact în mijlocul scîndurii, nu avusese nici o clipă teama unei depășiri. Parcă granița unde se fixase ultima vreme nu mai voia să cedeze.

— La anul, o încurajă antrenorul. Sporul luat de tine și așa e prea mare. Nu e bine cînd în primele săptămîni sari prea mult. Creșterea distanței trebuie să fie lentă, dar sigură ca rezultat al antrenamentului. Talentul în sport e doar ca un start bun.

Ori de cîte ori vorbea antrenorul, avea aerul de orator antic, cumpătat, care-și dezvoltă o idee foarte bine știută, repetată acasă, în cadrul familial, de zeci de ori, și acum nu mai avea decît o confruntare cu publicul și cu logica. Totuși Sanda spera în minuni, uneori noaptea, în vis, se vedea zburînd peste groapa cu nisip, auzea chiar aplauzele spectatorilor. Printre ei distingea un bărbat care purta o cămașă de lînă albastră.

Se împrietenise și cu Doina Savu. Îi plăcea s-o asculte povestind despre Stadionul olimpic din Helsinki, despre spectatorii foarte numeroși și calmi ca niște englezi, despre părul lor blond asemănător peisajului alb, nordic al Finlandei, despre terenul cu zgură roșie din Istanbul sau cel în formă de potcoavă din Atena. Dacă ai fi întrebat-o repede în cîte țări a participat la concursuri n-ar fi putut să răspundă. Ar fi trebuit să enumere toate țările pe degete. Lucra în fabrică, era funcționară la secția comercială, scria referate și note de plată. Începuse să facă atletism în urmă cu vreo patru ani, era foarte sîrguincioasă, nu lipsea nemotivat de la nici un antrenament, la Poiana-Brașov sau la Vatra-Dornei, și avea o poză mare, așezată la loc de cinste în sala mare a clubului.

Viața Sandei se schimbase mult de cînd intrase în fabrică, acum știa unde se află toate secțiile, dacă se întîlnea în curtea fabricii cu Lăcustă nu-l mai refuza cînd acesta îi oferea s-o ducă cu tramvaiul. La cantină, femeia care servea masa știa că îi place supa și îi aducea totdeauna cîte o farfurie plină pînă la refuz. Cu Gore se împăcase de mult; întocmai cum spusese Lăcustă, a treia zi după ceartă Gore se așează din nou la masa lor și, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, ceru lui Dudu o țigară. Dudu îl servi, făcu Sandei cu ochiul, apoi se întoarse spre Gore :

— O mai iubești pe Sanda ?

— Platonic.

— Și de ce n-ai iubit-o platonic de la început ? De ce a fost nevoie de circ ?

— Tu ești un bou, dragă Dudu. Ce pricepi tu din sentimentele majore ale omului ? Tu, dacă reușești să-ți umpli stomacul, ești fericit. Sînt, însă, ființe superioare...

— Ca tine, de exemplu...

— Exact, dragă. Spuneam, ființe superioare care, în afară de stomac, au și rațiune, și inimă.

— Și tu faci parte din această specie ?

— Da. Și aș vrea ca Sanda să știe, chiar dacă nu mai fac pe masculul, că o iubesc la fel de mult ca și înainte.

— Îți mulțumesc, Gore.

— N-ai de ce să-mi mulțumești, dragă. Dragostea e ca o gripă, vine chiar dacă n-o dorești. Eu noaptea, în loc să visez cai sau alte drăcovenii, cum visează Dudu, te văd pe tine. Și atunci mă trezesc, te caut, tu nu ești și, resemnat, continui să mă gîndesc la tine. Asta nu în vis. În realitate.

Lăcustă, care pînă atunci nu scosese nici un cuvînt, îl prinse pe Gore de bărbie și-l întoarse cu fața spre el.

— Mă, cutie. Vorbești de parcă ți-ai fi dat cu șmirghel pe minte. Sclipești. De ce nu ne-ai spus pînă acum că te gîndești la ea ? Păi, vezi că e păcat că s-a desființat religia ? ! Înainte vreme, oamenii cînd se băgau în pat spuneau o rugăciune. Tu, în loc să te rogi, te gîndești la Sanda. De ce nu te gîndești la mine ? Eu sînt și bun, și frumos.

Sanda îi luă apărarea lui Gore :

— Lăsați-l în pace.

— Bine, spune Gore. Lăsați-mă în pace. Eu am fost sincer, am spus c-o iubesc, ce mai vreți ? Să spun că pînă la urmă tot o iau de soție ?

— Tu, mă gîlmă ? ! Te-ai uitat vreodată în oglindă ? Păi, nu-ți dai seama cum arăți ?

Mai tîrziu, după terminarea mesei, Dudu o întrebă pe Sanda :

— Tu nu umbli cu nimeni ?

— Umblu cu voi.

— Cînd umbli cu trei e ca și cînd n-ai umbla cu niciunul. Tu n-ai un băiat la care să ții ?

— Țin la tine !

— Nu mă lua așa, știi foarte bine că sînt logodit și, dacă aude ea, îmi bagă inelul pe nas.

Și fetele din dormitor o întrebaseră nu o dată :

— Tu parcă ai fi văduvă. Ori ai pe cineva și-l ascunzi, ori n-ai pe nimeni.

Într-o seară, Clara o invită la Operă.

— Hai cu mine. Am să-i spun lui Gigi să-ți aducă și ție un trubadur.

— Nu. mulțumesc, Clara.

— Păcat ! La Operă unde mergem azi e o muzică formidabilă. Ai auzit de unul Cioiu ? Ăla de cîntă *Vîntule...*

Singurul bărbat la care uneori se gîndea Sanda era locotenentul Popescu. Locotenentul o fascinase. Ar fi vrut să știe la ce se gîndește, ce crede despre ea, în general, ce-i cu mintea lui. E imposibil să

fie doar miliţian, dincolo de uniformă, de treburile lui, trebuie să aibă şi alte preocupări. Despre aceste preocupări ar fi vrut să ştie mai multe Sanda. Dacă el, stînd la biroul lui de pe Calea Victoriei, se gîndeşte uneori la ea sau nu. Dacă în timpul anchetelor compară femeile cu care are de-a face cu ea şi ce anume concluzii trage.

Uneori ar fi vrut ca Popescu să apară la cămin sau la stadion, s-o invite undeva la un restaurant sau, pur şi simplu, doar la plimbare. Îi plăcea felul lui de a vorbi, cu două înţelesuri, felul cum făcea complimentele, fără să se angajeze, felul cum fuma sau se enerva. Dar îl văzuse atît de rar, încît, cînd voia să şi-l imagineze, faţa lui Popescu apărea ştearsă, cu trăsături nedefinite, vagi. Atît de vagi, încît figura lui Popescu începea să semene cu a lui Pavel de la controlul tehnic. Acum acest Pavel apărea totdeauna pe neaşteptate, la ore şi locuri tot neaşteptate, apoi dispărea la fel de misterios precum apărea. Toate fetele din secţie erau îndrăgostite de el. În orice caz, aşa se vorbea despre el, ca de un mare cuceritor. Dar Sanda ştia că Pavel bătea drumurile pentru ea, pentru că ce alt motiv ar fi avut să vină pe stadion totdeauna cînd era şi ea acolo, sau să treacă de zeci de ori în faţa atelierului ei ? O dată, a vrut să se apropie de el, să-l întrebe ce vrea, dar se răzgîndise la timp. După cîte i se păruse, Pavel era un om timid, ar fi putut să plece fără răspuns şi chiar să renunţe să vină s-o mai vadă. Stăruinţa cu care se învîrtea în jurul ei o făcu pe Sanda curioasă. Atît de mult se obişnuise cu el, încît dacă într-o zi nu-l vedea, îi lipsea. Informaţiile pe care le culesese despre el erau foarte bune : încadrat tehnician, urma cursurile fără frecvenţă ale Facultăţii de electronică şi iubit de toată lumea. Pînă şi maistrul Panait spunea :

— Dacă un sfert din angajaţii noştri din fabrică

ar fi ca Stamate, am fi o întreprindere fruntașă. Ăsta mănîncă electricitatea cu pîine ! E drept, lui îi e ușor, are unde să învețe. Mie îmi plăcea pentru că era misterioasă, nouă, aveam totdeauna de-a face cu ceva necunoscut. Eu instalam șaltere, iar Pavel studia legile fundamentale ale electronicii. Eu n-am apucat să aud de Faraday, iar el îi știe teoriile, cunoaște contribuțiile lui Kapița, știe cine a fost Tesla. Eu îl știam pe maistrul meu, care-mi spunea : „Fii atent, boule, să nu te curentezi, că nu te-am înscris la Casa Cercuală, să ai înmormîntarea gratuită !“

Pe Pavel îl iubea toată lumea, în afară de Marieta. Dar părerea Marietei despre oameni nu conta pentru Sanda. Era convinsă că Marieta vorbește din invidie. Îi spusese o dată :

— Ăsta, Sanda, pe cît îl vezi de blajin, pe atît de-al dracului e...

— De unde știți ?

— Mi-a făcut curte. Și mă scîrbise într-atîta, încît cel mai mult ce-i puteam face era să-i întorc spatele.

„Sau să-ți întoarcă el spatele !“ gîndise Sanda.

Dudu, văzîndu-l de cîteva ori pe stadion, o întrebă pe Sanda :

— Tu l-ai chemat pe pudratul ăsta aici ?

— Nu.

— Vrei să-l mardesc ?

— Nu, Dudu.

— Păcat, mi-e foarte antipatic.

— De ce ?

— Nu știu. Mie-mi plac oamenii deschiși, care spun ce vor. Nu vin și stau și cască numai gura.

— Va să zică, tu nu știi de ce vine la stadion ?

— Ba da. Vine pentru tine. Vrei să ți-l prezint ?

— Nu. Dacă vrea să mă cunoască, să vină el la mine.

— Să-i spun ?

— Nu, Dudu.

— Ai dreptate. Dacă nu-l duce mintea la mai mult, lasă-l să-ți dea numai tîrcoale.

După un antrenament, Sanda, obosită, moleșită, abia își mai trăgea picioarele. Băieții o însoțiseră doar pînă la poarta stadionului, de acolo merse singură, îngîndurată, cu umerii lăsați și cu brațele moi ca niște frînghii. Își ducea picioarele în față, mecanic, o dureau toate încheieturile, gleznele, genunchii, coatele. Mai ales coatele, julite de nisipul gropii de sărituri. După antrenament nu mai avusese destulă forță să facă duș la vestiar ; socotise, deși condițiile de la cămin erau mai proaste decît cele de la stadion, să facă dușul acolo, ca imediat după aceea să se poată culca.

Spre bucuria ei, la duș nu era decît o singură fată, Ana ; părea veselă, primise vești de acasă și o scrisoare de la logodnic, care făcea stagiul militar la Buzău, la parașutiști.

— O să primească zece zile de concediu. Nu mai are decît două sărituri de făcut, una la șase sute de metri și cealaltă la o mie ! Și cu asta va încheia perioada de instrucție. Auzi, zece zile concediu ! E mult zece zile ?

— Depinde.

— Nu l-am văzut de aproape opt luni.

— Atunci, să știi că e mult zece zile.

— Și eu cred la fel, de aceea te-am întrebat. Cînd nu-mi scrie, abia trec zilele.

Sanda deschise toate robinetele, dar nu curgea decît apă rece.

— Nu este apă caldă ? întrebă speriată.

— Ba da. Am închis-o eu. Fănel îmi scrie că ei fac duș numai cu apă rece. Am vrut să văd cum e cînd faci baie numai cu apă rece.

Sub șuvoiul de apă caldă, Sanda se moleși și mai

mult. Abia auzi trăncăneala Anei. Ea întrebă dacă e mult o mie de metri.

— Dacă mergi cu trenul, nu e mult. Dacă sari de la o mie de metri înălțime, e foarte mult.

— Și eu m-am întrebat dacă aș avea curajul să sar de sus. Mi-am spus, nu ! Dar dacă ar trebui să sar cu Fănel, zău nu mi-ar fi frică... Mergi și tu la bal ?

— La care bal ?

— La balul secției montaj. Mîine seară.

— Nu știu.

— Dacă nu te duci tu, nu mă duc nici eu. Mergem și ne plimbăm prin parc. Am să-ți povestesc de Fănel.

Decît să se plimbe cu Ana în parc și să asculte poveștile ei despre Fănel, despre Dumnezeu, mai bine se duce la bal. Probabil vor fi și băieții acolo și cu ei nu se va plictisi. Tot se lăudase Gore că e cel mai bun dansator din tot sud-estul Europei.

— Vom vedea, Ana. Acum sînt obosită și vreau să mă culc.

În ultimul timp, întorcîndu-se de la antrenamente, îi plăcea să se culce devreme. Se întindea pe pat, fără să se acopere ; prin ușile care dădeau pe balcon intra aer curat, dacă bătea vîntul se auzeau foșnetul pădurii și țîrîitul uniform al greierilor. Colțul de lîngă balcon era împărăția ei. Acolo rămînea într-adevăr singură, numai cu gîndurile. Rar se întîmpla să se gîndească la părinți — la casă și mai rar. Nu mai fusese acolo de foarte mult timp — ultima oară, într-o duminică dimineața, cu speranța să-l întîlnească pe taică-su. El nu se întorsese din Oltenița, locuința era goală și i se păruse nemaipomenit de străină. Făcu curățenie, spălă vasele murdare, frecă podeaua, curăță geamurile și lăsase un bilețel că va veni din nou, săptămîna viitoare, dar uită să se ducă. Fusese la un concurs atletic ; o

urmări pe Doina Savu și o admiră pentru resursele ei pe ultimii cincizeci de metri. Doina Savu, slăbănoagă cum era, avea o grație cînd fugea, știa să păstreze un ritm uniform în mijlocul cursei, întărea pe nesimțite și ataca puternic la finiș. E drept, avea și rutina multor concursuri internaționale, se măsurase cam cu toate care contau în Europa pe distanța ei. Sanda aștepta și ea primul ei concurs, dar antrenorul nu voia să o înscrie la nici o întrecere, nici măcar la acelea unde era sigur că Sanda ar cîștiga.

— Tu trebuie să apari ca un bolid, trebuie să-i pui în încurcătură pe cei de la Federație.

Antrenorul avea politica lui de lansare a atleților, așa procedase și cu Doina, după ce o descoperise, de a uimit întregul for de specialitate.

Tîrziu de tot, Ana o întrebă dacă știe cît costă un bilet de tren pînă la Buzău. Sanda nu-i răspunse, să nu fie nevoită să înceapă o nouă discuție cu ea.

4

Dudu fixă afișul balului secției montaj chiar pe peretele din fața atelierului circuite-imprimate. Cînd termină, făcu semn Sandei :

— Ești invitata mea personală.

— Și ce-o să spună logodnica ?

— Am lămurit-o.

Sanda se întoarse la ghilotină și continuă să taie plăci pentru șablon. Apăsa cu piciorul declanșatorul electric al cuțitului, aparatul se punea în mișcare, tăia placa de parcă ar fi fost din hîrtie și deșeurile se risipeau cu clinchenit sec, pe ciment. Marieta, la cealaltă ghilotină, tocmai termina stocul ei. Trecu la fluxare. Mîinile îi umblau repede, asorta plăcile

cu o îndemînare uluitoare, de multe ori nici nu se uita la ceea ce făcea. Avea o deprindere acumulată în cei zece ani de activitate, la ea gesturile nici nu mai aveau aspectul de îndemînare, ci mai degrabă reflexe. Marieta părea supărată de ceva. Nu scoase nici un cuvînt cînd Dudu alesese zidul din fața atelierului lor pentru fixarea afișului. Îi întorsese doar spatele, în semn de dispreț. Dacă ar fi fost bine dispusă, s-ar fi certat cu el, în orice caz nu ar fi răbdat să nu spună ceva. De pe coridor se auzi vocea lui Dudu :

— Nu uita, Sanda, ești invitată de onoare și-mi dau cuvîntul de onoare că vei fi regina balului. La naiba, iar am făcut o greșeală politică : vei fi președinta balului. Intră pentru o clipă în secție, apucă mîna Sandei și o sărută : *A rividerci, madame !*

Sanda făcu semn cu capul spre Marieta. Dudu înțelese ce voia să-i spună și se întoarse spre ea :

— Dumneavoastră, doamnă, sînteți de asemenea invitată...

— Du-te dracului !

— Mă duc, doamnă ! Ciau !

Îi zîmbi Sandei și plecă. Sanda îl urmări pînă ce se pierdu la capătul coridorului, apoi se întoarse spre Marieta și vru s-o întrebe de ce vorbește urît cu Dudu, dar se răzgîndi. N-avea nici un rost să se certe cu ea, mai ales că de cîteva zile se statornicise între ele un armistițiu tacit. Marieta, care a urmărit-o pe Sanda, își dădu seama că avea ceva pe suflet.

— Vrei să-mi spui ceva ?

— Nu, tovarășă Marieta. Nimic. Atît doar, că vă invidiez puțin. Nu știu dacă voi putea lucra vreodată atît de repede ca dumneavoastră...

Marieta, care se așteptase la cu totul altceva, își îndreptă șalele, se întinse puțin și spuse ca o justificare :

— Eu am niște ani la activ.

— Eu cred că nu anii, ci îndemînarea contează !

— Și îndemînarea, și anii...

Își reluă lucrul. Parcă ar fi vrut să demonstreze că poate lucra și mai repede, fluxă plăcile cu o rapiditate extraordinară. Pensula cu emulsie abia atingea suprafața plăcii, și Marieta o și întorcea, o ungea și pe partea cealaltă, o punea la uscat și lua alta. Era imposibil de imitat. Încercă și Sanda, dar fără succes. Pensula ei, dacă era prea încărcată, picura sau aplica prea gros stratul de emulsie. Renunță, continuă să lucreze după metoda ei, înceată dar sigură, aplicînd stratul de emulsie pe fiecare placă în parte uniform, controlînd-o atentă, să nu greșească cumva.

— Eu abia fluxez o placă, și dumneavoastră o terminați pe a doua !

Marieta nu-i răspunse. Mai tîrziu, Sanda, uitîndu-se cum se înmulțesc plăcile Marietei, văzu că pe o placă razele soarelui nu se refractă cu aceeași intensitate peste tot. Luă placa în mînă și o cercetă. Mirată, mai luă o placă. Și pe aceasta se vedeau dîrele lăsate de peria pensulei, și în unele locuri era complet uscată, neatinsă de soluție.

— Nu sînt fluxate uniform.

Marieta se întoarse spre ea, supărată, îi smulse placa din mînă, o cercetă și ea, apoi cu un gest de superioritate, de mare specialistă, o aruncă peste cele terminate :

— Nu știam că ești de la controlul tehnic ! Vezi-ți de plăcile tale !

„Da, iar m-a luat gura pe dinainte. De ce mă bag eu unde nu-mi fierbe oala ?! În fond, treaba ei cum fluxează, ea e șefa secției, știe ce face ! Pe dracu, știe ! Fiecare placă trece prin mîinile celor de la controlul tehnic. E imposibil să nu observe. Dacă ar fi vorba de o singură placă, fie... dar s-ar putea ca toate plăcile fluxate de ea să fie rebutate !

Atunci va ieși scandal. Și cine ar putea stabili care dintre plăci au fost fluxate de Marieta și care de mine ?! E normal ca toată vina să cadă pe capul meu, doar n-o să greșească o muncitoare cu experiență, doar n-o munci ea mai prost decît o începătoare, și încă ce fel de începătoare, una trimisă de Miliție, pentru că voia să cîștige bani fără muncă !" Nu putea lăsa ca plăcile să ajungă așa cum erau la controlul tehnic.

— Să știți că plăcile fluxate de dumneavoastră în două sau trei zile se coclesc și legăturile de pe circuitul-imprimat nu se vor mai putea reface.

— Azi-mîine te voi auzi ținîndu-mi lecții despre electricitate, despre importanța muncii pe care o fac... o să mă întrebi dacă am avut vreodată curiozitatea să mă uit într-un aparat de radio. Te rog foarte mult să nu-mi faci observații, știu eu cum ai ajuns tu aici !

— Ce importanță are cum am ajuns eu aici ? ! Asta nu reiese din plăci. Din plăci reiese doar cum au fost fluxate !

— Pleacă de-aici !

— Nu, tovarășă Marieta, nu plec ! Eu primesc salariu tocmai pentru că stau aici !

— Atunci, ține-ți gura !

— Datoria mea...

— Fac pe datoria ta ! Datoria ta e să-ți ții gura ! Să stai cuminte, să înveți o meserie, să nu umbli brambura. Te-a înnebunit afișul acela cu balul montorilor ? !

— Nu m-a înnebunit, m-a uimit. M-a uimit, dar nu afișul, ci felul dumneavoastră de a lucra ! Și eu vă admiram ! Nu știam că lucrați prost !

— Taci !

— Nu tac !

— Huo, ho, ce-i aici ? ! se auzi vocea lui Panait. Pe urmă apăru și el în ușa atelierului. Avea ochii

aprinși, ca de obicei, clipea des, ar fi vrut să cuprindă toată încăperea dintr-o singură privire, dar ochii nu-l ajutau. Ce-i gălăgia asta ? !

Sanda se postă în fața lui și-i spuse cu voce scăzută :

— Vă rog să mă scuzați, eu am țipat.

Marieta se pregăti să intervină, dar Sanda nu mai spuse nimic. Ieși pe coridor. Bocăni tare, să se audă că se îndepărtează, apoi, pe furiș, se reîntoarse în apropierea atelierului. Era curioasă să afle atitudinea Marietei.

— Ce-i Marieta, ce s-a întîmplat ? auzi în cele din urmă vocea lui Panait. De ce țipați ca la ușa cortului?

Marieta îi răspunse în șoaptă, Sanda abia reuși să perceapă cuvintele :

— I-am făcut observație că nu fluxează bine și i-a sărit țandăra. De cînd au apărut afișele astea cu balul, nu știu ce a apucat-o.

Sanda nu-i mai ascultă. De fapt, ieșise din atelier ca să-i dea ocazia Marietei să se reabiliteze pentru măgăria făcută cu deșeurile. O altă ocazie mai bună n-ar fi găsit niciodată. În drum spre spălător se întrebă ce-ar fi făcut Marieta, dacă ar fi rămas și ea acolo ? Ar fi avut oare curajul s-o mintă și în față ? Se mustră că poate, totuși, ea e vinovată, pentru că mereu creează ocazii Marietei să mintă. De ce să mă jenez eu pentru necinstea ei ? ! Ar fi trebuit să intervin și atunci cînd i-a spus lui Dudu : „Du-te dracului" ! Dudu, fără îndoială, nu i-ar fi permis nimănui să vorbească urît cu mine. Iar eu ? !... Se simți vinovată și față de Dudu. Acum știa precis că ar fi trebuit să-i ia apărarea, mai ales că Dudu merita.

Intră în spălător. Prin cele patru ferestre mari lumina năvălea ca din reflectoare. Faianța albă refracta lumina, totul în jur era orbitor de alb, chiu-

vetele, pereții, plafonul. Pînă și robinetele sclipeau, de parcă cineva le-ar fi dat foc.

O apucă o tristețe grea, obositoare. Se rezemă de peretele faianțat și privi multă vreme jocul geometric al mozaicului. Îi părea rău că în materie de atitudine semăna cu taică-su. „Mă comport exact ca și el față de mama... De ce n-am avut curajul să mă întorc în atelier și să-i spun Marietei verde în față că minte, față de Panait ? ! Să știe și el care este adevărul. Acum Marieta îi împuiază capul bătrînului, o să-i arate plăcile fluxate de ea, și Panait o să tragă concluziile ! Nici acum n-ar fi tîrziu să mă întorc." Se simțea însă atît de vlăguită, încît nu se îndură să se miște din loc. Undeva, într-o încăpere alăturată curgea apa, zgomotul apei aducea cu o ploaie potolită de toamnă tîrzie. Avusese dreptate tata cînd citase versurile poetului care spunea că *„din polițe și-a pierdut viața"*... Îl citase și în original, graseind, să-i pară cît mai autentică limba lui Rimbaud, ca și cum pronunția corectă i-ar fi adus aminte de anii petrecuți la Paris. Sanda se frămîntă să-și aducă aminte de ce fusese atunci atît de trist tata. Da. Era o seară de iarnă, după o ceartă. Mama se îmbrăcase și plecase în oraș, să se răcorească. Tata avusese dreptate. Acum nu reușea să-și amintească motivul certei. Ba da. Era ziua mamei, și tata îi cumpărase un șal. Un șal din mătase naturală. Un șal galben, pe care erau imprimate capete de cai. Cînd mama a văzut șalul a început să țipe :

— Cheltuiești banii aiurea !

— Dar e ziua ta !

— Și-mi cumperi cîrpe demodate ? ! Parcă aș lucra la grajduri ! Cum să port eu șalul ăsta ? Cînd l-am văzut, am crezut că l-ai adus femeii de serviciu ! Asta e culoare ? ! Mustarul nu se mai. poartă de mult, vrei să rîdă lumea de mine ? De ce taci, de ce nu răspunzi ? !

— Am crezut că ai să te bucuri.

— Tu-ți bați joc de mine, și vrei să mă bucur? Asta merit eu, după paisprezece ani de căsătorie? Un șal galben, demodat!

— Știi foarte bine că mașină nu pot să-ți cumpăr și nici bijuterii.

— Cînd mi-ai cerut mîna, mi-ai promis marea și sarea! Și eu, ca o proastă...

— N-ai fost tu chiar atît de proastă... știi foarte bine că, dacă nu s-ar fi schimbat lumea...

— Acum îmi ții și lecții politice. Nu-mi ajung seminariile de la serviciu?! Va să zică, ești și ironic!

Trînti șalul într-un colț și plecă. Tata rămase în mijlocul odăii, singur, descumpănit. Îi era rușine de Sanda. Se așeză la masă, și Sanda aștepta să spună ceva. I-ar fi părut bine să-l audă înjurînd. S-o înjure pe mama. Merita. Dar el stătea tăcut, cu privirile pierdute în gol, ca principal vinovat al scandalului. Spuse într-un tîrziu, mai mult pentru el: *„Par délicatesse, j'ai perdu ma vie!"*

Sanda vru să-l îmbuneze, se sculă din pat și se apropie de el.

— Să știi, tată, mie șalul îmi place foarte mult.

Taică-su o lovi peste față. Mirarea îi fusese mult mai puternică decît durerea. N-avea nici măcar puterea să plîngă. „De ce m-o fi lovit atunci tata? O fi crezut că n-am fost sinceră sau, neavînd curajul s-o lovească pe mama, a dat în mine?! S-a purtat ca un laș..." Dar în general avea reacții ciudate. O dată, cercetase un album cu fotografii despre Brazilia. La o pagină, fața i se îmbujoră și închise albumul.

— Tu, Magda, ți-am povestit despre Lam, despre Erick Lam?

Mama era culcată, își aplicase pe față felii de castraveți, pentru vitaminizarea pielei. În aceste momente de tratament cosmetic nu-i plăcea să fie de-

ranjată. Răspunse scurt și cu un ton care însemna că din partea ei discuția s-a terminat.

— Nu.

— Ăla grasu care mi-a fost coleg la Paris.

— Nu, dar nici nu mă interesează. Nu vezi, abia pot să răsuflu, și tu vrei să-mi povestești de unul pe care l-ai cunoscut la Paris! Ce-ți veni, de-mi vorbești despre el?

— I-am citit numele aici, flutură albumul, vrînd să sublinieze că are dovezi, nu vorbește din burtă. Face parte din comisia de constructori ai noului oraș. Erick Lam. Era o nulitate! Îmi datorează și acum patruzeci de franci. Am făcut o dată pariu că traversez Place de la Concorde fără pantofi, numai în ciorapi. Ne însoțiseră toți colegii de an. Mi-am scos pantofii, mi i-a luat Lam, și eu am traversat piața numai în ciorapi. Toată lumea se uita după mine. Nu mai trebuie să-ți spun că am fost escortat de colegi și de o asistență adunată ad-hoc, care m-au crezut nebun. Și Lam, nu numai că nu mi-a dat banii, dar a fugit și cu pantofii. Am fost nevoit să mă duc acasă numai în ciorapi.

Mama rîsese ca totdeauna cînd tata era pus într-o situație caraghioasă.

— Tu nu-ți dai seama că nulitatea ești tu? El unde e? În Brazilia! Face parte din comisia nu știu care, și tu freci mortarul în Balta Albă!

Realitatea îl speriase. Privise buimăcit spre album, spre nevastă-sa cu fața acoperită cu felii de castraveți, spre becul din tavan, care în clipa aceea și Sandei i se păruse nepermis de slab.

A doua zi, cînd mama plecase de acasă, el răsfoi din nou albumul, să verifice dacă într-adevăr era vorba de Lam, de fostul lui coleg, cel care îi datora încă patruzeci de franci, nulitatea, proscrisul clasei. El era.

— Sanda, vino aici!

— Da, tată.

— Citește, ce scrie aici ? !

Sanda se aplecă asupra rîndului pe care-l indică el.

— Lam. Erick Lam.

— Da. Ăsta a fost coleg cu mine. Era atît de prost, încît ne miram că nu repetă anul. Și acum construiește noua capitală a Braziliei ! Iar eu ? Știi că eu am fost la Paris o speranță ? Iartă-mă, Sanda, ție n-ar fi trebuit să-ți vorbesc despre asta ! Iartă-mă !

Sanda se auzi strigată. Își udă repede mîinile, să creadă lumea că venise la spălător cu treabă.

— Du-te la tovarășul Panait.

Sanda era convinsă că maistrul vrea s-o bestelească pentru felul cum fluxase plăcile. Era hotărîtă să se apere, să spună adevărul. Spre mirarea ei, în biroul lui Panait erau mai mulți oameni. Unul înalt de la controlul tehnic, șeful lui Pavel, Marieta și un om de la montaj. Cînd intră, nu-i dădu nimeni nici o importanță. Doar Marieta o privi cu coada ochiului. Vorbea cel de la controlul tehnic, fluturînd o placă în dreptul nasului lui Panait.

— Pe plăcile astea nu se pot imprima schemele. În maximum două luni ni se rambursează ca rebut. Noroc că avem plăci de rezervă, făcute la fotogravură.

Panait, temîndu-se să nu fie lovit peste nas, luă placa din mîna controlorului, apoi își șterse fruntea asudată. Se întoarse spre Marieta și Sanda :

— Mai mult de jumătate din stocul acesta nu se poate expedia. Le-ați rebutat voi. Nu sînt bine fluxate.

— Și de ce vă uitați numai la mine ? întrebă Sanda.

— Mă uit la amîndouă.

Privi și spre Marieta. Ochii inflamați îi erau mai roșii decît oja de pe unghiile Marietei.

Marieta, ca și cum problema asta n-ar fi avut

nimic de-a face cu prezența ei aici, își aprinse tacticos o țigară și suflă fumul în fața controlorului tehnic. Spuse cam într-o doară :

— Eu n-am timp să controlez și plăcile ei.

Panait o întrerupse.

— Acum nu e vorba de plăcile ei. Ale tale trebuiau controlate.

— Nu înțeleg, făcu mirată Marieta, doar nu vreți să spuneți, tovarășe maistru, că plăcile făcute de mine trebuiesc verificate ?

— Ba da ! Asta voiam să spun. Clipi de cîteva ori, ca și cum prin asta ar fi vrut să sublinieze că „așa este".

Furioasă, Marieta stinse țigara în scrumiera de pe masă. Se întoarse spre Sanda :

— Ți-a umblat gura ! Vrei să intri pe sub pielea maistrului ? ! N-o să-ți meargă ! E prea bătrîn pentru tine !

— Amin ! o opri Panait. În primul rînd, bătrîn e tat-tu ! În al doilea rînd, nu i-a umblat gura. Și de ce să-i fi umblat ? Doar nu vrei să spui cu asta că ar fi avut ce să spună ? Plăcile ei au fost controlate de mine personal, placă cu placă. Am vrut să verific dacă într-adevăr e așa cum mi-ai spus tu. Plăcile făcute de ea nu aveau nici un cusur. Și de aici începînd, intervine vina mea. Și anume că n-am controlat și plăcile tale. Dar conducîndu-mă după logica de fier a fizicienilor, dacă plăcile ei erau bune, cele rele trebuiau să fie ale tale.

— Lasă, meștere, teoriile, că vă lămuriți voi ! îl întrerupse cel de la controlul tehnic. Noi facem pe orbii și nu întocmim nici un fel de proces-verbal. Dar la primul stoc de rebut, la prima placă greșită, vă ard ! E clar ?

— Mă, da' bun ești tu cu averea statului... Du-te, am înțeles ! Duceți-vă și voi, fetelor, am terminat.

Era atît de nervos, că a uitat să spună amin.

Capitolul VI

1

Cocoţată pe scena împodobită cu ghirlande din frunze de stejar, formaţia de ghitare electrice Mecet, alcătuită din patru tineri de la secţia expediţie, ciupeau corzile de parcă ar fi vrut cu tot dinadinsul să le rupă. Solistul, un băiat înalt, blond, îşi ţinea tot timpul ochii închişi, ca şi cum textul stupid de bi, bu, ba l-ar fi emoţionat într-atîta încît, legănat de melodie şi text, ar fi fost undeva departe şi ar fi cîntat numai pentru el. Basistul era, însă, cu picioarele pe pămînt. În timp ce ţinea tira, înfuleca şi trăgea cu ochii spre o farfurie pusă alături pe o masă, unde doi patricieni rumeniţi pe grătar aboreau pînă în tavan. Al treilea, armonistul, îmbrăcat fistichiu, cu cămaşă cadrilată de cow-boy, cu fular de mătase la gît şi cu pantaloni bătuţi în ţinte, urmărea perechile de pe ring, căuta privirile fetelor, le zîmbea şi, ca să fie mai bine observat, se lăsa pe genunchi, se îndoia din şold şi în stînga şi în dreapta. Avea aerul că, fără zdrînga lui, formaţia n-ar face nici două parale. Cel mai tînăr dintre ei, toboşarul, grăsuţ şi negricios, poate cel mai înzestrat dintre ei, îşi compusese o mină de om blazat. Se uita placid spre ghirlandele care atîrnau deasupra capului, dar,

cu toată lenea ce inspira, mîinile lui, nebănuit de iuți, mînuiau bețele cu o dibăcie drăcească.

Cei de pe ring, ca trași de o sfoară nevăzută, îndemnați de ritmul trepidant al melodiei, se mișcau ca niște paralitici, zvîrlindu-și umerii, genunchii, șoldurile, cu o repezeală nebănuită, ca pe urmă, brusc, să încremenească la mijlocul mișcării, apoi la fel de brusc, dezarticulați, să înceapă niște rotiri de parcă ar fi vrut să se înșurubeze în parchet.

Mesele muncitorilor mai în vîrstă, care nu îndrăzneau să atace ringul din cauza ritmului obsedant, erau orînduite simetric de-a lungul pereților. Ei stăteau la șpriț lung, așteptînd cu nerăbdare ca ghitariștii să facă cîte o pauză, să se poată înțelege între ei. În timp ce cînta orchestra, cuvintele se pierdeau în acordurile melodiei, nu erau înțelese, dar nici mare pagubă nu era. Era important să se audă clinchetul paharelor, gîlgîitul vinului, susurul sifonului scos dintre sloiurile din frapiere.

Cei de la secția culturală au pregătit cu migală serata. Au confecționat lampioane colorate, sala aducea cu un local chinezesc, panglici de hîrtie creponată și afișe satirice care îndemnau pe cei prezenți la veselie atîrnau deasupra dansatorilor. Programul artistic, contrar așteptărilor, fusese scurt, brigada artistică Ariciul i-a înțepat pe codașii în producție, a cîntat cuplete pe seama celor care întîrziau la serviciu și s-a rîs copios. Dacă s-ar fi abătut un străin la bal, n-ar fi înțeles de ce se amuză lumea cînd se pomenește despre un robinet lăsat deschis peste noapte, de ce se încheie biblic, cu amin, fiecare rimă. Panait însă, care cu ochii lui bolnavi nu-i putea vedea pe cei de pe scenă, îi auzea doar, rîdea cu gura pînă la urechi. De cîteva ori i-a și întrerupt pe artiști, spre hazul celor din sală.

Fete tinere, în halatele azurii ale întreprinderii, îmbrăcate peste rochiile de bal, ofereau spre vînzare

bilete de tombolă și cărți poștale ștanțate la ghilotinele de la circuite-imprimate, pentru desemnarea reginei balului.

Din inițiativa comitetului sindical s-au demontat pereții de sticlă care dădeau spre terasă și, spre mulțumirea tuturor, aerul de seară, cu iz de pădure, pătrunse pînă și în cămăruța unde se amenajase bufetul.

La început, Sanda nu se decise să vină la bal, dar gîndul că Ana o să insiste să se ducă cu ea la plimbare o făcu să se hotărască. Îmbrăcă rochia albă de pichet, scurtă, se pieptănă băiețește și, cînd se verifică în oglindă, era mulțumită. Ana o prinse tocmai cînd voia să părăsească dormitorul.

— Totuși te duci ?

— Da, m-au invitat băieții. Mă grăbesc, mă așteaptă jos.

— Și eu m-aș duce...

— Păi, vino !

Sanda n-avea cum s-o refuze.

— Nu pot. Ce-o să spună Fănel, dacă aude că în ziua cînd a sărit de la o mie de metri înălțime, eu m-am dus la bal ?

— Atunci, rămîi, Ana. Mă duc.

— Vin și eu ! Fănel, în fond, n-are de unde să afle că am fost la bal ! Și e un bal al întreprinderii noastre, nu se cade să nu mă duc...

— Atunci, vino ! Îmbracă-te !

— Dar dacă, totuși, Fănel află și se supără ?

— Știi ce ? Dacă te decizi, mă găsești acolo. Mă duc, nu pot să-i las pe băieți să aștepte.

Sanda sosise la bal printre primii, însoțită de Gore și de Lăcustă. Gore rezervase o masă în apropierea scenei, să poată urmări cu atenție programul, și era mîndru că stătea lîngă Sanda. Îmbrăcat elegant, în negru, cu papion, părea directorul întreprinderii, nu un simplu muncitor. Dudu, cu logodnica și cu pă-

rinții ei, amîndoi dolofani, bine hrăniți, avea masa lîngă terasă. Era sobru, își tunsese din păr și nu purta nici inelul cu piatră albastră. Lăcustă făcuse o sumedenie de bancuri pe socoteala lui și o îndemna pe Sanda să-i arunce bezele. Sanda, deși era bine dispusă, nu se încumetă. Îl privea doar cu coada ochilor și în sinea ei o invidia puțin pe fata de lîngă el. Înainte de a veni la bal se gîndise să dea un telefon lui Popescu, să-l invite și pe el. Era convinsă că Popescu n-ar fi refuzat-o, dar se temea ca locotenentul să nu interpreteze greșit invitația, și apoi mai erau și băieții. Nu putea să nu stea cu ei.

Panait trecuse de cîteva ori pe lîngă ea, i se părea cunoscută, dar nu știa de unde s-o ia. În cele din urmă, Sanda se ridică și-l salută. Panait se aplecă spre ea, s-o vadă mai bine :

— O, bată-te să te bată, era să nu te cunosc ! Păi, dacă erai fata mea, dragă, nu te-aș fi lăsat să vii la bal numai în cămașă. Tu n-ai rochii ca lumea ? !

— Așa se poartă, tovarășe maistru. Asta e moda. Uitați-vă, toate fetele poartă rochii scurte.

— Dar a ta e cea mai scurtă.

— Înseamnă că nu stați chiar atît de rău cu ochii, dacă ați observat asta... Și, la urma urmei, cineva trebuia să aibă rochia cea mai scurtă. Dacă nu veneam eu, alta ar fi fost cu cea mai scurtă rochie...

— În fond, fetița mea, mie puțin îmi pasă. Fiecare se îmbracă după cum îl taie capul. Ți-am spus ce ți-am spus pentru că și mie mi s-a atras atenția : uite ce muncitoare are Panait în secție ! Probabil acolo, la el, în loc de circuite se imprimă altceva...

— Dacă doriți, tovarășe maistru, pot să mă duc acasă, să mă schimb.

— Pe dracu ! Stai aici. Cui nu-i place, să se uite la picioarele mele. Ascultă, dacă se va cînta una

mai moale, ca pentru picioarele mele, vreau să te dansez.

Din cauza discuției, un timp Sanda fusese prost dispusă. Se așează înapoi la masa lui Gore, își strînse genunchii sub fața de masă și stătea țeapănă, de parcă ar fi înghițit un par.

Cînd, în cele din urmă, Mecetul atacă o melodie mai lentă, Dudu se încumetă să-și părăsească logodnica și cu pași măsurați, de om sobru, se apropie de masa Sandei :

— Asta e dansul meu, Sanda.

— Cum al tău, dragă ? sări Gore. Și logodnică și Sanda ? ! Eu ce dracu să fac aici ? !

— Taci, mă, îl repezi Dudu. Du-te și uită-te în oglindă. Arăți ca un cioclu. Se sperie lumea de tine.

— N-o să se supere logodnica ? întrebă Sanda, cu puțină răutate.

Dudu, surprins de tonul ironic al Sandei, tresări, dar își reveni imediat.

— Nu. Ea e O. K. I-am cerut aprobarea.

Porniră spre ring. Dudu dansa ușor, puțin demodat, cu mîinile întinse și cu piruete largi, ca la vals.

— Îmi pare rău că nu stai la masa noastră, spuse Dudu, după ce se încălzi puțin.

— Invită-ne.

— Nu se poate. Golanii ar băga pile.

Îi zîmbi logodnicei, făcu două piruete și se adînci în dans. De alături, de lîngă masa tombolei, se auzi vocea lui Panait. Din cauza spriţului prea rece avea vocea răguşită şi părea supărat.

— Măi băieți, voi sînteți U.T.C.-iști ?

Îi răspunse responsabilul tombolei, un băiat deșirat, cu fața rotundă, caraghioasă, cu barbișon blond, care în bătaia becurilor părea roșcat.

— Da, tovarășe Panait.

— Mă, dacă mă fraieriți cu biletele voastre și nu cîștig ceva gras, să știți că vă răstorn taraba !

Rîse și el de cele spuse. Cel cu barbișon îi răspunse în ton :

— Amin !

— Ia vedeți, ce-i 71 ?

Muncitoarea care era însărcinată cu împărțirea cîștigurilor cercetă masa unde erau expuse lucrurile, apoi luă un pachețel și-l întinse spre Panait :

— O pereche de ciorapi de mătase.

— Dacă mă prinde nevasta cu ciorapi în buzunar, bagă divorț.

Cei din jur pufniră în rîs, știau că Panait nu era însurat.

— Nu puteți să schimbați ciorapii pe o sticlă de vin ?

Îi răspunse tot muncitoarea :

— Vinu-i mai ieftin, tovarășe Panait. Faceți o afacere proastă.

— Da' ce, eu am venit aici să fac afaceri ? Dați-mi sticla încoace !

Melodia luă sfîrșit. Dudu o conduse pe Sanda la masă, așteptă să se așeze, apoi se aplecă spre ea :

— Vreau să-ți prezint logodnica.

— Era și timpul, tovărășelule, constată Lăcustă. Ne-ai împuiat capul cu ea, și o ții acasă în frigider.

— Mușcă ? întrebă cu răutate Gore. Dacă da, eu mă mut la o altă masă.

— Nu mușcă, dar de mutat, nu e rău dacă te muți. Cum arăți tu acum, o sperii... Fără bășcălie băieți, că mă supăr !

Se duse la masa lui, își luă logodnica de mînă și reveni la Sanda.

— Uite, Sanda, ea e. Și acum, te rog să-i spui ce fel de bărbat sînt eu.

— Pot să-mi spun și eu părerea ? întrebă Gore.

Dudu se descurcă repede.

— Vezi, spuse, m-ai făcut de băcănie. Ne-am înțeles că faci pe mutul... Ți-am explicat, doar : mai bine mut, decît prost !

Sanda dădu mîna cu logodnica lui Dudu. Se numea Viorica, era mică, plăpîndă, nu se potrivea de loc cu felul de a fi al lui Dudu.

— Să știi, Viorica, Dudu e un băiat grozav.

Dudu se umflă în pene :

— Ai auzit ? Grozav ! Numai tu nu mă vezi grozav. Și sînt, pe cuvîntul meu de onoare, sînt un băiat grozav.

— Da, spuse și Lăcustă, dar Dudu îi făcu semn să tacă.

Spre surprinderea tuturor, orchestra atacă din nou o melodie lentă, un tango argentinian.

— Îmi dați voie ?

Sanda se uită mirată spre Dudu, apoi spre Lăcustă și Gore : invitația nu venea din partea lor. Își întoarse capul să-l înfrunte pe cavalerul necunoscut și, pentru o clipă, rămase împietrită : era Pavel. Se ridică încet, se lăsă luată de braț și porni spre ring. Pavel era îmbrăcat corect, avea haine bine croite, călcate cu grijă, curate. Sanda nu fusese niciodată atît de aproape de el. Numai după cîțiva pași își dădu seama că Pavel dansa foarte bine. E drept, o ținea puțin cam la distanță, dar asta o puse în contul timidității. Încă n-avea curajul să-l privească în față, îi cercetă doar mîinile — le avea îngrijite. Dar de ce n-o fi vorbind ? În clipa aceea, Pavel se aplecă puțin spre ea :

— Știu, acum s-ar cădea să spun ceva, dar îmi vine foarte greu să vorbesc.

— Nu e nevoie să vorbim.

În loc de mulțumire, Pavel o trase puțin spre el. Sanda nu se împotrivi, îi simți mîna dreaptă la șold și se îmbujoră. Mai făcură cîțiva pași, și Sanda fu cuprinsă de o senzație ciudată de amețeală și-și

pierdu întreaga siguranţă. Făcea paşii aiurea, îl călca peste pantofi. Pavel zîmbea politicos, ca şi cum el ar fi fost vinovat. Stînjeneala Sandei nu ţinu mult, poate un singur tur de ring, şi acum se temea că melodia se va sfîrşi prea repede. Privi spre orchestră. Ghitariştii ciupeau corzile cu aceeaşi nepăsare cu care ştanţa Marieta plăcile de pertinax. Însemna că încă nu sînt pe sfîrşite. Îşi lăsă capul pe umărul lui Pavel şi imediat se întrebă dacă n-a fost deplasată. Toţi cei din sală dansau aşa. Se linişti. În nări îi pătrunse un uşor miros de lavandă. „Şi mama îl îndemna pe tata să-şi dea cu lavandă : «Să nu mai miroşi a tutun», dar tata nu putea suferi nici măcar parfumurile mamei."

După încă vreo cîţiva paşi, Sanda constată că se potrivesc bine la dans. È groaznic să dansezi cu cineva cu care nu te potriveşti la paşi. Atunci, chiar dacă dansezi bine, devii stîngaci, calci ca pe ouă. Pavel făcea paşi lungi, şaseurile repezi, întocmai cum îi plăcea Sandei tangoul. Simţi cum Pavel întăreşte strînsoarea : îşi ridică fruntea şi privi drept în ochii bărbatului : Pavel avea ochi albaştri, aşa cum i se păruse şi prima oară, cînd s-au văzut în uşa cantinei, umezi şi pupilele foarte-foarte mari. Sanda se văzu în ei ca într-o oglindă. Pavel zîmbi abia perceptibil şi în clipa aceea orchestra atacă tuşul final. O clipă mai rămaseră îmbrăţişaţi, apoi Pavel slăbi strînsoarea şi Sanda se eliberă. Îi păru rău că se sfîrşise dansul. Privi spre orchestră, să vadă dacă vor ataca o melodie nouă sau nu, dar aceştia se repeziră spre farfuriile servite alături, pe o măsuţă pregătită anume. Spuse într-o doară, ca să spună ceva :

— E îngrozitor de cald.

Pavel, în loc de răspuns, o luă de braţ şi o conduse spre terasă. Sanda îi mulţumi în gînd. Dinspre pă-

dure adia un vînt care, din cauza căldurii din sală, părea rece.

— E plăcut aici, spuse mai tîrziu Pavel și Sanda aștepta să continue, dar el nu mai avea nimic de spus.

Stăteau tăcuți și priveau întunericul. El o ținea încă de braț, și Sanda nu încercă să se elibereze. Zgomotele, vocile din sală se contopiră într-un fundal sonor nedefinit, ca și curgerea gălăgioasă a unui rîu de munte cu care te obișnuiești atît de mult încît nici nu-ți mai dai seama de existența ei.

— Eu vin cîteodată seara pe aici, să aud cum foșnește pădurea. Uneori trec și în apropierea căminului. Tu nici nu știi cît de mult aș vrea uneori să te descopăr și pe tine pe terasă, dar acolo nu văd decît o fată negricioasă, cu părul adunat coc.

— E Ana. Lucrează la semiconductori.

Pavel nu-i răspunse. Sanda trase cu urechea. Încercă să audă cum foșnește pădurea. Din cauza zgomotului din sală nu se auzea nimic. Doar frîna unei mașini undeva pe șosea.

Pavel scoase un pachet de țigări cu ambalaj maro. Scoase o țigară, o bătu de unghia mare a mîinii stîngi, apoi, tacticos, ca și cum ar fi executat un ritual, o vîrî între buze. În timp ce el își aprinse țigara, Sanda reuși să descifreze inscripția de pe pachet: Specialitate. Nici nu știa că există asemenea țigări.

— Chiar dacă sîntem pentru prima oară împreună, să știi, Sanda, că eu te cunosc de mult.

Sandei îi făcu plăcere că Pavel îi știa numele.

— Uneori, în gînd, în timpul lucrului, discut cu tine. Cei din secție cred că sînt nebun. De aceea îmi permit să-ți spun ceea ce-ți spun. Ca unei vechi cunoștințe. Știi de cînd doresc să mă plimb cu tine pe aleile astea din parc?

— De cînd ? întrebă cu îndrăzneală Sanda.

— De cînd te-am văzut pentru prima oară.

Se uită lung spre Sanda, își ridică și ea privirile, dar se auziră pași prin apropiere și-și lăsă capul în pămînt.

Rămaseră multă vreme stingheriți, privind amîndoi întunericul. Cerul era înnorat, rar un fascicul de lumină, al unui reflector de la aeroport mătura norii care păreau violeți, apoi totul se întuneca din nou. Dinspre desiș vîntul aducea miros de ploaie.

— N-ar trebui să ne întoarcem ?

— Nu, răspunse repede Sanda. E plăcut aici.

— Și ce-o să spună prietenii tăi ?

— Nimic. Ce să spună ? ! Sînt colegi. Văzînd, însă, privirile neîncrezătoare ale lui Pavel, sublinie : Numai colegi.

Privi spre masa părăsită. Acolo un chelner tocmai adusese încă o sticlă de vin. Numai să nu se îmbete băieții. Dar cine o fi fata de la masa lor ? Viorica nu purta coc. Ana, sigur că da ! Era curioasă să afle ce anume discută Ana cu Lăcustă. Probabil îi vorbește de Fănel, despre săriturile lui cu parașuta.

— Nu vrei, totuși, să te întorci la prietenii, la „colegii tăi" ?

— Nu ! Numai dacă nu vrei tu să plec...

— Cum să vreau asta ? ! Ți-am spus doar, am venit numai pentru tine.

Și, ca să dovedească cele spuse, se repezi în sală și se reîntoarse cu două scaune.

Sanda se așeză, și pentru prima oară și ei i se păru că rochița era într-adevăr cam scurtă. Vru s-o tragă pe genunchi, dar cum materialul nu era din elastic rămase cu genunchii descoperiți.

— Nu-i nevoie să-i acoperi, la stadion chiloții sînt și mai scurți. Știi că am emoții de fiecare dată cînd sari ? Mi-ar plăcea să-ți văd numele în ziare, să fii campioană.

— Dacă m-ar vedea antrenorul la bal, cred că m-ar goni de pe stadion. Spune-mi, tu verifici plăcile gresate de noi ?

— Nu. Eu verific semiconductorii, aliajele, conductibilitatea.

— Înseamnă că cunoşti mai bine metalele decît oamenii.

— De ce crezi asta ?

— Aşa cred. Ce-ai putea spune despre mine ca... controlor tehnic ?

Pavel o luă de mînă, ca şi cum ar fi avut nevoie de material concret pentru cercetare.

— Material bun, conductibilitate sută la sută, asta bineînţeles în ceea ce mă priveşte. Sper, simţi tot ceea ce-ţi transmit... Pavel o mîngîie pe braţ şi pe Sanda o străbătu un fior ; sîngele îi năvăli în faţă, ar fi vrut să-şi retragă mîna, dar Pavel o ţinea strins. Eşti frumoasă, Sanda.

— Un controlor tehnic n-are voie să exagereze.

— Nu exagerez niciodată. Şi ceea ce ţi-am spus mai înainte am spus-o eu, nu tehnicianul.

Se apropie de ei Gore.

— Asta e dansul meu. Sper că domnul n-are nimic împotrivă !

— Nu vreau să dansez, Gore. E atît de cald în sală...

— Nu există. O chenzină mi-a luat croitorul. Dacă nu fac botezul costumului, degeaba am mai venit la bal.

Sanda, nehotărîtă, se uită la Pavel. El încuviinţă din cap :

— Du-te, Sanda, te aştept aici.

Pe ring Gore, ca un veritabil acrobat, îşi aruncă picioarele în stînga şi în dreapta şi se supără că Sanda nu face la fel.

— Păi, nu vezi ce rochie scurtă am ?

— Ei, şi ? Să vadă ţăranii ce ştim !

Făcură o scurtă rotire în stînga, se deșurubă, se lăsă pe vine, apoi își legănă umerii într-un ritm turbat.

— Dacă băiatul nu se poartă salon, fă-mi un semn. Îl mardesc.

— Te-aș ruga foarte mult, Gore, să nu-i faci nimic. Nici să nu vorbești urît despre el.

— Înseamnă că are papagal băiatul, dacă ți-a sucit capul la un singur tango. Bine, Sanda, dar să știi, eu sufăr în continuare.

Sanda se întoarse încălzită pe terasă. Între timp, Pavel făcu rost de o masă și comandă două coniacuri mari. În scurt timp răsăriră o mulțime de mese prin apropiere.

— Dacă știam că mă imită, nu aduceam masa. Aș fi vrut să fiu numai cu tine.

— Și eu, spuse Sanda.

Pavel îi căută privirile, apoi îi mulțumi strîngînd-o de mînă.

Începuse să se lumineze cînd Sanda și Ana ajunseră la cămin. Amîndouă erau bine dispuse, zgomotoase. Portarul le făcu semn să tacă, apoi le ceru biletele de voie eliberate aseară de directoare. Nu le găsiră în poșetă. Portarul, supărat că fusese trezit din somn, nu vru să le dea voie să intre. Ana începu să strige. Portarul, speriat că zgomotul va trezi tot căminul, le deschise ușa, rugîndu-le să urce în vîrful picioarelor, să nu fie auzite de directoare. Dar Ana era pusă pe chef, sări treptele pe un picior, o strigă pe Sanda să sară și ea, descoperi că palierul de la etajul întîi are ecou, începu să fluiere, apoi, auzind trîntirea unei uși, intră repede în dormitor. Sanda rămase pe coridor, se ascunse după un stîlp, așteptă să se facă liniște, se descălță și fugi și ea în dormitor. Regăsindu-se în mijlocul paturilor, le apucă un rîs că abia se putură stăpîni.

Ana se trînti îmbrăcată în pat, apoi își scuturâ pantofii, care căzură pe ciment. Clara se trezi, privi spre patul Anei și mormăi îmbufnată :

— Veniți în zori, și tot nu vă ajunge. Da' mai astîmpărați-vă odată !

Ana chicoti scurt, vru să-i răspundă, dar Sanda n-o lăsă și, în semn că pentru ea cheful s-a terminat, începu să se dezbrace și se vîrî sub pătură. Era obosită, dansase toată noaptea, o dureau picioarele ca după primul antrenament. Ana se întoarse spre patul Sandei :

— Niciodată nu te-am văzut atît de bine dispusă ca azi-noapte.

— M-am distrat bine, Ana.

Se întinse sub pătură și simți cum o părăsesc puterile. Deodată își aduse aminte de ceva și sări din pat :

— Èra să uit ! I-am promis că am să ies pe terasă.

Fugi pe terasă. Uită că era îmbrăcată numai în cămașă de noapte scurtă și transparentă. Pavel stătea în apropierea gardului de piatră al căminului și fuma. Sanda îi făcu semn cu mîna. Pavel îi răspunse la fel și o întrebă dacă nu îi e frig. Sanda se cutremură, își încrucișă brațele pe piept și abia acum își dădu seama că era ca și goală. O strigă pe Ana să-i aducă un capot. Ana veni îndată și o ajută să se învelească.

— Te-ai așezat aici ca în vitrină ! Să vadă dumnealui ce marfă ești !

— Nu fi proastă, Ana !

Pavel mai făcu o dată semn și plecă.

— Să știi, Sanda, mie nu-mi place băiatul ăsta. A stat așa aiurea ca un om fără căpătîi.

— A fost singur.

— Dar, atunci, de ce nu s-a așezat la masa noastră ? Sau n-a vrut să se compromită cu noi ?!

— Vorbești prostii ! Pavel n-a venit la noi pentru că e timid.

— Știu eu !
— Azi după masă mă întîlnesc cu el.
— Te-a invitat în pădure ? spuse Ana înțepată.
— Vezi că nu cunoști oamenii ? ! Mergem la ștrand.
Pe terasă era frig, vîntul se înteți se, îndoia crengile pomilor din grădină.
— Hai, că ai să răcești.
Intrară în dormitor, dar Sandei îi trecuse somnul. Se vîrî în pat, se acoperi cu pătura pînă la bărbie și abia învelită își dădu seama că o pătrunsese frigul. Tremura ca varga, simțea zvîcniturile puternice ale genunchilor pînă în creier și, dacă nu-și ținea fălcile strînse, îi clănțăneau dinții. Trase cu ochiul spre Ana, care tocmai se dezbrăca și o văzu pentru prima oară goală. Era bondoacă, cu fundul jos și avea picioarele nebănuit de scurte, vînjoase. Ana îmbrăcă o cămașă de noapte albă, din țesut de casă, lungă pînă la glezne. Își desenă pe piept o cruce și se ghemui sub pătură. Sanda nu-i mai spuse nimic, o lăsă să se roage în voie. Rugîndu-se, Ana făcea mărunt din buze și, cu ochii căscați spre tavan, era caraghioasă.

2

Plouase toată dimineața și Sanda, obligată să rămînă în cămin, nu-și găsea locul. Stătea la fereastra care dădea spre balcon, privea șiroaiele de apă ce se prelingeau pe geamuri, scruta cerul, dar norii nu voiau să se spargă, păreau țintuiți definitiv deasupra căminului.
— Știi de ce plouă, Sanda ?
— Pentru că sînt nori.
— Nu, draga mea. Plouă pentru că maică-ta iar vrea să sfideze sărăcia. Fiecare al doilea bucureștean

umblă în loden, iar ea în pardesiu roșu de mohair ! Există o justiție imanentă.

— Tu crezi în Dumnezeu...

— Cred în justiția imanentă. Cred într-un echilibru universal.

Avea și o teorie despre echilibru, dar era prea complicată pentru ca Sanda s-o poată pricepe.

Sanda se întoarse spre Ana :

— Ana, tu ești de la țară. Mai ține mult ploaia asta ?

Ana aruncă o privire cercetătoare spre fereastră, își strînse pleoapele, încercă să urmărească plutirea norilor, apoi plescăi din buze :

— Norii sînt încremeniți, poate să țină și două zile.

„Fără îndoială că Ana nu se pricepe, gîndi Sanda. Cum să țină o ploaie de vară două zile ? Și, în general, de ce era nevoie să plouă azi ? Tocmai azi, cînd aș fi vrut cel mai puțin să plouă ? !"

Trecuse de mult ora cînd ar fi trebuit să se întîlnească cu Pavel și-i era ciudă că acesta nu dădea nici un semn de viață. Încercă să-l justifice : probabil că și el stă pe ghimpi, cercetează cerul și ceasul și e supărat că ploaia nu mai vrea să înceteze. Apoi, după încă o jumătate de oră, cînd ploaia se înteți, o apucă o tristețe jalnică și se simți atît de părăsită, de parcă ar fi fost singură pe pămînt.

Cu toată ploaia torențială, fetele, una cîte una, plecară din cămin și pe la ora patru nu mai rămaseră decît două : Sanda și Ana. Ana trebăluia ceva la sertarele dulapului, le căptușea cu hîrtie de împachetat, fluiera o romanță și relua refrenurile cu vorbe :

La nunta ta nu pot să vin
Și de-aș putea,
De ce să vin ?
Să te mai văd o dată...

Sanda nu-și aducea aminte să fi dorit vreodată atît de mult să se sfîrșească o noapte ca cea de ieri. Deși era obosită, pîndi zorile, prinse chiar prima geană de lumină cînd, sleită de puteri, adormi. Bineînțeles, îl visase pe el, erau în continuare la bal, el o strîngea din ce în ce mai puternic de mijloc, Sanda aștepta din clipă în clipă să se topească în brațele lui, cînd horcăitul zgomotos al Clarei o trezi. Era supărată pe ea că-i întrerupsese visul, era supărată că se înnorase. Pe urmă, mai tîrziu, începu să plouă și nu mai avea nici un rost să se scoale. Rămase întinsă sub pătură, închidea ochii și încerca să-și aducă aminte de fiecare trăsătură a lui Pavel. În colțul gurii, în partea dreaptă, avea o cută și din cauza asta părea că zîmbește mereu. Acest zîmbet părelnic avea ceva trist. Ochii și-i putea imagina perfect : erau de un albastru insistent, ca două flăcări de gaz. Și cum știa Pavel să privească ! Aduceau cu două reflectoare puternice, și nu o dată Sanda simți cum privirile lui treceau prin materialul rochiei și o ardeau. La gîndul acesta se cutremură. Îi părea rău că nu se cunoscuseră mai de mult, că Pavel fusese bleg și nu îndrăznise s-o acosteze. Alteori își spunea că poate e mai bine așa.

— Azi, după cîte se pare, spuse Ana, facem program de cameră, dar Sanda se prefăcu că nu o aude.

Doar n-o să se ducă cu ea la spălător, să spele cu ea sau să calce și s-o asculte povestind despre Fănel ! Brusc, o invidie și se întrebă dacă ea ar putea vorbi despre Pavel. Era convinsă că nu. Avea senzația că, povestind despre el, ar fi trebuit să-l împartă cu cineva. Și, la urma urmei, ce-ar fi putut spune despre el ? Că, privindu-i mîinile, tîmplele îi băteau mai repede și, cînd își înnodau privirile, i se înmuiau genunchii ? E ciudat cum, azi-noapte, în preajma lui, nu s-a putut gîndi la nimic, de parcă

ar fi fost paralizată. În fața lui își pierdea întreaga personalitate, se simțea mică, neputincioasă, proastă.

Se sculă în cele din urmă și se postă în apropierea ferestrelor care dădeau spre balcon. Spre prînz, ploaia se uniformiză, ca o pînză de nepătruns, și Sanda pierdu orice speranță să se însenineze. Îi părea nespus de rău că Pavel nu încerca s-o caute cel puțin la telefon. Ar fi putut să se scuze, motive, slavă Domnului, avea! Măcar dacă ar fi început să plouă după ce s-ar fi dus la ștrand — ar fi trebuit să se refugieze undeva sub un copac sau sub terasa unei grădini de vară. Ar fi fost grozav, mai ales că n-ar fi fost obligată să stea acum la geam și să privească în neștire ploaia asta păcătoasă.

— Nu vii la spălător?

— Nu, Ana. N-am chef!

Auzi pașii tîrșîiți ai Anei, apoi trîntirea ușii. Își rezemă fruntea de geam, era rece, se cutremură, apoi rămase nemișcată, pînă ce se auzi strigată de pe coridor:

— Sanda! Te caută cineva la poartă.

I se muiară picioarele, își dezlipi fruntea de pe geam, dar nu se putu urni din loc.

— Sanda! Te caută cineva!

Porni încet spre ușă, își auzi bătăile de inimă ca pe niște clopote și o copleși o moleșeală ciudată, apăsătoare. Pe frunte îi apărură broboane mari de sudoare, apoi i se umeziră și palmele; le șterse de fustă și coborî scările. Îi era ciudă că-și pierde firea, vru să încetinească pașii, să aibă timp să se reculeagă, dar picioarele, neascultătoare, o duceau înainte.

În fața porții, sub streașină, stătea Popescu. Costumul lui frumos, bej cu dungi subțiri, era ud leoarcă. Sanda își trase aer în piept și se liniști brusc:

— Dumneavoastră aici?

— Ce ți se pare ciudat în asta? Ți-am întors vizita.

Acum cicatricea de la sprînceana dreaptă i se vedea mult mai clar.

Sanda se uită de-a lungul șoselei, să vadă dacă nu apare cumva Pavel. N-ar fi vrut ca el s-o vadă împreună cu un bărbat. „De ce-o fi venit ăsta tocmai azi?" Popescu, ca și cum i-ar fi ghicit gîndurile, îi răspunse la această întrebare nerostită:

— E duminică, plouă, m-am gîndit că te plictisești. Eu am zi liberă și am venit să te invit la cinema.

— Sînt de serviciu, minți repede Sanda.

— Ei, și? Rogi pe cineva să te înlocuiască. Doar atîta solidaritate există între voi. Sau, dacă vrei, vorbesc eu cu responsabilul vostru.

— Nu, nu, se împotrivi Sanda. Să vă spun drept, n-am cine știe ce chef. E urît, plouă.

— Tocmai de aceea. Să știi că pari bleagă, nu ți-ar strica o plimbare prin oraș. Dar nu insist.

— Altă dată, tovarășe locotenent.

— Oo, ai devenit oficială. Cum vrei! Mi-ar fi făcut mare plăcere să fim împreună.

— Tovarășe locotenent...

— Da, tovarășă Dobrescu.

— Îmi pare foarte rău.

— Minți. Dacă îți părea rău, nu mă refuzai. Știi, Sanda, cînd ne-am văzut pentru ultima oară, am avut senzația... dar nici asta n-are importanță. Nu am fost de serviciu și de aceea am greșit. Vreau să te întreb, te pregătești pentru facultate?

— Nu.

— Vezi, și pentru asta am venit. Am vrut să fim împreună. Iartă-mă că te-am deranjat. La revedere.

Sanda îl urmări cum se îndepărtează spre stația de troleibuz, vru să strige după el, dar cînd se hotărî, era deja prea tîrziu: ofițerul urca în mașină. Sanda

mai rămase un timp la poartă, privea sfărîmarea stropilor pe asfalt, apoi, copleşită de povara propriei sale nehotărîri, urcă în dormitor.

Ajunsă în încăperea părăsită, o năpădiră lacrimile. Mecanic, se postă din nou lîngă fereastră. „Totuşi e frumos din partea lui că s-a gîndit la mine. Poate n-ar fi trebuit să-l refuz." Ştia precis că dacă ieri seara nu l-ar fi cunoscut pe Pavel, ar fi fost bucuroasă de această invitaţie.

Seara, tîrziu, cînd s-au întors fetele, au găsit-o tot lîngă fereastră. Ploaia stătuse de mult, dormitorul se umpluse de miros puternic de pădure.

— Am fost la *Traviata* cu Gigi, începu să povestească Clara, cu voce tare.

Fetele, curioase, se adunară în jurul ei.

— Chiar ai fost la Operă ? întrebă Ana, mirată.

— De ce eşti proastă ? ! Am fost la Bumbeşti ! Dar să ştii că m-am gîndit şi la voi. Cine dintre voi vrea să se mărite ?

— De-adevăratelea, sau doar aşa, pentru o noapte ?

— De-adevăratelea ! Uitaţi-vă la fotografia asta. Scoase din poşetă o fotografie. Inginerul ăsta din Olteniţa îşi caută o nevastă harnică, cuminte şi casnică. Are peste două mii pe lună.

Sanda îşi astupă urechile cu palmele, să nu audă continuarea discuţiei.

— Sanda, nu vrei să te măriţi ? Clara se apropie de ea şi-i întinse fotografia : era aceeaşi pe care i-o arătase şi taică-su, doar mai soioasă, mai decolorată. E prieten bun cu Gigi. Îl ştie de mult. Spune că-i tipul ideal de soţ, e plecat tot timpul de acasă şi, în afară de mîncare caldă şi de spălat, n-are alte pretenţii.

— Nu, Clara. De altfel, nici nu-i genul meu.

— Desigur, nu-i ca Pavel, dar e bun de soţ. Nuşa, ia uită-te tu.

A doua zi la lucru Marieta o privi pe Sanda chiorîș :

— Ce-i cu tine ?

— Ce să fie ? ! Nimic.

— Ei, nimic ? ! Pari frumoasă ca niciodată. S-a întîmplat ceva. Nu-mi spui ?

— N-am ce să vă spun, tovarășă Marieta.

— Să știi că eu nu mă înșel niciodată.

La pauza de prînz o căută Pavel. Sanda se îmbujoră de cum îl văzu apropiindu-se.

— Ieri a plouat, Sanda.

— Știu.

— Spui acest „știu" ca și cum ai vrea să-mi reproșezi ceva.

— Nu-ți reproșez nimic. Te-am așteptat toată ziua.

— Dar a plouat, Sanda.

— Știu, dar eu te-am așteptat.

Pavel nu știa ce să răspundă. Își lăsă privirile în pămînt ca un școlar care nu și-a pregătit lecțiile. Cuta de la colțul gurii se adînci, zîmbetul trist se transformă într-un zîmbet dureros. Sanda abia se reținu să nu-l îmbrățișeze. Îi păru rău că-l dojenise.

— Mergem azi la ștrand, spuse în cele din urmă Pavel, și în vocea lui i se ghici multă hotărîre.

— Am antrenament.

— Nu te duci la antrenament.

Acum vocea îi deveni poruncitoare. Sanda, deși știa că nu se va mai duce la antrenament, se împotrivi :

— Trebuie să mă duc.

— Trebuie să vii cu mine. O prinse de umeri : Vrei ?

Ștrandul Florească era plin, abia au reușit să găsească un loc umbrit în apropierea unor boschete. Nisipul era fierbinte. Magnetofoanele transmiteau un

șlagăr la modă, un cîntăreț cu voce groasă, răgușită repeta după fiecare strofă : *„Te iubesc, cia, cia, cia...“*

— Ieri nici n-am ieșit din casă, spuse fără nici o introducere Pavel, după ce se așezară unul lîngă altul cu umerii strînși. Am stat cu mama și i-am povestit de tine.

— Ce i-ai povestit de mine ? Abia mă cunoști.

— Te cunosc destul de bine.

— Ce înseamnă bine ?

— Bine ? Că ești frumoasă, mie îmi placi foarte mult și aș vrea să fiu tot timpul cu tine. E de-ajuns, nu ?

O sărută pe buze. Sandei, spre mirarea ei, nu-i era rușine, deși cei din apropiere îi priveau.

— Tu ce salariu ai ?

— Aproape opt sute, răspunse Sanda, mirată.

— Cu ai mei fac aproape 2 400. Asta o să ne ajungă.

— La ce o să ne ajungă ?

— Ai să vezi. Mă duc în apă.

Sări în picioare, făcu cîțiva pași, apoi se întoarse, se lăsă în genunchi și o sărută pe Sanda pe umăr.

— Am uitat să-mi iau rămas bun.

Se ridică din nou și goni spre apă.

Sanda își lungi gîtul să vadă cum aleargă, apoi, cînd dispăru prin mulțime, își duse mîna la umăr, acolo unde o sărutase Pavel. Tulburarea puse stăpînire pe ea ; leneșă, își întinse brațele, apoi se lăsă pe spate, nu simți nici fierbințeala nisipului, nici dogoreala soarelui, doar o căldură interioară, plăcută, moleșitoare. Cerul era senin, albastru sticlos, la fel ca și ochii lui Pavel.

Pavel se reîntoarse repede, se întinse lîngă Sanda, se lipi de ea :

— Sînt rece ?

— Nu, fierbinte.

Îl simți într-adevăr fierbinte, îngrozitor de fierbinte ; l-ar fi vrut mult mai aproape și, pe neașteptate, ochii i se umplură de lacrimi. Își strînse fălcile, să nu izbucnească în plîns, apoi, de teamă să n-o observe Pavel, se întoarse cu fața în jos. Pavel se răsuci și el, își îngropă fața în nisip, și Sanda se reținu cu greu să nu-l mîngîie pe păr. Pe urmă își șterse lacrimile cu dosul palmei :

— O să mă certe antrenorul.

— De ce să te certe ? Lipsești pentru prima oară. Și, văzînd că Sanda nu-i răspunde, continuă : Îți pare rău că lipsești de la antrenament ?

Sanda zîmbi. Ce sensuri ciudate au cuvintele ! În condiții normale, această întrebare avea un sens exact. Acum însemna cu totul altceva, și anume : „Îți pare rău că ești cu mine ?"

— Nu. Și să știi că nici nu-mi pasă. Și atît de mult nu-mi pasă, încît ar trebui să mă îngrijoreze.

— Azi vorbești foarte întortocheat. Mi-a spus mama că ar vrea să te cunoască. Vii în apă ?

Și apa era caldă. Abia te răcorea puțin. Stăteau față în față. Pavel căuta lacom privirile Sandei și nu clipi nici atunci cînd Sanda începu să-l stropească în față.

— Nu mă privi așa !

Pavel nu-i răspunse. O luă în brațe. Sanda nu se împotrivi. Pieptul lui Pavel era fierbinte. Pavel o strîngea din ce în ce mai puternic, dar Sanda nu simți nici o durere.

— Te vreau, Sanda.

Sanda îi închise buzele cu palma, apoi simți cum Pavel o sărută pe vîrful degetelor. Își retrase repede mîna.

— Cînd vrei să vii s-o cunoști pe mama ?

— Cînd vrei tu.

— Azi !

— Bine, azi, dar lasă-mă, se uită lumea la noi.

— Nu-mi pasă !

— Pavel, te rog...

Reîntorşi la umbra boschetului, Pavel începu să se joace cu nişte crenguţe uscate. Le potrivi cap la cap, formă pătrate, le micşoră, le mări, apoi le fărîmiţă şi le privi din nou, ca într-o doară. Sanda îi urmări joaca.

— Ce faci ?

— Construiesc o garsonieră cu două camere. Atît o să ne ajungă ? Vezi, aici, arătă spre o crenguţă dreaptă, peretele acesta, unde o să fie fereastra, trebuie să rămînă gol, să pară totul mai spaţios. Pe urmă va trebui să ne luăm şi nişte mîzgîleli colorate ţipător. Ţie îţi place pictura modernă ?

— Da.

— Şi mie, foarte mult. Aduce culoare în casă. Culoare înseamnă tinereţe, viaţă. Ai fost în ultima vreme la magazinul Mobila ?

— Nu.

— Eu, da. În special de cînd te cunosc. Ori de cîte ori am trecut pe acolo, m-am întrebat dacă ceea ce-mi place mie o să-ţi placă şi ţie. Este acolo un dulap combinat, pe jumătate bibliotecă cu uşi şi sertare, care se poate aranja în toate felurile. Închipuieşte-ţi, o să avem o casă şi o să fim numai noi doi ! N-o să te las nici la antrenament. Tu nu spui nimic ?

— Eu nu ştiu să visez.

— Asta se învaţă. Se aplecă spre Sanda şi o sărută pe genunchi. Hai să mergem, mama-i pe ghimpi.

— Acum exagerezi. Ea nici nu ştie că vin şi eu.

— Ba da ! I-am spus. I-am spus că te invit. E drept, n-am spus că azi, dar ştii cum sînt mamele... Hai !

— Întîi trebuie să trecem pe la cămin. Trebuie să mă schimb.

— Fii serioasă !

— Nu se poate! Mă vede pentru prima oară, și eu să fiu despletită și cu bluza transpirată. Și-ar face o părere...

— Bine, cum crezi. Dar să știi că mama nu-și face părerea despre oameni după îmbrăcăminte.

La cămin Sanda nu știa cum să se îmbrace, cum să se pieptene. În cele din urmă, se hotărî la o rochie de stambă roșie cu paspoal alb. Îi părea rău că rochia era prea scurtă, mult deasupra genunchilor, dar n-avea altă alegere. Rochița albă de pichet nu era călcată, și jos, Pavel, nerăbdător, o aștepta de mult.

— Credeam că n-o să mai vii, o întîmpină Pavel. Ia să te văd... O cercetă cu luare-aminte. Niciodată nu te-am văzut cu rochița asta.

În lumina rece a neonului, amîndoi păreau palizi.

3

Drumul spre casa lui Pavel dură mult. Sanda nu voia să ia troleibuz, voia să se reculeagă, să se adune. Pavel îi vorbi tot timpul, dar ea nu reuși să se concentreze, să-i urmărească șirul ideilor. Reținea doar cîte un cuvînt, cîte un gest, dar și acesta cu aproximație, pentru că încerca să-și imagineze întîlnirea cu mama lui Pavel. Nu știa cum ar trebui să se comporte, ce-ar trebui să discute și, cu cît se apropiau de casă, cu atît creștea în ea o teamă lăuntrică. Cînd Pavel îi spuse „Asta e strada noastră", se înfioră.

— N-ar fi bine să amînăm vizita?

— Ce te-a apucat?

Acest „Ce te-a apucat" suna străin în gura lui Pavel, n-avea replică. Pavel o cuprinse de umăr, ca și cum s-ar fi temut că ea ar avea de gînd să fugă.

— Ai să vezi, ai să te simți bine...

Mai mult decît cuvintele, brațul protector al lui Pavel o liniști puțin. Pavel continuă să vorbească :

— Să știi, însă, că nu stăm prea grozav... Mama e singură și nici prea tînără nu e. Aici ! arătă spre o casă obosită, cu poarta mare de lemn.

Intrară într-un gang întunecos, apoi cotiră spre niște scări de lemn care duceau la unicul etaj al clădirii. Scările erau uscate, scîrțiiau și, din cauza hăului din jur, aduceau ca un plînset. Undeva pe palier ardea un bec, care lumina straniu balustrada lustruită de prea mult pipăit ; părea un șarpe încolăcit pe suporți de metal coclit. Pavel bătu la o ușă cu patru sticle, camuflate cu perdele de pînză. De jos, din curte, se simțea mirosul de gunoi neridicat și var stins.

— Cine-i ? se auzi o voce înfundată, venită de undeva departe de ușă.

Pavel aștepță să audă pașii apropiindu-se și răspunse numai atunci :

— Eu, Pavel.

Sanda se întrebă de ce nu are Pavel cheie, dar îndată își dădu seama că voia să-i dea răgaz mamei să se pregătească. Ușa se deschise și în prag apăru o femeie în vîrstă, cu părul cărunt prins într-un coc înalt.

— Uite, MaMaria, logodnica mea...

Sanda, zăpăcită, salută ca o școlăriță, îndoindu-și genunchii.

— Sărut mîna doamnă.

Mama lui Pavel deschise ușa și, cu un gest larg, îi pofti înăuntru.

— Îmi pare bine, fetița mea, răspunse Sandei cu întîrziere, apoi se întoarse spre Pavel : De ce n-ai anunțat că vii ?

— De aia, să nu faci cine știe ce pregătiri. Sau tu, o întrebă pe Sanda, voiai pregătiri speciale ?

— Nu, nu.

Antreul era prost luminat, mama lui Pavel o luă înainte, deschise ușa unei încăperi spațioase, apoi aprinse lumina :

— Poftiți, poftiți.

— Vin și eu imediat, șopti Pavel Sandei și o cuprinse pe maică-sa de braț și o tîrî spre bucătărie.

„Probabil acum îi dă indicații", își spuse Sanda. Era procedeul clasic al mamă-si. Îl lua pe tata de braț, îl ducea la bucătărie și-l instruia :

— Doamnei Bălan îi săruți mîna și te uiți în ochii ei. Te place.

— Dar mie nu-mi place, e ca o vacă.

— Taci ! N-are importanță cum arată, îi săruți mîna și o privești în ochi. Știi că lucrează la noi la personal... și în timpul mesei fii atent : îi torni în pahar și ciocnești cu ea ori de cîte ori ai ocazie...

Cercetînd încăperea, Sanda era convinsă că Pavel nici nu a vorbit mamei sale despre ea. Acum o lămurește, să nu se dea de gol. Fără îndoială, ar fi fost mult mai bine dacă ar fi amînat această vizită. Dacă Pavel n-a fost grăbit două luni în șir, de ce era nevoie să fie acum pripit ? Camera era sărăcăcioasă, cu mobile vechi, nevăruită de mult, dar cuverturile, mileurile erau albe, curate, scrobite. Un pat mare, din alamă, ocupa aproape jumătate din încăpere. Pe jos, peste dușumeaua vopsită cu ulei, erau puse o mulțime de covorașe țesute în casă. Sub fereastră, o pată de igrasie cu un desen ciudat domina peretele care dădea spre stradă.

Pavel reveni radios, luă amîndouă mîinile Sandei și le sărută :

— Să știi că ai făcut o impresie grozavă.

Sanda, stînjenită de minciuna lui Pavel, continuă să cerceteze încăperea. Deasupra patului atîrna un tablou întunecat de timp, reprezentînd primăvara. Pavel urmări privirile cercetătoare ale Sandei :

— Oameni vechi, lucruri vechi... De aceea vizitez eu atît de des magazinul cu mobilă. Sper să nu refuzi, MaMaria a pregătit o gustare.

— Nu trebuia.

— Ba da. S-ar fi supărat. Știi cum sînt gospodinele...

— Ascultă, Pavel, întrebă Sanda, de ce-i spui tu mamei MaMaria ?

— Așa îi spunea și tata. Nu e nostim ?

— Știu eu... Mi se pare ciudat.

Pavel, să schimbe discuția, o trase spre el, o îmbrățișă și o sărută pe frunte.

— Tu tremuri. Ți-e frig ?

— Nu.

Zgomotoasă, MaMaria deschise ușa cu piciorul și intră încărcată cu o față de masă, o tavă și tacîmuri. Sanda sări să-i ajute.

— Tu, frumușico, lucrezi tot la Electronica ?

— Da, doamnă. La circuite, îi răspunse Sanda respectuoasă.

— La maistrul Amin. Îl știu. Ăla cu ochii roșii.

— Da, doamnă.

Pavel răsucea butoanele aparatului de radio, dar nu reuși să prindă nici un post. Abia tîrziu descoperi că nici nu se aprindea.

— Ce-i cu ăsta, MaMaria ? Rîndul trecut funcționa.

— Nu e în priză.

Pavel se aplecă, făcu legăturile și căută un post cu muzică. MaMaria se reîntoarse cu brînză și roșii și cîteva felii de salam. Sanda se simți îngrozitor de străină. Să nu fie nevoită să gîndească, mai privi o dată *Primăvara* agățată deasupra patului. În spatele unor plopi ce împrejmuiau o șosea desfundată, un soare rotund și galben se chinuia să răsară. În cele din urmă, MaMaria termină de aranjat masa și se retrase.

— Rita Pavone, spuse bucuros Pavel. Vrei să pun mai tare ?

— Nu, te rog, nu. Mama de ce nu mănîncă cu noi ?

— Ea a mîncat deja...

— Nici mie nu mi-e foame.

— Puțin tot trebui să mănînci. Să nu se supere.

Se așezară la masă și Sanda descoperi că, în afară de ochii lui Pavel, nimic nu era frumos în cameră.

— Te iubesc, Sanda.

Mărturisirea veni pe neașteptate. Sanda ridică privirile din farfurie.

— Și eu te iubesc. Și mai vreau să-ți spun ceva dar nu te supăra. Nu-mi place aici la voi.

— Nici mie, mărturisi Pavel. De aceea vizitez eu atît de des vitrinele magazinelor de mobile. De aceea desenez case mari și luminoase. Pentru noi ! Vreau spațiu, aer și multă, multă culoare. Pînă acum nu m-am zbătut pentru asta. N-aveam de ce, pentru cine. Acum am ! Se trase cu scaunul mai aproape de Sanda și o sărută pe umăr. Sanda îi simți buzele prin materialul rochiei. Știu, e urît aici, dar, crede-mă nu e vina mea. Se ridică și aprinse lampa de pe noptieră, apoi stinse becul din tavan. Așa e mai bine. Vezi mai puțin.

Nu se mai vedeau nici pata de igrasie de sub fereastră și nici contururile precise ale mobilelor. Pavel reveni și se postă în spatele Sandei. O cuprinse întîi de umeri, o sărută pe gît, apoi Sanda simți cum caută deschizătura rochiei. Spre mirarea ei, nu se împotrivi, palma lui Pavel era fierbinte. Întoarse fața spre el și, cînd își împreunară buzele, o cuprinse aceeași moleșeală care punea stăpînire pe ea ori de cîte ori era în preajma lui.

Pendula din perete bătu de unsprezece ori. Sanda sări în picioare și privi îngrozită cadranul ceasului.

— Doamne-Dumnezeule, e unsprezece !

— Acum, oricum ai întîrziat... încercă Pavel s-o liniștească. Și dacă întîrzii, e totuna cît întîrzii, o oră sau două... Mai stai puțin. Te rog.

O cuprinse și o sărută din nou. Sanda nu se împotrivi și nu se împotrivi nici atunci cînd Pavel o tîrî spre pat. Vag își aduse aminte de ziua cînd luase bacalaureatul.

*

Sanda se trezi tîrziu, cînd soarele îi lumina fața. La început nu realiză unde se află, pe urmă văzu gratiile patului de alamă, alături pe scaun rochița roșie de stambă, și sub fereastră pata aceea cu formă ciudată de igrasie. Involuntar, întinse mîna, îl căută pe Pavel, dar alături nu era decît o plapumă, galbenă, mototolită. La lumina zilei, camera era și mai străină, și mai urîtă. Vru să se îmbrace, dar auzi pași, apoi ușa se deschise și în prag apăru MaMaria. Sanda, involuntar, trase plapuma pînă la bărbie.

— Ei, frumușico, te-ai trezit ? Spuneai că lucrezi. E nouă !

— Am adormit, doamnă. Vă rog să mă scuzați. Din cauza rușinii, abia reușea să rostească cuvintele. Pavel ? !

— A plecat, ca de obicei, la șase. Hai îmbracă-te. Nu mi s-a plătit decît pentru o singură noapte.

— Nu înțeleg, doamnă.

— Ce nu-i de înțeles în asta ? Doar am vorbit clar.

— Cum, fiul dumneavoastră ? !

— Care fiu ? chicoti MaMaria. N-am nici un fiu. Așa obișnuiește el să spună cînd vine cu cîte o femeie la mine. Să nu vă simțiți prost. E un om delicat...

Cînd Sanda coborî în stradă, casele vopsite în galben, roz și alb erau atît de luminate, încît păreau transparente ca niște vitralii.

Redactor : IOANA ANDREESCU
Tehnoredactor : AUREL BUCUR

Apărut 1970. Format 500×800/16. Coli ed. 13,51. Coli tipar 18. A. nr. 9718/1970. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 33—330.

Tiparul executat sub comanda nr. 547 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti Republica Socialistă România

De același autor

Lența — roman
În orașul de pe Mureș — roman
Ciocîrlia — nuvele
A venit un om — roman
Hotel Tristețe — povestiri
Cerul începe la etajul III — povestiri
Statuile nu rîd niciodată — roman
Fericitul negustor — roman
Prietenul meu Adam — povestiri
Terra de siena — nuvelă
Reîntoarcerea — roman
Profesorul de muzică — povestiri

EDITURA EMINESCU

Lei 7,25